

**ВІДНОВЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ
в 1941 році**

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЦЕНТР УКРАЇНОЗНАВСТВА
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ**

**ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ в 1941 році
Нові документи і матеріали**

**Українська Видавнича Спілка
Київ — 2001**

ББК 63.3(4 укр.) 624-5.01

Відновлення Української держави в 1941 році. Нові документи і матеріали. — К.: Українська Видавнича Спілка, 2001. — 198с.

Документи та матеріали ОУН, які зберігаються в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України та Архіві ОУН у Нью-Йорку, висвітлюють події, що стосуються проголошення Акта про відновлення Української держави 30 червня 1941 року у Львові. Крім того, вміщено велику кількість свідчень про встановлення української влади на звільнених від більшовицького режиму територіях, подано поіменні списки учасників похідних націоналістичних груп на схід.

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться історією українських національно-визвольних змагань у роки Другої світової війни.

Редколегія: Андрій Гайдамаха
Володимир Сергійчук (голова)
Володимир Стойко
Богдан Федорак
Лариса Яковлева

Редактор Зоряна Нагірняк

**Видання здійснене за сприяння
Організації Оборони Чотирьох Свобід України
та Українського Культурного Центру
у Воррені (Мічіган, США)**

ISBN 966-7060-43-8

©Сергійчук В.І. Вступна стаття, упорядкування. 2001
© Сергійчук Т.В. Іменний покажчик. 2001
© Українська Видавнича Спілка. 2001.

АКТ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ ЯК СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОГО САМОСТІЙНИЦТВА

Коли навесні 1941 року стало загальнозрозуміло, що найближчим часом вибухне німецько-більшовицька війна, ОУН взялася виробити концепцію своєї діяльності, яка повинна була б спрямовуватися на відродження Української держави.

Революційний Провід, постановивши зробити все для здійснення цього завдання незалежно від позиції гітлерівської Німеччини, в стислий термін розробив план конкретних дій в умовах воєнного часу. Він складався із загальних напрямних, політичних вказівок, військових інструкцій, вказівок на перші дні організації державного життя, інструкцій Службі Безпеки і пропагандивних.

Загальні напрямні, насамперед, передбачали збройний зрив українського народу. Планувалося, що війну між Москвою й іншими державами, зокрема, коли вона буде вестися на українській землі, ОУН використає як зручний момент для повного розгортання визвольної революційної боротьби за Самостійну Соборну Українську Державу, піднімаючи також інші поневолені народи Радянського Союзу.

Ця війна, наголошувалося в напрямних, тільки пригожа ситуація для збройного зриву проти Москви та відбудови Української держави власними силами свого народу. Підкреслювалося також, що ОУН безоглядно відкидає всі опортуністичні тенденції, як ті, що зміряють до накинення українському народові ролі пасивного обсерватора подій, що йтимуть на його землі, як теж усі рахунки дрібного купчика, щоб дістати готову державу від чужинців. Така постава негідна великого народу. Тільки власна збройна боротьба запевнить українському народові ролю творця власної долі, дасть йому право говорити з іншими, вільними народами як суверен, рівний з рівним, скріпить в цілому народі почуття власної гідності і сили та піднесе його повагу між народами. Тільки власна боротьба дасть історичне свідоцтво самобутності українського народу, дасть гідну метрику Українській державі та охоронить перед закидом, що вона — твір чужої сили. Тільки на таких основах, підкреслювалося, будемо будувати власну державу, бо тільки вони можуть запевнити їй тривкість.

Тому ОУН під час війни мала зініціювати збройний зрив рідного народу за честь і за волю України! — незалежно від того, яке буде чисто мілітарне значення цього виступу при зударі воюючих потуг.

Час, розміри та спосіб організації і переведення збройного зриву проти Москви були унормовані такими напрямними:

а) засвідчити, що український народ сам бореться за свою честь, волю й незалежність і сам формує власну долю;

б) здобути підстави, покласти здорові підвалини для української держави та бути стартом до її будови;

в) запевнити Україні позицію учасника війни з Москвою, співтворця нової ситуації — розвалу московської імперії, а вслід за тим здобути підстави для вста-

новлення відносин між нею і воюючими проти більшовизму державами, як між партнерами і союзниками, а не як між воєнними переможцями та завойованою і пасивною країною;

г) здобути Україні позицію підмета у формуванні нового ладу на Сході Європи та провідне місце серед усіх народів, які борються з Москвою за свою волю й безпеку;

г) змобілізувати усі сили народу до державно-творчого змагу та винести на чоло найкращі з-поміж них;

д) всі вище подані політичні цілі становлять головну мету збройного зриву України під час найближчої війни між Москвою та іншими державами, передусім тоді, як ця війна йтиме на українській землі чи у близькому сусідстві.

е) чисто мілітарний його ефект, тобто нанесення удару й розбиття московських сил у сучасній війні не може бути відокремлений як виключно наш власний успіх, тільки увійде як складова частина загального висліді воєнних подій. Тому насамперед політичні ефекти мають бути мірилом у розв'язанні питань: коли, як, у якій мірі і в який спосіб підготовляти, піднімати і переводити збройний зрив.

Цим документом намічалось також, що збройну боротьбу ОУН організуватиме в двох формах:

а) революційна повстанча акція у ворожому заціллі тоді, як червона армія і більшовицька система будуть захитані воєнними подіями;

б) участь у воєнних змаганнях проти Москви українського війська, що буде складатися із повстанських та партизанських частин, з українських частин з Червоної армії, які виступлять проти Москви, та з військових частин, сформованих на еміграції і на звільнених від ворога українських землях.

Зазначалось, що ця боротьба мусить бути тверда, завзята, безоглядна й безпощадна. Боротьба не на життя, а на смерть, без вороття.

Готуючись до неї, революційна ОУН вже в перших днях травня 1941 року розпорядженням крайового провідника Івана Климів-Легенди визначила на кожну область Українські Національні Революційні Проводи (голова обласного управління, командант міліції, військовий командант, голова обласної господарської управи, керівник транспорту, народної освіти тощо). На кожний район було призначено національний провід. До 20 травня 1941 року всі ці уряди вже було сформовано, як і керівників сільських управ, місцевої міліції.

Відзначаючи таку подвижницьку діяльність підпільників ОУН під більшовицькою займанщиною, Степан Бандера у своєму зверненні підкреслював, що вони в «найтяжчий і великий час держали фронт визвольної боротьби України, придбали слави прапорам Української Національної Революції та якнайвище заслужилися Україні своїми героїчними змаганнями» (Центральний державний архів вищих органів влади та управління України — ЦДАВОВУ:Ф.3833.-Оп.1.-Спр.14.-Арк.66).

І ті підготовчі акції, які здійснила революційна ОУН напередодні гітлерівського нападу на СРСР, давали можливість українським націоналістам з перших днів війни перебирати владу в свої руки. На червень 1941 року організаційні осередки ОУН, скажімо, в Галичині та на Волині були вже настільки потужними, що після відступу більшовиків вони стали практично повними господарями мало не всіх населених пунктів цього краю. А підпільні оунівські загони в Коломиї, де було створено понад півтисячний військовий відділ, прийнявши угорських наїзників за більшовиків, навіть звели бій проти них (Історія Гуцульщини: — Львів, 2000. — Т.V.—С. 281).

Очоловали цей виступ окружний провідник ОУН Василь Мельничук («Чумаць»), його заступник Роман Сельський («Мундзьо») та пізніший керівник Коломийської старшинської школи ОУН (1941) Мирослав Харкевич («Степан»). У Жаб'є місцева група ОУН на деякий час таки взяла владу в свої руки (там само — С. 303).

Такі ситуації виникали і в багатьох інших населених пунктах Західної України. На Старосамбірщині ядром збройного спротиву більшовицькій владі в перший день війни стала група з 12 підпільників ОУН, котрі по кілька місяців перед тим переховувалися в навколишніх лісах. Один з них — Головачак — перебував на нелегальному становищі півтора року, Ярема — дев'ять місяців. Незважаючи на важкі умови існування (щодня треба було міняти місце побуту), ці люди зуміли організувати творчу підпільну працю, агітуючи селян проти окупаційної влади, утверджуючи сподівання на неминуче визволення від більшовицької тиранії. Ще до нападу Гітлера на СРСР вони зуміли придбати 7 рушниць, за допомогою яких їм вдалося відстрілятися від облоги енкаведистів. 24 червня підпільники відігнали вогнем відділ НКВД, який приїхав до Волі Коблянської на каральну акцію. А 29 червня загін націоналістів, у якому вже нараховувалося близько 70 повстанців, допомагав встановлювати в Старому Самборі українську владу (Українські щоденні вісті.—1941.—15 серпня).

Але головним завданням ОУН було відновлення української державності на всіх теренах автохтонного розселення рідного народу. Тож уже 22 червня 1941 року члени Українського Національного Комітету, що засідав у Кракові, одержали від РП ОУН повідомлення про те, що, як тільки бандерівці дізналися про початок німецько-більшовицької війни, спеціальна оунівська група вирушила на схід з метою відновлення української державності.

Перейшовши кордон біля Ярослава, згадував Ярослав Стецько, наша група zorganizувала залишене більшовиками невелике вантажне авто, обліпила його різномодною пропагандивною антибільшовицькою «літературою» листівками, гаслами, карикатурами, які ми мали приготовані у пляні довгої і систематичної підготовки змісту нашої акції на випадок війни, і рвались вперед, щоб якнайшвидше дістатися до Львова. Переїжджаючи через міста і села, ми проголошували на зібраннях відновлення державности, встановляли місцеву владу, організували міліцію, по-

рядкували господарське життя і — спішили даліше серед ризику, небезпек і справді одчайдушних зусиль» (Стецько Я. 30 червня 1941.- Торонто, 1967.— С. 175).

Разом із Стецьком були Ярослав Старух, Іван Равлик, Василь Кук, Лев Ребет, Дмитро Яців, Іван Вітошинський, Володимир Хомів-Лімницький, а також охоронна група СБ.

Ця група, як пише Р. Рахманний, до Львова прорвалася «нелегально і тільки власними засобами... уже 29 червня і почала робити заходи з метою скликати Національне Зібрання і виконати згадану «Політичну вказівку Проводу». Підтримку для цього сміливого пляну мали вони від місцевої підпільної мережі, її невеличких збройних відділів під командою Івана Клімів-Легенди та від готової до чину громадськості Львова» (Гомін України. — 2001. — 25 червня).

Паралельно або випереджаючи Львівську похідну групу, посувався курінь «Соловейко», який прибув 18 червня з Нойгамеру до Ряшева, звідки спішним маршем прибув до Переворська, а звідти під Перемишль, до Радимина. 23 червня курінь перейшов ріку Сян. Свій перший бій він звів з більшовицькими відділами біля Женсни Польської, де потрапив під сильний артилерійський обстріл. Курінь увійшов до Львова під ранок 30 червня, випереджаючи на кілька годин німців. О пів на сьому ранку митрополит Андрей Шептицький уже прийняв делегацію куреня на чолі з сотником Шухевичем, а опісля митрополит з балкону благословив вояків-націоналістів, котрі вишикувалися перед його резиденцією.

По гарячих слідах про цю подію Антін Деденишин згадував ось так: «Дня 30 червня 1941 р. в 3.30 год. вранці, з серцем, повним туги і радости, я глянув у сторону Львова... Наш курінь під проводом сотника Шухевича в імлі чудового ранку посувався вперед.

...Була година 5.05. вранці. Перед нами Львів від сторони Клепарова...

Входимо обережно на вулицю — довкруги тиша, тільки твердий наш крок мов говорить, що діється в наших серцях. Очі шукають ворога... Невже ж, клятий, утік перед нами...

Руки міцно стискають кріс. Команда — босвий хід здержаний. Свобідним маршем входимо на вулицю. Самі не певні, чи ворог є в місті, чи його нема, але всімаємося і бадьоро лунає перша пісня:

...»А ми тую червону калину..»

Біля нас проходить якийсь мужчина, на звук пісні мов жахнувся:

— Наші!!!

А потім струнко разом з нами пішов вперед.

... І пробудився Львів. Збудилося місто... Проміння сонця мов ожило, звеселіло. Наші серця повні неописаного щастя. Чи ж може бути щось краще, як першим входити до Львова?..

На Рагуші замайоріли прапори, була година 6.35, 30 червня 1941 р.

— Слава!! Слава! — кризь кризь сльози лунали оклики» (Українські щоденні вісті. — 1941. — 3 серпня).

У той же час, до Львова прибула група з членів Проводу ОУН. Вони вже бачили величезні заклики ОУН на вулицях міста, про що подбали підпільники. На розвішених транспарантах ішлося про творення українського війська, про розбудову Української держави: «Україна для українців!», «Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!», «Хай живе ОУН!» тощо (Стецько Я. 30 червня 1941.— С. 179).

У Львові й у містечках та селах по дорозі від Сяну були розліплені заклики за підписом Євгена Легенди як командуючого революційно-збройними силами, щоб українці вписувалися до української армії, яка розпочинає формуватися. У цій листівці оголошувалася боротьба проти всіх окупантів з цілком виразною погрозою німцям: якщо не визнають української державності, то їх також ОУН буде вважати займанцями.

Прибувши до Львова, члени Проводу ОУН одразу ж узялися за організацію української влади. Вони зв'язалися з міським, обласним і крайовим проводами й відбули спільну нараду. На ній було констатовано, що наростає ворожа постава гітлерівців до відродження української державності, а тому з проголошенням відновлення УССД не можна зволікати до вступу в Київ, оскільки німці можуть просто не допустити до цього. Їх треба поставити негайно перед доконаним фактом відновлення держави вже тут, у Львові. Тому необхідно скликати репрезентативні збори громадянства, на яких проголосити відновлення держави.

Крім того, нарада ухвалила, що одночасно треба формувати міське управління Львова, а також негайно взяти під контроль львівську радіостанцію, яку назвати іменем Євгена Коновальця. Відділ озброєних націоналістів під проводом Ярослава Старуха і Льва Ребета мав опанувати радіостанцію і тримати її в руках доти, доки буде можна повідомити народ про відновлення держави (там само.— С. 180—181).

Членам Проводу ОУН доводилося організувати і владу, і відновлення нормального життя цивільного населення. Тоді практично всі займалися всіма справами, згадував Василь Кук. Ми, справді, «такі були єдиною активно діючою владою, і право на це давали нам блакитно-жовті пов'язки на рукавах. Будинок «Дністра» на вул. Руській був повний найрізноманітніших відвідувачів. Сюди надходила вся інформація зі звільнених від більшовиків українських земель, приходили звіти від підпільних організацій, тут видавались їм накази, розпорядження, інструкції. Тут відбувалися засідання Проводу ОУН, уточнювалася тактика політичної діяльності визвольного руху»(Кук В. Акт відновлення Української держави(30 червня 1941 р.).-Львів, 2001.-С.15).

Ярослав Стецько був зайнятий переважно розмовами з видатними громадськими діячами Львова, котрих збиралися запросити до участі в Народних Зборах, а згодом і до українського уряду чи місцевої влади. Тоді ж він мав розмову з мит-

рополитом Андреем Шептицьким, якому докладно розповів про німецьку політику щодо України, про становище в ОУН, зокрема, щодо причин розколу, а також про намір скликати Народні Збори для проголошення Акта відновлення Української Держави (там само.—С.14).

Для цього було вибрано відомий у Львові будинок «Просвіти». Перед зборами, пише Ярослав Стецько, «я пішов до митрополита графа Андрея Шептицького, щоб скласти привіт найвищому українському авторитетові того часу від Проводу ОУН, з'ясувати йому нашу ситуацію і наші пляни дій» (Стецько Я. 30 червня 1941.— С. 184).

Після з'ясування намірів ОУН митрополит відповів: «Честь України вимагає робити те, що ви задумали сьогодні. Робіть в ім'я Боже, я благословляю» (там само.— С. 186).

З огляду на своє здоров'я митрополит вибачився, що не зможе взяти особисто участі, але посилав свого заступника о. митрата Йосифа Сліпого (таємно висвяченого за часів більшовицької окупації на єпископа з правом наслідства), який передасть привітання зборам від митрополита і поблагословить (там само.— С. 186).

Під час розмови прибув єпископ Йосиф і, випроваджуючи Стецька, сказав, що митрополит в курсі всіх справ, бо крайовий провідник Климів-Легенда регулярно інформував про ситуацію і діяльність ОУН та одержував теж інформації від митрополита (там само.— С. 186—187).

30 червня після обіду в будинку «Просвіти» відбулися збори, на яких вибрано професора Юрія Полянського посадником міського управління. Після цього Ярослав Стецько одразу ж прийняв від нього присягу на вірність Українській Державі. Таку ж присягу склали й інші члени вибраного міського управління (там само.— С. 192).

Тим часом почали сходитися до «Просвіти» скликані на Народні Збори відомі громадяни.

Їх відкрив Ярослав Стецько. До президії запрошено о. митр. Йосифа Сліпого та професора Юрія Полянського. На пропозицію головуючого, присутні погодились оформити себе як **УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ЗБОРИ**. Після того Ярослав Стецько прочитав доповідь, в якій переконливо засвідчив, що українська нація протягом усього історичного існування була державницькою нацією, а в сучасній добі свого поневолення змагається до відновлення власної державності. Оскільки сьогодні, тобто 30 червня 1941 року, трапляється щаслива нагода для відновлення державності, то ОУН звертається до Національних Зборів з проханням схвалити її рішення про це, заявив Стецько й почав зачитувати Акт про проголошення відновлення Української Держави (Стецько Я. 30 червня 1941.— С. 194).

Після того всі присутні відспівали гімн «Ще не вмерла Україна».

Митрополит Сліпий, котрий першим узяв слово після того, передав привітання зборам від Андрея Шептицького. А отець Іван Гриньох виголосив привіт від

українського вояцтва, зорганізованого в Дружинах Українських Націоналістів, та пояснив неприсутність командира сотника Романа Шухевича, який саме в цей самий час був на похороні свого брата Юрія, котрого замордували більшовики.

Потім до слова зголосився представник Крайового Проводу, з'ясовуючи боротьбу ОУН в останньому часі і висловлюючи радість з приводу повного, всебічного кожночасного підтримування широкими колами народу її дій. Він особливо підкреслив, що ОУН так довго не складе зброї, доки не будуть прогнані з української землі всі її окупанти. За щойно проголошену відновлену державність вона стоятиме до загину всіма засобами, які належать до її диспозиції, і проти всіх, хто стане на шляху проти цього (там само.—С. 194).

Після цих слів на сцені з'явився представник німецького командування — майор контррозвідки цур Айкерн і капітан Кох. Вони відмовилися зайняти місця в президії як гості. Як згадував Я. Стецько, тоді він відчув, що «хмари над нами збиралися!» (там само.—С. 195).

Аби не дати гітлерівцям остаточно розібратися, що ж відбувається в приміщенні, Стецько дав слово Василеві Кукові. Той прочитав пропозицію ОУН про призначення на посаду Голови Українського Державного Правління Ярослава Стецька. Цей документ — згідно з рішенням Проводу про перебрання Стецьком обов'язків відповідального за Державне Правління в Україні за всяких умов — був виготовлений тоді, коли вислані місцеві члени ОУН до професора Мар'яна Панчишина повідомили, що він не може прийняти головування, хоч годиться бути заступником.

Крім обрання Голови Українського Державного Правління, збори на пропозицію Василя Кука уповноважили щойно призначеного Ярослава Стецька покликати Правління, звільнити і призначати його членів (там само.— С. 196).

Після цього слово попросив німецький капітан професор Кох.

Професор Кох, як він засвідчував у своїх показаннях, намагався по можливості першим потрапити до Львова, щоб звідти взяти політичну ситуацію в свої руки. Але йому це не вдалося через те, що він був затриманий майором першої гірської дивізії. Хоча майор цур Айкерн, який його супроводжував, мав як офіцер контррозвідки письмове посвідчення про надані йому великі повноваження, які дають йому безумовне право на безперешкодне пересування, їм довго не вдалося добратися до міста без спеціальної перепустки, хоч українські політики безперешкодно проникали до Львова.

Близько 19 години 20 хвилин вони таки прибули до міста. Першого відвідали митрополита, від якого дізналися про зібрання в «Просвіті».

Майор Айкерн і капітан Кох відразу ж пішли на це зібрання. В зв'язку з тим, що вхід до залу був перекритий великим людським натовпом, вони зайшли через сцену, де перебували голова зібрання з іншими визначними українцями міста і Стецько. Зауваживши Стецька, цур Айкерн і Кох залишили відразу сцену і стали

у глядацькому залі, не сідаючи. Причиною цього було те, що Стецько отримав від штабу армії обов'язкове доручення виїхати до Холма, яке він не виконав (Косик В. Україна в Другій світовій війні. — Т.1.— С.140—141).

Зібрання продовжувалося, і Полянський дав коротке резюме того, що діялося. З огляду на те, що був зачитаний декрет № 1 про утворення уряду, професор Кох вважав за необхідне за взаємною згодою з цур Айкерном взяти слово для пояснення ситуації. Він чітко пояснив, що війська Адольфа Гітлера окупували країну і, беручи до уваги німецькі інтереси, найпершим завданням українців є збереження спокою і порядку і знову, не зволікаючи, приступити до праці. Зараз — війна, політикою ні в якому разі не можна займатися. Наказувати може тільки німецький вермахт. Велінням часу є робота і послухництво. Професор Кох закінчив словами «зіг гайль» за фюрера, до чого захоплено приєднався голова зібрання. Безпосередньо після того Стецько крикнув: «Хай живе Степан Бандера». Цур Айкерн і Кох відразу ж залишили зібрання, подавши руку Полянському та іншим відомим учасникам зібрання, але не Стецькові» (там само.— С. 141).

По завершенні зібрання Стецько направився безпосередньо до львівської радіостанції, де він заявив німецькому унтерофіцеру з розміщеної там роти пропаганди, якою керував лейтенант Люттермозер, що він має повноваження для випуску радіопередач. Вони відбулися 30.6 о 10 годині вечора і 1.7. у першій половині дня без відома відповідальних органів роти пропаганди, яка утримувала зайняту львівську радіостанцію, і розташованих у Львові військових органів (включаючи капітана Коха), тим паче, що німецькі органи, розміщені у Львові, з огляду на їхню участь у роботі не мали часу для прослуховування львівської радіостанції. Тому факт проголошення українського уряду через львівську радіостанцію став відомим відповідальним німецьким службам тільки у Кракові, бо, ймовірно, українські мешканці цього міста були поінформовані по телефону людиною Бандери про передачу, що готується (там само.— С. 141—142).

Як засвідчили вже події 30 червня, гітлерівці вороже зустріли Акт проголошення відновлення Української Держави. Однак у такій важкій ситуації цей історичний документ підтримав митрополит Андрей Шептицький, котрий уже вранці 1 липня звернувся до українського народу зі своїм пастирським листом:

«З волі Всемогучого й Всемиловитого Бога в Тройці Єдиного зачалася нова епоха в житті Державної Соборної Самостійної України.

Народні Збори, що відбулися вчорашнього дня, ствердили й проголосили ту історичну подію.

Повідомляючи Тебе, Український Народе, про таке вислухання наших благальних молитов, звиваю Тебе до вияву вдячності для Всевишнього, вірності для Його Церкви і послуху для влади.

Воєнні часи вимагатимуть ще многих жертв, але діло, розпочате в ім'я Боже, з Божою благодаттю, буде доведене до успішного кінця.

Жертви, яких потреба конечно до осягнення нашої цілі, полягатимуть передусім на послушному підданні справедливим наказам влади, не противним Божим законам.

Український народ мусить у цій історичній хвилині показати, що має досить почуття авторитету й життєвої сили, щоби заслужити на таке положення серед народів Європи, в якому міг би розвинути усі Богом собі дані сили.

Карністю, солідарністю, совісним сповненням обов'язків докажіть, що ви дозрілі до державного життя.

Установленій владі віддаємо належний послух. Узнаємо Головою Державного Правління України пана Ярослава Стецька.

Від Уряду, ним покликаного до життя, очікуємо мудрого, справедливого проводу та заряджень, які узгляднили б потреби й добро всіх замешкуючих наш край громадян, без огляду на це, до якого віроісповідання, народности й суспільної верстви належать. Бог нехай благословить усі Твої праці, Український Народе, і нехай дасть усім нашим Провідникам Святу Мудрість з Неба.

Дано у Львові при Ар. Храмі Св. Юра, 12.VII.1941 р.

АНДРЕЙ — Митрополит.

Тоді ж делегація Револуційного Проводу виїхала до Луцька, де був осідок православного єпископа Полікарпа Сікорського, щоб і він видав таке послання. Іван Равлик поїхав до Варшави, де перебував президент Екзильного Уряду УНР Андрій Лівіцький, з наміром запросити його до участі в державному будівництві чи принаймні проголосити відповідну заяву визнання і підтримки її.

Про ставлення мельниківців до Акта відродження Української державності Я. Гайвас засвідчує таким чином: ОУН «постановила на ширшій нараді Оперативного Керівництва однозгідно, що «проголошення відновлення державности Ярославом Стецьком і створення ним Державного Правління аж ніяк не входить у колізію з нашою концепцією скликання конституанти в Києві. Навпаки, ті обидва факти себе доповнюють, і проголошення у Львові та покликання Правління тільки зміцнює ґрунт і прискішує процес до скликання такої конституанти» (Гомін України.— 1983.— 26 січня).

Далі Я. Гайвас стверджував, що «після тієї наради вислано до Я. Стецька делегацію, зложеної з трьох відомих діячів підпілля — Івана Рогача, Онуфрія Максимова і Теофіля Бак-Бойчука, це загальновідомий факт, неодноразово згадуваний у виданнях ОУН після Другої світової війни й аж по сьогодні. Так само відомо, що тодішній голова ПУН полк. Андрій Мельник не лише акцептував це наше потягнення, але й визнав його єдиним правильним та гідним признання. Делегація не лише зложила заяву визнання Державному Правлінню, але й заявила готовність співпрацювати з ними, якщо воно буде спроможне виконувати свої функції» (там само).

Ясно, підбивав підсумок Я. Гайвас, що таке «поступування у Львові 1941 було логічне й правильне. Іншого поступування не сміло бути, бо це було б не згідне з найосновнішими заложеннями українського націоналізму... Цей крок був прямим, органічним і невідхильним вислідом ідеології і програми ОУН та самозрозумілим продуктом її політичної концепції. ОУН завжди й усюди захищала примат української держави над усіма іншими політичними справами й підпорядкування тій державі без огляду на характер її уряду, керівні партійно-групові чинники тощо.

В підставі «Вірую» кожного члена ОУН було, що та держава має бути національна, суверенна і соборна» (там само).

Ярослав Стецько стверджував, що він справді прийняв поміркованих мельниківців за посередництвом Ярослава Старуха. Після того, як ця делегація заявила про визнання і підтримку Українського Державного Правління, розпочалися переговори. Голова УДП одразу ж запропонував мельниківцям два пости в своєму уряді.

У відповідь на це вони попросили дати спочатку оцінку ситуації, що склалася. Як пише Стецько, він повністю розкрив свої карти з цього приводу, додавши: «Нашому урядові загрожує кожночасно і може вже на днях арештування, бо УДП за ніяких умов ультиматуму німців, щоб саморозв'язатися чи припинити свою діяльність, «вичікуючи на здобуття Києва», не прийме. Я особисто готовий взяти на себе всю відповідальність, не залишу поста, не перейду в підпілля, а припинення діяльності УДП може наступити лише насильством і після того, як лише буде арештовано».

Делегація ОУНм не намагалася продовжувати дискусії після того з'ясування ситуації, а — заповідаючи свій черговий прихід — попрощалися і більше не повернулися» (Стецько Я. 30 червня 1941. — С. 254).

Наставлення ж німців залишалося відверто ворожим. Це особливо яскраво засвідчують показання представника німецької влади Коха. Даючи пояснення перед спеціальною комісією рейху з приводу подій у Львові 30 червня, професор Кох наголосив, що тими днями він зустрівся з рядом відомих львівських українців у своїй канцелярії в ратуші, яких він поінформував про без сумніву помічену несприятельну реакцію німецьких органів стосовно Стецька і його «крайового уряду». Стецько декілька разів намагався зв'язатися з німецькими службами. Так, він намагався якнайшвидше привітати капітана Коха від імені Української республіки на його службовому місці. Кох відповів на те, що він кожночасно може його прийняти як приватну особу, але немає ніякого українського уряду. Поки що він знає тільки дружній український народ, а не союзну українську державу. Крім того, український уряд у Львові не означав би нічого іншого як уряд Шушнінга в Австрії. Приватно він бажає йому сказати, нехай він не бавиться у небезпечі ігри і не примушує його помітити його «уряд». У службовому порядку він йому каже: ук-

раїнського уряду немає. Також не може бути й українського легіону, так як немає української держави. І тому цей легіон був би нічим іншим, як самовільним партизанським загonom (Косик В. Україна в Другій світовій війні.— Т. 1.— С. 142).

Два чи три дні пізніше офіцер нового коменданта міста з'явився у капітана Коха і пояснив тому, що делегація оунівців буде прийнята генералом за їхнім бажанням після обіду. Відразу після цього Кох зустрів Стецька в коридорі ратуші. Стецько підтвердив, що він сьогодні після обіду буде прийнятий генералом і саме не як боєць, а як керівник уряду. Кох попередив Стецька і перешкодив цій зустрічі. Капітан Кох вказав на те, що вже перша спроба Стецька представити свій уряд першому комендантові міста Львова полковникові Міттергерстові була ним зірвана завдяки своєчасному інформуванню (там само.— С. 142—143).

Однак, незважаючи на це, Українське Державне Правління розгорнуло свою роботу активно. В перші ж дні було сформовано його склад, до якого ввійшли відомі діячі українства. До складу Українського Державного Правління також було призначено крайового провідника ОУН Івана Климів-Легенду.

Крім того, було визначено представників УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ ЗА КОРДОНОМ. Зокрема, Володимир Горбовий — мав діяти на теренах Великонімеччини (в рамках Українського Національного Комітету), Гриць Барабаш відповідав за контакти з Румунією, Леонід Мосендз — Словаччиною, полковник Ріко-Ярий — Японією, Івахнюк — Хорватією, Володимир Стахів — Німеччиною (ЦДАВОВУ: Ф. 3833.— Оп. 1.— Спр. 10.— Арк. 4).

3 липня Ярослав Стецько як Голова Українського Уряду звертається офіційно до канцлера Німеччини з повідомленням про Акт проголошення відновлення Української Держави, пропонуючи співробітництво між Україною і Рейхом як союзними державами. Подібні листи він відправив 4, 5 і 6 липня (там само: Ф. 4620.— Оп. 3.— Спр. 378.— Арк. 20-27).

Поряд з цим 3 липня Ярослав Стецько від імені свого уряду звертається з спеціальною Декларацією, її текст звучав так:

«Український народ проголосив у Львові, визволеному переможною героїчною німецькою армією, відновлення української незалежної держави.

Ця держава має тисячолітні традиції, її останньою історичною формою в 1917, 1918—1920 рр. була Українська Народна Республіка, визнана урядами Німеччини, Австрії та інших центральних держав. На підставі Брестського мирного договору ці держави уклали з Україною союз.

Хоча формально українська держава поряд з іншими республіками існувала у складі Радянського Союзу, вона в жодній мірі не була самостійною, сповненою українського змісту і не відповідала бажанню українського народу.

Продовжуючи тисячолітні традиції та виходячи із міждержавного акта, підписаного в Бресті в 1918 році, український народ відбудовує на руїнах московської в'язниці народів свою справжню незалежну державу.

Безпосереднім виразником ідей цього акта та наших політичних прагнень була і є Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери.

Під час польської та московсько-більшовицької окупації вона очолила революційну боротьбу за визволення Батьківщини та відбудову Української держави, яка на відміну від фікції радянських республік має бути справді незалежною та суверенною.

Цю боротьбу український народ і далі веде під проводом Організації Українських Націоналістів на чолі із Степаном Бандерою навіть там, де ще сьогодні українському народові протистоїть ворожа йому радянська влада. В цій боротьбі ОУН зазнавала і зазнає численних втрат.

Там, де українська територія внаслідок наступу славної німецької армії була звільнена від ворожої окупації, Організація Українських Націоналістів розпочала перебудову життя, що до цього часу базувалося на державницькій фікції та фактичному національному гнобленні. Тепер йдеться про здобуття справжньої свободи та державного суверенітету.

Здійснення цього великого історичного вчинку означає вінець багаторічної боротьби, що коштувала українському народові численних кривавих жертв.

Опираючись на повний суверенітет своєї влади, українська держава приєднується до нового Європейського порядку, який впроваджується великим фігурером німецької армії та німецького народу.

Успіхи славної німецької армії, яка на чолі із своїм великим фігурером розпочала боротьбу за новий порядок в Європі, створили нам умови для відбудови держави.

Нав'язуючи до міждержавного Брестського акта 1918 року та до найглибших і дружніх почуттів, які український народ має до німецького, українська держава зі своїм урядом на чолі хоче взяти найактивнішу участь у побудові нового порядку в Європі і у світі, у боротьбі, яку розпочали найвизначніші мужі та народи нашої епохи, співпрацювати з найкращими силами й у цій боротьбі взяти активну участь.

Ми з самого початку боремося і стикаємо кров'ю у борні з жахливим марксистсько-московським пануванням, тому що доля висунула нас у східній Європі на передній фронт. Тому ми з величезною радістю вітаємо той факт, що інші народи і держави подали нам руку допомоги, взявши участь у цій боротьбі.

Ми хочемо йти з ними далі й боротися далі!» (Косик В. Україна в Другій світовій війні.— Т. 1.— С. 95—96).

Не випадково оунівці робили ставку на допомогу українським визвольним змаганням з боку Німеччини. Саме ця країна першою визнала УНР в 1918 році і протягом кількох років підтримувала з нею дипломатичні стосунки на відміну від Антанти, котра так і не встановила рівноправних дипломатичних стосунків з Україною. Українським націоналістам гітлерівці обіцяли повну підтримку у відродженні державності. Їхній ідеолог Альфред Розенберг навіть окреслював межі Ук-

раїнської держави від Сяну на заході до Волги на сході, північний кордон мав проходити по лінії Курська, а південний – прилягати до Чорноморського узбережжя, тобто, ці межі відповідали в основному етнічному розселенню українців.

Відновлення Української держави викликало небувалу хвилю піднесення українства. На святкових зборах, величавих маніфестаціях населення з великою радістю підтримувало цей історичний акт. Звідусіль надходили до Львова повідомлення про організацію української влади, формування її органів. Треба сказати, що в багатьох резолюціях урочистих зібрань, присвячених відновленню української влади, містилася подяка німецькій армії за звільнення від більшовицької влади. Цей жест був не випадковим. У тому часі серед селян можна було почути: «Ми навіть чорта тепер будемо вітати, аби тільки новий, бо зі старим годі було витримати» (Станіслав В. Ліс приймає повстанців. - С.29).

Справді, все ожило навколо. Народ заворушився, по містах і містечках Волинської землі, продовжує цей автор, відбувалися великі паради і маніфестації. Багато хто не вірив, як можна було в такому короткому часі організувати таку масу народу і де взялися ті колони нашого козацтва, і де взялося в поході стільки молоді, і всі вони в національних строях, радісні й усміхнені

Німецьке військо приглядалося до того й не знало, що воно таке діється. Виголошували патріотичні промови. В багатьох випадках промовляли також представники німецької військової влади, обіцяючи, що незабаром Україна буде вільною, і український народ заживе незалежним життям (там само.-С.29).

На нараді чільних діячів Львова 6 липня було заявлено, що «зібрані радіють актом консолідації українського громадянства на еміграції, довершеним в Кракові в дні 22.6. 1941 р., та закликають гаряче всіх українців-патріотів об'єднати у велику історичну хвилину всі творчі сили для розбудови Української Самостійної Держави, підчиняючися Державному Проводові, проголошеному у Львові в дні 30 червня 1941 р.» (ЦДАГОУ:Ф.1.-Оп.23.-Спр.1638.-Арк.12).

Нині важко описати той ентузіазм і підйом, які запанували на звільнених від більшовиків наших землях у зв'язку з відновленням Української Держави. Факт цей зелектризував цілу суспільність, поставив на ноги всіх, навіть маловірів і малодухів, що вже почали забувати своє українство.

3 липня про події у Львові стало відомо і в Берліні. Начальник поліції безпеки і СД під грифом «Секретна справа Райху!» повідомляв про спроби національно настроєних українців під керівництвом Бандери проголошенням Української республіки та створенням міліції поставити німецькі власті перед доконаним фактом.

Крім того, група Бандери, (йшлося далі в цьому документі), розвинула останнім часом особливу активність, розповсюджуючи листівки і т. п.

В одній з цих листівок говорить між іншим про те, що український визвольний рух, якого раніше переслідувала польська поліція, тепер буде переслідуваний німецькою поліцією.

Далі Бандера, щоб утвердити себе як вождь українського визвольного руху, утворив Український Національний Комітет, причому йому вдалося об'єднати майже всі емігрантські групи, які були протилежними по своїх світоглядних та політичних поглядах. Що стосується групи ОУН під керівництвом полковника у відставці Мельника і групи УНО під керівництвом ст. лейтенанта у відставці Омельченка,— то вони у цьому участі не брали» (Косик В. Україна в другій світовій війні. — Т. 1.—С. 100).

Зважаючи на зростаючу активність, особливо групи Бандери, наголошувалося далі в донесенні, різним провідним українським емігрантам було накладено вимогу дотримуватися місця проживання.

Незважаючи на те, частина цих емігрантів начебто за дорученням органів Райху прибула у Генерал-губернаторство.

Оскільки, мовляв, деякі емігрантські групи збираються себе взаємно перевіряти в діяльності, то з 2.7.41 службою безпеки вжито таких заходів:

«1) Різних політичних керівників українських емігрантів береться під домашній арешт, особливо в Генеральному Губернаторстві, в тому також Степана Бандеру.

2) Керівним особам українських емігрантських організацій, які знаходяться на території Райху, погрожуючи суворими поліцейними заходами, ще раз висловити вимогу, щоб усіма силами вони подбали про те, щоб їх члени притримувалися наданих їм вказівок,

3) Усі українці, які знаходяться на території Генерального Губернаторства, але там постійно не проживають, повинні негайно залишити територію Генерального Губернаторства і повернутися до свого місця проживання, в іншому випадку вони будуть заарештовані» (там само.— С. 100—101).

Ці погрози не примусили довго чекати на себе. Вже 3 липня в Кракові гітлерівські власті покликали на допит Степана Бандеру та членів Українського Національного Комітету, котрі видали від себе інформаційний бюлетень, у якому йшлося про події у Львові.

Услід за вивезенням Степана Бандери до Берліна, репресії падають і на Голову Українського Державного Правління Ярослава Стсцька. Коли замах на нього не вдався, гітлерівці 9 липня заарештовують його і також перевозять до своєї столиці.

Це остаточно розвіяло ілюзії бандерівців щодо Німеччини як можливого союзника, і вони відкрито протестують проти подібного ставлення нацистів. Начальник поліції безпеки і СД 15 липня повідомляв, що всі українські партійні угруповання у Львові, за винятком групи ОУН Бандери, але включаючи групу Мельника, запевнили зв'язковому офіцеру Верховного командування вермахту (гауптману проф. д-ру Коху) про свою лояльність по відношенні до німецьких органів влади та про свою добру волю у позитивній роботі по відбудові. Група Бандери з цього приводу також вислала представників до проф. Коха і склала заяву, що потребує роз'яснення щодо двох пунктів:

- 1) Ставлення до питання про майбутнє України (незалежність) ;
- 2) Питання про звільнення Бандери з-під арешту:

До 1) Кох пояснив, що це питання може вирішити лише фюрер. Щодо звільнення з-під арешту Бандери, Кох теж визнав себе некомпетентним. На завершення Кох змістовно заявив представникам групи Бандери про те, що необхідні роботи по відбудові можуть проводитись і без участі групи Бандери (Косик В. Україна в Другій світовій війні.— Т. 1.— С. 170).

Сп'янілі від перших успіхів на східному фронті, гітлерівці не тільки не вважали за потрібне співпрацювати з бандерівцями, вони взагалі вже бачили себе повними господарями окупованих українських земель.

За розпорядженням фюрера 16 липня у нього відбулася нарада із рейхсляйтером Розенбергом, рейхсміністром Ляммерсом, фельдмаршалом Кейтелем, рейхсмаршалом (Герінгом) та Борманом, на якій Гітлер підкреслив:

«Ми будемо знову наголошувати, що нас змусили захопити, впорядкувати і забезпечити нові території; в інтересах населення ми змушені турбуватись про спокій, харчі, транспорт і т. д.; звідси і наше управління. Ніщо не повинно вказувати на те, що пригтовляється у такий спосіб остаточне врегулювання! Всі необхідні заходи — розстріли, виселення і т. п. ми можемо застосувати.

Але ми не хочемо, щоб передчасно і зайво робити собі ворогів. Ми робимо лише так, начебто бажаємо виконати мандат. Проте нам повинно бути ясно, що ми ніколи не залишимо ці території.

Відповідно цьому справа йде про наступне:

- 1) Нічого не говорити про остаточне врегулювання, але готувати його потай;
- 2) ми наголошуємо, що ми — носії свободи.

Зокрема:

Крим має бути звільнений від усіх іноземців та заселений німцями,

Так само староавстрійська Галичина стане територією Райху» (там само.— С. 176—177).

Коли ж рейхсляйтер Розенберг наголосив, що, на його думку, в кожному комісаріаті потрібно інше ставлення до населення, в Україні, зокрема, ми повинні ввести в дію культурницьке піклування, слід було б розбудити історичну свідомість українців, створити в Києві університет і т. п., то рейхсмаршал Герінг у відповідь заявив, що «насамперед мусимо подбати про забезпечення нашого харчування, до всього решти можна взятися багато пізніше.

(Побічне питання: чи є ще взагалі культурний прошарок українців, чи може українці вищого стану живуть сьогодні за межами Росії в еміграції?)

Розенберг продовжує, що також в Україні потрібно сприяти певним прагненням до самостійности» (там само.— С. 178).

Але спроби Розенберга поставити питання української державності в будь-яку площину успіху не мали жодного. Через п'ять днів, відповідаючи на звернен-

ня Володимира Стахіва до рейхсміністра зовнішніх справ від 2.7.1941 р. про його призначення на посаду уповноваженого українського Крайового Уряду, з Берліна однозначно заявили:

«Ті події, з яких пан Володимир Стахів сподівався вивести свій мандат, щоб могли оголосити пану райхсміністру ЗС про своє призначення на посаду уповноваженого якогось українського крайового уряду у Львові, коротко зображені в замітці, яка докладається. Мова йде про самовільний вчинок відомої честолюбивої та активної групи Бандери. Інценізований ними у Львові акт, з нашої точки зору, не має жодного державноправового значення. Ця позиція була недвозначно виражена зі сторони військових та внутрішніх органів керівним особам групи Бандери. Це, звичайно, не виключало, що зображена розбіжність позицій не є останньою. Якщо, незважаючи на це, до цього часу проти Бандери і його штабу вживали обережних заходів, то це пояснюється тим, що діяльність цієї частини ОУН багато раз виявилася дуже корисною і що не повинен пропасти існуючий ентузіазм для своєї справи серед особливо прихильних кіл української молоді.

Про відповідь на лист пана Володимира Стахіва, на мою думку, не може бути й мови. Також на даній стадії слід уникнути представлення його пану райхсміністру ЗС» (там само.— С. 206).

Того ж дня політична служба ОУН зробила заяву щодо вимог гітлерівців відкликати Акт 30 червня. В цьому документі українські націоналісти залишалися вірними своєму обов'язку перед рідним народом і сподівалися, що їхні аргументи таки зуміють переконати зарозумілих німців.

«1. Проголошення відновлення української державності 30 червня 1941 р. у Львові стало уже історичним фактом, який стане одною із славних традицій українського народу. Так само, як державні акти від 22 січня 1918 року в Києві і від 1 листопада 1918 у Львові стали символом української визвольної війни 1917—1921 рр., так і Акт від 30.6.1941 стане символом сучасної визвольної боротьби української нації.

Український народ в ході своєї багатолітньої боротьби проти Москви за відновлення національної Української держави приніс тисячі і тисячі жертв. Львівський національний Акт стане першим результатом боротьби завдяки підтримці переможного німецького вермахту. Цей факт ніколи не може бути стертим з історії боротьби українського народу проти одвічного ворога Москви та більшовизму.

2. Проголошення відновлення української державності без створення уряду стало б порожньою декларацією. Український уряд — це доказ існування Української держави. Українська державність була проголошена не лише у Львові; державна влада створювалась усюди в країні, де лише було ліквідовано московський режим, в деяких місцевостях навіть раніше, ніж у Львові. Це підтверджує прагнення українського народу до власного державного суверенітету.

Як наслідок встановлення державної влади у селах, містах, районах та областях було перебрання українцями усього управління.

Те ж відбулося і у Львові.

3. Під московською окупацією в Україні існував єдиний носій політичного волевиявлення українського народу — Організація Українських Націоналістів — ОУН — з її організаційним проводом та мережею.

При відновленні держави тим самим можна було застосувати два методи: організація державного життя зверху і одночасно знизу. Уряд розпочав з організації усього життя в країні, побудивши обласні управління до діяльності, координуючи їх роботу та спрямовуючи їх. Урядом було організовано управління, господарство, міліцію, охорону здоров'я, все, що було необхідно українському народу, а також німецькій окупаційній армії на самому початку.

Чому ж тоді через непризнання праці українському уряду послаблювати ентузіазм до праці та охоту до відбудови українських народних мас, які в цілій країні ширилися через лозунги самостійної української держави, яка діяла б у тісній співпраці з Німеччиною?

4. Які відгуки мало створення уряду у Львові по країні свідчать збори по всіх місцевостях Західної України, на яких українське населення безумовно віддало себе в розпорядження українському уряду. Далі послідує зіставлення про цей відгомін.

Проголошення української державності, а також існування українського уряду робить позитивний вплив на українців в Червоній армії і в регіоні потойбіч ріки Дніпра, які тепер не лише усвідомлюють проти кого, а й за кого і чому вони мають боротися, коли піднімуть зброю проти Москви.

Проголошення українського уряду недійсним може створити негативне враження на ще не звільнених українських територіях.

Слід теж врахувати, що проголошення української державності і створення уряду у Львові уже відомі українській еміграції в Америці, і вона буде дуже розчарована, якщо б цей факт втратив силу, що у наслідку може викликати зворотну політичну реакцію.

5. Хоча ОУН і створила уряд, її членами зайняті лише і деякі урядові пости, більшість керівників виконавчих структур не члени ОУН, а фахівці, або відомі українські політичні особистості. Уряд має підтримку таких авторитетів, як митрополит уніатської Церкви граф Шептицький, архієпископ православної Церкви Полікарп, колишній президент Національної ради Зах. України д-р Кость Левицький та ін.

Носій українського державного мислення ОУН, яка покликала до життя уряд у Львові, була завжди вираженням ворогом Москви і Польщі і завжди представляла на противагу іншим політичним поглядам свою зовнішньополітичну концепцію дружби, співпраці і союзу з Німеччиною.

Удар проти уряду, тим самим проти ОУН, стане, отже, ударом по зовнішньо-політичній концепції, яку ОУН представляла перед українським народом і представляє далі. Це безсумнівний факт, що ОУН в ході здійснення цієї концепції уже до війни теперішньої, а також до війни з Радянським Союзом, принесла великі жертви задля співпраці з Німеччиною. Цей удар по українському уряді буде трактуватися українським народом як ворожий акт Німецького Райху проти ідеї української державності. Якщо Німеччина потребує чесних і вірних союзників, то таким союзником стане Україна, але лише як незалежна держава.

6. Позиція Німеччини по відношенню до Української держави є принципово позитивною. Вичікуюча позиція зумовлена лише тактичними моментами, а також непевністю розстановки сил в Рад. Україні. Цей факт допускає можливість, щоб здійснені українські факти в майбутньому були визнані німецькою стороною, вони, на нашу думку, будуть підтверджені дійсністю в цілій Україні. Тому не слід в жодному випадку проголошувати заперечення уряду. Спонтанний розвиток подій, які організаційно охоплює ОУН, повинен мати можливість для власного вираження. Конспіративна форма діяльності ОУН закінчилась лише на тих українських територіях, що звільнені від московського режиму. ОУН відкрито вступає тепер в політичне життя, і, щоб збудувати Українську державу, з переконанням, що німецькі військові установи не будуть створювати перепон, особливо тому, що Німеччина потребує на Сході сильного союзника, щоб тривалий час підтримувати фронт проти Москви. ОУН, яка вступила у співпрацю з Німеччиною, вже тепер шукає шляхи співпраці Української держави з Німецьким Райхом.

Україна вважається дружельюбно настроєною до німців. Тому там непридатні ті заходи, які застосовуються в окупованих ворожих країнах, де життєвий порядок підтримує лише німецьке військове управління. Україна бажає даліше разом з Німеччиною боротися за новий порядок в Європі і співпрацювати в усіх галузях» (там само.— С. 213—215).

Наприкінці цього документа ОУН чітко викладали свої плани, не відступаючи від уже завойованих позицій.

«1. Проголошення Української держави у Львові — це вже існуючий і довершений факт. Всі акти із цього моменту виконуються від імені української держави. Це торкається усієї Української держави. Це торкається усієї української, уже визволеної, національної території.

2. Створений у Львові уряд під керуванням Ярослава Стецька, заступника провідника ОУН, зберігається і надалі для українського народу.

3. Оскільки український уряд у Львові досі ще не визнаний Німеччиною і оскільки ОУН хоче налагодити дружню співпрацю з німецькими військовими установами в Україні і не хоче перешкоджати ситуації до її кінцевого прояснення у Рад. Україні, то український уряд скликає Українську крайову раду для співпраці з німецькими військовими установами у Львові. База співпраці повинна погоди-

тись із німецькими військовими установами. Українські установи нижчого рівня — обласна і районна адміністрації і т. д. — уже створені у всій Західноукраїнській країні і всюди функціонують. Крайова рада підзвітна голові українського уряду, який тимчасово існує лише для української громадськості. Німецькі військові установи будуть співпрацювати з Крайовою радою і поки що не будуть виявляти свого відношення до уряду.

4. Крайова рада повинна будуватись за фаховим принципом із відділеннями управління, міліції, господарства, охорони здоров'я і ін., чия компетенція поширюється у всій країні. Члени уряду, які стоять в уряді на чолі відповідних ресортів, повинні виконувати їх і в Крайовій раді.

Таке рішення, з одного боку, може заспокоїти українців, з другого боку — воно не буде протирічити вичікуючій позиції Німеччини по відношенню до розвитку подій в Радянській Україні і в Києві. Остаточо, припустимо, пізніше визнати український уряд, замість сьогодні його касувати, особливо тоді, коли розвиток в Східній Україні лише підтвердить нашу сьогоднішню позицію.

Таке рішення дуже важливе тому, що державна самостійність України для обох сторін не підлягає дискусії» (там само.— С. 216—217).

З свого боку представники німецької влади запропонували на початку серпня 1941 року Проводу ОУН три умови, виконання яких давало можливість подальших переговорів щодо співпраці:

«а) ОУН не буде вести в сучасній порі партійної пропаганди, обмежуючись на загально національній українській пропаганді, себто пропаганді приємливій, на думку німецьких чинників, всім українцям;

б) ОУН не буде пропагувати імен живучих осіб;

в) розв'яже, згладзиває Український уряд, покликаний у Львові 30 червня 1941 р.» (ЦДАВОВУ:Ф.3833.-Оп.1.-Спр.39.-Арк.1).

Незважаючи на ультимативну форму поставлених вимог, а беручи на увагу необхідність українсько-німецької співпраці і дати доказ доброї волі, на дві перші умови Провід ОУН погодився одразу. Але щодо відкликання Акта 30 червня, то було заявлено, що ОУН не має легального права розв'язувати уряду, оскільки це прерогатива Українських Національних Зборів (там само.-Арк.10).

Не треба забувати, наголошували представники ОУН, що «українці вели за державність століттями боротьбу, і навіть червона Москва мусила поступитися, даючи бодай форму державности УРСР. Коли Німеччині з воєнних причин незручно тепер це чинити, так доцільно, щоб двома шляхами ішла праця: Німеччина мала би демобілізувати московські патріотичні імперіальні елементи, українці ж пропагандою, а на звільненій території організацією державного життя давати українським патріотам по той бік фронту властиву мету, якій теж сприяє Німеччина, - Самостійної Української держави», а відтак це було б «явним доказом, що Німеччина не йде окупаційними тенденціями. Цими двома шляхами швидше

йшов би розвал СРСР. Цей шлях започаткував Акт з дня 30 червня 1941 р.» (там само.-Арк.3).

Особливо ж, наголошувалося в заяві Проводу, що «ОУН йде на співпрацю з Німеччиною не зі страху й опортунізму, але пересвідченої в необхідності українсько-німецької співпраці для України. Доказ в неустрашеній боротьбі ОУН проти Москви прихилити революційні й націоналістичні елементи, які признають щиро передове місце Німеччини в новому світі, але бажають теж, щоб у тому новому світі їх Батьківщина мала належне місце як самостійна держава, а це запорука ладу і порядку на сході Європи. Опортуністичні служальчі елементи є в кожному народі, але про долю народів та тривалість співпраці їхньої рішають героїчні сили» (там само.-Арк.4).

Одержавши вказівку Ярослава Стецька з Берліна від 25 липня 1941 року про те, аби «з урядом держались сильно, не уступали», Крайовий Провід ОУН продовжував розгортати свою організаторську діяльність щодо розбудови української влади. Доповідаючи Степану Бандері про розвиток подій, крайовий провідник Іван Климів-Легенда зазначав, що бандерівці змогли перебрати владу в 187 районах Буковини, Галичини і Волині з 200. Відтак в 3300 населених пунктах саме вони розпочали процес державного відродження України, залучаючи до цього робітництво, шкільне юнацтво та студентство.

У Підбірцях поблизу Львова, наприклад, у почесній президії «засіли найстарші й найповажніші підбірчани разом з старшинами словацької армії, які в той час були в селі. Акт проголошення довершив найстаріший віком Михайло Кузьма. Підбірчани раділи, німецька армія не перешкождала...» (Влох М. Винники, Звенигород, Унів та довколишні села. Історично-мемуарний збірник. –Чікаго, 1970.-С.318).

Персонально Луцька обласна управа, наприклад, уконституїювалася з 10 липня 1941 року в такому складі: голова Андрій Марченко, заступник голови – Андрійшин, начальник канцелярії – Павло Ерастів, начальник адміністративного відділу – Євген Тиравський, начальник господарчого віддлу – Анатоль Кох, начальник відділу освіти – Борис Білецький, начальник відділу здоров'я і суспільної опіки – Аврамій Омельчук, начальник відділу лісів – Юрій Критюк, начальник відділу шляхів – Володимир Поліщук, податків – Волощак, референт пропаганди – Юрій Кох і референт безпеки – Федот Юревич (ЦДАВОВУ: Ф.3833. - Оп.1. - Спр.28.-Арк.1).

У повноважностях Голови Обласної Управи, вказував у своєму листі Ярослав Стецько, «лежить змінювати склад членів Управи, предкладаючи зміни на затвердження» (там само.-Арк.2).

Цей склад Луцької Обласної Управи був затверджений Ярославом Стецьком 5 серпня 1941 року в столиці третього рейху. Пояснюючи затримку, Голова Українського Державного Правління писав: «Тому, що мене арештовано й вивезено до Берліна, де конфіновано, не був я спроможен переслати Вам зворотньо

відповіді. Запевняю, що Українське Державне Правління видержить непохитно на раз прийнятих позиціях і вірю, що теперішня ситуація буде змінена в нашу користь» (там само.-Арк.2).

Тоді ж Ярослав Стецько затвердив склади окружних управ Рівненщини, Володимирщини, Ковельщини, Горохівщини, Дубенщини. Зокрема, Рівненську окружну управу очолив Гнат Карнаух, Дубнівську – Олексій Сацюк, Володимир-Волинську – Степан Черниш, Ковельську – адвокат Підгірський, Горохівську – Назар Димнич.

Посадниками міст було призначено: Луцька – інженера Ермолаєва, Рівного – Бульбу, Володимира-Волинського – Івана Бартківа, Ковеля – доктора Пирогова, Горохова – Трачука, Дубного – Василя Бурку.

Голови окружних управ мали право змінювати склад своїх управ з наступним їх затвердженням(там само.-Спр.21.-Арк.20).

Очевидно, що саме 5 серпня 1941 року в Ярослава Стецька з'явилася перша можливість ознайомитися з повідомленнями з України й ухвалити відповідні розпорядження, в тому числі й про затвердження складу місцевих органів української влади. До речі, саме того дня Ярослав Стецько затвердив і склад Житомирської Обласної Управи(там само.-Спр.15.-Арк.6).

Узявши до своїх рук владу, українські управи (сільські, міські, районні, окружні, обласні) провели велику роботу щодо наведення порядку, в урухомленні й відбудові по містах підприємств публічного користування, в організації торгівлі й відбудові промисловості. Безумовно, результати роботи були б набагато більші, якби з боку німецьких військових чинників робота управ не зустрічала перешкод.

Прикрою несподіванкою для оунівців стало рішення окупаційної влади про включення Галичини до складу Генеральної губернії, що розривало українські землі. Відповідаючи на цей крок гітлерівців, Крайовий Провід ОУН організував плебісцит населення Галичини проти цієї задумки окупантів. На народних зборах, що відбувалися по всіх населених пунктах цього регіону, ухвалювалися протести щодо «злуки з Польщею, що її dokonано актом з 1 серпня 1941», а також з огляду на те, що ОУН є «єдиною політичною силою, що може покермувати українським народом», висловлювалося прохання до уряду «німецької держави дозволити Провідникові Степанові Бандері та Голові Уряду Ярославові Стецькові вернутися на рідні землі, щоб далі кермувати боротьбою українського народу» (ЦДАВОВУ:Ф.3833.-Оп.1.-Спр.32.-Арк.3).

У селах Зборівського повіту, наприклад, протягом 14-18 серпня 1941 року відбулися народні збори в 71 населеному пункті, де мешканці масово підписувалися під декларацією на підтримку Українського Державного Правління під провідом Ярослава Стецька. Скажімо, в Олієві свої підписи поставили під цим документом 900 громадян, в Озирній – 1045, Великій Плавучій – 536, Букачівцях – 534,

Білоголовах – 596, Годові – 615, Кудинівцях – 509, Лопушанах – 575, Перепельниках – 575, Манаєві – 576, Ярославичах – 426 (там само.-Арк.3-4).

Такі повідомлення надходили й з інших місцевостей, про що засвідчують документи. Але своє завдання ОУН вбачала не в тому, щоб на початку липня 1941 року «вмерти на барикадах Львова, оставити легенду нових Крут». На той час Революційний Провід всі свої зусилля спрямував на боротьбу за національне відродження Наддніпрянщини всупереч волі німців. Туди ОУН пішла в бій, який за значимістю нічим не поступався фронтовому.

Нагальною справою там було впорядкування земельного питання, у зв'язку з настроями селян негайно ліквідувати й за всяку ціну колгоспи. В більшості випадків селяни самі робили це, розподіляючи масиви колгоспної землі поміж собою. Це особливо проявлялося на східних українських землях, де селяни бажали негайно ліквідувати колгоспи, і всякі розмови чи натяки про те, що вони будуть ліквідовані пізніше, з уваги на потребу планової розв'язки тієї проблеми й упорядкування законним шляхом, приймали з великим недовір'ям і трактували як заповідь замаскованої політики, скерованої на шкоду українського селянства. Націоналісти, які знайшлися на східних землях, у тому питанні кидали клич негайної ліквідації колгоспів і тим захопили українських селян та поєднали їх беззастережно до своєї акції.

На східноукраїнських землях населення також, відповідно до звіту, скрізь вітало Провід ОУН і Провідника С.Бандеру. Німецькі військові чинники прихильно ставилися до проголошення державності тут. Вороже були настроєні тільки політичні референти.

З Пінщини та Берестейщини відомостей на вказану дату ще не було. Крім того, вже тоді виникла потреба організації міжобласного крайового уряду, що було дуже актуальним (ЦДАВОВУ: Ф.3833.—Оп.1.—Спр.15.—Арк. 8-12).

За Збручем Революційний Провід мав застосовувати інші підходи для опанування масами і територією. Скажімо, на Житомирщині, Хмельниччині, Вінниччині люди сподівалися, що зміна більшовицької влади (якою б вона не була!) буде єдиним розв'язанням тієї ситуації, яка склалася під час панування більшовицької системи. Мали, насамперед, надію, що нарешті закінчатся арешти, мордування й вивезення до Сибіру так званих ворогів народу.

Оунівці мали не лише справдити ці їхні сподівання, але й освідомити українською державницькою ідеологією. Насамперед, треба було пронизати нею селянську верству, яку двадцять років перемелювали в кривавих жорнах більшовицької системи. З огляду на це Революційний Провід визначив за необхідне перед вступом на українські землі на схід від Збруча підготувати спеціальну інструкцію для поширення серед селян. Зокрема, український хлібороб мусив знати, що лише власна держава віддасть йому землю у вічну законну власність; що тільки в своїй державі він буде вільним, справжнім господарем на своїй землі; що замало мати

землю, треба ще й мати свою владу, бо тільки тоді селянська праця не пропаде; оскільки Україна назагал селянська країна, то вона буде побудована так, як українські селяни собі забажають (ДАВО: Ф.Р-1021.— Оп.1.— Спр.4.— Арк.62).

А нести слово правди ОУН мали члени Похідних груп. Це були українські самостійники-революціонери, з тих двісті тисяч емігрантів з 1939 року, пише М.Віра, що відповідно вишколені та повні запалу й посвяти спішили на визначені їм задалегідь місця на східноукраїнських землях, щоб допомогти рідним братам відбудувати справді незалежне державне життя українського народу.

Це були ті, що в новій ситуації перші мали змогу нав'язати тісніші зв'язки з українськими самостійницькими силами на ОСУЗ та підготувати ґрунт під єдиний соборницький державотворчий чин українського народу. Це вони поривали українські маси там до радісних маніфестацій на честь Акта відновлення Української Держави, це вони клали основи під майбутній справедливий суспільний лад в Україні, розділяючи колгоспи, не допускаючи до ексцесів, грабунків та надужиття, це вони давали народові можливість збагнути справжню благодать справді рідної влади (Віра М. Сім літ визвольних змагань (1938-1945).— Буенос-Айрес, 1946.—С.18-19).

Вони справді були одержимі, бо обставини, які їх чекали на сході, були зовсім не такими, як на теренах Галичини і Волині. Націоналізація, а точніше одержавлення землі, заводів і взагалі матеріальних багатств в УРСР дали в своєму висліді новий соціальний уклад. Появляється власник-держава, «народ» за більшовицькою пропагандою і наймана сила-трудящі. Оскільки більшовики побудували нову державу, вона не дуже бідна і роблять всі заходи, щоб збагатити коштом найманого сили-робітника, колгоспника. Носіями державних інтересів-адміністрація, і керівники-взагалі, живеться, зрозуміло, краще, тому радянський громадянин старається всіма способами на керівну роботу, як кажуть, «добре устроїтись», щоб нажитись. Це було причиною незадоволення широких мас Радянського Союзу з їх економічного життя, в цьому полягала слабкість більшовицького ладу в соціальному відношенні. Державні установи стали самоціллю, інтерес народу підкоряється державі, а не навпаки. Між цими обома елементами економічного життя: це народ — «робоча сила» і держава — «власник» йде завзята боротьба. Народ робить надужиття і краде, держава видумує різні способи і установи, щоб зберегти своє майно. Це спричиняє, з одного боку, надужиття крадежу, спекуляцію у нужденне життя, з другого, репресії, кари, розбудову добре платного і економічного, добре забезпеченого апарату. І тому, коли приглянутись до економічного життя на СУЗ, то можна було бачити важке нужденне життя низових робітників села і міста, недоїдання, малі хатки колгоспників, робітничі домики чи гуртожитки, лихе забудування колгоспів і відчувати стремління за всяку ціну вирватись на кращу роботу в селі чи в місті, а з другого боку можна бачити краще економічне життя керівників, краще житло, одягу голів колгоспів і всяких завідуючих. У величезній забудові

радгоспів, МТС, заводів, державних установ, відчувалося стремління державного апарату втриматись за всяку ціну на цій керівній роботі або піти вище. Ця боротьба між цими обома силами була суттю економічного життя Радянського Союзу, тому матеріальне багатство, його накопичення шукати треба було в державних установах, а не в народі. Вони в прискореному темпі повинні були опанувати організаційно і пропагандивно СУЗ та створити і використати там усі можливі обставини для побудови української державності.

Рушили похідні групи кадрів ОУН на СУЗ в червні 1941 року. Групи були організовані головним чином в еміграції і посилались нелегально чи півлегально, використовуючи дійсні чи фальшиві документи. На ЗУЗ (Галичина, Волинь) вони були частково переорганізовані і доповнені. З Буковини вислано окрему групу, що прибула на Вінничину і там залишилась. Групи були поділені на краї і області, просувались за лінією фронту, вели по селах і містах широку самостійницьку пропаганду, підшукуючи на СУЗ організаційні кадри. Прибувши на призначені місця, займались організацією адміністрації, а найперше побудовою організаційної мережі з місцевого елемента. Кадри на місцях жили легально, працюючи в установах, або нелегально. Групи добиралися до місця призначення пішком, велосипедом, підводами, машинами, поїздами, в основному використано підводи. Організовано, обминаючи великі міста і німецькі поліцейні центри, групи дійшли до лінії Дніпра. Німці спочатку не звертали уваги на похідні групи, по суті не знаючи про їх існування і мету, коли ж усвідомили собі їх роботу, почали арешти, розстріли, а в пресі — пропаганду проти самостійності.

Але започаткована похідними групами акція вже мала успіх. Кадри досягнули всі українські етнографічні терени і почали роботу. Завдяки праці Івана Климів-Легенди зв'язок між Похідними групами і Проводом ОУН існував постійно. До цієї важливої і відповідальної функції він вибрав найкращих своїх вихованців, котрі вже не раз складали іспит з самопосягати, не заламалися навіть у найкритичніші хвилини свого життя і не зрадили своїх друзів — Мечник, Вугляр, Свистун, Спартак, Запорожець. У Львові Легенда створив кілька зв'язкових пунктів, які були добре законспіровані. Якщо гітлерівці розкривали один, то працював і далі інший. У таких приміщеннях зустрічалися зв'язкові з різних регіонів України та інших держав, де були станиці ОУН (Національна трибуна. — 1987. — 11 листопада).

Ідея похідних груп — одне з найсмівливіших потягнень організації, що її автора кваліфікує як революціонера високого класу. Це був прояв організаційного генія українського народу.

Звичайно, якщо ОУН хотіла закріпитися на сході, хотіла підняти увесь український народ на боротьбу за УССД, то мусила цю ідею донести зрозумілою, а через те приємливою для найширших українських мас, мусила її нав'язати з конкретними щоденними болячками селянина, робітника, інтелігента. Боротьбу за УССД мусила зробити боротьбою за знищення всього того, що гнітило, затрюва-

ло життя в підгітлерівській і підсталінській дійсності. Це означало вирвати українські маси з-під впливів ворожих українському народові окупантських концепцій і впливів, духово-політично усамостійнити український народ. Цього можна було доклати лише шляхом 1) найтіснішого пов'язання ідеї політичного визволення українського народу з ідеєю побудови справедливого суспільно-економічного ладу, який заспокоїв би справедливі вимоги селян, робітників, інтелігенції; 2) врахування тих вже існуючих основних суспільно-економічних перемін, доклатаних більшовиками, які так у свідомості східно-українських мас, як і зовсім об'єктивно, в порівнянні до становища, існуючого при капіталізмі, є кроком вперед. В тому саме напрямі і пішла конкретизація ідеї УССД.

Маючи такі відповідальні завдання, члени похідних груп ОУН насамперед повинні були організувати українську владу. Коли, наприклад, похідна група націоналістів на чолі з Гонтою прийшла до Вчорайшого на Житомирщині 26 липня 1941 року, то на зборах селян, де прогошувалася самостійність України, одночасно обиралися і керівництво районної управи. Якщо його голова Петро Яценко позитивно ставився до бандерівського руху, то секретар — Петро Оксенюк приділяв більше уваги мельниківському, перебуваючи в постійному контакті з їхнім центром у Житомирі. Від останніх, зокрема, він перейняв концепцію про те, що східні українці зможуть без допомоги західняків організувати самостійну українську державу (Державний архів Житомирської області — ДАЖО: Ф. 1151.— Оп.1.—Спр.2.—Арк. 47 зв.).

Прихильне ставлення населення цього регіону до відбудови української державності мало своє історичне коріння. Так, у війську Центральної Ради служило 24 вихідці з Шпичинець Вчорайшенського району. Села цього району дали велику кількість вояків і в армію Петлюри в 1918-1920 роках: Вчорайше — 120, Бистріївка — 60, Ярославка — 60, Крилівка — 14. У Верхівні 70 осіб, котрі були у війську УНР, розстріляли більшовики (там само. — Арк. 46).

За донесенням «Буйного», 17 липня 1941 року в Чесотку Коростишівського району прибули члени похідної групи Федорук і Когут, яких прислали з Житомира, та їх у селі зустріли прихильно. Вони організували нашвидкуруч поліцію і райуправління» (там само. — Арк. 1).

Беручи участь у зборах громадян як організатори, члени ОУН відкрито проголосували незалежність України, вели націоналістичну, антирадянську пропаганду (там само. — Арк. 1).

У Житомирі і селах області було створено місцеве управління й поліцію винятково з оунівців. Очолив обласну управу Олександр Яценюк — декан місцевого педагогічного інституту.

Новій владі, створеній тоді ОУН, випало багато труднощів. Після відступу радянських військ сильно потерпіли Новоград-Волинський і Житомир. Багато будинків у містах попалили більшовики вже після приходу німців за допомогою

агентів, яких вони залишили. Усі магазини, як правило, було відчинено й віддано до пљондрування цивільному населенню. В Житомирі, наприклад, не залишилося жодного, в якому можна б було знайти що-небудь цілого.

Під час відступу більшовиків виїхало із міст дуже багато населення, головним чином євреїв, а також українців, що були в якийсь спосіб зв'язані з владою — близько 60 відсотків усього населення. Ті, що залишилися, були незвичайно застрашені і в перших днях узагалі не показувались на вулицях. Щойно після вияснення становища членами похідної групи Миколи Климишина, нав'язання ними певних контактів із місцевими, можна було помітити певне життя в місті. Приміром, відбулися сходи жіночтва, робітників, молоді тощо. Вияснення на таких сходинах приймали люди надзвичайно зворушливо і реагували дуже жваво на всі зарядження, зокрема, щодо акції жіночтва допомоги шпиталям (ЦДАВОВУ: Ф. 3833.—Оп.2.—Спр.16.—Арк. 13).

І якщо більшовицькій владі здавалося, що вона вже витравила жорстокими голодоморами та репресіями волелюбний дух українства на Наддніпрянщині, то це було її великою помилкою. Якщо не зовні, то підсвідомо, населення на схід від Збруча залишалось з українською душею, традиціями.

Українські політ'язні, наприклад, котрі вирвалися з бердичівської тюрми, розповідали про тамтешні навколишні села в ті дні: «... дуже убогі, хати стоять самі, без господарських будинків, стріхи обдріпані, стіни давно не білені. У хахах скрізь багато ікон, при іконах — квіти — жовті і блакитні. Ми питалися в людей, чому саме такі кольори? Вони не знали, що нам на це відповісти. На запитання, хто вони, всі відповідали, що українці. З розмов бачилось ясно, що люди прагнуть якої-небудь зміни, щоб тільки покінчити з нестерпним бідунням і гнітом» (Українські щоденні вісти.—1941.— 22 липня).

Потаємні сподівання на відродження українського життя проявлялися і в багатьох українців-воjakів Червоної Армії. Один із старшин її, якого вчорашні в'язні бердичівської тюрми зустріли несподівано і якому сказали, що вони звільнені воляники, порадив вернутися у село і перечекати, поки прочиститься дорога (там само).

З вересня в Дніпропетровську почав діяти Крайовий Провід ОУН Південно-Українських Земель (ПУЗ) на чолі з провідником Зиновієм Матлою-Святославом Вовком, М.Річкою-Тимошем Семчишином — організаційним референтом, Василем Рееєм, Галиною Бійовською і Галамаєм — членами. Референтом СБ був тут Микола Мушак. Референтом пропаганди був Олесь, професор філософії, член СВУ, який перед початком війни повернувся з десятирічного заслання в Соловецьких концтаборах.

Окружним провідником Маріупільського округу ОУН був призначений Степан Держко, обласним провідником Одещини став З.Литвиненко, Кіровоградську ОУН очолив Мар'ян Мартинець, Дніпропетровську — Василь Реей (Шанковський Л. Похідні групи. — С. 33).

Скрізь члени ОУН розгорнули активну пропаганду за відродження Української держави. Так, Житомирська обласна управа через свій відділ пропаганди вважала найближчим завданням поборювати словом, письмом і мистецтвом на терені свого краю залишки комуністичної ідеї. Під увагу, зокрема, бралися ряд статей про марксизм, ленінізм і сталінізм, які мали бути планово поміщені в українській пресі.

Крім цього, намічалось підготувати популярні і наукові реферати, в яких у найгостріших формах критикували безглуздя комуністичної ідеї і більшовицького руху. Популярні протикомуністичні реферати мали друкувати у більшій кількості і їх розповсюджувати по терені області, по всіх містах і селах.

До якнайкращого переведення цього могла причинитися ще співпраця всіх відтінків пропаганди — живого і друкованого слова, зі своїми гарячими прихильниками, науковими публіцистичними письменницькими і поетичними силами, мистецтва через театр, хор, кіно, оркестр, малярство.

Націоналісти готові були користуватися кожною найменшою нагодою, щоб виступати перед народом з живим словом, повалюючи старий порядок, пропагуючи нове українське національне життя. Живе слово в пропаганді є, вважали вони, найкращим засобом.

Враховувалося, що багато постанов Обласного Управління українське населення не зможе одразу зрозуміти, оскільки воно не завжди знає всі можливості. А щоб належно скористатися з можливості усної пропаганди, треба було вишколити певну кількість пропагандистів, які по районах і селах змогли б переводити розпорядження обласного пропагандивного відділу. Тому мали бути зорганізовані двотижневі або одномісячні курси пропагандистів, які б розширили можливості в цій праці.

Наші видання, планували оунівці Житомира, будуть мати своїм завданням повалити комунізм на всіх ділянках українського національного життя. Наукові, публіцистичні, письменницькі сили мусять з'єднатися для цієї праці.

Обласний відділ пропаганди мав зорганізувати наукове товариство, що мало взяти на себе завдання перевести наступ на комунізм як ідеологію, протиставляючись їй усіма найможливішими способами. Нова доба, яка щойно відчиняла свої двері, підкреслювалося в документі, кладе перед цілим українським народом нові вимоги (ЦДАВОВУ: Ф. 2959.—Оп.2.—Спр.50.—Арк. 51).

Також наголошувалося, що саме голос і потреби цієї доби мусить відчувати наукове товариство, що даватиме ряд відповідей на питання, які цікавлять українську націю.

Найважливішим завданням, яке стояло тоді — це питання української преси; преса мала стати першим великим носієм нового порядку на сході Європи. Вона, мовляв, перша промовлятиме до серця і душі українського селянина, робітника і інтелігента. Матеріали, які мають бути надруковані в часописі, мали

відповідати змістом і формою національним вимогам та виправдовувати своє сучасне покликання.

Протиставляючись комуністичній ідеології, ОУН видвигала нову, ідеологію українського націоналізму. Інтернаціональний принцип заступимо націоналістичним, зазначалося далі. А наприкінці цього документа, підписаного керівником відділу пропаганди Маслієм, стверджувалося: « Український Націоналізм, що виплинув з нутра нашої Нації і зріс на її лоні, несе за собою нове світовідчуження; пояснює інакше, як дотепер це всі робили, історичні, релігійні і культурні процеси. Нова доба кидає на нас своє велике світло. Нова доба в Українській історії кладе перед нами нові завдання: переродити українця-раба на національно свідомого українця-державника (там само.—Арк. 53).

Значною мірою це завдання націоналістам вдавалося виконувати, що змушені були визнавати й відверті вороги українського самостійництва. Потрібно відзначити, підкреслювали більшовицькі підпільники, що бандерівська пропаганда «була найактивнішою, і в Житомирі панувала серед націоналістичних напрямків. Як результат, розпочалися арешти націоналістів. 7 вересня 1941 року Гестапо схопило в Житомирі Миколу Климишина-Недобитого, провідника Північної Похідної Групи, та кількох членів ОУН. Але місце Климишина на посту провідника Північної Похідної Групи одразу ж зайняв Дмитро Мирон-Орлик, на чолі якої він таки пізніше увійде до Києва. Заарештували тоді також найбільш непримиренних активістів — Орищенко, Яценюка Олександра, Козловського та інших. Націоналісти Житомирщини змушені були після цього переходити у підпілля (там само.—Арк. 47).

Важка ситуація, яка склалася для РП ОУН, відбивалася на рівні діловитості його членів, які прибули до Львова і де працювали спільно з Крайовим Проводом. Останній під керівництвом Івана Климів-Легенди негайно реагував на всі нові обставини, що їх готувало життя. Засідання 14 липня, в якому, крім крайового провідника, взяли участь Роман Кравчук-Степовий, Ярослав Старух — Стяг, Михайло Степаняк — Лекс, Іван Равлик, Юліан Гуляк — Арпад, Володимир Лобай — Вугляр і Микола Гошовський — Спартак, було дуже напруженим. Усі були глибоко вражені й занепокоєні тим, що нацисти арештували Степана Бандеру і Ярослава Стецька, вимагаючи від них відкликати проголошення Акта відновлення Української Держави. Легенда, з'ясувавши політичне становище та німецьку політику поневолення України, запропонував ухвалити постанову про негайний перехід до загально національного збройного спротиву. Виникла дискусія. В результаті обміну думок вирішено більшістю голосів:

- розгорнути спершу належну пропагандивно-психологічну підготовку українського народу до протинімецької боротьби;
- посилити вишкіл потрібних кадрів для збройної боротьби;
- приступити до збирання зброї і військового майна.

У зв'язку з тим рішенням, треба було розгорнути тут активну роз'яснювальну акцію різними засобами, вказуючи на ворожу політику Німеччини у відношенні до української державної незалежності, на безпощадну економічну експлуатацію, грабiж і насильницькі контингенти, масові вивози української молоді на примусові роботи до Німеччини, жакливий терор гестапо, яка скоро переконала все українське населення, що самооборонна боротьба проти німецького окупанта — це єдиний шлях виходу з трагічного положення (Пришляк Я. За Україну! — С. 22—23).

З метою посилення вишколу належних кадрів для збройної боротьби, заходами Головного Військового Штабу ОУН ставилося завдання заснувати такі військові школи: старшинську в Мостах Великих, підстаршинські в Помор'ях, Рівному, Радехові, Луцьку.

Згідно з дорученням, збірку зброї і військового майна, що їх у великій кількості, при поспішному відвороті, залишала на всіх українських землях Червонона Армія, проведено успішно, і все це добро сховано в добре законспірованих криївках (там само.— С. 23).

Переконливою пересторогою тоді для німців, вважає Р. Рахманний, були саме збройні відділи, що їх у різних районах Волині й Галичини організував Климів-Легенда.

Що більшість цих вишкільників ще не мала ніякого озброєння, того німці не знали, але потенціалом цієї «армії» вони таки зацікавилися. На переговорах з двома представниками революційної ОУН, членами УДП Миколою Лебедем та Іваном Климівим-Легендою гітлерівські політичні речники «погрозами-порадами» закликали їх скоритися рішенням фюрера і відкликати Акт 30 червня.

Обидва вони дали таку саму відповідь, яку вже раніше окупанти почули від Степана Бандери та Ярослава Стецька: цей Акт є виявом державницьких прагнень українського народу і його заперечити ми не сміємо!

Коли гітлерівець іронічно запитав, на якій збройній силі вони базують свою негативну відповідь, Климів-Легенда без вагання відповів: «На силі 44 тисяч 357 збройних людей!» (Національна трибуна. — 1987. — 11 жовтня).

Німецькі представники були помітно збентежені цією заявою і перейшли на спокійніший тон. Вони зрозуміли, що навіть їхня самовпевнена Великонімецьчина не може дозволити собі на спричинення будь-яких повстанських ударів по лініях постачання армій, які ще не досягли Києва.

Можемо погодитися з думкою Р. Рахманного, що саме з уваги на ці міркування німецькі адміністратори відклали масовий удар по мережі революційної ОУН аж до 15 вересня 1941 року, хоч індивідуальні арешти не припинялися (там само).

У вересні 1941 року після повного перебрання гітлерівцями органів місцевої влади гестапо, як свідчили активісти більшовицького підпілля, «відкриває

справжнє полювання на українських націоналістів, і це відволікає на час їх увагу від комуністів» (ДАЖО: Ф. 1376.—Оп.1.—Спр.30.—Арк. 47).

Але першими жертвами німецького терору були члени Тимчасового Державного Правління, котрих заарештували на початку липня 1941 року. Затим розпочалися арешти провідного активу революційної ОУН — сотні активістів провідного членства були кинуті за ґрати, сорок з яких гестапо одразу ж розстріляло, інших вивезли до концтаборів. Вистачало лише приналежності до ОУН(б), аби даного українця гестапо заарештовувало й кидало до концтабору або розстрілювало.

Фактично з перших днів німецькі окупанти розпочали тотальне поневолення і визискування українського народу, незважаючи на те, що їхня розвідка доносила: для Москви головним ворогом є ОУН під проводом Степана Бандери. Зокрема, про це йшлося в службовій записці до Міністерства закордонних справ рейху від 8 вересня 1941 року: «Політичне керівництво Південно-Західного фронту Червоної армії видає, починаючи з 31 липня 1941 р., більшовицьку газету під назвою «За Радянську Україну», редакція якої складається з відомих письменників, таких як Микола Бажан, Олександр Корнійчук, Андрій Малишко і Ванда Василевська (полька)... У газеті часто згадуються українські націоналісти, ОУН і її провідник Степан Бандера. Він єдиний, кого згадують з українських діячів, а це означає, що більшовики бачать в ньому і його організації політичного носителя національної боротьби на Україні. Це підтверджується й тим, що Бандеру порівнюють з Петлюрою, ім'я якого ще сьогодні має особливе політичне звучання для всієї України» (В.Косик, Україна під час Другої світової війни.-Т.1. — С.596).

У звідомленні до шефа СД у Берліні від 10 вересня 1941 року відмінено скріплену протинімецьку пропаганду на теренах ПЗУЗ і ЗУЗ, дальше відбування на всіх теренах масових віч, на яких проголошувано акти відновлення Української держави, акцію збірки на Боевий Фонд ОУН, наліплювання на листах значків з датою проголошення Акта 30 червня 1941 (там само. — С.82-83).

Зрозуміло, що вже тоді гітлерівці вирішують ліквідувати непокірну бандерівську ОУН. А приводом для цього вони використали подію, що сталася 30 серпня 1941 року і яка засвідчила, на думку багатьох дослідників, співпрацю німецьких расистів з російськими шовіністами в поборюванні українського національно-визвольного руху — хтось убив у Житомирі полковника Миколу Сціборського й Омеляна Сеніка, членів ПУНу, очолюваного полковником А.Мельником. Ні німці, ні люди Мельника не провели належного розслідування. Але ПУН проголосив заяву, що Сціборського і Сеніка вбили члени ОУН і одразу ж розпочав пропагандивну акцію проти революційної ОУН. Таку саму акцію розпочали й гітлерівці. Нацисти вирішили використати житомирську справу для остаточного розгрому революційної ОУН.

Акцію погромів гестапо вчинило по всій Україні. Великі арешти, зокрема, гестапо провело 16 вересня у Дніпропетровську, де схопило обласного провідни-

ка Василя Рєгея, його сестру Амалію Рєгей, друкарку-машиністку Крайового Проводу ПУЗ Тетяну Петроник — усього 20 осіб. Степана Бандеру, Ярослава Стецька й інших провідних членів ОУН, які були під «домашнім арештом» у столиці рейху, перевезено 16 вересня 1941 року до концтабору Заксенгаузен. Гестапо у вересні арештувало в Берліні всіх провідних членів ОУН, які ще були на волі: Івана Габрусевича, Осипа Тюшку, Володимира Стахіва, Нестора Процика, Юліана Хименця, Омеляна Антоновича.

У Львові гестапо наскочило на головну квартиру ОУН на вул. Руській та арештувало всіх, кого там захопили, як також тих, яких зловили у Видавничому Інституті. Тоді ж заарештовано у Львові інж. Михайла Кравціва, головуючого на Другому ВЗ ОУН. Під час наскоку гестапівців на приміщення Крайового Проводу Івана Климівка — Легенди не було на Руській. Але він змушений був з того часу перейти в глибоке підпілля. Мав кілька організаційних квартир і там був зголошений під різними прізвищами. Однак по місту ходив без жодного страху, постійно носив з собою пістоль, а інколи й гранату (Шлях Перемоги. — 1962. — 4 лютого).

Арешти відбулися масово по всіх обласних осередках. Ув'язнених на ЗУЗ звели до львівських тюрем. Тут сформували транспорт із 200 схоплених націоналістів і повезли їх до Кракова. Деяких провідних націоналістів звільнили тому, що ті гестапівці, які виготовляли списки, не знали про них, зокрема, про Ростислава Волошина, Кравчука-Степового, Йосифа Позичанюка. Понад півсотні ув'язнених самостійників вивезено літом і восени 1941 року з Кракова до концтабору Освенцім. З-поміж них загинули: Василь та Олександр Бандери, Леонтій Дяків, Теодор Галема, Дмитро Яців, Гриць Яворів, Микола Коваль, Андрій Пасічник, Рома Полутранка, Василь Приймак, Олекса Пилипенко, Юліан Савицький, Михайло Семчишин, Роман Андрійшин, Степан Карабин, Пилип Мазурок. Загалом, гітлерівці заарештували тоді близько 2000 українців, звинувачених у приналежності до революційної ОУН, з-поміж яких кілька сотень розстріляли, повісили чи закатували на смерть.

Однак керівництво революційної ОУН мужньо витримало цей удар. На місця схоплених нацистськими наїзниками членів Проводу, виконуючий обов'язки провідника Микола Лебедь призначив Ярослава Старуха-Стяга — на посаду референта видавничих справ і організаційних вишкочів у Проводі ОУН, а на пост референта зовнішніх справ — Мирослава Прокопа-Володимира — М.В.Вирового. Замість заарештованих провідників теренів Австрії, Чехії і Словаччини Провід визначив надалі керувати боротьбою Володимира Федака-Граба, а для власне терена Німеччини, після арешту Осипа Тюшки, був призначений Василь Безхлібник-Беркут. Організаційним референтом теренового Проводу Німеччини став Михайло Паук-Загір, референтом СБ — Дем'ян Кордуба-Ромко, фінансовим — Микола Пернеровський-Коваль, зв'язку — Михайло Румежак-Клим, жіноцтва — Олена Білик-Наля (так в оригіналі. — В.С.).

Цей тереновий Провід спільно з Проводом на Центральну Європу під керівництвом Володимира Федака-Граба розпочав інтенсивну пропаганду, вишкільну й організаційну діяльність. Згодом органи гестапо розкрили щонайменше 15 видань, поширюваних масово підпільними каналами від осені 1941 до січня 1943 року, коли дійшло до майже повного розгрому мережі ОУН на теренах рейху, тобто в Німеччині, Австрії, а також у Чехії (Літопис УПА.—Т.21. — С.166-167).

Така постава гітлерівців до членів революційної ОУН призвела до їхнього остаточного прозріння щодо нереальності сподівань на допомогу Німеччини у відновленні Української держави. Відтак з середини вересня 1941 року Організація діє в підпіллі та готується до широкомасштабної боротьби з нацистами. І для визначення чітко окреслених напрямних її Провід скликав 19 вересня Першу Конференцію ОУН, що відбулася у селі Сороки біля Львова, на ній схвалено такі рішення:

а) перебрати адміністрацію на низах у свої руки та продовжувати започатковану Українським Урядом працю;

б) перекинути якнайбільше провідних одиниць за Збруч на цілість земель України, щоб продовжувати працю, що її започаткував Український Уряд на Західних Землях; розподіл колгоспів і радгоспів, ховання майна перед грабежами і безпека українського населення перед сподіваним голодом, захоплення друкарень і випуск преси, широка пропаганда ідеї і гасел визвольної боротьби, проти-советська і протинімецька пропаганда, акти проголошення відбудови Української держави в містах і селах та маніфестації народу (останній акт проголошення відбувся в місті Василькові — 30 км від Києва);

в) боротьба з голодом. Німці стягали рештки врятованого збіжжя, і зима та весна рр. 41-42 принесли також на Західні Землі, зокрема в підгірських теренах, голод. У малих підкарпатських селах було щоденно по 14 похоронів людей, що вмирили голодовою смертю;

г) освідомно-роз'яснювальна акція проти масових вивозів на роботи до Німеччини, а в дальшому організація пасивного спротиву (втеча в часі т. зв. лапанок);

д) акція проти надмірного стягання контингентів і пропаганда за вмілим збереженням майна;

е) пропагандивно-роз'яснювальна підготовка до активної боротьби з німецьким окупантом, розкриття німецьких плянів поневолення і колонізації України. Одночасно така ж акція проти нових намагань большевизації українських теренів, що її проводили наслані Москвою в Україну агенти та партизанські диверсійні групи;

є) збір та магазинування зброї;

ж) вишкіл нових провідних кадрів для визвольної боротьби вже майже на всіх українських землях із членів підбольшевицької окупації та обхоплення ними щораз дальших і глибших теренів;

з) поширити наші програмові і політичні постанови та методику і тактику боротьби в зв'язку з охопленням цілоти українського терену і народу та з його політичними національними і соціальними надбаннями, щоб у народі, що був досі розділений окупаційними кордонами, довести до програмового погодження політики й тактики, думки й чину» (Микола Лебедь. УПА.—Мюнхен, 1946.—С.17-18).

Оскільки вересневі гестапівські арешти добре пошарпали верхи ОУН, зокрема тих, які діяли досить явно в так званому краківському періоді та у відновленій Українській державі, включно з Українським Державним Правлінням, Радою Сеньйорів, обласними адміністраціями, нацисти думали, що вистачить обезглавити ОУН і вона розпадеться. Вони не зрозуміли того факту, що за минулих 10-15 років ОУН, зокрема на західноукраїнських землях, так глибоко вросла в народні маси, що треба було б винищити не пару сотень її провідних діячів, а десятки тисяч активу. Німецькі погроми не тільки не ліквідували Проводу, Крайових Проводів і Похідних Груп, але майже не заторкнули середньої групи обласних, окружних і районних Проводів, вже не кажучи про основний низовий кадр кількох десятків тисяч членів і симпатиків ОУН. За таких умов досить швидко було заповнено місця схоплених чи знищених окупантами провідних кадрів свіжими людьми з низових клітин.

А це давало можливість по-справжньому розгорнути боротьбу проти окупантів. Напрямі осінньої конференції Проводу ОУН вказують на виразну тенденцію до реалізації концепції двофронтової боротьби, тобто одночасно проти німецьких і російських імперіалістів, непохитне стремління відбудувувати Українську державу та втягувати до визвольної справи весь народ, а не лише вести її силами ОУН.

Крім того, на цій конференції ОУН схвалила також директиву підготовки цілої Організації до збройної боротьби проти окупантів. Цю акцію запланував і здійснив Військовий Штаб під керівництвом сотника Дмитра Грицяя-Перебийноса. Найперше підготовлено й призначено військових референтів у всіх крайових, обласних, окружних і районних Проводах. Ухвалено, що кожний член Організації і організований симпатик має перейти основний військовий вишкіл, що мав розпочатися на початку року в підготовлених місцях з відповідними військовими виховниками.

Після жорстоких вересневих репресій гітлерівців і ліквідації ними Української держави, революційна ОУН не притихла, не скапітулювала, а пішла в бій за Соборну Україну. Боротьба за Українську державу, відновлену Актом 30 червня 1941 року, який ставав наріжним каменем майбутньої української політики, з цього часу вступала в нову фазу.

Володимир Сергійчук,
*директор Центру українознавства Київського
національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор історичних наук.*

ДОКУМЕНТИ

Звіт провідника однієї з похідних груп щодо просування на схід

ч. 9.

26 червня 1941 року

К. 052.

26. VI. 941.

ЗВІТ Ч.4.

26.VI. 941. год. 10. рано.

Краківець – парохія.

Вчора, середа рано, ми ще в Млинах. Ніч переспали по-військовому – солома, на воздусі, стійка.

Рано до роботи. Дальші інструкції для новообраного й затвердженого в імені ОУН і провідника Степана Бандери – нового Голови Громадської Управи. Опісля – збірка членів Міліції. Прийшло 20 хлопців. Всі вже з опасками. Є двох також зі села Кобильниця Волоська й один зі села Кобильниця Руська. Ціле передполудне вишкіл Міліції. Равлик дає засадничий вишкіл міліційний – я інші справи, щоби вони були в усьому зорієнтовані, отже: самоуправа, державна адміністрація, господарство, зокрема негайне перебрання всіх машин МТС і інших, пожарничого і спортового виряду та т.п. кооперація, дальше; пропаганда, (дуже основно); політичні справи: ситуація, наші цілі, завдання ОУН, історія нашої революційної боротьби та все з тим зв'язане, відношення до союзної німецької армії, соціальні справи і т.п.

Хлопці захоплені. Матеріал дуже добрий. Опісля з двома вибраними організаційна гутірка.

Одного члена Міліції висилаємо до Лозів для зв'язку. Вертає за кілька годин з інформаціями та листами. Там вже є цілий гурт наших друзів. Вони також працюють активно.

Полагоджуємо ще багато інших дрібних справ. Селяни зголошуються з різними справами, як до влади, суду й т.п. Сотки запитів, відповідей, інструкцій.

Зголошується втікач з червоної армії, Українець. Утік на заклик Організації. Списуємо точний протокол.

Виставляємо священникові, голові Громадської Управи, Міліції та інш. – посвідки в українській та німецькій мові в імені ОУН Степана Бандери.

Приїжджає священник зі сусіднього села Кобильниці о. Підлятецький, щоби контактуватися з нами.

Обговорюємо з ним усі справи, даємо літературу і потрібні вказівки. Доручуємо провести подібну акцію як ми тут, – у всіх сусідніх селах. Він оповідає між іншим про випадок в його селі. Жид стріляв і вбив двох німців – а ті розстріляли двох дуже свідомих селян, котрі потім переходили випадково вулицю.

Перед вечором рушаємо вже втретє на Краківець.

Перед Краківцем рух. Падуть кулі. Люди втікають з перестрахом з Краківця. Кажуть – в Краківці вже є німці, – але большевики стріляють на місто з лісів.

Стріли б'ють щораз густіше. Ми йдемо цілою парою вперед. Заїжджаємо в місті до декана о. Мапровського.

На подвір'ю, біля церкви повно військових авт. Біля хаги – фіра, наладована річми. Жінка о. декана перестрашена до краю бігає і плаче. Хочє чим скорше утікати.

Пробуємо успокоїти, хоча це тяжко, бо б'є артилерія. О. Митковський вертає з похорону. Він також розстроєний подіями. Оповідає, що тяжко поранило одного з найсвідоміших українців. Ще вчора були большевики. Тепер сидять у лісах.

В сусідньому селі, 6 км. віддалі, большевики розстріляли сьогодні 20 свідомих українців.

Тішаться дуже, мало не плачуть на вид наших жовтоблакитних опасок, прапору на авті й Тризубів. –

По нараді з Карбовичем і Юрком – ідемо зголоситися до команди дивізії. Хочемо знати ясно про ситуацію, щоби не загнатися в большевицькі руки. Довкола горячо. Деякі відділи німецькі вертають назад. Інші кажуть – невідомо що буде.

В команді дивізії покликуються на кличку, подану мені Юрком. – На те справляють мене до Старшин І. С. Карбович і Юрко остають, а мене беруть на авто і ідемо.

По довгих круганинах, по різних торгах добиваємося в кінці села Руда до лейтенанта Ліппеля з І. С. Він дуже занятий. Чекаю довго.

Побіч проводять і переслужують полонених.

Підходить до мене Українець-перекладчик в мундирі. Сам з Берліна. Не можу зорентуватися чи він «ківець» – але робить симпатичне вражіння. Пояснюю, що я з ОУН – Степана Бандери.

Він каже, що між полоненими маса українців свіжо силою загнаних до війська.

От тут є тепер 20, з того 1 москаль, а 19 українців із Львівщини і Городенщини. Всі свідомі українці – націоналісти. Просять робити заходи, щоби наших звільнити з полону.

Лейтенантові Ліппелєві зголошуюся від ОУН Степана Бандери на подане гасло.

Згідно з інструкціями, які одержав.

Випитував про силу Організації в районі Краківця. Відповідаю згідно з правдою, що тут арешти розбили.

Хочє від мене відомостей про все, що діється з тамтого боку фронту. Справи, котрі я порушую, — зброя для міліції, наша порядкуюча акція тут і т.п. його не интересують.

Тепер війна, бої, й мені потрібно інформації з тамтого боку. Представляю роботу ОУН на тамтих теренах (Партизанка, саботажі, розкладова робота і т.д.) Показую наші відзнаки. Пропоную розкинути з літаків, бо політруки женуть до бою людей терором, страшать, що німці всіх розстрілюють. Як дістануть наші відозви – відразу все зміниться.

Він вагається, й потім по нараді з іншими відповідає, що це неможливе. Вони роблять це власною ініціативою.

За те пропонує нам перейти через фронт в мундирах полонених на тамтой бік. Я погоджуюся вишукати таких людей.

Завтра, отже, зв'яже нас з відповідними штеллями. – Вертаю автом. В різних місцях головно біля шляху сліди свіжих пострілів. Ями, розірвані дерева, котрих перед тим не було.

Кулі б'ють дальше.

Довідаюся принагідно, що большевики змасували велику силу проти панцирної зброї й піхоти та бороняться завзято, щоби не допустити до роздроблення на куски. Їх артилерія б'є цільно й добре назагал.

У німців, мимо цього, що ми в першій бойовій лінії не видно жодної панцирної зброї, ані літаків. Помічується також навіть повздержливість бойових акцій.

Виглядає, гейби самі проволікали, чекаючи закінчення окружуючих операцій, чи щось подібного. Це тільки мої припущення.

Большевики за цей час пробують розспучливо добитися якихось мілітарних успіхів.

Вертаю. Постановляємо по нараді – в разі поновлення пропозиції заявить, що ми виберемо дуже радо з-поміж полонених членів нашої Організації й перешлемо через фронт, бо іншим, не обзнайомленим з умовами, дуже тяжко йти.

Ночуємо частинно в авті, частинно на солomé в хаті. Перед тим йдуть цілий вечір дуже живі розмови з вояками. Цілий вечір і ніч дуже гарячі. Гармати б'ють так сильно, що освічують небо, й дрожить земля. Недалечко стріляю ракети. Довкруги міста піхотинці й кіннота на поготівлі.

Військові радять і нам бути на поготівлі, бо в кожній хвилі може змінитися ситуація й треба буде дещо вицофатись.

Держимо стійку й пильнуємо німецьких авт, – щоби їх держатися на всякий випадок.

Рано набагато спокійніше. Кажуть, що німці пішли вперед. Ніхто не знає скільки.

Сьогодні лишаємося тут і починаємо пропагандивну працю. Списуємо протоколи з утікачами з червоної армії. Дуже цікаві моменти, як українці так ЗУЗ, як і з СУЗ включно зо старшинами саботують всіма способами військові операції червоної армії.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Акт про відновлення Української Держави

УКРАЇНСЬКИЙ УРЯД

30 червня 1941 року
Львів, дня 30 черв. 1941
год. 21

ч.: 1/41

РІШЕННЯ ч. 1 Національних зборів українців

1. Волею українського народу Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її Творця й Вождя Евгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кровавого московсько-більшевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває весь український нарід не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Українська Суверенна Держава.

Суверенна Українська Влада запевнить українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та заспокоєння всіх його потреб.

2. На західних землях України твориться Українська Влада, яка підпорядкується Українському Національному Урядові, що створиться у столиці України — Києві з волі українського народу.

3. Відновлена Українська Держава буде тісно співдіяти з Націонал-Соціалістичною Велико-Німеччиною, що під проводом Адольфа Гітлера творить новий лад в Європі й світі та допомагає українському народові визволитися з-під московської окупації.

Українська Національна Революційна Армія, що твориться на українській землі, боротисьме далі спільно з Союзною німецькою армією проти московської окупації за Суверенну Соборну Українську Державу і новий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава, хай живе Організація Українських Націоналістів, хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів Степан Бандера!

Слава Україні Героям Слава!

(ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО — вр.)
Провідник Національних Зборів

Виготовлено в трьох оригінальних примірниках
печатка «Українська Держава»

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 5. — Арк. 3.

Склад Українського Державного Правління

Без дати

(Відпис з Декрету іменувань за порядковими числами)

1. Д-р Храпливий Євген — ресорт Рільництва.
2. Д-р Паньківський Кость — заступник члена УДП по справах адміністрації.
3. Мгр. Ребет Лев — 1-ий заступник Голови Правління.
4. Д-р Лисий Володимир — Адміністрація.
5. Д-р Барвінський Олександр — Заступник по справах Нар. Здоровля.
6. Лебідь Микола — Безпека.
7. (Прізвище й посада нерозбірливі.— В. С.).
8. Д-р Крипякевич Іван — Народна Освіта (Не прийняв).
9. Мостович Микола — Заступник по справах Нар. Освіти і виховання.
10. Ген. Петрів Всеволод — Військові справи.
11. Сот. Гасин Олекса — 1-ий Заступник по військових справах.
12. Сот. Шухевич Роман — 2-ий Заступник по військових справах.
13. Стахів Володимир — ресорт Заграничних справ.
14. Федусевич Юліян — —»— Судівництва.
15. Головка — —»— Пропаганди.
16. Костишин — —»— Почти.
17. Ольховий Ілярій — —»— Фінансів.
18. Старух Ярослав — Заступник по справах Пропаганди.
19. Позиченюк — Заступник по справах Пропаганди.
20. Пекарський — Заступник по справах Народн. Освіти і Віроісповідань.
21. Инж. Павликовський Юліян — Торгівля і Промисл.
22. Яців Дмитро — Заступник по справах Народного Господарства.
23. Ільницький Роман — Заступник по справах Народного Господарства.
24. Лебідь-Юрчик — Заступник по справах Фінансів.
25. Д-р Осінчук — —»— Народн. Здоровля.
26. Іваницький Борис — Заступник по справах Рільництва.
27. Мороз Теодор — ресорт Комунікації.
28. Д-р Росяк Михайло — Начальник канцелярії УДП.
29. Пясецький Андрій — Заступник по справах Рільництва та керманіч відділу лісництва.
30. Солонинка Василь — Заступник Нач. Канцелярії УДП і Начальник Канцелярії зв'язку з ОУН.
31. Грабар Іван — Директор Ревізійного Союзу Кооператив.

Його заступники:

1. Мгр. Яців Дмитро.
2. Дир. Капуста Микола.
3. Филипович Іван.
4. Кульчицький Дмитро.
32. Раковський Роман (інженер) — Директор Центрального Союзу Укр. Промислових Кооператив.

Його заступники:

1. Ільницький Роман.
2. Петрів Зенон.
3. Витвицький Роман.
4. Пиндус Іван.
33. Мартюк Іван — Директор Центрального Союзу Українських Сільсько-Господарських Кооператив.

Його заступники:

1. Губернат Василь.
2. Черник Олекса.
3. Кульчицький Михайло.
4. Кіцера Омелян.
34. Инж. Ольховий Ілярій — Директор Центрального Українського Банку.

Його заступники:

1. Мгр. Ребет Лев.
2. Волошиновський Степан.
3. Шарко Петро.
4. Фостяк Роман.
35. Инж. Сербин Онуфрій — дир. Споживчої Кооперативи.

Його заступники:

1. Лазорко Михайло.
2. Синенький Василь.
3. Салевич Василь.
36. Климів Іван — Член Українського Державного Правління (як Краєвий Провідник ОУН).
37. Д-р Горбовий Володимир — Тимчасовий Голова Укр. Держ. Правління на виїмковий час.
38. Д-р Панчишин Маріян — Другий Заступник Голови Укр. Держ. Правління.
39. Дзерович Богдан — Заступник по справах юстиції.
40. Біленький — Заступник по справах Народн. Освіти.
41. Радзикович Володимир — Ресорт Народної Освіти і Віроісповідань.

Оригінал. Машинопис

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. – Оп. 1. – Стр. 10. – Арк. 13.

**Список
представників Українського Державного Правління за
кордоном**

Без дати

(Відпис з декрету іменувань по порядкових числах)

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ

Українського Державного Правління за кордоном

3. Д-р Горбовий Володимир — Терен Великонімеччини (в рамках Укр. Національного Комітету).
 4. Барабаш Гриць — Румунія.
 5. Мосендз Леонід — Словаччина.
 6. Полк. Ріко-Ярий — Японія.
 7. Івахнюк — Хорватія.
 8. Стахів Володимир — Німеччина.
- (Видано в українській і німецькій мовах в 2-х примірниках).

*Оригінал українською мовою. Машинопис.
ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 10. — Арк. 4.*

**Звернення громадян Жидачівщини до Провідника ОУН
Степана Бандери з підтримкою Української Держави**

Без дати

***Провідникові Українських Націоналістів і всього
Українського народу панові Степанові Бандері***

Ми, українці, громадяни Жидачівщини, що зібралися сьогодні на Святі Проголошення Самостійної Української Держави, шлемо Вам сердечний привіт.

Заявляємо, що ми, всі боездатні Українці, стаємо під прапори Українських Націоналістів і прохаємо Вас, Провіднику, вести нас на безпощадну боротьбу з ворогами України.

Українці Жидачівщини.

*Копія. Машинопис.
ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп.1. — Спр.15. — Арк.9 зв.*

**Звернення українських націоналістів
і всіх громадян села Делієвого Галицької округи
до Провідника ОУН Степана Бандери
з підтримкою розбудови Української державності**

Без дати

*Провідник О.У.Н. Степан Бандера
Славному Провідникові Українського Народу.*

З хвилиєю вступу на рідну, визволену з-під більшовицького ярма землю найщиріші привітання і побажання дальшого успіху в провадженні Української нації до світлого майбутнього шле

*Організація Українських Націоналістів
і все громадянство села Делієва
Галицької округи*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.9 зв.

**Звернення Сколівського повітового Проводу ОУН
до Проводу ОУН під керівництвом Степана Бандери
про підпорядкування йому й підтримку розбудови
Української Самостійної Держави**

Без дати

До Проводу Організації Українських Націоналістів.

Зібрані на святі проголошення Суверенної Соборної Української Держави визнаємо Провід ОУН на чолі зі Степаном Бандерою та запевняємо, що будемо карно підпорядковуватися та виконувати всі його прикази, віддамо всі свої сили для відбудови Самостійної Української Держави.

*Слава Україні!
Повітовий Провід ОУН.*

Сколе.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.6.

ДИРЕКТИВА
крайового провідника ОУН до провідного
активу з ідеологічних питань

Без дати

Провідному активі ОУН

I. В кожній організаційній станиці виключно повинні бути:

- а) Український Національний Прапор;
- б) Організаційний прапор;
- в) Національний Герб;
- г) Організаційне знамя (вишите).

За виготовлення, переховування відповідають провідники організаційних клітин.

За перехоплення Організаційного Прапору і Знамени відповідає Провідник Організаційної клітини, як за віддачу ворогові в часі бою боевого прапору.

II. 1. Ввести по всіх церквах обов'язкове відспівування молитви «Боже Великий, Творче Всесильний» на закінчення кожного богослуження.

2. В кожній місцевій церкві, в якій у боротьбі з наїзниками згинули Українські боєвики, вмістити таблицю з їх прізвищами, іменами, датами народження і смерті. Під написом «Здобудеш Українську Державу або згинеш в боротьбі за неї».

3. На всіх могилах героїв вмістити таблиці з написом про боротьбу за Українську Державу героїв і. т. п. Зняти всі таблиці, на яких написано про жертви терору і. т. п. (прм., жертвам терору) і заступити новими — Героям за Українську Державу.

4. В кожній Українській хаті повинні бути портрети Т. Шевченка, Міхновського, Петлюри, Коновальця, Бандери. Укр. Прапор і Герб.

Крім того, на стіні виписати на картоні Декальог.

На столі прибраний вишивками Кобзар Т. Шевченка.

III. Виготовити і передати до Проводу опис усіх поляглих членів УВО і ОУН і не членів в боротьбі з наїзниками за час від польської окупації до останніх днів, подаючи:

- а) ім'я, прізвище,
- б) дата народження і місце,
- в) професію,
- г) організаційний пост,
- д) місце і обставини смерті.

2) Опис всіх виселених більшовиками.

3) Арештованих більшовиками, які досі не повернули.

4) Арештованих від дня приходу німців (дотично їх приналежності до Організації і Орг, постів).

5) Список тих, що згинули (в тюрмі розстріляні) в часі від приходу німців; в двох останніх випадках подавати щомісяця списки про нові арешти і розстріли...

IV. Поробити знімки могил героїв і передати Проводові. Розшукати знімки погибших героїв і передати Проводові до архіву.

V. Організувати в кожній станиці і повіті для потреб Організації бібліотеки. Відповідають за них суспільні і пропагандивні керівники.

VI. Провести в найближчий час силами старшого громадянства збірку книжок (белетристика) видання вісника) на Східні Українські Землі. Книжки збирати в повітах і про проведену збірку і її вислід повідомити ПРОВІД.

*Красвий провідник
організації українських націоналістів.*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. Оп. 2.— Спр. 3.— Арк. 38.

ДИРЕКТИВА

**крайового провідника членам і прихильникам ОУН про
використання національної символіки**

Без дати

Членам, симпатикам і прихильникам ОУН

Про прапор і герб:

В справах національного і організаційного прапорів і національного гербу та знамя Організації далі ще багато існує непорозуміння і непотрібних спорів. Тому ще раз подаю до зобов'язуючого відома:

1. Українським національним прапором являється прапор кольорів синьої і жовтої (синя в горі, жовта в долині), кольори і їх порядок устійнені рішенням Української Державної — Української Центральної Ради, яке зобов'язує всіх українців, коли не буде іншого вирішення Української Державної Влади в майбутньому.

2. Організаційним прапором ОУН являється прапор кольорів червоного і чорного (червоний з гори, чорний з долини).

Значіння кольорів таке:

червоний — кров

чорний — земля.

3. Українським Національним Гербом являється Тризуб в оформленні Української Центральної Ради (Тризуб Володимира Великого).

4. Організаційним знаком є:

Чорний рівнораменний трикутник підставою в гору, на ньому червоний хрестомеч, на хрестомечі золотий Тризуб.

Над підставою буква «О», по лівій стороні знамени трикутника буква «У», а по правім «Н» (разом ОУН). Трикутник вміщений на золотому полі.

5. Порядок вміщування прапорів і гербу:

а) на першому місці завжди український національний прапор і національний Герб — Тризуб.

б) на другому місці організаційний прапор і організаційне знамя.

в) В кімнатах на сцені і на балконах: на лівій стороні національний прапор і національний герб, по правій організаційний прапор і знамя (коли звернутися лицем до декорації або ввійти до кімнати з дверей).

Прапори порядку кольорів: жовтий на горі, синій на долині, герби, тризуби з мечем або хрестом — це партійні (мельниківські або гетьманські — католицькі) прапори і знамена, а не Українські Національні Прапори і Герби.

Про гімни і марші:

1) Українським національним гімном є: «Ще не вмерла Україна», «Не пора, не пора...» — це нац. марш.

2) Організаційного гімну ОУН ще немає... «Зродились ми великої години» — це організаційний марш. На всіх публічних виступах чи академіях, святах, маніфестаціях співати завжди національний гімн «Ще не вмерла Україна» і не можна його заступати маршем «Не пора, не пора» ні «Зродились ми...»

Про свята:

1) Загальнонаціональні — всеукраїнські свята є ті, що їх усгійнено постановами ІІ.ВЗ ОУН, а саме: 22/1 — Свято Соборності і Самостійності, 23-го травня Свято Героїв Революції. 31-го серпня День Української Боротьби.

Ті свята повинні обов'язково бути відзначеними всією Українською Нацією.

2) Інші річниці, що мають льокальний характер, можна відзначувати в залежності від умови і політичної доцільності з огляду на дану ситуацію.

**Красвий провідник
організації українських націоналістів.**

Резолюції студентських зборів у Львові на підтримку Акта про відновлення Української Держави

6 липня 1941 року

РЕЗОЛЮЦІЇ СТУДЕНСЬКИХ ЗБОРІВ ДНЯ 6 ЛИПНЯ 1941 р.

Українське студентство всіх високих шкіл міста Львова, зібране дня 6.7.1941 р., на своїх сходинах виносить слідуючі постанови:

Знаючи, що тільки у своїй Самостійній Державі – Український Народ буде мати можливість повного розвитку, гаряче вітає акт проголошення Українськими Національними Зборами дня 30. червня 1943 р. Самостійної Соборної Української Держави.

Заявляє своє беззастережне підпорядкування створеному на Національних Зборах Українському Урядові під проводом п. Ярослава Стецька, – як виразникові волі Українського Народу.

Дякує героїчній Німецькій Армії за поміч у визволенні Українського Народу з московсько-більшевицького ярма.

Українське студентство вірить, що Німецький Уряд, який все шанував волю народів, не змагатиме до поневолення Українського Народу, а стане його союзником у боротьбі за новий лад на сході Європи, та уможливить Провідникові Організації Українських Націоналістів Степанові Бандері скорий поворот на рідні землі.

Віддає всі свої сили до диспозиції Організації Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери, яка одинока в сьогоднішній час зможе успішно нести тягар державного будівництва,

ПРИВІТИ

З нагоди своїх сходин Українське Студентство засилає свій гарячий привіт: Провідникові ОУН – Степанові Бандері.

Українському Краєвому Урядові та його Голові п. Ярославові Стецькові.

Князям Української Церкви Преос. Митрополитові львівському Андрієві, Арієписк. Української Автокеф. Церкви на ЗУЗ. Олексєві, – всьому православному і грек-кат, духовенству.

Вождєві німецького народу Адольфові Гітлерові, великому Німецькому Народові і його хоробрій Армії.

у Львові, дня 6 липня 1941 р.

Слава Україні
Президія Зборів.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 15. — Арк. 12

**Звіт про діяльність однієї з похідних груп ОУН за період
з 27 червня по 7 липня 1941 року**

Після 7 липня 1941 року

ЗВІТ.

З ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ ГРУПИ Ч.17. – ЗА ЧАС ПОХОДУ 27.6.–7.7.1941р.

П'ятниця: 27.6.

Кордон перейшли в годинах пополудневих біля Динова. В селі Воля Володжська проголошено Самостійність, переведено управу колгоспу, створено міліцію.

Субота: 28.VI.

Перед полуднем переїхали до Бірчі. Тут переведено підготовчу працю до створення Районової Управи і Міської Управи.

Неділя: 29.VI.

В неділю виїхала група даліше. На місце остав на один день Федорика для докінчення організованя терену. По дорозі брала група участь у похороні священика Кебуза Івана, замордованого НКВД-истами. Вечором спинилися в селі Війську, Добромільського району, де проголошено урочисто акт державної самостійности, перевибрано управу і створено міліцію. – Заночували у священика Мароновича.

Понеділок: 30. VI.

Зупинились в Добромилі. Тут переведено підготовчу працю над зорганізованям українського життя.

Вівторок: 1.VII.

Дальша підготовча праця. Член групи від О.У.Н. вітає генерала. В год. 7. вечора проголошено маніфестаційно акт самостійности при участі представників армії.

Член групи виголосив промову політичного змісту і витав нім. гостей. Вечором відбулося прийяття для нім. старшин, що пройшло серед повного успіху. Приявних було двох генералів і около 30 старшин штабу. Група виїхала, остав один для закінчення організації терену.

Середа: 2.VII.

Член групи др. Логуш перевів дальші заходи для остаточного зорганізованя Управи Району і міста. На засіданні в год. 6 веч. устійнено склад Міської Управи

голова: – лікар Кушнір
заст.гол. – Муліцький
рефер. пров. – Осадчук
→– фінанс. – Кармановський
→– санітар – Павлюк
→– евіденц. –
і →– руху насел. – Мудрий Остап.

Склад Районової Управи.

Голова – Турко Григорій
 заступник – Шатинський
 Орг.Референт – Дзуліт
 госп.референт – інж. Гузь
 шкіль. –»– – Бахівський
 фінанс. –»– – Дуркот
 здоровля–»– – др. Кушнір.

Для урухомлення всіх інших урядів рішено назначити комісарів.

Четвер: 3.VII.

Ранком відбулася відправа Управи Міста і Району. Після полудня відбулася відправа членів О.У.Н. (привних 18 людей) на якій з'ясовано їм стан організації під сучасну пору, а також політичне положення України. Вечором назначено повітову Екзекутиву, у такому складі:

Провідник – Голембісовський Степан (Високий)
 організац. – Владика (Андрій)
 безпека – Курило Іван
 пропаганда – Мельник Осип
 юнацтво – Муцяк Степан
 жіноцтво – Цибенко Катря
 фінанс. – Хадай Анна

П'ятниця: 4.VII.

Зреорганізовано міліцію. Командантом став член О.У.П. Манько.

Субота: 5. VII.

Виїзд до Самбора

Неділя: 6. VII.

Маніфестація у Самборі. Член групи промовляв від О.У.Н.

Понеділок: 7. VII.

Виїзд до Львова.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Звіт одного з націоналістичних діячів до проводу ОУН про становище на Самбірщині

/кусник відірваний/

Львів, 8 липня 1941 р.

До Проводу О.У.Н.

Звідолення ч.2.

Терен праці:

Дня 27. 6. перейшов я Сян в м. Невістка до виселеної більшовиками місцевості Володж, з другою групою 17 роя. Перехід відбувся за дозволом нім. приграничної сторожі. Зі згаданої місцевості перейшли ми до новопереселеної місцевості, де був założений колгосп.

Давня Володж знищена, зокрема в татарський спосіб церква. Німці попереднього дня зробили світлину. Вже дається відчувати брак фотоапарату у нас.

У Володжі долучуємо до нашої першої групи 17 роя та з місця беремося до роботи. Я під проводом роевого Грицяя разом з 3-ма друзьми беру участь у загальних Зборах у м. Воля Вододжска кілька км. від Володжі.

Дня 28.7. переписую через кальку інструкції для організації НМ на селі, а ввечері переводжу організацію НМ у Волі Володжській, тут відразу від міліціантів як обходиться зі зброєю та про вартову службу. Людський матеріал слабкий.

Характер моєї праці:

Того самого дня громадянин Стечик Мих. з села Селиська приніс мені звіт мельниківської літератури, що її прислано на поблизьку села а Павлоками з дорученням переводити всюди загальні Збори. Ту літературу я перебрав, не допустив далше на села та заповів заг. Збори на неділю, то є 23, бо в місцевостях: Поруби год 12 місцевого часу, Селиська – год. 14 м. часу Гута-Ясенів – год 17 м. ч. й 20 год. Явірнику Руськім.

В перших трьох місцевостях збори я перевів як було заповіджено, в останній /Яворів Руській/ відкликано з огляду на присутність нім. війська та обмежений дозвіл ходити ввечері.

Дня 30. 6. переслав я звіти ч.1. разом з іншими звітами від переходячих роїв та звіт з Бірчі від рой-го 17 р. через Л. Дівика на руки Зубенка або др. Річки. Того самого дня на терені Явірника Руського я стрінувся з мельниківцями Баком та Лавровом, що веди тут та по інших селах свою роботу /робота мельниківців на тому терені розпочалася від Динова, Пavidком до Улича./.

З Баком говорив я довший час, звиваючи, щоби заперестав злочинну роботу переносування конфлікту на терен ЗУЗ, зокрема, села, де вже селяни були заінтриговані, чому є дві «групи» в організації. Бак відповів мені, що «бандерівці» роблять «злочинну роботу», розбивають єдність, що він працює для справи, а не для особи, але лише «вождь» Андрій Мельник може бути головою Української Держави. Опісля я довший час говорив з представником села у приявности Бака та Лаврова, додаючи різні інструкції відносно зорганізування села. Лаврів з'ясував «загальне положення». По полудні оба виїхали з Явірника.

Дня 1.7. я скликав збори на год. 6 рано м. часу для присілків:

Нетребка, Присади та Рибне біля Явірнянки, а о год. 17 в самому Явірнику: Радіо – авдиція про проголошення Української Держави на З.У.З. та створення Уряду з місця зліквідувала мельниківців та конфлікт, який зачав щораз більше наростати. Загальні Збори у всіх згаданих місцевостях перевів я згідно зі слідуючою програмою.

Програма Загальних зборів в пр. Нетребці:

1. Відкриття Зборів та вибір Президії Зборів
2. Вступне слово та акт проголошення Самостійности Української Держави
3. Маніфест О.У.Н.
4. Вибір Нар. Ради: голови, заступника, секретаря, організатора, скарбника.
5. Іменування Управи села: війта, його заступника та секретаря. Іменування команданта Н. М., його заступника та начальника канцелярії
6. Внески та запити
7. Закнчення загальних Зборів та відспівання нац. гимну.

Ад 1. Я як представник О.У.Н. під Проводом Степана Бандери відкрив Збори та перевів вибір президії, почім віддав дальше ведення Заг. Зборів предсідникові зборів.

Ад. 2. Зміст моєї промови:

- а) Час найважчої неволі Українського Народу на З.У.З. вже минув безповоротно.
- б) Фронт Європи проти більшовизму
- в) Європа нині сплачує довги вдячності Української Землі, народові та українській крові. З цього може не здають собі справи чужинці, але ми мусимо так розуміти.
- г) акт проголошення Самостійности Української Держави.
- г) візвання до послуку своїй владі, до карності, до вдержування порядку та помочі своїй Владі розбудувати свою Державу.

Після проголошення Самостійности відспівано Нар. Гимн.

Ад. 3. Маніфест О.У.Н. відчитував я особисто.

Ад 4. Переводив предсідник при моїй помочі.

Ад 5. Вибрана Нар. Рада по заряджені перерви відходила на засідання і тут іменувала управу села та Команду Н.М., що потім лише подавала до відома загальних зборів.

Я постійно клав натиск, щоби на відповідних місцях були відповідні люди.

4. Інструкції для поодиноких властей та запряження.

По скінчених зборах я забирав всі три закликані власти села та подав їм загальну інструкцій, а для Н.М. подібні та перші розпорядження для села.

Загальні інструкції обіймали про:

- а) співпраці всіх трьох властей між собою.
- б) компетенції кожної з них та загал їх праці.

в) Зв'язок з вищими відповідними осередками (районом), поміж собою та селом.

г) про працю в селі, як треба найскорше розпочати: Відноводавних установ, передовсім кооператив, «Просвіт», шкіл. Зорганізування садків в часі Ферій; відбудова доріг, мостів, телефонічних ліній, забезпечення державного, громадського та приватного майна, вишкіл Н.М.

По поданню інструкцій переводив я запряження згаданих властей.

5. Різні замітки: поступовання чи організації:

В часі переходу роїв деякі члени наказували Н.М. забирати від жидів ровери та доставляти їм для зв'язку. На три ровери виставлено посвідки, за один ровер зложено міліції 45 зл., причому член, що перебрав ровер, мав сказати до НМ, що ці гроші може собі пропити. Відповідну посвідку прикладаю. 2 посвідки: від Теодоза Сенькова – 3 рій з дня 2. 7. 41. а залишив в НМ. – в Риботичах даті ровери побрано. На три ровери не виставлено ніяких посвідок. Побрано також в Риботичах. Наслідок цього поступовання був такий, що міліціонери самовільно забирали від жидів приватну власність без доручення своєї вищої команди чи власти і то на терені іншої Н.М. Пр., в Пасаді Роботицькій міліціонери (з Риботич) забрали ровер в родини, де батько був жид, а мати та діти (від першого чоловіка) українці.

В Бірчі міліціонери забрали колеса від роверу, аж інтервенювала нім. жандармерія та наказала віддати, якщо нема підстави забирати їх, що й зроблено.

Поступовання міліціонерів впливає на населення, яке кидається на грабунки державного, громадського та і приватного майна, зокрема поміщицького.

Німці до цієї справи ставляються різно: переходячі частино толерують, а той помагають, натомість жандармерія та місцева влада потягають до відповідальності через що Н.М. компромітується.

б) грабежі: Населення ніколи не поздержуване по уступлені більшовиків розграблювало державне та приватне майно, часто разом з міліцією, де був найгірший елемент, також поляки та комуністи пр. Бірча.

в) краска прапору: В терені є замішання з порядком красок Прапору. Переходячі члени говорять, що має бути синьо – жовта, другі жовто-синя, через те є прапори з одним і другим порядком красок.

г) Спосіб складання присяги: Відчувається брак форми переведення присяги, на що звертають увагу священники, що входять в склад якої-небудь влади. В присязі потрібний також чинник релігійний.

6. Дальша моя праця:

Дня 2.7. по запряженні властей в Явірнику переїхав я ровером до Бірчі. Того дня перед полуднем відбулася тут велика маніфестація українського населення району Бірча з нагоди проголошення Самостійности, яку зорганізували переходячі рої.

В днях 2. 7. та 3. 7. подав я інструкції місцевому та район. командантові Н.М та різні вказівки. Крім того, відбув я 3.7. рано вишкіл з Н.М. в ділянці порядку.

Дня 4.7. переїхав я до Самбора, де дня 5.7. відбував я вишкіл з окремим відділом та станицею Н. М.

Командантам я подав різні інструкції та практичні вказівки. Дня 6.7. мала відбутися маніфестація та свято з нагоди проголошення Самостійности Укр. Держави, про що повідомляли оголошення в м. Самборі.

7. Мої спостереження:

- а) В місцевостях, де були створені колгоспи, люди самочинно розв'язували їх, забираючи свій інвентар та свою частину поля. І якщо земля була поміщицька або громадська, залишають її без дальшої управи, пр. Селиська або Гошони, рай. Рудки – поля з управою буряків. б) Виринали питання, хто має управляти та до кого належатимуть плоди зі землі, яку забрано від других селян та приділено її селянам-колгоспникам, є випадки, що по розвалі більшовицької влади, де управляє землі ні той, що колись вона йому належала, ні ті колгоспники, яким її більшовицька влада наділила (Селиська, район Бірча, Гошони рай. Рудки. Ті справи треба з місця вирішити та упорядкувати).
- в) Були запити: кому належить та хто має завідувати землею, або майном тих, що їх заслано на Сибір або переслано де інше, а землю наділено осадникам українцям, полякам чи жидом, які перед тим в селі не були. Часто родини засланих чи переселених знаходяться в даній місцевості.
- г) В терені скрізь брак людей до праці, зокрема, ініціативних організаторів, зокрема брак людей до організування. Н.М. та до її вишколу. (Добромільщина, Самбірщина). Німецькі влади подають на місцях, що коли в НМ. не будуть люди вишколені згл., що служили при війську, то вони не дадуть дозволу на ношення зброї, пр. Бірча.
- г) На місцях потрібні вже інструкції до вишколу Н.М., зокрема «Впоряд» до стрілецького вишколу та «Внутрішня служба».
- е) Міліції треба на місцях переорганізувати та усунути невідповідний елемент.
- е) Німецькі круги ставилися або прихильно, або рівнодушно до акту проголошення Самостійности Укр. Держави. Зброю в Н.М. відбирали там, де зайшли якісь інциденти.

В Липі міліціонери знущалися над якимсь жидом. В Бірчі були стріли на вулиці в часі, коли Н.М. випроваджувала жидів з хат до «роботи».

В обох випадках заборонено Н.М. носити зброю.

К.О.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

**Звіт Провідника III Похідної групи Т. Семчишина
про відхід на схід членів його роїв**

8 липня 1941 року

Спис друзів, що відійшли з III групи до своїх місць призначення:

В Самборі:

1. Хома Михайло
 2. Возняк Мирослав
 3. Бідуха Володимир
 4. Муха Іван
 5. Яворський Іван
 6. Кліш Данило
 7. інж. Кравців Михайло
 8. Мгр. Габрусевич Володимир
 9. Лейбюк Михайло
 10. Марцинюк Мирослав
 11. Вірлик Михайло
 12. Грицай Дмитро
 13. пор. Свобода Осип
 14. Логущ Омелян
 15. Новик Степан
 16. Федорика Осип
 17. Самсонів Іван
 18. Бичкович Володимир
 19. Крисько Антін +++
 20. Мирон Іван
 21. Домашук Олександр
 22. Райтар Григор
 23. Ординець Володимир
 24. Губернат Володимир
 25. Д-р Підгайний Богдан
 26. Паук Маркіян
 27. Томашівський Володимир
 28. Феник [знає Грицай]
- Крім цього долучилися з підпорядкувалися такі барановщани.
29. Бак Теофіль
 30. Лаврів Роман [Садовий]
 31. Святий Петро
- Всі повищі відійшли до Львова

67. Вердун Осип	65-67 до Львова
68. Чучман Павло	
69. Максимець Тома	68-70 до Радехова
70. Паташ Семен	
71. Дмитрушко Роман	до Рави Руської
72. Чиж Сильвестер	до Сокаля
73. Посполітак Іван	до Луцька не відійшов
74. Судук Василь	
75. Романів Дмитро	
76. Галатин Михайло	74-77 це політичні в'язні зі
77. Лопух Дмитро	Самбора, відходять до Журавна
78. Конів Микола	
79. Білас Ярослав	
80. Проців Іван	78-80 до Дрогобича
81. Пундяк Федір.	
82. Греськів Степан	до пд.81-84 до Жидачева
83. Федів Іван.	
84. Кізюк Степан	
85. Димура Михайло	до Миколаєва н/Дністром
86. Сливка Гриць	
87. Углик Гнат	86-87 залишаються в Стрию
88. Шкрум Михайло	
89. Перцович Осип	88-89 до Станиславова
90. Андрійович Роман	до Надвірної
91. Порайко Осип	до Снятина
92. Курдидик Богдан	до Бучача
93. Керик Володимир	в Жогатині, пов. Доброміль

мав призначення на схід, не має зовсім черевик, не може далі йти; на його місце піде Гошовський Павло, який мав призначення до Стрия, але хоче йти на схід /тим більше, що страгив родину, вивезена/.

Прилучений до одного з роїв /Г. 8/, пор. Грицаєм в Самборі, подібно як і +++ рою ще зголосились, а особисто бачив я Бандеру Василя в Дрогобичі.

Добряни к / Стрия 8. 7. 1941 год. 730

*Семчишин Тиміш
Провідник Півд. Пох. Групи III.*

П.С. Поправки поробив Семчишин

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.22-23.

**Поіменний склад роїв III Похідної групи ОУН
перед виходом на схід з Добрян біля Стрия**

8 липня 1941 року

Добряни к / Стрия 8. 7. 1941

III. Група

Г1

1. Семчишин Тиміш
2. Матла Зенон
3. Почапський Ярослав
4. Павлишин Методій
5. Рішко Петро
6. Регей Василь
7. Мітрінга Іван
8. Патреник Тетяна
9. Яцишин Антін

К1

1. Мгр. Луцький Олесь
2. Козак Микола
3. Лисяк Олег
4. Дяків Семен.
5. Росткович Мирослав
6. Москаль Осип
7. Білас Евген
8. Качан Іван

С1

1. Куцик Семен
2. Муц Микола
3. Щегрин Яків
4. Піжицький Теодор
5. Гунчак Гриць
6. Гала Микола
7. Пашак Ярослав
8. Сікора Степан

С2

1. Кручовий Юліан
2. Палашевський Петро
3. Воркун Володимир
4. Гожовський Павло

Г3

1. Скалецький Павло
2. Твердохліб Михайло
3. Габрусевич Михайло
4. Кавка Михайло
5. Юрків Василь
6. Заревич Адам
7. Машталір Василь
8. Стасина Павло
9. Ліщинський Володимир
10. Гайовський Богдан

А1

1. Пасічняк Василь
2. Олійник Роман
3. Войтович Юліан
4. Кобаній Мирослав
5. Ворона Петро
6. Ковей Іван
7. Хованець Гриць
8. Вітяк Осип

Г4

1. Грицей Мирослав
2. Дейдей Іван
3. Котляр Микола
4. Лісняк Василь
5. Кізлик Василь
6. Черкес Богдан
7. Кіпіш Іван
8. Матковський

Г5

1. Бусько Іван
2. Дрань Петро
3. Ференц Роман
4. Петровський Іван

5. Іваночко Степан
6. Гунька Осип
7. Жабич Лука
8. Думанський Євген
9. Водвуд Іван

Г6

1. Сеньків Теодор
2. Дзіндра Ярослав
3. Ховайло Осип
4. Цап Євген
5. Цап Дмитро
6. Длугош Іван
7. Бабяк Гриць
8. Пелех Володимир

Г10

1. Мацілінський Дамян
2. Левицький Роман
3. Лецишин Іван
4. Мартин Маріян
5. Марків Орест
6. Дикий Ярослав
7. Лебідь Микола

Л2

1. Потічний Мирослав
2. Шило Микола
3. Качмарський Петро
4. Добрянський Юрко
5. Хомяк Семен
6. Колодійчак Олекса
7. Шуфлат Микола
8. Голей Йосафат
9. Падох Василь
10. Захарко Михайло
11. Грушка

5. Малищак Іван
6. Лучко Іван
7. Саварин Іван
8. Фаль Володимир
9. Черкес Степан

Г7

1. Павликевич Євген
2. Стародуб Іван
3. Соколик Михайло
4. Хомик Володимир
5. Клим Федір
6. Полюжин Онуфер
7. Парашук Осип
8. Семанчик Іван
9. Кічеровський Володимир
10. Кривий Олекса
11. Паньків
12. Полюжин Микола

Г11

1. Стадник Павло
2. Кобилецький Ярослав
3. Держко Степан
4. Перешлюга Ілля
5. Сорока Степан
6. Гузів Іван
7. Дрозд Гриць
8. Фацієвич Юрій

Л1

1. Пастушенко Василь
2. Качмарський Юрко
3. Стасюник Василь
4. Чучвич Іван
5. Крук Лукіян
6. Солтисік Степан
7. Пиріг Йосафат
8. Одуд Гриць
9. Кушнір Максим
10. Захарієвич Михайло
11. Левко Олекса

Г13

1. Левицька Іванна
2. Крамар Ольга
3. Максимець Анна
4. Петерзіль Євгенія
5. Німець Анна
6. Сенишин Любов
7. Мороз Ірина

К4

1. Литвинко Зенон
2. Корчинський Іван
3. Гривна Василь
4. Запорізький Олекса
5. Демура Василь
6. Яворський Богдан
7. Пелех Мирослав

Г9

1. Сидор Микола
2. Сокіл Василь
3. Ілків Орест.
4. Твердохліб Микола
5. Пайончківський Михайло
6. Магун Володимир
7. Геляс Онуфер
8. Хрущ Роман
9. Паук Андрій

К3

1. Васечко Семен
2. Булавський Василь
3. Лесів Степан
4. Сокрес Вкасиль
5. Шкаврітко Тарас
6. Щур Іван

К2

1. Фриз Микола
2. Охримович Теодозій
3. Пітула Дмитро
4. Голодинський Дмитро
5. Хомяк Тимко
6. Хомяк Ілько

Л3

1. Федисів Володимир
2. Солтисік Дмитро
3. Красівський Микола
4. Падох Микола
5. Федин Орест
6. Опарівський Іван
7. Лиско Константин

Г12

1. Сливка Микола
2. Бриник
3. Куфель Михайло
4. Греськів Степан
5. Шпілюр Пилип
6. Хруставка Петро
7. Кізюк Іван
8. Шкітак Михайло

Г8

1. Дівик Лев
2. Сліпецький Мирослав
3. Мричко Ярослав
4. Федуняк Михайло
5. Ганушевський Тарас
6. Венгринович Оріян
7. Зарицький Роман
8. Кліш Мирон
9. Чарнота Володимир
10. Мушак Микола

Зауваги:

Матла Зенон

Почабський Ярослав виїхали
зі Самбора до Львова

Мітрінга Іван залишився в ГГ
автом – всі три з роя Г1

Гунька Осип виїхав зі Стрия до
Львова, дібе в Тернополі до роя С2.

Сорока Степан з роя Г11 залишився
при кордоні, здоганятиме на
головній осі маршу.

Фацієвич Юрій виїхав зі Стрия до
Львова – здоганятиме рій Г11 в

Тернополі.

Добряни к / Стрия 9. 7. 1941

Мороз Ірина з роя Г13 виїхала до
Львова на відпустку, злучиться з
роєм в Тернополі.

Яворський Богдан з роя К4
ждатиме в Тернополі.

Сидор Микола з роя Г9 виїхав в
Ходорівщину через хворобу.

Ільків Орест залишений мною в
Дрогобичі для помочі місцевій с.
візваний дня 9. 7. 1941.

здоганяти рій Г9 на головній трасі.

Дівик Лев з роя Г8 залишений при
кордоні – здоганятиме рій на
головній трасі.

*Семчишин Тиміш
Провідник Ірпуи III.*

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 38.33. – Оп.1. – Спр.14. – Арк. 25-27.

Звіт провідника III Похідної групи Т. Семчишина про відхід на схід чергової групи націоналістів

9 липня 1941 року

/Спис. ч. 2/

Список друзів, що відійшли з III Групи до місць призначення на ЗУЗ

1. Комарницький Іван – до Дрогобича
2. Корчинський Петро – до Скольного
3. Суслинець – до Дрогобича
4. Церик Василь – до Скольового
5. Цабан Василь – до Скольового
6. Качмарський Володимир – до Львова
7. Качмарський Омелян – до Львова /шукає за своїм провідником, який має
для нього призначення/
8. Пospelітак Іван – до Луцька
9. Качмарський Євген – залишається в Добрянах, а відтак відходить до
Львова як хорий /8. 7. 4 – вибух крові/.

Добряни к / Стрия 9. 7. 1941

*Семчишин Тиміш
Провідник Групи III.*

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.24.

**Розпорядження Радехівської окружної управи головам
сільських управ щодо організації адміністративного
та господарського життя**

До 9 липня 1941 року

ОБІЖНИК ч.І.

Голові Управи села Станин.

Окружна Управа приказує сільським управам СЛІДУЮЧЕ:

1. Перевести інвентаризацію всього публічного чи державного майна, яке знаходиться на території Вашого села (склади, млини, горальні і т.д.). Інвентар належить списати в двох примірниках і один примірник передати найпізніше до 10 липня 1941 року до Окружної Управи (Господарський Відділ).
 2. Зорганізувати охорону цього майна, щоби ніхто його не розносив. Заповідання (?) для війська налажить видати за поквітованням. За цілість майна відповідає вповні управа села.
 3. Назначити гаєвих, які мають охороняти ліси державні, бувші панські, ліси приватні, приватні вертають до бувших власників. Всякий вируб лісів і такою вивіз заготовленого дерева аж додалшого зарядження Окружної Управи без оглядно **ЗАКАЗУЄТЬСЯ**.
- Всяке самовільне привласнення публічного, або державного майна буде карано воєнним законом.
4. Голова Сільських Управ, секретарі та уповноважені колгоспів мають явитися в Радехові дня 9 липня 1941 року в годині 9-ій рано за німецьким часом на нараду для одержання інструкцій в справах адміністраційних і господарських.

РЕЄСТРАЦІЯ фахових сил.

Приказується Сільським Управам перевести в своїх селах спис фахових людей (агрономи, лісничі, машиністи, столярі, кравці, шевці, трактористи, і охочих до бюрової праці і т.д.) поділених по національності і передати цей список Окружній Управі до 10 липня 1941 року.

ДОРОГОВИЙ ВІДДІЛ.

Окружна Управа приказує Голові Сільської Управи організувати негайно шальварковим порядком направи мостів, доріг нашого села, які останно частинно або в повності були зруйновані воєнними діями.

КООПЕРАЦІЯ.

1. Зобов'язується Управу села наказом перевести вибір Управи кооперативи, яка негайно переведе інвентаризацію цінностей, які залишилися.

2. Продажу товарів урухомити по цінах, які існують за марки і карбованці у відношенні 1 марка 10 карбованців.
3. Акти інвентаризації матеріальних цінностей у всі гроші пересилати в Кооперативний Союз в Радехові.

ВИХОВАННЯ і ОСВІТА.

1. Учителям – Українцям пригадується негайно розгорнути культурно-освітню роботу серед шкільної дітвори та дорослих.
2. Організувати читки з історії Українського Народу, спеціально звернути увагу на Визвольні Змагання, перешкоди в творенні Української Держави.
3. З'ясувати теперішнє положення Українського Народу та перспективи на майбутнє.
4. Урухомити бувші Читальні Просвіти та всі інші культурно-освітні та господарські товариства та почати роботу згідно з їх статутами.
5. Всі домівки привести до культурного вигляду, де не має приміщень підібрати відповідну хату в порозумінні з Головою Сільських Управ.
6. За інформаціями звертатися до Окружної Управи в Радехові (Виховно-Освітній Відділ).

ВІДДІЛ ЛІКАРСЬКИЙ.

1. Кожна Сільська Управа подбає, щоб місцеві аптечки були забезпечені, а лікарський інвентар віддати під опіку лікарів згідно місцевих амбулаторій.
2. Про кожне евентуальне пошесне занедужання донести до Голови Лікарського Відділу в Радехові.
3. Кожна Сільська Управа подбає, щоб кожного дня громада доставила в Радехів молока 5 літрів, хліба 5 бохонців, пів копи яєць, як можливо кілька кілограмів м'яса, зглядно що другий чи третій день вище згадану кількість визначних продуктів.

ДОДАТКОВО.

Окружна Управа приказує Головам Сільських Управ перевірити чи в часі війни не зграбовано що-небудь з приватного майна і якщо такий випадок має місце, зобов'язується Вас приказати міліції вишукати зграбоване майно і віддати його їх власникам.

Командантам станиць міліції поручається прослідити, які є чужинці на території Вашого села та подати опінію про них Окружній Управі, а небезпечних для держави притримати в себе на місці. Самочинних судів не дозволяється.

Для точніших пояснень викликується командантів станиць міліції до Радехова зараз по одержанні цього обіжника.

Якщо в якому селі не має ще Сільських Управ, поручається негайно такі створити в складі 8-ох членів з людей, відданих Українській Державній Справі.

Дальші всякі інформації Сільські Управи і міліція будуть одержувати в Ок-
ружній Управі в Радехові, особисто післанці тих установ, які мають що кілька днів
прислати в Радехів в окружну Управу.

Голова Округної Управи (о. Мурович).

Секретар Округної Управи (Олійник).

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.91-92.

Звіт Провідника Південної похідної групи Т. Семчишина щодо переходу німецько-радянського кордону

Пох. Група ч. III *9 липня 1941 року*
Добряни к/Стрия, 9. 7
год. 12

ЗВІТ Ч. 3

Проводу ОУН звітує Провідник Групи Семчишин Тиміш

До дня 9.7.1941 год. 12 відомо мені, що через Сян в б. мойому терені йшло
286 людей, призначених до Пох. Півд. Групи ч. III.

Всі люди, що перейшли, були оформлені в 29 похідних роїв. Рій числив по-
передньо — 10—12 людей, найменше 4 (один — Балигород) найбільше — десять.

В числі 286 людей є з:

Балигород — 10	Криниця — 10 (286)
Сянік — 106	До групи III. прилучилися:
Кросно — 58	Святий Петро
Горлиці — 11 (побіжне обчислення)	Бак Теофіль
Краків — 111	Лаврів Роман

Барановщики, що по проголошенні Самостійности підпорядкувалися,

Феник — ближче мені незнаний (знає Грицай)

4-ох політв'язнів, що вийшли з тюрми в Самборі:

Судук Василь	Галатин Михайло
Романів Дмитро	Лопух Дмитро

З цього числа відійшло до сьогоднішнього дня:

86-ох + 9 = 95-ох

На викази в прилозі.

Всі, що полишилися в Групі, переорганізував я в 23 похідні рої. Список долучую.

Рій Провідника має знак Г1, посувається по головній осі маршу. Постій в око-
лицях Стрия скінчився в дні 8.7.1941 о год. 15-ій. Висилка роїв в дальший етап до-
роги (до Тернополя, зі звільненням Рогатина, як точки зв'язку!) розпочалася в дні

8.7.1941 р., скінчиться в дні 10.7.1941р., в ранішніх годинах. Постій в околицях Стрия наказав я з таких причин:

- а) недалекий фронт,
- б) розтягнена група — від Стрия до Костаровець не давала ніякої можливості нею кермувати,
- в) потреба відпустити людей, що мали призначення на ЗУЗ,
- г) потреба реорганізації роїв,
- г) особистої зустрічі з ройовими для обговорення цілого ряду справ, зв'язаних з походом,
- д) потреба відпочинку для роїв.

1. В часі походу поодинокі рої несуть поміч місцевій сітці ОУН в обладнуванні державного життя. (В ширшому звіті подам докладніше).
2. В Добрянах відшукав мене Провідник Карпатської Групи (з Карпатської України) і просив мене про зв'язок з проводом ОУН та про дальші інструкції, що має робити, де призначення його групи.

Ми умовилися, і я порозуміюся з Проводом ОУН в тій справі й дам йому відповідь. Його шукаю в Волосянці б. Лавочного або на шляху: Долина — Калущ — Станіславів — Бучач — Чортків — Гусятин — Городок-Проскурівський — Ярмолинці — Проскурів. Він мене шукає на шляху III-ої Групи. Чоловік, що був, називається Андрій Печара.

3. В одній з місцевостей, на шляху III-ої Групи забрав я для ОУН дуже важні матеріали (НКВД).
4. Побажання:
 - а) негайно получитися автотом зі мною в справі матеріалів;
 - б) видати членські викази людям, що є в поході (або якісь інші посвідки);
 - в) дати відповідь для Карпатської Групи;
 - г) дати інструкції в зв'язку з маршем Мадярів;
 - г) подати інформації про нашу ситуацію;
 - д) конечно авто (бодай двоособовий мотоцикл) для потреб Групи.

В прилозі:

- 1) відпис друзів, що залишаються на ЗУЗ;
- 2) « « « /2/
- 3) Список роїв, переорганізованих в Добрянах.

Відпис звіту залишаю в пох. архіві.

Звіт пересилаю через Качмарського Володимира до Львова.

Слава Україні!

Героям Слава!

СЕМЧИШИН ТИМІШ, Провідник Групи III

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833.— Оп. 1.— Спр. 14.— Арк. 20—21.

Звіт провідників ОУН з Рівного щодо ситуації на Волині

9 липня 1941 року

Рівне 9/7 1941

Мік.

Звіт 21.

Сьогодні перед полуднем прибули до Рівного. По дорозі були в Дубні і інших місцевостях.

Майже всюди зустріли наших людей і нашу роботу. А тут є навіть досить добре. Є Ростик і Робітницький.

Тут творять з рамени війська українські комітети. Знову народ проголошує владу – масове відновлення Української Держави.

Тут зустріли Рандорфа з Холма зі Сухатицьким. Рандорф заявив нам, що спеціальним наказом команданта армії всяка діяльність політична на Волині строго заборонена й тому казав нам вертати негайно до Львова. Показував навіть на письмі частину відносного наказу, заявляючи що він сам відноситься до нас позитивно, але наказ... Казав, що причиною є у великій мірі та відозва «Україна для Українців», в котрій нема ані слова про німців. Я йому вияснював, що це пішло в край ще перед війною, отже не можна було ще тоді ні словом згадувати. Він твердив, що це тепер друковане, я відповів, що таки ні, хіба тепер декуди передруковане. Говорив, що є 8-ох Мельниківців навіть арештованих за те, що пробували вести політичну діяльність, а вам також ні чого не допоможе.

Ми вияснювали (без великого успіху, бо наставлений односторонно), що у нас є інші видання та летючки, а головню факти співпраці говорять ясно. Тут сильна організація. Гестапо – а властиво С. Д. дуже інтересуються й дивуються, що тут нігде на Волині нема жадного сліду Баранівщини. Але працюють і відносяться добре. –

Треба буде видати ще окрему відозву організації. Наприклад, з нагоди здобуття Києва, або скорше, де зайняти офіційно наше виразне прихильне становище до німців. Підкреслюючи з другої сторони нашу засадничу політичну постанову. Це конечно. Бо ті відозви можуть дійсно робити в злій інтерпретації зовсім інакше вражіння, тим більше, що їх інтерпретують мельниківські дольмечери, а нема досі таких самих других з ясно спрецизованим становищем. Ідемо отже далше – а на запит зложимо заяву, що їх жадання ми прийняли до відома й здержуємося наразі від політичної діяльності. В Дубні ми зустрілись з Яшкою, Миколою Мостовичем і Скрипником.

Скрипник розпочав вже наново регіональну волинську політику...

Оправдується, що не мав ніяких інструкцій, тепер буде вповні з нами солідаризуватися... Побачимо... Я обіцяв йому, що буде притягнений до правління й що я мав навіть повновласть запитати, чи годиться. Він дуже радо. Про ближчі дані я казав звернутися до Львова.

В кожному разі його від нас не треба пустити, але також не надто силувати, бо це непевна птиця.

Їдемо. Тут вже перед двома днями перейшов Климишин і інші.
Слава Україні!

М.

*Копія. Машинопис.
Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.*

Звіт одного з похідних роїв про організацію української влади на Звягельщині

Без дати

Звіт

В Звягелі нас приділили зорганізувати район у Городниці, як рівно ж і після район у Броницях, Осожі (а третього не пам'ятаю). З Городниці ми відійшли до Брониці. Зараз першого дня ми зорганізували тамошній уряд. Населення дуже прихильно відноситься до нашого Проводу. На другий день о год. 8 веч. мусіли вицофатись з того села тому, що 2 км від села, в котрому ми перебували, знаходилась банда. Як нам сказав чоловік Борового (до котрого ми відійшли з Брониць), що цього дня о 9 год. прибула часть цієї банди, ночувала в тім будинку, з котрого ми перед годиною виїхали. В Боровому життя організоване дуже добре. Провідником цього району був член ОУН ... друг, разом з тамошнім священиком проводили і проводять освітну справу добре.

З Борового казав нам ройовий відійти до Рівного, тому щоби не втратити дальших зв'язків. Опустили ми ці підрайони для того, що неможливо було там втриматись зі взгляду на це, що в тамошніх лісах є величезні загопи совітських воєнків, а німецькі війська там ще не були. Люди казали, що є німці, лише необмундировані. Лише їм дуже дивно було, що ми проголошували незалежність Української Держави. Отже, до Звягеля ми не могли дістатись через те, що там знаходяться банди. Їдемо до Рівного. По прибуттю до Рівного і зголошенні нашого прибуття ми ждемо на наказ. Другого дня приходить друг з Проводу і каже людям розійтись домів.

Не описую цього всього, бо я не є дуже добре поінформований в справах, як мій друг, що був ройовим.

Слава Україні

*Копія. Машинопис.
ЦДАВОВУ: Ф. 3833.— Оп. 1.— Спр. 14.— Арк. 12*

Звіт із зборів громадян Вербського району з нагоди відновлення Української держави

12 липня 1941 року

ЗВІТ ІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБОРІВ ВЕРБЬСЬКОГО РАЙОНУ, ЯКІ ВІДБУЛИСЯ ДНЯ 12 ЛИПНЯ 1941р.

Дня 12 липня 1941р. відбулися о год. 3-тій/15-тій/ у Вербі, перед районною будівлею управи, великі збори Українців з цілого району, на яких проголошено святочні відновлення Української Державности і покликано Районове Управління на чолі з Микитою Дацюком в слідуючій складі:

*Голова Районної Управи – Микита Дацюк
Зам. Голови Районної Управи – Микола Спасюк
Секретар – Гонта Петро*

1. Відділ Адміністраційний – Леонтій Центкевич
2. Відділ Господарчий – Інж. Яким Павлишин
3. Відділ Шляховий – Каленик Дацюк /інж./
4. Відділ Суспільної Опіки і Здоровля – Петро Гончарук
5. Відділ Освіти і виховання – Інж. Дмитро Ісасвич

Збори пройшли серед небувалого одушевлення. Збори відкрив промовою Провідник ОУН на Вербський район. Він передав привіт провідника ОУН СТЕПАНА БАНДЕРИ і візвав віддати честь полеглим за волю України та відчитав святочний акт проголошення Української Державности.

Всі присутні бурею оплесків і сльозами радості витали святочно цю велику історичну хвилину.

Опісля Сергій Федорчук, представник по організації Вербського району, з'ясував майбутній державний лад та подав інструкції щодо організування району і села. Він закликав Український Нарід виконувати суспільно всі накази краєвого правління на чолі з ЯРОСЛАВОМ СТЕЦЬКОМ та побажав успіхів в праці для добра України.

Наступно говорив голова Вербського Районового Управління проф. Микита Дацюк, який змалював тяжку боротьбу цілого Українського Народу за свою Суверенну Українську Державу. Проф. Микита Дацюк в своїй промові підкреслив велику виховну і організаційну працю Організації Українських Націоналістів під проводом СТЕПАНА БАНДЕРИ серед Українського Народу.

На кінець закликав населення Вербського району помагати непереможній Німецькій Армії, яка під проводом Вождя Великої Німеччини Адольфа Гітлера

нищить московсько-жидівську імперію ССРСР. Закликав даліше помагати йому в праці відбудови Української Самостійної Держави.

Ціла промова пройшла серед бурі оплесків і проявів найбільшого довір'я. Збори вислали привіт Провідникові Організації Українських Націоналістів /ОУН/ СТЕПАНОВІ БАНДЕРІ.

Привіт Творцеві і Вождеві Великої Німеччини Адольфові Гітлерові.

Привіт славній непобідній Німецькій Армії.

Привіт Архієпископові Олексієві.

Привіт всім Борцях за ВОЛЮ УКРАЇНИ.

На кінець відспівано Національний Гимн.

Верба, дня 12/VII. 1941 р.

*Голова Районового Управління: М. Дацюк/
М/Голова: /М. Спасюк/
Секретар: /П. Гонта/*

Копія Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 15. — Арк. 52.

**Звернення від зборів громадян Миколаївського району
до Голови Українського Державного Правління
Ярослава Стецька із запевненням про
підтримку діяльності Крайового Уряду**

13 липня 1941 року

До Крайового Уряду Ярослава Стецька у Львові.

Українське громадянство Миколаївського району, зібране на святі проголошення Української Незалежної Держави в Миколаєві в Дн. дня 13.7.1941 р., споєне одним духом і волею служити Українській Державі, заявляє, що піддає себе всеціло під Вашу керму і волю. Ми впевнені, що наш Крайовий Український Уряд під Вашим керуванням поведе нас на нову світлу дорогу — до відбудови з руїн нашого Краю. Впевняємо Вас, що всі Ваші розпорядження й накази слухняно і чесно виконувати будемо для загального добра, для нашої Самостійної Української Держави.

Слава Крайовому Українському Урядові!

Слава Україні! Героям Слава!

*Голова районного Революційного Проводу.
Секретар Районного Революційного Проводу.*

(Підписи нечіткі)

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.6.

Інформативні повідомлення для членів Південної похідної групи

13 липня 1941 року

Тернопіль 13.7.1941

ч. I

Інформативний листок Південної Похідної Групи для учасника походу.

1. Перехід через кордон перших роїв ішов цілком справно. Два рої скористали з допомоги граничників (перевіз човном)
2. Двох друзів з одного роя через непорозуміння мусили повертати через кордон ще раз, внаслідок цього граничники віддали 3 стріли до одного з них. Вийшов ціло. Другого придержали. Як причину подали, що українці переходять групами, а не по двох. Після цього випустили та повідомили своїх звержників. Ці наказали нікого не перепускати, а через те перехід утруднений.
3. Біля Сянока зловили граничники оден рій, віддали до Гестапо. Внаслідок інтервенції проходу Групи по 24 год. їх випущено.
4. В Балигородщині перехід тяжкий. Три рої зловили граничники. Наказали їм зголоситися на станції. Рої частинами перейшли (досі 10 людей – про інших ще нема відомостей.)
5. Перехід інших роїв відбувся зовсім спокійно.
6. Про дальші переходи поки що нічого невідомо.
7. Похід роїв: майже ніхто не йде пішки. Від зарадности поодиноких роїв залежить і їхній рух. Вглиб України дістаються підводами (платними або безплатними з наказу місцевої міліції) на колесах, один рій: роздобув на кілька днів автобус, інші мають власні кінні вози.
8. Про харчування не справляє нікому труднощі. Населення радо вітає наших людей, мовляв, ми так довго на вас чекали, давали ми большевикам, бо мусіли, дамо і вам, бо ви наші. Деякі рої, окремо жіночі, були прямо обсипувані різними харчами. Навіть в містах рої не мають клопоту: Місцева поліція з наказу місцевого проводу ОУН доставляє безплатно харчі для людей з походу. За харчі в населення майже ніколи не платиться (не хочуть брати грошей).
9. Праця роїв: поміч організації, в організації сітки ОУН, пропаганда, ліквідація шкідливих і ворожих елементів (енкаведистів, сексотів, жидів, поляків, москалів) У цілому ряді сіл і міст учасники зорганізували свята самостійности і соборности Української Держави, причому були вони не тільки організаторами, але й виконавцями (відкриття, акт проголошення, реферат, пісні). В багатьох місцевостях допомагали місцевим членам ОУН

в орг. таких свят. В усіх місцевостях, кудю переїжджали, давали інструкцію для організації НМ і державного етапу. В деяких місцевостях реорганізували міліцію, усували звідси ворожі укр. державності елементи (комуністів, сексотів-поляків – Бірча).

10. Точних підсумків поки що не в силі зробити з огляду на навал іншої ко-нечної праці. (Подається після закінчення походу).
 11. Поява учасників походу в багатьох місцевостях має дуже велике пропа-гандивне значення. Населення переконується, що це все, що діється до-вкруги, не є сном, а дійсністю, що можна і треба сміло виступати, що тре-ба братися до організації держ. життя, не вичікувати невідомо на кого і що.
 12. В Рогатинщині збаламучені Онуферком (Коником), що туди дістали перед війною (27 травня) задержані з наказу Провідника Групи рої перевели ко-нечні зміни і в цей спосіб остаточно зліквідували кериню бараноскіяди в околиці, (переговорено з місцевими вибраними властями, місцевою сіткою ОУН,) зліквідовано афіші бараноскіяди і т.п. Коник втік відай до Львова.
 13. 11 липня кілька роїв прийшло до Тернополя. Їх розміщено в околиці Тер-нополя. Задержано для коначної реорганізації і передачі іншим пох. Групам.
 14. Подаємо до відома, що провідник Степан Бандера є конфінований в Кра-кові (3 рази денно голоситься).
 15. На Зах. Українських землях посиленна акція за дозволом Провідника по-вернутися на рідні землі для належного кермування державними справами. (Інформації з-поза Збруча заподані перекладчиками Г.П. і проф. Б.).
 16. На теренах, окупованих нім. військами, цілковита інертність українсько-го населення. Міліції не організують. Ждуть на наказ («Як нам скажуть, то зробимо», а хто має дати цей наказ, не знають.) Управи не організують, рівно ж ждуть на наказ.
- Своїх думок не висказують. По дуже довгій розмові старші розговорюються, при цьому тужать за царськими часами, мовляв, добре було жити.
17. З молоддю немає прямо з ким говорити. Найбільше розмовляють жінки і від них можна дістати найбільше інформацій.
 18. До жидів чують ненависть, але немає ніякої там реакції.
 19. Брак ініціативи місцевого населення. Не є радо бачений в нім. влад. Тому дозволили навіть (перший випадок) перекладчикам піти «в народ», ор-ганізувати міліцію, самоуправу, пропаганду на терені Проскурівщини. Для наладнання цих справ віддають 10 авт до диспозиції.
 20. Одиноко тільки кинулися на розбирання колгоспного майна (живий інвен-тар і машини), бере той, хто може.
 21. В розмовах висловлюють свою байдужність у відношенні до цього: чи бу-де колгосп, чи ні.

22. Про харчі дещо тяжче. Населення дає його, але рівно ж не з власної ініціативи. (Треба наказувати.) Це може змінитися у відношенні до пох. груп, з огляду на працю, яку вони дають.

23. Справа підвод буде теж відай не легкою.

24. Загально можна схарактеризувати населення так (на основі заподаних інформацій цілковита інертність, браковіри в зміну перестрашення, звичаєння все робити на наказ згори.

ЗАВВАГИ:

Інформації тут подані з-за Збруча. Принесли двох людей цивільних, що відходили поза лінію фронту давніше. Інформації не є провірені.

В місці постою 13.7.1941

Інформативне Бюро Проводу

П.П.Г. III.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Звернення учасників маніфестації в Журавному на честь проголошення Української Держави до Провідника ОУН Степана Бандери з підтримкою

13 липня 1941 року

*Степанові Бандері, Провідникові ОУН
Вожде!*

Зібрані на маніфестаційному Святі Проголошення Суверенної Соборної Української Держави в дні, коли по віковій неволі гордо замаяв наш стяг, однозгідно ждемо Твоїх приказів: До Перемоги!

Вожде! Провадь нас!

Слава Україні!

Журавно, 13 липня 1941 р.

За Управу району Журавна: Герасимович Кипріян вр.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ:Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.9 зв.

Звіт зі свята проголошення Української Держави в Станіславові 12-13 липня 1941 року

Після 13 липня 1941 року.

СВЯТО ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В СТАНІСЛАВОВІ 12 і 13 – VII 1941 р.

12 липня 1941 р. в Станіславові відбулося велике Свято Проголошення Самостійності Соборної Української Держави.

Їх ексцеленція Кир Григорій в асисті духовенства відправив полеву Службу Божу. В Богослужінні взяли участь представники Мадярської влади.

По Службі Божій Архієрейська проповідь:

Падуть слова: Христос через жертву дійшов до воскресіння, через терпіння до радості, вказуючи й людям і народам такий шлях. І нам дав пити гірку чашу терпіння, щоби пізнали Бога між нами і ті, що відвернулись від Нього. Коли звертались до Бога, то й Він до нас звертався. Христос прийняв від нас тисячі жертв, терпінь і тортур людей, замучених озвірілими большевиками. /Високодостойний проповідник сильними словами змальовує большевицький режим та терпіння народу/. Голос у нього заломлюється і дрожить. /У декого на очах сльози/. Хмари розійшлися і сонце заблиско – чуємо дальше – «Віримо, що Христом-Богом збудуємо державу під проводом тих, яких до цього покликала Провидіння. Тільки з сильною вірою в Бога нам це вдасться, бо «Як Бог не збудує дому, то надаремно трудяться будівничі». Большевицька держава була цього знаменним прикладом. До будовання держави треба єдності, а в збудованій державі справедливості.

Кир Григорій закінчує своє слово побажанням якнайкращих успіхів у великій справі, надіючись на Боже благословення та творчі сили народу.

На підвищенні інж. Семянчук, представник Української влади. Два мегафони розносять слова маніфесту ОУН, що їх відчитує бесідник.

З грудей приявних щохвилини зривається могутнє «Слава Українській Державі, провідникові Бандері, Організації ОУН, великому фюрерові німецького народу Адольфові Гітлерові, союзній мадярській армії. Оркестра грає Національний гимн, Ексцеленція встає, військові віддають почесь.

З черги голос за представником ОУН Рибчуком: Організація закінчила перший етап своєї діяльності, який був сповнений завзятості, нервової боротьби з окупантами українських земель. Цей період позначився тисячами жертв, що згнули замучені в тюрмах, таборах на Соловках та на далеких засланнях на Сибірі. /Хвилина мовчанки в честь героїв/. Тепер Організація під проводом Степана Бандери входить в Другий етап діяльності, приступає до будови Української Держави.

ви. В новій Українській Державі організація буде боротись за свободний та всебічний розвиток усіх сил, цілого українського народу, запевняючи людське життя селянам, робітникам та інтелігенції.

По окликах на честь Українського Народу, Держави, Організації та її Провідника – бесідник сходить з трибуни під рясні оплески та оклики «Слава».

З великою радістю тисячі Українського Народу вітають цю торжественну хвилину і з запалом в очах та великим піднесенням вислухали всіх молитов до Господа Бога о благословення та всіх промов.

Процесія духовенства та офіційні особи опускають площу. Біля вітваря відділ новосформованої Української Міліції. Військові мундири, шапки-мазепинки, кріси на плечах, попереду хорунжий з прапором. Вздовж вулиць публіка вітає оплесками. Стрічні мадярські жовніри та офіцери віддають почесність прапором.

13 липня в салі Українського Театру ім. Івана Франка відбулася святочна академія.

В святочній промові проф. Гамерський вказав на велике значення історичної хвилини проголошення Української Держави.

Живемо у важливі історичні дні. Німецька армія під проводом Адольфа Гітлера творить новий лад у світі і допомагає нам створити Українську Державу, яка буде співпрацювати з націонал-соціалістичною Великою Німеччиною. Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця і провідника покійного Євгена Коновальця і її теперішнього провідника Степана Бандери вела завзяту боротьбу проти жорстокого поневолення Українського Народу, виходить з підпілля, щоб обняти провід у творенні Української Самостійності.

Окликami на честь Українського Народу, ОУН і її Провідника Степана Бандери, фюрера Німеччини Адольфа Гітлера, регента Угорщини Горті, німецької і союзних армій, закінчує проф. Гамерський свою промову, передавши її на німецькій та мадярській мовах.

Від ОУН промовляв В. Гуцуляк.

...Роками працює організація в підпіллі – роками падають одиниці, сотні, тисячі членів. Але на зміну в зорганізовані ряди вступають нові люде, щоб прискорити час нашого визволення та ціле своє життя посвятити для добра Української Нації.

Гинули члени в польських тюрмах та інших в'язницях, гинули з крісом в руці, обороняючи Зелену Полонину, а найбільш згинуло в підвалах НКВД...

...Та помимо своєї оскаженілости НКВД безсильне – нічого не помагає: катування, побиття та електричне крісло. Зорганізовані тримаються міцно, не зраджують нікого й нічого, але чимало з них не вернулося до наших лав – озвірілий кат, коли тікав з наших земель, замордовує їх безпощадно.

Вони не діждалися того великого дня – дня проголошення Самостійної Української Держави.

Відійшли, лишаючи по собі великий чин – героїчний чин – чин твердий, як криця!

Організація Українських Націоналістів витримує всі удари, не заломлюється і довершує свого великого діла...

Боротьба не закінчена, боротьбу треба провадити далі, бо навколо нас ворожі елементи та різні недобитки комунізму, що напевно ще не заснули і не заспокоїлися своїми дурманними думками, не погодилися з тим, що ми вільні, що є Самостійна Соборна Українська Держава.

Замах на голову Краєвого Управління друга Стецька Ярослава кидає нам виклик, і ми приймаємо цей виклик. Ми стаємо на боротьбу, безоглядну, гостру з тими, хто наважиться пошкодити нашій Самостійній Соборній Українській Державі, Організації Українських Націоналістів, Степанові Бандері.

Слава Україні! Героям Слава!

Опісля відчитано привітні телеграми Українському Уряду, Провідникові ОУН – Степанові Бандері, їх Екселенції Митрополитові Кир Андреєві Шептицькому, Єпископові Кир Григорієві, вождеві Німеччини Адольфові Гітлерові, регентові Угорщини Горті.

Святочну Академію закінчено Національним гимном – «Ще не вмерла Україна».

На академії були присутні представники ОУН та Тимчасові Управи міста, їх Екселенції Кир Григорій і Кир Йоан, та представники мадярської Армії.

Саля театру ім. Ів. Франка не могла помістити всіх громадян, які бажали взяти участь у Святочній Академії.

Копія Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 15. — Арк. 45-46.

Звіт про діяльність прямуючої до Києва похідної групи

15 липня 1941 року

ЛЬВІВ – КИЇВ

Мік, звіт ч.2, 15.VII 1941. год.9.рано.

Фасівка, село 40 км. до Києва. Перший звіт з дороги Львів – Київ вислав я із Рівного. Тут ще раз повторюю: Ми вступили до Бродів, дали деякі вказівки, оглянули наші відозви, котрі застали вже розліплені. Розліплено також накази й заклики на честь Бандери й інші. По дорозі перед тим – у Краснім і інших місцевостях (Олесько) ми зустрічали тріумфальні брами, прапори, відозви, напис, в Дубні скликали нараду, щоби перебрати міську і районну управу та зробити усе інше. Досі в Дубні перебрали були владу поляки. В Дубні зустріли Миколу Мостовича

й Яшку Бусла, рівнож і Скрипника, котрий при команді дивізії чи якій іншій займається дольмечерством і закладанням допомогових комітетів... По довгій балачці може трохи оброзумились. Побачимо, що з того буде.

В Рівному застали при горячковій праці Ростика Волошина і Робітницького. Там справа стоїть красно. Усе йде гаразд. Міліція функціонує, інші власті також. Є 300 підпільників і доволі сильна сітка організаційна. Відчувається тільки в деяких німецьких кругах тенденцію іти по лінії давньої політики Юзефських й творити наново якийсь Волинський регіоналізм. Це очевидно за підшепотом рідних збанкротованих колишніх прихвостнів Б.Б. і т.п.

Не знаю навіть, чи Скрипник не піде на те. Наразі виправдується, каже не знав, яка лінія, не мав ніяких інструкцій і заявляє, що він з нами цілою душею, коби тільки ми нікого не відкидали. Свідоміші елементи Скрипника там не зносять і не знесуть – але він готов мати піддержку німців, – тому добре було б пильнувати його та втягати в наш круг діяння. Я тому легко пропонував йому навіть участь у правлінні, щоби тим відтягнути його від небезпечних експериментів із Волинським регіонізмом, бо зазначаю ще раз – ця концепція не має в народі ніякого опертя й викличе спротив – але в деяких нім. кругах може знайти попертя – і тоді була б небезпечна справа.

В Рівному вже був Кли(мишин) і поїхав дальше. Тут є сильний наш осередок, а про Мельниківщину навіть не чувати. Між іншим в різних місцевостях Волині була наша партизанка й наші жертви. Це все мають списати й передати у звітах.

А чи їдемо дальше мимо пригоди із Хол(ма) з Рондорфом, який, покручений Мельниківядою, жадав, щоби негайно заперестати всяку нашу діяльність, мовляв є такий наказ команданта армії, показував навіть частину якогось розпорядку, де говориться про мельдунки в цій справі й арештування. Казав і радив, щоби ми негайно вернули по Львова. Казав, що Німецька Армія чується ображена нашими відозвами, де нема ні слова про повитання і т.п. Та багато нас у тому переконував – заявляючи, що є такий курс і виразний наказ від ОУН, і він мимо того, що сам тягнув завсіди і тягне за Бандерівцями – не може нічого порадити. З усього однак було виразно видно, що мимо чемненьких слів тягне безапеляційно за Мельниківщиною, тим більше, що ходить постійно в товаристві Сулятицького.

Вони ж (М.), не маючи ні організації, ні опори в терені, виступають перед Німцями як захитники українства «загального» і роздирають шати за тим, що, мовляв, не треба тут в терен допустити ніякої діяльності, тільки загально українську.

Так теж в тому писаному кусникові інструкцій, який нам Рондорф показував, є мова про заборону всілякої партійно-політичної діяльності. Тому одначе, що ми ніякої партійно-політичної діяльності не вели, ані не думаємо вести – ми стали на становищі, що коли б навіть дійсно існувало таке зарядження – то воно до нас не відноситься – отже, їдемо дальше.

Серед різних пригод, котрих не місце тут описувати, переїжджаємо біля Корця. Старий кордон і їдемо до Новограду-Волинського, а звідтам на другий день до Житомира. Пригод щораз більше. Кілька разів налетіли бомбовики. Ще частіше буває обстріл той з довколичних лісів. Це німецькі панцирні відділи прорвали «Лінію Сталіна» й пруть наперед без стриму, а полишені з боків большевицькі відділи – або розлітаються, або пробують часом 2-3 рази одного дня наново атакувати шосе, змусити й відтяти кольони передні. Кілька разів було з нами на шосе навіть дуже горячо.

Раз перед Житомиром здавалося, що ми з кольоною німецькою вже зовсім відтяти, бо з обох боків перед нами з'явилася з лісів большевицькі повзи й заатакували колону. Ми разом з кінцем вирядилися до бою – все одно, що буде – те буде. Але по двох-трьох годинах німецькі панцирки розбили й відкинули большевицькі й ми пігнули наперед.

В Житомир приїхали вночі й були до полудня наступного дня, – тому що з рана нас не перепустили вперед, бо йшли німецькі бойові частини. До полудня це ми належно використовували. Зібрали яких з десятки людей, обговорили що належить робити.

Зустрінули одного Козара висланого У.Н.А кіривця (так у документі. — В.С.) Він дуже непевний з вигляду, страшно ніби горячий і завзятий, аж разить над міру, – але попав був у большевицьку тюрму й якось вийшов.

З'явився також Іван Луцюк – учитель з Волині, колись провідник Корецького району, потім політичний в'язень – сидів зо мною в тюрмі. Тепер під большевиками працював, вдержуючи зв'язки з Ванькою (Сашком), (Буслом). (Сашко)-Васька є на Рівенщині. Виховався. Це дуже гарна сила.

Останньо від 18.VI. був у Житомирщині. Іменуємо і то негаймо головою Управи на цілу Житомирську область. Лишаємо 2-ох друзів до помочі. Швидше для справ організаційних і ще одного для міліції – взори друків і т.п.

В полудне знову вперед. Женемо без перерви, аби ближче до Києва. Тим більше, що як кажуть Київ вже занятий. В дорозі показується, що це неправда.

Протягом 4-ох годин переживаємо кілька налетів больш. бомбовиків. Зустрічаємо сотки втікачів із больш. армії, в тому наших організованих членів із Бережанщини. Не зважаючи їдемо дальше вперед, аж до самих найперших бойових частин. Там справляють нас до штабу дивізії. Говоримо з генералом. Дуже привітний. Офіцер І С. майор Вабнерс справджує наші документи. Коли показується все в порядку – гарно приймають і радять перечекаати 2-3 дні в сусідньому селі. Ідемо отже до Фасової. Тут чекаємо вже три дні.

По всіх сусідних селах ми зробили збори у колгоспах, перевибрали власти. Люди вже приступили до праці. Люди тут на Київщині дуже гарні, свідомість національна дуже глибока. Всі горнутья до нас надсподівано. Правда – страшно бідні й через цю біду сварятья за кожне поліно і за кожну курку. Нас годують, чим

можуть, хоча самі мало мають і тому мусимо користати з допомоги німецьких військових кухонь. Відшукали ми вже тут й підпільників – ще бувших Петлюрівців. Гарні люди, працюємо над ними.

Всі хочуть Самостійної України, але без колгоспів. Нема ні одного, що хотів би остати в колгоспах. Надзвичайно трудно навіть піл загрозою німецьких репресій докінчити в колгоспах цей один рік. Обсервація життя на місці в усіх дооколичних селах, яку переводимо докладно, виказує, що нема в світі такої сили, яка могла б змусити наших селян жити в колгоспній системі. Коли б терором змусити тоді нічого не буде з їх праці, так як було і як є на наших очах. Селяни скорше вигинуть, чим підуть на це. Саботаж колгоспної системи доведений тут до перфекції мимо нечуваного терору.

Національний ґрунт – несподівано добрий. Краший, чим у багатьох околицях Галичини, більше відсталих.

Тільки є 3 (три) справи:

А) біда й нужда

Б) розсвареність, через те за котру-небудь дрібничку

В) вічні налети больш. бомбовиків, які наносять великого страху.

Вчора тут було дуже горячо. Били кілька разів просто на нас. Хату де ми обідали, одного з найсвідоміших українців, нецілої півгодини по нашому виході збомбардували, вбиваючи одну дівчину, теля, і 2 німецьких вояків.

З Києва приходять щоденно люди і кажуть, що з Києва втекло кількасот тисяч жидів, вивозять усі харчі, вивозять або нищать усі маєтки, ведуть дуже сильну агітацію, готуються боронитися на другому березі Дніпра, хоча й по цілій стороні ще цілі маси війська прирізаних проривом мото-частин німецьких, так що ще тут зовсім непевно. Тут змушували людей під терором нищити машини і збіжжя. Машини частинно знищено – а збіжжя ні, бо селяни саботували й ставляли опір, за що деяких навіть брали на розстріл – як от у сусідньому селі Людвиківці.

Працюємо дальше, в селі, хоча вже тепер тяжче, бо селяни вже всі в полі, косять і жнуть, а з другої строни раз-в-раз сипляться бомби на голови, викликуючи переполох, – а зі скорострілів обстрілюють все живе – косарів, худобу, й т.п.

Час від часу обсервуємо, як німецькі мессершміти спускають на землю большевицькі бомбовики. Вчора на наших очах 2 німецькі мессершміти спустили в одному моменті 5 больш. бомбовиків.

Ми відбуваємо в міжчасі наш внутрішній вишкіл, приготовляючися до праці в Києві й перетоплюючи горячі напруження серед якого живемо й пробиваємось у моральний капітал і силу других усіх друзів.

СЛАВА УКРАЇНІ!

П. С.

Треба тут буде негайно багато літератури.

Борони Боже тих писань про задержання колгоспів.

Усунули зовсім усі видання, писані перед війною де нема нічого про – а треба всюди зредагувати у суті відповідаючому реальній дійсності, бо інакше вони чуються тим дуже діткнені й ображені, що утруднює всяку роботу.

Тих великих афішів ми навіть не могли тут зо собою брати й мусіли всі залишити у Рівному.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Наказ командування Південної похідної групи про реорганізацію роїв

15 липня 1941 року

ГРУПА Б.

Півд. Пох. Група ч.ІІІ.

В місці постюю.15/7 1941

Провід Групи

год.5, 30.

НАКАЗ ч. 12.

Для всіх учасників П.П.Г. ч. ІІІ.

1. В зв'язку з конечною потребою реорганізацією пох. роїв наказав я всім роєм задержатися в околицях Тернополя.

2. Устійною тимчасовий склад роїв П. П. Г. ч. ІІІ. як слідує:

Г₁

1. Семчишин Тиміш
2. Павлишин Методій
3. Рішко Петро
4. Регей Василь

5. Патроник Тетяна
6. Яцишин Антін

Г₂

1. Дівик Лев
2. Сліпецький Мирослав
3. Мричко Ярослав
4. Федуняк Михайло
5. Ганушевський Тарас
6. Бенгринович Оріон
7. Зарицький Роман
8. Кліш Мирон

9. Чарнота Володимир

10. Мушак Микола

К₁

1. Козак Микола
2. Фриз Микола
3. Росткович Мирослав
4. Лисяк Олег
5. Білас Евген
6. Сікора Степан
7. Щегрин Яків
8. Охримович Теодозій
9. Пуприк Богдан
10. Притуляк Денис
11. Бенгарський Мих.

С₁

1. Куцик Семен
2. Муц Микола
3. Мгр. Луцький Олесь
4. Піжицький Теодор
5. Гуньчак Гриць
6. Гала Микола
7. Пашак Ярослав

Г₂

1. Кручовий Юліян
2. Гошовський Павло
3. Дякін Семен
4. Качан Іван
5. Воркун Володимир
6. Іваночко Степан
7. Гунька Осип
8. Жабич Лука
9. Думанський Євген
10. (Водвуд) Головатий Ів.

Г₃

1. Скалецький Павло
2. Твердохліб Павло
3. Габрусевич Михайло
4. Кавка Михайло
5. Юрків Василь
6. Машталір Василь
7. Заревич Адам
8. Стасина Павло
9. Лідинський Володимир
10. Гайовський Богдан

А₁

1. Сидор Микола
2. Олійник Роман
3. Войтович Юліян
4. Кобанів Мирослав
5. Ворона Петро
6. Ковей Іван
7. Хованець Гриць
8. Вітяк Осип
9. Галицький Степан

НАКАЗ ч.12*Л₁*

1. Пастушенко Василь
2. Качмарський Василь
3. Стасюник Василь
4. Чучвич Іван
5. Крук Лукіян
6. Солтисік Степан
7. Пиріг Йосафат
8. Одуд Гриць
9. Кушнір Василь
10. Захарівич Михайло
11. Левко Олекса

Л₂

1. Федисів Володимир
2. Салтисік Дмитро
3. Красівський Микола
4. Падох Микола
5. Федик Орест
6. Опарівський Іван
7. Диско Константин
8. Груша Михайло

Г₁₀

1. Мацілінський Дамян
2. Лецишин Іван
3. Мартин Маріян
4. Левицький Роман
5. Марків Орест
6. Лебідь Микола
7. Літула Дмитро
8. Голодинський Дмитро
9. Хомяк Тимко

Г₁₁

1. Стадник Павло
2. Кобилецький Ярослав
3. Держко Степан
4. Перешлюга Ілля
5. Сорока Степан
6. Гузів Іван
7. Дрозд Гриць
8. Фацієвич Юрій
9. Хомник Ілля

Г₂

1. Патроник Ольга
2. Бійовська Олена
3. Терлецька Дарія
4. Корчинська Неоніля

Г₄

1. Грицай Мирослав
2. Дейдей Іван
3. Котяр Микола
4. Дісник Василь
5. Кізлик Василь
6. Черкес Богдан
7. Кідіш Іван
8. Матковський

Г₅

1. Бусько Іван
2. Дрань Петро
3. Ференц Роман
4. Фаль Володимир
5. Черкес Степан
6. Петровський Іван
7. Малишак Іван
8. Бучко Іван
9. Севарин Іван

Г₆

1. Сеньків Теодор
2. Дендра Ярослав
3. Ховайко Осип

4. Цап Євген
5. Цап Дмитро
6. Длуош Іван
7. Бабяк Гриць
8. Пелех Володимир

Г₇

1. Павликович Євген
2. Стародуб Іван
3. Клим Федір
4. Полюжян Онуфер
5. Таращук Василь
6. Кічеровський Володимир
7. Семанчик Іван
8. Кривий Олекса
9. Паньків
10. Полюжин Микола
11. Дарвай Осип

Л₂

1. Дикий Ярослав
2. Соколик Михайло
3. Хомик Володимир
4. Качмарський Петро
5. Жило Микола
6. Добрянський Юрко
7. Колодійчак Олекса
8. Шуфлат Микола
9. Голей Йосафат
10. Падох Василь

НАКАЗ ч.12*Г₁₄*

1. Дида Уляна
2. Городиська Ірина
3. Шведик Ірина
4. Регей Амалія
5. Нертушак Софія

Г₁₅

1. Левицька Іванна
2. Крамар Ольга
3. Максимець Анна
4. Петерсіль Євгенія
5. Німець Анна

6. Сенишин Любов
7. Мороз Ірина

К₄

1. Литюнко Зенон
2. Корчинський Зенон
3. Гривна Василь
4. Запорізький Олекса
5. Демура Василь
6. Яворський Богдан
7. Пелех Ярослав
8. Олійник Петро
9. Потічний Мирослав
10. Палешевський Петро

Г₉

1. Пасічник Василь
2. Сокіл Василь
3. Ільків Орест
4. Твердохліб Микола
5. Пайончківський Михайло
6. Магун Володимир
7. Геляс Онуфр
8. Хрущ Андрій
9. Павук Андрій

Г₁₂

1. Сливка Микола
2. Куфель Михайло
3. Греськів Степан
4. Шпілюр Пилип
5. Хруставка Петро
6. Кізюк Іван
7. Шкітак Михайло

3. Склад роїв може бути змінений в Проскуріві.

4. Устійною черговістю роїв у відмарші з місць постою як слідує:

Г₃/Скалецький/відійшов в дні 14/7 До Підволочиськ

К₁₄ С₁₂ С₂₄ А₁ Г₅ Г₂ Г₆ Г₁₄ Г₁ Г₈ Г₁₃ К₄ Л₂ Л₃

Г₁₀ Г₁₁ Л₇ Г₉ Г₁₂ Г₇ Г₄ К₃.

Рої Г₃/Скалецький/ К₁/Козак/, С₂/Кузови/, С₁/Куцик/, А₁/Сидор/, Г₅/Бусько/, Г /Патроник/, Відходить з місця постою в дні 5/7 1941 р.

Рої Г₁ /Провід групи/, Г₃/Дірик – зв'язок/, Г₁₃/Левицька/, Г₁₀/Мацілінський/

К₄/Литвинко/, Л₃/Федисів/, Л₂/Дикий/, Г₁₁/Стадник/, відходить в місць постою в дні 16/7 року.

До полудня.

11. Захарко Михайло

12. Хомяк Семен – хорий в Тер. ліцниці

К₃

1. Васечко Семен
2. Булавський Василь
3. Лесів Степан
4. Шкаврітко Тарас
5. Оскрес Василь
6. Щур Іван

1. Матла Зенон

2. Почабський Ярослав

3. Мітрінга Іван

по повороті до груп ввійдуть в огляд роя Г

4. Бриняк з роя Г залишається в Тернополі 12 На місце призначення

Список людей по місцях постою.

Бірки Великі, 15.7.41.

Яцишин, Петроник, Павлишин, Семчишин, Федуняк, Зарицький, Чорнота, Мушак, Кліш, Венгринович, Сліпецький, Луцький, Козак, Лисяк, Дяків,

Березовиця Велика

Сенків, Дзиндра, Ховайло, Цап Е., Цап Д., Длугою, Бабяк, Пелех, Кручовський, Палажєвський, Боркуш, Гошовський, Іваненко, Гунька, Жабич, Думанський, Водвуд /Головатий/, Потічний, Мило, Качмарський П., Добрянський, Хомяк С, Тернопіль – ліцниця/ Колодїйчак, Муфалат, Голей, Падох В.

Дичків

Мацілінський, Левицький, Лещники, Мартин, Марків, Дикий, Лебідь, Сидор

Сокіл, Ільків, Твердохліб М, Пайончінський, Магуж, Геляс, Хрущ, Паук, Федосів, Солтисік, Квасівський, Падох, Федін, Опарівський, Лисенко.

.../біля Збаражя/

Л: Пастушенко, Качмарський, Ю, Стасюник, Чучвин, Крук, Солтисік, Пиріг, Одуд, Кушнір, Захарієвич, Левко /зв'язковий має бути з Тернополя/.

Ходачів Малий.

Бусько, Дрань, Ферциц, Петровський, Малищак, Лучко, Северин, Фаль, Черкес С., Секрес, Жур.

Підволочиська

Гз Смалецький, незмінений склад.

Смянівці

Пасічник, Олійник Р., Войтович, Кобаній, Ворона, Ковен, Хованець, Бітяк, Павликевич, Стародуб, Соколик, Хомик, Клим, Полюжин, Тарашук, Семаччин, Кічоровський, Еривий, Паньків, Полюжин, Дарвай, Лецишин, Магун, Сковрітко, Сливка, Куфель, Греськів, Шпілюр, Хруставка, Кісюк, Шкітак, Петриків.

Куцик, Муц, Щегрин, Піжинський, Гунька, Пащак, Сіжора, Петроник, Дида, Бійовська // Тернопіль/ Терлецька, Петрущак, Городиська, Аведик, Регей А., Корчинська, Литвинко, Корчинський, Гривна, Запорізькій, Демура, Яворський, Пелех, Олійник П., Галицький, Цуприк.

Токлівка.

Стадник, Кобилецький, Держко, Перешлюга, Сорока, Гузів, Дрозд, Фацієвич, **Тернопіль**

Левицька, Крамар, Максимаць, Петерзіль, Німець, Сеняжин, Мороз, Рійко, Регей, Мричко, Зв'язковий з Л.

Подає Семчишин Т.

Роздільняк: Провідник Групи, Архів Групи, Рій зв'язку в 6 прим.

НАКАЗ ч.12

Рої Л₁/Пастушенко/, Г₉/Пасічня/, Г₁₂/Сливка/, Г₇/Павликевич/, Г₄/Грицей/, К₃/Васечко/- відходять в дні 16.7. – по полудні.

5. Рій К₁ відходить в напрямі свого місця призначення безпосередньо /долучую трасу/.

Рій ХХ, С₂ К₃ ідуть по трасі II. Групи.

6. Рій Г₁₃ жде в Тернополі на наказ Провідника II. Групи.

7. Рій К₁ С₁ – звітує провідникові III. групи, аж до приходу на місце призначення. Рій С₂ – звітує Провідникові III. Групи до Проскурова.

З дальшої дороги й пізнішої праці звітує Провідникові II. Групи.

В случаї недержання зв'язку з Провідником II. Групи прямує не задержуючись аж на місце призначення.

8. Траси визначенні для поодиноких роїв, карти залучаю.

9. Список учасників III. Групи й місця постою подаю окремо.

10. Для справного кермування походом на незаних теренах і в нових незаних умовах потрібно для Провідника Групи й його штабу якнайточніших й вірних звітів і інформацій. Ройові визначають в своїх роях для цієї цілі окремого чоловіка, що списуватиме хоч би найдрібніші помічення та розмови та пересилатиме зі звітами районного як прилоги.

Звіти й інформації подавати кожного ранку. Звіти означувати від хвилини відходу з околиць Тернополя порядковими числами починаючи від I/III.

Ад. II: В Тернополі залишається др. Федуняк Михайло на три дні для зв'язку з II. Групою і іншими роями III. Групи, що досі не вдали нав'язати зв'язку з Проводом III. Групи.

12. В поході на теренах за Збручем скріпити чуйність і обережність, роям жінок дати належну охорону, а в підході місцевого населення заховати якнайбільше такту та вирозумілості. З'єднувати своєю поведінкою та працею місцеве населення. Держатися засади: краще нічого не робити, як зробити на початку цілком зле, а через те утруднити працю в майбутньому.

Підписав: Семчишин Тиміш Провід. Групи.

Роздільник: 1. Провід ОУН
/як прилога до звіту/
2. Провідник Групи
3. Архів Групи
4. Рій зв'язку в 4 прим.
для повідомлення поодиноких роїв.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Наказ командування Південної похідної групи щодо призначення Харкова збірним пунктом і обов'язки окремих членів

*Півд. Пох. Група ч. III.
Провід Групи*

*15 липня 1941 року
Тернопіль 15/7 1941.
год. 16,25*

НАКАЗ ч. 12.

/для Роя С, 2, Г -13, К - 3/

В порозумінні з післанцем від Провідника II-гої Групи назначаю Харків збірною точкою для друзів, яких призначення є поза Дніпром.

Друзі, які належать до роя С-2, К-3, а їх призначення є на терени перед Харковом, відходять на свої місця.

Левицька Іванна і Мороз Ірина залишилися у Львові і там долучилися до II-гої Групи.

Сенишин Любов залишається у Тернополі і жде на Провідника II-гої Групи. При ній залишаються речі Ів. Левицької.

Подруги Крамар Ольга як роєва, Максимець Анна, Петерзіль Євгенія, Ниєць Анна, відходять з III-ою Групою, як Рій Г13 в дні 16/7 1941р. вранці з роєм Г-1 і Г-8

*підписав Семчишин Тиміш
Провідник III Групи*

*Копія. Машинопис.
Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.*

Наказ командування Південної похідної групи щодо обов'язків окремих членів

Півд.Пох.Група ч.III.

*15 липня 1941 року
Тернопіль 15/7 1941.
год. 17.40*

НАКАЗ ч. 14.

/для Роєвого К-4 і Г-12. Г-11/

Друзі Демура Василь з Роя К-4 і Куфель Михайло, Греськів Степан, Шпілюр Пилип, Хруставка Петро, Кізюк Іван і Шкітак Михайло з Роя Г-12 зголосяться у Провідника Групи в дні 16 липня 1941р. о год.7-мій рано в канцелярії Проводу ОУН в Тернополі з повним вирядом.

Друг Сливка Микола з Роя Г-12 перейде до Роя Г-11 /Стадник в Теклівці/. Рій Г-11 відходить з місця постою в дні 16/7 рано.

*підписав Семчишин Тиміш
Провідник Групи III.*

*Копія. Машинопис.
Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.*

Звіт провідника однієї з похідних груп про становище в Житомирі

16 липня 1941 року

До Друга Провідника

Звіт нр.1

Дня 8.7.1941.

год. 10.30.

Від'їхали ми зо Львова. Шлях – Здолбунів-Дубно-Рівне.

Їхали без пригод. Авсвайс помагає у всіх скрутних положеннях. У Рівному (9.7) стрінулись з Ромдорфом і Сунтицьким, говорив тільки один друг з Берліна Бутковський, дуже загально тільки. Сунтицький є дольмечером у Ром. З Ром. говорив Старух і-я. Наставляння Р. до нас негативне, бо так вспів наставити його Сунтицький. Заборонив нам політичну діяльність, бо тут є різні групи українців, а німцям дорогі усі без виїмку українці. Грозив навіть арештом. Інтерпретував, що летючка «Українці» є вороже наставлена до німців. Ми постановили, що летючка писана ще перед війною і зовсім ясно нічого не можна було писати про німців з огляду на таємничість воєнних приготувань. Зрештою наші діла більше засвідчують про ширю співпрацю О. У. Н. і війська, чим усі відозви і це найважливіше, а не що в одній летючці нема нічого про німецьку армію сказаного. Досить, що вдалося його дещо одобрухати і він з Сул. зараз кудись поїхав. У Рівному сітка орг. добре стоїть. Нікого поза Бандерою там знати не хотять. І нема одної загрози диверсії, бо ці спроби будуть зліквідовані безоглядно. На відтинку армії, що йде Холм-Волинь-Житомир-Київ, є намагання творити «Гільфскоміт». До цієї справи ставились наскрізь вороже, як образуюче нас, українців, бо ми не жебраки, щоб нам у власній державі давали поміч. Або держава – або нова неволя, але не жебрацькі допомогіві комітети. Вияснюємо, що це є ані в інтересі Німеччини, ані України. Ми хочемо бути сильним союзником, щоб міг Німеччині насправді допомагати. Досить, що по від'їзді Ром., так довідують людей з Волині, що є вже в Житомирі, та справа зліквідована і проголошено святочно укр. Державність.

10-11.7. до год.14. ми всі у Житомирі

Головою обласного управління назначую Івана Луцюка (Характеристика — гляди звіт Міка нр.2). Провідником Обл. Екз. О. У. Н. Миколу Шевчука, повітового з Грубешова. Він відповідальний за постанову нашої роботи.

Передаємо інструкції, від'їздимо до Київ.

11.7. у штабі дивізії першого мету (фронт) довідуємося, що Київ не взятий ще. Окружують його. Ми дальше їхати не можемо – потрібно заждати. У прифронтових місцевостях (Пашківка-Фасова, 40-50 кл. захід від Київ) стрічаю наших трьох дольмечерів, що ходять між людьми і збирають яйця та масло для

штабу. Це їх роля, чуються зле. Хоч трактовані є добре. Це студенти з Грацу, Берліна—зовсім не використані. Може це їх вина, бо замало ініціативні, трохи шлямазари, що дали себе до такої ролі зіпхати (прізвище хвилево не памятаю). Сподіючись, що скоро Київ буде взятий, ждемо у Фасовій, бо так найскоріше з фронтними частинами вийдемо в Київ.

15.7. від'їжджаю до Житомира на перевірку мотоциклом. Вже уконстантоване обласне Управління і Миське Управління. Започатковане організування міліції. І. Шевчук (обласний О.У.Н.) і Луцьок (голова Обл.Упр.) замало ініціативні брак, розгону, хоч обидва позитивні і «добрі».

Нині (16.7.) на год.10 ранку скликав усіх з обл. і миськ. управи і буду з ними говорити, відберу присягу на вірність Урядові і О.У.Н. Є вже тут гестапо, що також радить закладати комітети. Заборонено поширювати відозву «Українці». При гестапо є дольмечером якийсь Федак(?), правдоподібно мельниківець. У Житомирі маємо друкарню і вже видруковано другий наклад летючок «Українці» з таким змістом (примірники залучую). У тій формі вже вибито і береться даліше. Гестапу натомість казало заліпити всі відозви «Українці» іншими відозвами. При цензурі відозви «Українці» скреслено всі слова про Самостійність, Державність, лишено такі вирази, як власна хата, скреслено Орг. Укр. Нац. під Проводом Бандери, оставлено підпис Орг. Укр. Нац. Такої летючки ми не видаємо і заліпимо взагалі... У мотивах гестапу подав: не можемо обманювати народ, бо жадної Самостійності, Державности нема, це щойно буде вирішенне, може буде так, як пишеться у летючках може інакше. До год. 12 мають бути усі летючки заклесні. Такий Наказ.

15.7. До Житомира приїхав Климишин, Уляна Самчук, Питльований і Мудрий Михайло. Усіх їх, крім Климишина, оставлено у Житомирі до праці у Корці; є решта групи Климишина 15 людей і у Рівному – 20, у Луцьку – 38. Це все люди переважно слабші, тільки деякі є, що можуть самостійно працювати, нині висилає Клим авто тягарове до Луцька по решту групи.

ЗАГАЛЬНІ ЗАВВАЖЕННЯ

(основані на перебуванні у деяких селах Жит. і Київ. областей).

Загал населення зубожілий, не мають що їсти, брак зовсім хліба. Люди обдерті, босі, хати обірвані, опущені, почорнілі, тини поламані, церкви порозбирані або замінені у шпихліри. Сумний – опущений зовнішній вигляд українських сіл. Не можна б казати за Шевченком «Наче писанка село». Ні! є щось зовсім противне. Колгоспи це також запушені, не доглядані жидівські фільварки, які можна стрінати і у Галичині. Вражіння загальне – це одна велика руїна. Люди виморені голодом, все недоживлене, хоровите, трудно знайти людину, щоб мала нормальний вигляд обличчя. Хіба що партієць – так цього по вигляді визнає зразу, бо тим п'явкам добре жилося. У кожному селі і рідко знайти родину, щоб не мала когось з родини замученим, засланим, арештованим, або помер з голоду. Усюди о душі, прибиті горем. Почнеш говорити – і все з болю плаче, плачуть жінки, плачуть старці і

плачуть мужчини. Нас болить, і ми мусимо сказати своє горе, довго ждали цієї хвилини, щоб могли вільно сказати це, що нас пекло, давило, що ми лиш одна одній могли шептати. «Усі на зборах хочуть говорити про своє горе, про свій біль. А він на правду великий, що нікому його передати словами. Тепер тут був такий великий, що досі ще не отряслись люде з нього. Нема захоплення визволенням. Не витають тут армії нігде, ба що більше бояться в перших днях заходити на вулицю. Мовчки все приглядаються і не кричать «прийшли наші». Навіть нам не вірять і уважають нас (зразу лише) за німців, що добре вивчили українську мову. Не знає населення, що несуть їм у зміну німці. Не вірять у Самостійність, бо не бажать її і тому уважають, що німці завоювали Україну і що тепер буде тільки трохи жити, так як було – більш не буде. Зовсім брак молоді, так є у селах і так у містах. Богато молоді є дійсними комсомольцями, що вірять в ком. ідею. Комунисти мали ідею, мали сильну пропаганду і це дуже багато. Німці не мають ні одного, ні другого. На місці зруйнованого не дають нічого нового, а навіть коли б хотіли дати свій зміст, буде він зовсім чужий, як якого нарид не прийме. Утруднюють і нам дати цілковито наш зміст. Нині я ясно бачу, що, крім нас, О.У.Н., не має жодної політичної сили на Україні, і ми мусимо брати відповідальність за цілість життя в Україні, ми мусимо його самі творити, бо нікого іншого тут немає. Ми не є тут чужі і незрозумілі. Противно. Наш рух – на правду соборницький рух, що має спільну мову з усім здоровим Українством. Нині треба люде будити не зі сну, а зі страху. Мине страх – оживе «Український степ» і розвинеться багато краще, як в Галичині. Народ в основі своїй зовсім здоровий і здібний до державного життя. Брак головно інтелігенції, вона була чужа переважно, наша ж знищена, вивезена. Місто було чуже, таким і осталося. Важко буде опанувати міста, усюди багато чужонац. Дуже добре, що, бодай, трохи вивтікало *(далі документ трохи зіпсовано – В. С.)*.

Ми ставимо справу так: до вирішення економічного питання Українським Урядом, не вільно переводити господарчі жадних змін. Колгоспи лишаються як переходові, усі спільно мусять приступити до збору збіжжя і опісля поділять його поміж усі громадяни села. До цього часу Уряд Укр. видасть потрібні розпорядки. Самовільно ділити колгоспів не вільно. У містах усі держ. склепи перебирає Місь. Управління і пускає в рух наразі як власність міста, наставляючи своїх урядовців. Богато є ще поскриваних комуністів, що роблять саботажі, підпали магазинів, складів, або була справа 14.7. підпалили нашу друкарню у Жит., але наша міліція зловила абсита і вбила на місці. 15.7. знову підпалено один дім. Наша міліція (командантом обласним міліції є Шевчук) досі ще без крісів. При відвороті більшовики стараються все за собою палити, нищити, тільки не стає їм часу. Також наказують утікати всім людам, щоб осталась ж пустка. Не вдається їм цього перевести, бо люде при відході більшовиків криються, не всі утікають і не хотять нищити нічого. Ми ставимо головну свою увагу на творення Організації, популяризацію ідеї і провідника. Мусимо одначе і брати ціле життя в свої руки, бо немає

НІКОГО ІНШОГО. Коли б ми мали розв'язані руки, ВІРЮ, що дуже скоро поставили б на ноги ціле життя, чого ніколи не зроблять німці самі. Ми ж маємо ще зв'язані руки, робимо революційним методом. Не питаючи нікого за дозволом і тільки так можна що-небудь ще зробити.

ПОТРІБНО:

- а) людей потужних, провідних організаторів.
- б) літератури про О.У.Н., про Провідника, знімок провідника, про Україну, наші цілі, про нашу боротьбу, нашу програму. Позитивна розв'язка нашої справи.
- в) розв'язка (ясна до кінця) економічного питання.
- г) У парі з пропагандою мусить іти практичне ставлення роботи, мусять усі бачити наші здібності. Тому не робити дрібної роботи, а дати ІНСТРУКЦІЇ по кожній галузі «життя». Виконавців є доволі. Дотеперішні інструкції потрібно вже змодифікувати дещо. Треба масово випустити інструкції.
- г) Людей пішки немає чого пускати, бо Україна широка – так, що заки знайдуть, буде запізно. Хай ті, що мають авсезви, возять людей і то ВЖЕ! Усі, що можуть ставити роботу, хай йдуть сюди, щоб мали цілу Україну, а не бути тільки на ЗУЗ. ЗУЗ одначе стане БАЗОЮ і не може бути заобогато послаблена.

Усі нехай беруть з собою трохи літератури і йдуть на Україну, але на правду підготовлені.

Терен на загал запущений, роботи дуже багато, людей не чуть (назив. Шевченко). І то хай ідуть – ідуть на всі шляхи. Так, щоби ми були перші.

- д) Дуже важкою колодою для багатьох людей, а не ясно становище німців до України і до О.У.Н. Німці без нас України не опанують і того, що хочать, (хліба) не дістануть, так як не мали його більшовики.

Треба, щоб була Самостійна Українська Держава, щоб люди чулись вільними господарями, а тоді щойно буде все. Германофільства на Україні не буде! Коли б навіть не були ми зараз при владі, так це ще нічого, це не важне. Але ми мусимо мати Організацію і то буде наша ФАКТИЧНА ВЛАДА. У тому це хай добре простудіюють з інструкцій ОРГАНІЗАЦІЙНУ БУДОВУ І ПОСТАНОВИ КОНГРЕСУ.

Прошу вибачити за хаотичність у звіті і неповність – бо це у великому поспіху.

Прошу прийняти від імені усіх Друзів, що вже знайшлись на СУЗ і ждуть під брамами столиці України, Києва. Дружній привіт та запевне що усі Ваші накази будуть сповнені по змозі сил якнайкраще!

Житомир 16. 7. Год.10.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Звіт провідника однієї з похідних груп про становище на Київщині

ЛЬВІВ – КИЇВ:

Мік, звіт ч. 3.

Фасова, район Макарів, 50 кл. від Києва.

Перед 3-ма днями вислав я звіт ч.2. Сьогодні вернувся мотоциклом Юрко з Житомира, де їздив на 2 дні. Там полагодив багато справ. Є вже якісь з гестапо з мельниківським дольмечером. Не диво стає, що все забороняють.

Але зате «Стадкомандант» прийняв щиро нашу делегацію, потім зложив візиту нашій організації, зібраній разом з обласною і міською управою. З місця затвердив обі управи та ще сам завзивав і заохочував інтенсивно попрацювати і скоро zorganizувати цілу область. Робота йде цілою парою. 120 хлопців вже є в міліції, і всі будуть мешкати разом зкошаровані.

Всюди ставиться виразно державну незалежність – а кінці /де тільки нема мельниківських дольмечерів/ щиро це витають і складають бажання нашій державі. Дещо з літератури вже передруковано з конечними змінами.

Перед хвилиною з'явився тут автом Климишин, Федорів, Мудрий і ще один. Зараз від'їжджають назад на Житомир. Будуть пробувати довкола великим луком на північ дістатися на Полтавщину, бо кажуть, що Полтава, а навіть Харків взяті вже з гори, з півночі. Спробують. Ми тим часом приготовляємо дальше все, що буде потрібне до Києва.

Сьогодні трохи тут успокоїлися, поза гарматніми стрілами – й двома малими перапетами червоних – спокійно. Хоча так звичайно перед полуднем тут спокійніше, а по полудні починається коломийка.

Німці стоять непорушно. Це мабуть знову якийсь маневр.

З Києва маємо щоденно інформації. Приходять люде.

Там жидова вивтікала на стрімголов. Мінують вулиці й будинки, розбивають і нищать машини. Кидають в Дніпро цукор, сіль, муку, – видно, що вже важко їм вивозити. Будемо звідси пильнувати Житомирської області та приготовляти все до Києва. Найкраще для праці було б сидіти в Житомирі. Але тоді можна б спізнитися часом до Києва.

*Привіт і поздоровлення
усі ч. з Київської області.*

Слава Україні!

П.С. Пересилаю в залученні текст акту прогл. Держ., який ми приготували до Києва.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

**Наказ Провідника Південної похідної групи Т. Семчишина
щодо забезпечення просування до Проскурова**

17 липня 1941 року

*Півд. Похідна Група ч. III Провід Групи
Проскурів*

17.7.1941 р.

год. 16.20

**НАКАЗ ч. 15
для роєвих П.П.Г.**

1. Наказую всім роєм П.П.Г. посуватися якнайскорше вперед в напрямі на Проскурів.
2. Подбати заздалегіть про конечні харчеві запаси для роїв, зокрема, хліб.
3. Забрати зі собою як найбільше пропагандивного матеріялу.
4. Звітувати до переду по головній осі маршу.

*підписав Семчишин Тиміш
Провідник П. П. Г.*

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

**Звіт одного з керівників похідних груп ОУН
Галайди про відхід на схід роїв**

17-19 липня 1941 року

Рої, що відійшли 17/7 1941

<i>Рій Гивеля:</i>	Гивель Іван Гнідик Юрій Няйко Константин
<i>Сталин</i>	Зубик Василь Яворський Михайло Гарман Іван – Полтава Падалка Григорій – Полтава Петрич Олександр – Проскурів – // – Михайло – // –
<i>Рій Вітика:</i>	Вітик Семен Війтик Андрей Дмитерко Андрей
<i>Харків</i>	– // – Іван Ярема Михайло
<i>Рій Стриганича:</i>	Стриганич Іван Нагайло Петро

Полтава Матіїв Юрій
 – // – Денис
 Прохвват Іван
 Вовк Володимир – Запоріжжя
 Шахрай Степан – Полтава

Рій Шахрая – Козак Юрко – ровером
 Підгайний Микола – Київ
 Гончаренко Галина – Сталин
 Скуз Микола – Київ
 Ковтун Денис – Київ
 Астремський Григорій – Миколаїв

Рої, що відійшли 18/7 1941

Рій Шандри Осипа: Шандра Осип
 Кушнір Юрій

Київ Готь Ярослав

Дніпропетровськ Керод Богдан
 Желіско Радислав

Рій Загакайла: Загакайло Василь – Суми
 Мудрий Ярослав
 Стеранка Святослав

Полтава Цимбалко Семен
 Александрович Дмитро

Рої, що відійшли 19/7 1941

Рій Васька: Васько Осип
 Білик Володимир – Полтава
 Федина Василь
 Биць Володимир
 Козій Теодор
 Зубко Григорій – Чернігів Миколаїв
 Лех Осип
 Василюха Михайло
 Росіл Осип – Дніпропетровськ
 Лозицький Іван

Рій Кожана: Кожан Федір
 Бендин Михайло
 Луцик Іван
 Шишак Іван – Дніпропетровськ
 Блянюк Володимир – Кам'янець – Подільський

<i>Рій інж.</i>	Левицького. Левицький Михайло Кіляр Марія
<i>Дніпропетровськ</i>	Світлична Олександра Мегедь Михайло Івашенко Василь Головка Марія – Харків Оксентюк Ігнатій – Київ Безпалова Марія – Полтава Бернада Михайло – Вінниця Курінський Олекса – Київ

19.VII. 1941. Галайда.

Оригінал. Машинопис.
ЦДАВОВУ: Ф 3833. – Оп.1 – Спр.14. – Арк. 42-44

Звіт керівника однієї з похідних груп про відхід роїв на схід

Без дати

Спис роїв, що відійшли

<i>Рій Юрка:</i>	Юрко Старух 3-х шоферів Косар Лімницький 5 зі СУЗ Будковський і незнаний.
<i>Рій Темного:</i>	Темний Кузьма Богдан Довгань Осип
<i>Рій Федорова:</i>	Федорів Феник Осип Полішвайко Володимир
<i>Рій Якимця:</i>	Якимець Нагірний Іван Масляк Степан Попович Володимир Ламик Василь

Рій Шота: Шот Петро
 Драган Петро
 Пруц Маріян
 Шелепетень Микола
 Гранда Антін
 Крип'як Дмитро

Рій Назаркевича: Назаркевич Омелян
 Кутний Ярослав
 Венгер Василь
 Курівець Василь
 Ванкевич Степан

Рій Зброжика: Зварич Омелян
 Зброжик Володимир
 Голуб'як Остап
 Гречанюк Петро
 Стебельський Дмитро

Рій Кагайла: Онуферко Маркіян
 Кагайло Степан
 Ваврич Іван
 Чорний Михайло
 Васишин Василь
 Гриневич Микола

Рої, що не відійшли

Рій Паука: Паук Маркіян
 Підгурський Антін
 Підгурський Степан
 Войтович Осип
 Ревак Кирило
 Лабуза Іван

Рій Болеста: Болеста Роман
 Гавришків Василь
 Гадаюк Іван
 Брана Іван
 Шльомський Іван
 Назаревський Михайло

Рій Орищака: Орищак Дмитро
 Компаль Григорій
 Юр Степан
 Хапко Михайло

- Підвірний Володимир
 Балюх Юрій
Рій Синишина: Синишин Мирослав
 Макарушка Ярослав
 Корінець Дмитро
 Мантель Володимир
 Вересюк
 Мак
 Бараненко
Рій Мороза: Мороз Василь
 Мацяк Степан
 Тур Іван
 Куровець Василь
 Цура Дмитро
 Білушак Степан
 Данів Василь
Рій Богданова: Богданів
 Кузьменко
 Дубровський
Рій Гринькова: Гриньків
 Забавський Юрій
 Борейко Михайло
 Лещук Сазонт
 Керод Володимир
Рій Мартинця: Мартинець Ярослав
 Томин Микола
 Савчук Степан
 Люгуль Євстахій
 Горчин Михайло
 Регідський Володимир
 Байдалюк Василь
 Ткаченко Григорій
 Олексюк Антін

Є ще рій жіночий, який наразі зостає в Галичині

- Рій Головки:** Головка Маша
 Мад Галина
 Кіляр Марія
 Романів Надя
 Петрівна Галина

Рій Кліма: Ялдушак Ольга
Клим Іван
Лакета Лаврентій
Шалько Володимир
Молодій Іван
Томіцький Микола
Кінтовіз Михайло
Білінський Дмитро
Федоренко Микола

Рій Осадчука: Осадчук Іван
Тесля Степан
Бардахівський Роман
Млюбак Михайло

Рій Близціва: Близцин Михайло
Швель Іван
Війтик Осип
Гавришків Володимир
Палько Михайло

Оригінал Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. – Оп.1. – Спр. 14. – Арк. 34-34 зв.

Звіт про відхід на схід однієї з похідних груп

Без дати

Відійшли (початок документу зіпсований)

Камянець: Побережник Михайло

Подільський Олексюк Антін

Ярмолук Терентій

Рій Яворського: Яворський Володимир

Пшонюк Іван

Київ – Вороніж Калинець Михайло

Гірний Євген

Кудла Михайло

Суми

До 3 групи

Савчук Степан

Шалько

Молодій....

Томіцький

(далі-зіпсований текст).

Володимир

	Вересюк Мак Бараненко
<i>Рій Болести /</i>	Болеста Роман Гавришків Василь
<i>Харків</i>	Гадаюк Іван Андрушак Володимир Брана Іван Шльомський Михайло Козеревський Михайло
<i>Рій Богданова /</i>	Богданів
<i>Житомир</i>	Кузьменко Дубровський
<i>Рій Гринькова /</i>	Гриньків
<i>Схід</i>	(далі – зіпсовано)
<i>Рій Паука /</i>	Паук.
<i>Харків</i>	Бон Михайло / Іванець Михайло Ревак Кирило / Півняк Кор. Лабуза Іван
<i>Рій Орищака /</i>	Орищак Дмитро Компаль Григорій
<i>і Харків</i>	Юр Степан Хапко Михайло Підвірний Володимир Балюх Юрій
<i>Рій Мороза /</i>	Мороз Василь Мацяк Степан Тур Іван
<i>Схід</i>	Куровець Василь Цура Дмитро Білушак Степан Данів Василь
<i>Рій Мартинця /</i>	Мартинець Ярослав Томин Микола

	Савчук Степан
	Герчин Михайло
<i>Миколаїв</i>	Мельник Михайло
<i>н. Дніпром</i>	Рогідський
	Байдалюк (далі –зіпсовано).
<i>(Рій) Синишина</i>	/ Синишин Мир(ослав)
	Макарушка Ярослав
	Корінець Дмитро
	Мантель Михайло
	... кий Дмитро
<i>Запоріжжя</i>	Федоренко Микола

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.73-73 зв.

Інформативний листок для учасників Третьої похідної групи

Літний похід

*18 липня 1941 року
Проскурів 18.7.1941 р.
год. 16.*

Інформативний листок Ч. 3

Для учасників III. Півд. Похідної Групи

Учасники III. Півд. Пох. Групи в часі походу на Осередніх Українських Землях зустрічаються зі земельним питанням як першим, що, його розв'язки домагається українське населення.

Німецькі військові влади видають в різних місцевостях розпорядки, що майно колгоспу – це майно німецької держави. Це викликає різні тривожні вістки та настрої серед українського населення.

Для влекшення членам ОУН – учасникам походу вияснювання цих справ та пропагування наших кличів і концепсій розв'язки земельного питання в Україні подаємо виїмок з праці Голови Краєвого Правління Ярослава Стецька під. нг. «За зміст державного життя».

Відбудова хліборобської верстви

Націоналізм визнає національною власністю, зокрема землю, як вартість, що її не творить людина, а тільки працює на ній, управляє її.

Глибока любов до землі, пієтизм до неї як святої речі, містика її, що в самих нетрах укр. народної душі живе, землі як елементу, без якого не існує і не повстала ні одна нація світу, всіх часів, в розумінні українця визначають право на остаточно і повну владу її тільки українця. Нею спекулювати ні марнотравити її не вільно. Мобільність її регулює держава, яка внеживляє своєвільне диспонування нею.

З концепсії органічності нації, – як традиційної родовою єдності – випливає як засада форма власності: індивідуально-родове, а не колективне землеволодіння.

1. Українське хліборобство це основна суспільна верства, яка є тривалим консервативом нац. ідеї, зберігачем традиції і прихильником суворої героїчної моралі, тривалості подружжя й родинної єдності, остосою, моральним і фізичним відродителем народу та його кормителем.

Культура землі є основою всіх культур. Поки нарід вірний законів землі, поки не уляже законів капіталу, що нищить закон землі, так довго є він сильний і непоборний.

2. Укр. націоналізм прив'язання до землі елементом сили народу, яке зосереджує в собі легенду смерті за ідею, героїку життя /могили і кургани з мощами погіблх і предків./, легенду политої крові /по бойовищах/, символ життєдайності й всякого відродження етносу праці /піт/, що в неї стікає, суворість моралі її жителя, ідею роду, що виріс з неї і зріс з землею, ідею повстання нації і держави, бо ні одна нація світу не повстала, не окресливши на даній землі, без органічного зв'язку з нею, глибоку первісну релігійність – нац. принцип організації світу, бо культура землі є найбільше питоменно національна, найменше інтернаціональна.

Віра наших предків у поганських часах у богиню землі має теж свою деяку вимову.

Укр. Держ. спиратиме відбудову хлібороб. класи /верстви/ на встановлення та зміцнення середнього трудового землеволодіння, на закріпленні по введенні індивідуального принципу землеволодіння на захисті добра родині, до тривалого і повного забезпечення її достосовує величину господарства.

Держава регулюватиме мобільність землі. Вона веде долішню та горішню межу, поза яку роздробляти чи поширяти необмежені господарства буде заборонено. Ключем при творенні господарств буде встановлення самовистарчальної господарської одиниці, яка забезпечить існування та плекання родини, її майбутнього і роду, як теж можливість експорту.

Організаційним осередком буде родина й її майбутнє при будові аграрного ладу. а) Колгоспи підляжуть поділові на інд. родовому трудовому принципі. Це означає: працюючі в колгоспах та інші, назначені державою, одержать на інд. родове землеволодіння таку кількість землі, що, незалежно від урожайності, загрози стихійних нещасть, господарських криз, та кон'юктури є вистарчаючою для забезпечення родини, її розвою та експорту. Надвижна відійде до іншої праці, одержавши фахове формування з батьківського дому чи належне вавінування. Аграрне перенаселення буде регульоване при планомірній господарській політиці держави шляхом приміщення селянських решток в інших галузях нац. продукції і творчості, пристосовані діла неурожайних досі теренів і т.д, як теж планово веденої колонізації у рідше заселенні території Укр. Держави.

б) Совхози частинно будуть поділені на тотожні принципи, що колхози у більшості будуть переорганізовані, як державні чи суспільні господарства на нових засадах та з новим духом м. ін. Для сільськогосподарських установ, агро-культурних інституцій дослідних станцій-питомників расової культури і рослин, агрономічних шкіл і т.д. Керівниками держ. господарств будуть призначені, зокрема, заслужені в боях, які безпосередньо захочуть займатися хліб-ділом; з огляду на потребу ділового ведення і призначення до землі держава може узгляднити в поодиноких випадках наслідне керівництво д.г., коли наслідники матимуть замилювання хліборобського діла.

в) з Родово-індивідуальний трудовий принцип не стоїть на перешкоді технічній управі рілі /за поміччю машин тощо/ на основі умови між хліборобами, родовими ділчними власниками землі; зн. укр. артіль /кооператива/, що признає індивідуально родову власність, але узагальнює спільну управу, може бути піддержувана державою.

г) Індивідуальне право власности на землю на У. 37 матимуть передовсім Українці, а з інших національностей на укр. території ті, що активно і лояльно співпрацюватимуть і боронитимуть за У.Д. та будуть етично і культурно подібні укр. типові. Чужинцям – не громадянам У.Д., землі на укр. території набувати буде не дозволено. Управлені до посідання землі матимуть відповідні кваліфікації, муситимуть вести особливо хліборобський діл, та не побірати земельної ренти, коли вона входить в свою антисоціяльну функцію.

з) Першенство у всьому матимуть родини погиблих у рев. боротьбі, боях, тюрмах, воснні інваліди, родини вояків і всі ті, що життям чи свободою ризкували за У.Д.

д) Окреме хліборобське законодавство і судівництво захищатиме хліборобську верству, якої будова проводиться на історично традиційних і питоменно українських зразках зо свідомістю, що від здорового фізично і духового хлібороба залежить у великій мірі сили цілого народу.

е) Самозорганізоване й автономне в своїх специфічних ділах хліборобство рішатиме при співучасті держави через представників своїх професій, організацій про конечні переміни, що назриватимуть у його натурі, бо всякі реформи в зем. устрою доконуватимуть при вирішенні співпраці тих, хто особливо землею володіє, з неї живе во ім'я культу компетентії.

4. Вивласненню підлягатиме хлібороб тоді, коли діятиме на шкоду держави, неморально вестиме особисте й родинне життя та за всякі проступки державного суспільного ладу. Майно переходить на дітей-своєків, коли їх нема, то, як у кожному другому випадку, вирішає хліборобська організація при співучасті держ. чинника.

5. Споріднені з хліборобством лісництво, ловецтво, риболовство, городництво включається в загальну політику господарської верстви, яка охоплює цілість справ, зв'язаних з виживленням народу і т.д. Лісові площі належатимуть державі чи громадським інституціям.

Площі, непридатні удержавленню чи муніципалізації, будуть у приватних власників.

6. Держава сприятиме всебічній інтенсифікації сіл, трудових інд. родових господарств та пристосування їх до ринків. Посилюватиме сіль. госп. виробність, буде піддержувати здорове кооперування села, яке перетворюватиме продукти сільського господарства, уділятиме дешевого продукційного кредиту, упорядкує сел. землеволодіння там, де воно хаотичне. При порозкидуванні землі поодиноких власників переведе комасацію та дбатиме за меліорацію. Дбатиме за агрокультуру та агроосвіту, про всебічне забезпечення хліборобської продукції і експорту.

Сільську торгівлю, перебірку продуктів сільського господарства виключить у загальний плян піддержки хліборобського стану та політиці прохарчування народу. Міські землі підлягатимуть тим самим засадам що сільські.

7. Хліборобство, самоорганізоване за почином політичної організації ОУН, і в своєрідньому розумінні, автономно влаштуючи відбудову і закріплення своєї верстви своє проф. представництва, відділювати буде на хід в Державній Раді Праці, що об'єднає репрезентантів усіх верств і професій.

8. Укр. Держава, ліквідуючи поступенно колективістичну господарку і командний стиль життя, що його провести хоче в укр. село Москва, несучи марксизм та соціалізм у хліборобстві, не допустить до перенесення на ріллю принципів капіталізму, рідного брата марксизму. Не допустить переносити принципи конто розміну всякої якості в кількість, заміну індивід. відповідальности наявного і контрольованого зусилля людини на землі сумою абстрактно річевих зобов'язань договорних капіталіста, почин всякого діла під кутом, щоб здобути найбільшу кількість грошей, які при капіталізмі не служать єдино засобам для переведення господарських розрахунків, як у хліборобській творчості, але для до-

ходів від аномічного капіталу, від відтинання купонів У.Д. захищатиме у хліборобстві закон землі проти закону капіталу.

9. Право спадкове відносно дідичення землі є щойно тоді повне, коли спадкоємець власної риллі працею виправдає одержане право власности на основі дідичення, а не житимемо з земельної ренти. Право спадкове мусить бути затверджене обов'язком власної праці, щойно дає дефінітивне право власности.

2: У вирішуванні справ поодиноких місцевостях учасники походу повинні в першій мірі почути думку місцевого населення. Якщо вона не йшла по нашій лінії, тоді справді селяни ніяк не хочуть переводити спільно збору. Переконавання, що це конечно так зробити, є непопулярні і засуджені в багатьох селах на не успіх. Селяни доказують, коли вони будуть мати поділений збір на пні, то скорше його переведуть як у випадку спільних жнив. Тим більше, що і спільні жнива не має чим переводити, бо большевики знищили майже всі трактори і машини.

Інша справа – поділ землі. Селяни розуміють, що його сейчас, в час революції, переводити не можна. А тій справі пропагувати черговість в приділюванні землі, яка є подана в інструкціях.

Німці переконують населення і видають зарядження, що колгосп – це державне майно, треба – вияснювати, що таке ставлення справи є помилковим. Тільки Совгосп був державною власністю, але колгоспи – це власність селян, що в ньому працювали.

3. Долучую вирізки зі звітів.

Провід П.П.Г. ч. III.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Наказ командування Південної похідної групи щодо маршрутів роїв

19 липня 1941 року

*Півд. Пох. Група ч. III
Провід Групи*

*Копистин 19.7.1941 р.
год.20*

НАКАЗ ч.16 для роєвих Півд. Пох. Групи.

1. По однодневному відпочинку в околицях Проскурова рої вирушать в напрямі на Винницю двома шляхами, які подаю в прилозі.
2. Остаточне перегрупування роїв буде переведене в Умані.

3. В Проскурові залишається на три дні друг Мричко Ярослав для зв'язку з пох. роями III-ї Групи, що залишилась перед Проскуровом.
4. Друг Кліш Мирон повертається до Тернополя зі звітом для Проводу ОУН. При цьому використовує нім. автові кольони в одну і другу сторону.
5. Рої повинні бути вже 24 липня в визначених селах за Винницею, якщо не заіснують перешкоди, або не буде виданий інший наказ.
6. З нинішнім днем впроваджую ранні і вечірні збірки всіх друзів, що хвилево замешкують в даній оселі. За переведення збірки відповідає ройовий. У програму збірки входить:
 - а) провірення стану учасників походу в селі
 - б) заподання інформацій щодо походу і праці
 - в) молитва – декальог і Боже Великий Боже Всесильній
7. Друг Кривий Олекса переходить з роя Г/7 до роя Г/6.
8. Друг Хомяк Ілько залишається в Проскурові аж до дальшого вирішення проводом ОУН
9. Друг Паук Андрій повертається до Тернополя під опіку сітки ОУН /хвороба/
10. Появилось 3 число «Інформативного листка», яке долучую.

підписав:

Семчишин Тиміш

Провідник П.П.Г.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Розпорядження Рівненської окружної управи про організацію української влади

19 липня 1941 року

Рівненська Окружна Управа

Дня 19 липня 1941 р.

До Голов Районних Управ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

I. Організація Місцевого Управління.

- 1) Районна Управа складається з слідуючих осіб: Голови, заступника Голови і секретаря.
- 2) При районній Управі є відділи: адміністративний, господарчий, освітній, суспільної опіки, технічний – на чолі яких стоять відповідні референти, що підлягають персонально Голові Районної Управи.

3) По селах діють Сільські Управи в складі: голови, заступника, секретаря – затверджені Районною Управою. При Сільських Управах існують відділи: господарчий, дороговий, освітній, суспільної опіки з їх керівниками.

4) Порядок в районі утримує Народня Міліція на чолі з комендантом, підпорядкованим Повітовій Команді Міліції.

5) По селах організуються станиці Народньої Міліції, підпорядковані районному командантові Н.М.

II. Біжучі справи.

6) До дня 3 серпня б.р. Районні Управи подадуть Окружній Управі персональний склад районної та сільських Управ з керівниками поданих відділів (фор.№1).

7) Адміністративний відділ. Проведе реєстрацію фахівців та підготує кадри працівників для обсади місцевих урядів та підприємств. Підготовка мусить бути проведена шляхом улаштування курсів під проводом людей, що працювали в даній галузі.

Проведе опис людности по національностях (форма №2).

Улегшить поворот біженців до міст попереднього їх замешкання.

Видасть посвідки своїм працівникам (форма№2).

III. Господарчий відділ.

11. Збере, зінвентаризує та забезпечить майно і устаткування державних і громадських установ і підприємств, призначаючи до цього певних людей та в разі потреби користаючи з потреби Народньої Міліції.

12. Забезпечити збір урожаю, організуючи в разі потреби робітничі дружини, що в винагороду працювали б у одноосібних або колективних господарствах (б. радгоспах).

13) Намітить та негайно представить Окружній Управі кандидатів на комісарів радгоспів та підприємств.

14) Земля і маєтки лишаються в посіданні тих, що працювали на них перед німецько-совітською війною.

15) Безвласницькі господарства віддасть в користування відповідним родинам.

16) Зорганізує постачання німецької Армії за відповідними рахунками. У випадку неперед'явлення тих, належить списувати відповідні акти за підписом свідків.

17) Проведе статистику господарств: кількість обсіяної та необсіяної землі (по можності за родом плодів), кількість живого інвентаря тепер, порівнюючи до стану зперед німецько-польської війни.

18) Усталить запаси збіжжя, паші й живого інвентаря, подаючи продажу спроможні села.

IV. Освітній відділ.

19) Забезпечить шкільні будинки та майно, інвентаризуючи; подбав про господарче забезпечення школи в цілі її урухомлення. Зорганізує культурно-освітнє життя села.

V. Відділ суспільної опіки.

20) Забезпечити та перевести інвентаризацію медичних пунктів: лікарень, амбулаторій, санаторій, родильних хат, залишивши їх в попередніх приміщеннях та подати в якому стані вони знаходяться.

21) Подати до Окружної Управи список лікарів, фельдшерів та іншого медичного персоналу, який є в даному районі з зазначенням національності та становища.

22) Списати родини, що потерпіли під час воєнних дій та уділити їм дорозову поміч.

23) Опікуватися українцями із східних земель, що попереднім своїм захованням виявили себе як національно-свідомий елемент.

VI. Технічний відділ.

24) Поправити дороги, мости в районі та скласти відповідний звіт про знищення внаслідок воєнних дій. Ушкоджені будинки, що грозять розваленням, належить розбирати, причому матеріал здатний до вжитку належить відповідно використувати. До праці на публичних роботах вживати жидів без винагороди, забезпечивши їх виживленням.

25) На роздоріжжях, установах, підприємствах, санітарних пунктах, кооперативах та крамницях – вивісити орієнтаційні таблиці у двох мовах: українській і німецькій (форма №4).

26) На установах вивісити національний прапор та тризуб.

Рівенська Окружна Управа.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ:Ф.3833.-Оп.1.-Спр.27.-Арк.1-2.

Звіт Провідника Південної похідної групи Т. Семчишина щодо перебування в Тернополі

Півд. Пох. Група ч.3.

*20 липня 1941 року
Копистин 20.7.1941 р.
год. 9.*

ЗВІТ ч. 5.

До Проводу ОУН

звітує Провідник групи, Семчишин Тиміш.

1. В попередніх звітах подав я коротко інформацію про похід III-ї Групи до Тернополя.

2. В Тернополі задержав я групу на відпочинок і перегруповання.

3. Відсутність друга Почапського Ярослава, який від справи Ммоб. орг. характеру є для мене дуже дошкульною. Нового чоловіка до тих справ не втягав, бо, по-перше, ждав з дня на день повороту Почапського, по-друге, тяжко вести ці справи людині, що не знає людей, а в останній хвилині на запізнання треба стра-тити багато часу.

4. В Тернополі переорганізував і зкомплектував я ті рої, що їхні терени при-значення близько, і вони мусіли вже відійти, або якщо можна було створити такі рої з одного терену призначення без більших змін. В такий спосіб повстав рій Ко-зака, Куцика, Кручового, Васечки і Сидора.

5. Реорганізацію та відхід роїв з околиць Тернополя унормував я окремим на-казом, який долучую.

6. В Тернополі відділив я з III-тої групи друзів, вчислених в 13 і 14 -ому на-казі і друга Маковського з роя Г-4 як тих, що не мали призначення на ОСУЗ, по-друге, через цілу дорогу крутили з своїм призначенням раз на схід, раз на захід, по-третє, поводитися невідповідно, а це в сумі дало мені вистарчаючі причини не брати їх як людей, невідповідних на ОСУЗ. Потрібні їм виклички в терени, з яких походили: подав я їм до відома.

7. До Тернополя мав долучити друг Гунька Осип, досі його немає і трактую його як дезертира.

8. Жінок з роя Г-13, крім Левицької Івонни, Мороз Ірини, які були у Львові, і Сенишин Любов, яку залишив я в Тернополі з наказу Провідника II-ої групи пере-даного мені усно через післанця, забрав я зі собою, бо по-перше не було кому з II-ої Групи їх перебрати, по-друге, II Група посувається до Винниці практично тим са-мим шляхом, що й III, по-третє, щоб не утруднювати тернопольській сітці ОУН і так трудної справи приміщення і прохарчування і опіки над людьми з походу. Якщо не можна буде віддати їх під належну опіку II-ої групи, заберу їх з III-ою групою.

9. Опіка і поміч сітки ОУН в Тернополі для нашої групи була незвичайно до-бра, щира і багатостороння.

10. До Проскурова дійшли рої без більших перешкод зовсім добре. Тут задер-жують тільки на один день, а відтак рушаємо в напрямі на Винницю.

11. З Проскурова відійшов від III-тої групи рій К-3, С-2, рій С, відійшов поспішно до Винниці як свого місця призначений. Рій К-1 відійшов через Ска-лат на Камінець-Подільський як до заповданого мені місця осідку обласного про-воду, хоч від квітня такий теж перенесено саме до Проскурова.

12. Умовини і настрої, які ми стрінули за Збручем, можна частинно пізнати з «вирізки зі світів», які долучую.

13. З «Вирізків» можна теж вчитати потреби терену і похідних Груп.

14. На опрацювання звітів поодиноких роїв і цілої Групи поки що не маю часу.

15. Зміни і біжучі справи Пох. Групи унормував я наказом ч. 16, який долучую...

16. Провідник Групи видає «Інформативний Листок» для учасників III-тої Групи, якого долучую 1 і 3 число. Другого, писаного в Проскуріві, про відносини в Проскуріві не маю під рукою.

17. Досі не маю відомостей про один рій з Команчі і Балигороду, який придержали на границі. Рівно ж не маю відомостей про деяких друзів з Горлиць і Криниці.

18. З III-тєю Групою іде Запорізький Олекса. Досі не маю наказу, що з тим зробити. Ті, що про те знали, не залишили ніякого припоручення чи наказу Проводу ОУН.

19. Побажання: пропагандивної літератури /всякої/, тризубів цього всього як найбільше вислати автом по головній осі маршу III-тєюї Групи.

Іформації про політичну ситуацію, друковані інструкції для держ. будівництва. Цього давати і давати, прямо кожного дня і то якнайбільше, бо смішно виглядає ось така інструкція: «щадити пропагандивний матеріял», а голод на ці речі є прямо неімовірний.

Вислати сюди якнайбільше наших священників /прошу не забути про нашого отця Думанського і Венгриновича, яких прошу вислати на південь і то скоро/. Тут інтелегенції брак.

20. Прилоги: наказ ч.12
наказ ч.13
наказ ч.14
наказ ч.15
наказ ч.16
траса Проскурів – Вінниця
-»- Інформативний листок» ч. 1
-»- Інформативний листок» ч.3
-»- Вирізки із світів»

підписав

*Семчишин Тиміш
Провідник П.П.Г. ч.ІІІ*

*Звіт висилаю через Кліша Мирона,
уч. III-ої Групи, до Обласного Провідника ОУН в Тернополі, а цей
до Львова.*

*Копія. Машинопис.
Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.*

Протокол переведення акта проголошення Української Самостійної Держави в селі Городилів

20 липня 1941 року

ПРОТОКОЛ

переведення акта святочного проголошення Самостійної Соборної Української Держави в селі Городилів в неділю дня 20 липня 1941 р.

Свято розпочалось торжественною Службою Божою, яку відправив місцевий парох о.Василь Кедринський. По Службі Божій відбувся процесійний похід, організовано чвірками: процесія, хор, дівчата, жєнщини, хлопці, мужчини і під звуком католицького гимну «О спомагай нас, Діво Маріє» зайшли на площу коло читальні «Просвіти».

Тут на приготовану трибуну вийшов громадянин Городиловський Володимир, котрий короткою промовою виголосив акт проголошення Самостійності Соборної Укр.Держави. Хор відспівав Національний гимн «Вже воскресла Україна». По відспіванні Національного гимну відбулась присяга. Перед присягою о. дек. Василь Кедринський згадав вшанувати пам'ять поляглих героїв двохвилинною мовчанкою – відтак громадяни села Городилів присягнули:

«Всемогучому Богові і Україні, боронити цілості і незалежності Української Держави і послуж їй Владі. По присязі хор відспівав: «Боже Великий Єдиний».

З короткою промовою про історію Українського Народу від його княжих часів по сьогоднішній день виступив Сембай Володимир.

Деклямації: «Дівчинка Грицай Мальвіна віддеклямувала «Розвивайся, ой ти старий дубе».Хлопець Городиловський Осип деклямував: «Я українець».

З привітом від місцевих організацій, кооперативи «Сільського Господаря» виступив о. Декан Василь Кедринський. Хор відспівав «Не пора».

Відтак виступив Грицай Богдан, молодий хлопець, з закликом до юнаків, щоби всі працювали з самопожертвуванням для розбудови воскресної Української Держави.

Знова деклямація «Україно, наша мати», яку віддеклямувала Гулик Анастасія.

На кінець від жінок виступає Заброцька Анна, котра закликає українське жіноцтво, щоби виховували своїх дітей в дусі релігійнім і національнім на добро Самостійної Соборної Української Держави. Національним гимном свято на площі закінчено. Похід таким самим організованим порядком з католицьким гимном на устах відбувся назад до церкви. Звідтам молодіж чвірками, з сокільськими

прапорами на чолі, відбула демонстраційний похід головною вулицею через село, співаючи революційні українські пісні.

На цьому свято закінчено.

Городилів 20 липня 1941 р.

*За комітет: Самбай Володимир Грабовський Михайло
Городиловський Володимир.*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.30.

Звіт провідника Міка про становище в Північній похідній групі

20 липня 1941 року

20.VII. 941.год.

3.30 рано

Львів – Київ

Мік, звіт ч 4.

Село Пашківка, район Бишів біля Києва.

Від останнього звіту, який я вислав перед 3-ма днями із сусіднього села Фасови, дещо у нас змінилося. 17. був у нас у Фасовій Климишин своїм автом разом із Питльованим, Мудрим, Федоровим. По нараді він виїхав, забираючи зі собою різні матеріали до друку в Житомирі. Він від'їхав, щоби шукати іншої дороги на Схід, до Полтави й Харкова, бо тут говорили, що туди пішли вже німецькі війська із півночі. У нас залишився з його людей тільки Мудрий, – решта вернула, щоби в Житомирі ставити роботу. Ми домовилися, що Юрко із Косарем ще того самого дня вечером поїдуть також до Житомира, щоби завезти дальші матеріали до друку, які тут приготуємо і щоби там у Житомирі сидіти й ставити роботу на цілу область, доки не зможемо рухнути до Києва, – бо сидіти нам усім тут на селі нема ціли.

Пізніше однак ми рішили, що Юрко й Косар поїдуть аж рано, треба було через ніч приготувати більше матеріалів. Друге, це те – що вечером та вночі небезпечно, бо червоні стріляють з довколичних лісів, навіть в день, не то, що вночі, ще й до самотнього мотоцикла, а третє, ми рішили, що по дорозі мусять вони вступити до близонького районного містечка Макарів (від міста 4 км., від нас 7 км.), де ще йдуть частиною бої. Там однак є осідок району, багато всякого добра і між іншим дві районні невеликі друкарні, в яких виходили районні газети.

Вночі однак, о год. 1-ій якраз підчас моєї стійки розпочався в околиці Макарова, а опісля, ще bliще до нас, великий бій зі скорострілів, а головню ручних крісів. Опісля вибухали перед нами великі вогні. Стало дуже непевно. Німецькі відділи проявили перший раз зденервування. Опісля стали збиратися до виїзду. Ми удалися по вияснення і поради, що нам робити.

Був випадково Генерал. Відповіли, що вони мусять негайно виїхати в іншому полудневому напрямку, а тут прийдуть скоро інші частини, які поведуть наступ на Київ. Залишають на кожний випадок 2 жовнірів.

Ті жовнірі зголосилися зараз до нас і просили стояти з ними в зв'язку й разом ділати, бо є сподіваний скоро наступ червоних від сторони соши, де вони вночі наробили багато кваші. Ми відповіли, що мусимо зараз від'їздити. Не було б видно найменшого сенсу лишатися без належної зброї. А тут тимчасом свіжо зрепероване авто, ще не викінчене відмовило послуху. Ледво ми спросили німців, щоби його трохи підтягнули своїм танком. І так розігнали, бо інакше по реперації не можна було запалити. – Тимчасом те йшло тяжко, а жовніри боялися самі оставитися, бо їх частини вже від'їхали і тому покинули нас на судьбу долі серед дороги. Треба було, отже, лишатися і приготувитись якось до оборони, або лишати річі й мандрувати за військом. – На нашу превелику радість усе однак змінилось, бо по півгодинній муці вдалось пустити шоферові авто в рух, і ми рушили вперед в напрямі Пашківки й Грузової.

В дорозі знова зіпсулося авто. Щойно один німецький старшина допоміг нам і казав авто затягнути своїм возом до села. Там військові механіки направили мотор, вставляючи нову електричну шнулю на місце старої, перепаленої, та ще деякі інші дрібнички.

Ми станули отже разом із цею частиною на передсілку села Пашківка, який називають тут Вітрівка, та перебули вже тут дві ночі. По нашому приїзді прийшли деякі свідомі селяни із сусідних сіл, з котрими ми мали зв'язки, бо там всюди по від'їзді нім. частин повстала паніка, головню серед жіноцтва, що приходять більшовики і вистрілюють українців. Ми приймали їх до себе й разом перебули до вчорашнього пополудня, коли вони пішли додому, показалось між іншим що більшовики зовсім не прийшли. Було тільки одну добу довше безкоролів'я, а вчора прийшли відділи СС-ів, які здобувають Київ і, як подають, є вже на передмістях. Довкруги чути ввесь час тяжкі гарматні бої. Час до часу надлітають червоні комарі й складають свої «куферки». Зголосився до нас селянин Роспутний із села Подвінівка і подав багато точних інформацій про друге укріплення на передмісті Києві – Деміївка (полуд.бік нище товарового двірця) і над річкою Ірасовом. Він там мешкав і працював до останніх днів. Тепер утік до сестри у Людвімівці й зголосився до нас із інформаціями. Він подав точні дані про підземні тунелі і точно означив вхід до них, нові мости і інші речі. Усі ці відомости були строго тайні. Біля робіт працювали головню партійці (спеціально добрані люди а одного тільки разу 7 хлопців), розстріляли за те тільки, що перед другими зрадилися, що там працювали.

З тими інформаціями і тим чоловіком удався негайно я й Юрко до штабу дивізії (мабуть 30 панцирна) до офіцера І.С. майора Варнедорфа, з котрим стоїмо з зв'язку від часу нашого побуту. Там подано всі ті інформації з точним віднотованням на мапі даних. Ми мали ще їхати до штабу корпусу. Але прийшли дальші доручення, що ті всі дивізії відходять негайно на полудне в напрямі Одеси і тими справами не цікавляться. На їх місце приходять нові. Ми знову зустрілися з нашими хлопцями-дольмечерами, з котрими вже бачилися під час першого побуту у Пашківці, та заосмотрили їх у нашій виданні. По полудні їздив Юрко до Фасової і нав'язав контакт із частиною СС-ів, яка сьогодні вже там прибула. У Макарові годі ще що робити, бо там ідуть саме дальше операції очищення терену, зате вислали ми вже 2 рази людей до сусіднього районного осередка Бишова, а сьогодні вибираюся я туди. Люди у Пашківці й Бишові, так само, як і всюди інде, відносяться до нас незвичайно прихильно просто одягають нас, допитуються, помагають, харчують чим можуть (самі ледве живуть, бо нема ніяких запасів й нема млина). Свідомість доволі велика, хоча ще є помітний страх перед поворотом більшовиків, бо літають більшовицькі літаки й кидають бомби й ревуть довкруги гармати. Ми впроваджуємо нові влади порядок й урухомлюємо господарське життя в колгоспі. Це йде, але тільки тою штукою, що всі переконані, що це вже кінець, останній рік колгоспу. Інакше ніхто не пішов би до праці, хіба під найбільшим терором і то саботував би і розбирали би майно на кожному кроці. Опір проти колгоспу є загальний і стихійний. Голови й заряди колгоспів – старі й нові – також ненавидять колгоспи. Між іншим, того видання, де лається бригадирів, не треба поширювати, бо звичайні порядні люди.

У жінок на селі прекрасна українська мова, аж любо слухати. У мужчин часто засмічена, бо це під Києвом і звідтам наносять. На загальне село по голодовій катастрофі в 1933 році вже почало поволи наново відживати. Вже чути гавкіт пса і де-не-де та щораз частіше українську пісню. Всюди закладають на ново гарненькі садки. Бідна хатина, одна корова, і милесенький садочок, а в тому ще кілька курей і час від часу свинка, це все що остало селянам колгоспникам, з чого вони, сміло можна сказати, самотньо живуть і до чого прилягли цілою душею. Це стільки їхньої власності й господарства, яке собі вибороли страшними жертвами, стільки проживу, бо з колгоспу кождий би подох – й ціла мрія про давнє й майбутнє власне хазяйство. У тій хатині, у кожній без виїмку, святі образи й вишивані рушники, переважно дуже довгі. У селян ще є і видно часто вишивані сорочки давнішого походження. А все нове міське лахміття. Релігійне питання не виступає гостро зовсім. Майже ніхто про це не питає хоча в загалу, головню жіноцтва, що помічається по пильно бережених іконах і деяких запитах. На загальне село київське прекрасний елемент, здорова душа. Велика природня інтелігенція. Тільки ще помітно вбивчі сліди постійного психічного терору і постійного недоїдання, а головню голодової катастрофи 1933 році. Ми слухаємо тут у військових час до часу українських авдицій з Букарешту, Варшави та інших міст. Одержали ми Українські Вісті із Сокаля до 6 ч. включно. Можна би до

них використати дещо з наших звітів у формі інформацій або репортажів. Також із інших звітів із цілого краю до всіх наших газетних видань. Юрко їде сьогодні до Житомира, щоби там дати до друку приготовані речі й забрати для нас уже видруковані та перевести інспекцію роботи. Я їду до Бишова. Заповідається на те, що може завтра рушимо до Києва. Між іншим, у штабі дивізії старшина, котрий говорив з нами, дуже тішився, що ми зорганізували вже управління Житомирської Области й самого міста, та просив робити це якнайскоріше всюди, щоби завести всюди лад і порядок та урухомити господарське життя. Всюди очевидно підкреслюємо Самостійність України, й вони це саме роблять. Взагалі серед війська ми зробили для нашої справи величезну пропаганду. Брак тільки відповідного видання для цього.

Ми приготовляємо далі все потрібне до Києва і продовжуємо працю в околиці. Зазначую, що міліції по селах наразі неможливо майже зорганізувати, бо забрали всю молодь до війська і примусових робіт.

Чекаємо нетерпеливо на інформації, що діється у Львові й у Кракові. Що є зі Стецьком і Львівським Урядом. Що є з нашими виданнями, які пішли до друку. Ще раз долучую наші видрукування або передруковані видання.

Привіт усім друзям із широкіх кіл України та з порога Золотоверхого:

Слава Україні

Мік.

П.С. Річи, які ми тут віддали до друку: 1) Наші кличі з доповненням кількох кличів проти колгоспів (негативних і позитивних). як, напр., хочемо, щоб у Самостійній Українській Державі кожний селянин став самостійним, заможним господарем і т. п. Решта кличів остали. Це взагалі дуже добра річ і варто її масово поширити. 2) Витяг із постанов II. ВЗ ОУН — Вступ, Програмові і політичні без ІЗ. і по справленню усіх. 3) Відозви до робітників. І ще інші речі. Не знаємо однак, ще чи вдасться це все видати. Хочемо ще видати «боротьба з Н» за зріст державного життя, з доповненням коротким про жидів.

**Звіт ч.4 Львів – Київ.
Пашківка, біля Києва,**

20.VII.1941.

П.С. У попередньому звіті передав я проект акту проголошення незалежної Держави в Києві. Тепер передаю новий справлений проект. Коли б, отже, дійшло б до проголошення й Вам потрібно було би тексту дотепер друкування, то того першого несправленого не уживати. З рештою в останній хвилі можуть зайти ще дальші зміни. Передаю також відозву на привітання німецької армії. Ми друкуємо її на нім. і українській мові. Це дуже потрібне.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Список членів Північної похідної групи й місця їх нової дислокації

Після 20 липня 1941 року

**Північна Група
Перехід через Житомир**

ч.п.	Ім'я і Прізвище	освіта	місце приз.	дата прих	відходу	завваги хвилева замітка
1.	Порохняк Ярослав	2.кл.гім.	Сталине	18. VII.		район Янушків
2.	Пилипчук Павло	7.кл.нар.	—»—	19. VII.		Бердичів
3.	Бойчук Михайло	середин.	Дубко	—»—		Любар
4.	Пилипчук Михайло	1.кл.гім.	Сталине	—»—		Червоноармійськ
5.	Кіт Іван	6.кл.нар.	Сталине	—»—		Любар
6.	Когут Михайло	—»—	Харків	—»—		Чуднів
7.	Шаварський Андрій	5.к.н.	—»—	—»—		Любар
8.	Андрушків Денис	Торг.школа	Житомир	—»—		Бараївка
9.	Бродич Осип	Самоук	—»—	—»—		Баранівка
10.	Федорів Петро	студ.прав	Харків	16. VII.		
11.	Дудар Ярослав	студ.техн.	Чернігів	19. VII.		
12.	Медвідь Іван	серед. Київ	—»—			Яриня
13.	Хома Василь	—»—	Харків	17. VII.		Червоноармійськ.
14.	Наумів Юрко	—»—	—»—	—»—		Жит.Міліція
15.	Львович Петро	вища	Київ	—»—		Андрушівка
16.	Бойко Гриць	серед.	Харків	19. VII.		—»—
17.	Котик Володимир	—»—	Сталине	—»—		
18.	Яремчук Степан	—»—	—»—	—»—		
19.	Смілка Іван	4.кл.нар.	Харків	—»—		
20.	Сениця Толся	6.кл.нар.	Житомир	20. VII.		
21.	Марцинюк Микола	середн.	Чернігів	19. VII.		Яриня
22.	Шульган Демян	5.кл.нар.	Сталине	—»—		Янушнів
23.	Федорчук Сергій	вища	/Дубко/	—»—		Чуднів
24.	Заблоцький Юліян	серед	/Рівне/			Жит.Пропаган.
25.	Гнатюк Михайло	7.К.н.	Кірове	20. VII.		
26.	Сенчук Володимир	4.к.н.	Чернігів	—»—		
27.	Іванків Теодор	школа зав.	Сталине	—»—		
28.	Щирба Дмитро	7.к.н.	Черничів	20. VII.		
29.	Проць Степан	—»—	—»—	—»—		
30.	Дендерис Іван	студ.теолг.	Запоріжжя	17. VII.		
31.	Кучерук Григ.	серед.	Харків	—»—		
32.	Заміжняк Олег	—»—	Житомир	19. VII.		

ч.п.	Ім'я і Прізвище	освіта	місце приз.	дата прих	відходу	завваги хвилева замітка
33.	Боднар Іван	—»—	Вороніж	—»—		Янушнів
34.	Чергінський Леонід	студ.	17.VII			Жит. район
35.	Коваль Микола	—»—	Куран	19.VII		Пропаганда
36.	Андрусечко Мирон	4.т.	Чернігів	—»—		
37.	Сайко Пилип	5.кл.гім.	17.VII			
38.	Кошин Іван	сер.торг.	Суми	—»—		
39.	Очуй Гриць	вища	—»—			Жит.Пропаганда
40.	Питльований Іван	серед.	Харків	15.VII		Жит.міліція
41.	Мудрий Михайло	серед.	Київ	—»—	16.VII	під Київ
42.	Кряве Микола	студ.	Харків	16.VII		район
43.	Захарук Іван		Полтава	19.VII		
44.	Войнарович Василь		Суми	—»—		
45.	Шаварський Іван		Житомир	—»—		
46.	Шелемей Іван		—»—	—»—		
47.	Милик Петро		—»—	—»—		
48.	Солодуха Ярослав		—»—	—»—		
49.	Сатар Микола		—»—	—»—		
50.	Павлишин Лука	4.ч.сем.	Харків	20.VII		
51.	Дужий Петро	Н.з.т.	Краснодар	—»—		
52.	Фірман Юліян	студ.теолог.	—»—			
53.	Коритко	—»—		—»—		
54.	Гей Осип			—»—		
55.	Панахид Ілля	6.гім.кл.				
56.	Шевчук Микола					
57.	Самчук Юляна			15.VII		

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Звіт з діяльності Української міської управи в Бережанах її голови Пришляка

21 липня 1941 року

ЗВІТ

з діяльності Української Міської Управи в Бережанах.

По одноденнім жорстокім бою дня 4 липня 1941 р. німецька армія вступила в місто Бережани. Дня 5 липня припоручено мені зорганізувати Міську Управу та навести лад і порядок в місті. В часі боїв, які відбулися на терені міста Бережан

знищено майже цілковито два квартали міста, та, крім сего, кожному будинкові заповідано поважних шкод висадженням порохівні більшовиками. Моїм першим завданням було похоронити трупи людей і тварин, яких вбито під час боїв на вулицях міста, та очистити місто від грузів і шкла із знищених будинків. Дня 6 липня відбувся похорон політичних в'язнів, помордованих більшовицькими катами, на яким було присутніх около 15 тисяч людей. Дня 10 липня направлено мережі і мотори електривні та забезпечено населення міста водою та світлом. Дахи всіх державних домів, зірваних під час висадження порохівні, направлено, як також перепроваджено дрібний ремонт мало ушкоджених будинків. Урухомлено різню і три пекарні, відкрито чотири хлібних і шість м'ясних крамниць. Населення міста забезпечено по можности продуктами споживання. На одержання лікарні і хвилево перебуваючих полонених в місті населення повіту добровільно складає датки натурою.

Зараз приступлено до відбудови військових казармів і ратуші, знищених під час бомбардування. Місту надано санітарний вигляд.

Апарат Міської Управи підібрано виключно з українців, котрий з припорушеною йому роботою добре вив'язується.

Бережани, дня 21 липня 1941 р.

Голова Української Міської Управи: /Пришляк/

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 15. — Арк. 49.

Звіт командування Північної похідної групи про становище в Житомирській області

21 липня 1941 року

ЗВІТ ч. І.

Житомир – Житомирська область.

Оцінка ситуації: З деяких тільки колгоспів і радгоспів вигнано коні й корови. Залишилися тільки з присадибного господарства – подекуди понищено або забрано трактори. Засівів не знищено.

Молоді майже немає. Багато людей втікло з більшовиками. Багато поховалось. Втікло найбільше жидів і партійців. Подекуди лишилися диверсійні більшовицькі банди, що підпалюють доми, роблять різні шкоди, щоб застрашити людей. Люди поки що застрашені. Але зачинають братися до роботи. Національна свідомість пририта, зокрема, по містах, ніякого політичного вироблення. Були і є поодинокі люди з СВУ й інших ріжних підпільних організацій, що вели ди-

верзійну працю. Ми насправду є одинокою найсильнішою політичною організацією. Однак мусимо уважно поставитися до місцевих революціонерів і ставитися до місцевого елемента. Ми можемо бути помічною силою, ініціативним та організуючим чинником, не сміємо перегонювати. Треба уважно ставитися до місцевого елемента та з'єднати собі його довір'я. Фахові сили є, тільки треба їх виловити й знайти. Початкове не можна ставити ще на людях, бо молодь трохи звихнена московською тресурою, хоча є позитивні одиниці. Треба на початок старших, учителів, агрономів, звернути увагу на жіноцтво. Тому треба зайнятися політичною і пропагандивною роботою серед тутешніх жінок.

Село та інтелігенція на перший початок. До міста доберемося, до селян, що ходять на працю до міст, або прийшли з голодних сіл до міст, далі через інтелігенцію. Хоча нашим головним завданням має бути й на далі ставлення організацій і пропаганда. Однак треба братися до конкретної роботи згори і з низу. Пропаганду нести роботою, йти в народ. Тепер пекучою справою є справа землі, колгоспів, збору хліба і будови знищених підприємств, щоб дати хліб і працю населенням. Запевнити й організувати доставку хліба зі села до міст. Далі допомагати при організації обласних, районних управлінь. Фахові люди знайдуться. Але всі працюють хаотично, безп'яново й отяжіло, тим більше, що союзники ставлять різні труднощі. Сподіююсь, що як фронт пересунеться далі – піде краще. Також люди ще залякані й обезголовлені.

Потрібно людей, збірних до самостійної праці: мало інтелігентних не висилати. Треба спеціально людей енергічних і з військовим вишколом до організації міліції по областях і районах, бо тут брак відповідних організаторів певних людей до міліції. Тому треба негайно школити організаторів міліції в області і по районах. Треба висилати більше людей на СУЗ, але не лише до великої політики, але й до роботи. Самими галасами і пропагандою не здобудемо народ, якщо він не буде мати хліба, праці і не буде впорядковане життя. Однак треба двигнути народ і поставити перед ним велику ціль: Самостійність і власну владу!

Уважаю, що не дуже то зручно так нагально накидуватися зовні з фірмою ОУН і іменем провідника. При роботі їм виказати, хто ми і за що боремося. Треба багато літератури:

а/коротких летючок, але відповідаючих тутешній людності.

б/коротких брошурок, де були б виложені цілі ОУН і конкретні життєві питання: відбудови хліборобства, промислу, торгівлі, організації праці, відбудова зруйнованої країни і т.п.

Вислати кур'єра в Тернопільську і Бучацьку округи, щоб на місці припилювати висилку відповідних людей у Винницьку, Кам'янець-Подільську області.

В Житомирі створено область й місцеве управління, зорганізовано міліцію. Вислано 40 людей в терен, в район й села, щоб налагодити тимчасове районне й сільське управління, організувати міліцію й дати вказівки, як перевести перебудо-

ву колгоспів, зорганізувати збір хліба й доставку продуктів у міста. В містах ладнати відбудову зруйнованих підприємств, при тому вести нашу роботу-пропаганду.

Створено організаційний обласний осередок. Зорганізовано жіночу секцію.

Відбуваються жіночі збори. Людей, призначених в інші терени, використовується тимчасово, щоб не дармували; поки не відчиниться дорога далше. Пришліть негайно ті всі матеріали про відносини в області совітського відділу.

Приїхав з Міком і двома придніпрянами. Міка висилаємо, щоб привіз літературу, людей і нові інструкції, подайте оцінку цілої ситуації. Тут при німцях ми стрінули Коржана, Солятицького й адв. Паньківського. Солятицький на кожному кроці шкодить нам. Говорять, що плянують Н. створити в Україні три краєві управління: Львів, Київ і полудне без центрального заворощення і всюди забороняють вести яку-небудь політику.

Житомир 21/VII – 41 р.

С.У.

Пін.

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Звіт командування Північної похідної групи про становище в Житомирській області

21 липня 1941 року

Житомир 21.7.41.

Звіт: ч. 2

Ситуація з кожним днем змінюється раз краще, раз гірше. Все залежить від того, який оберльойтнант перебуває на терені даної місцевости. Немає розв'язаної нашої справи на горі і тому кожній по-свому її розв'язує. Найкраще ставляться до нас фронтіві частини. Дуже нам прихильні, помагають у всьому. Питають, чому в нас немає скорострілів. На наше ствердження стріляють або звільняють. Про визволення та нашу політичну роботу ми нікого не питаємо, а в разі чого говоримо, що маємо такий наказ від нашого Проводу, який говорить з ОКВ – ми тільки виконуємо наказ.

Не те вже на тилах. Тут царство вже краківського /Житомир/ чи краще губернаторського гестапо. Це майже всі ті пани, що були у ГГ з такою самою політикою, як у ГГ.

Дня 16.7. зложив ортском-т візиту нашому обласному і міському правлінні. Привитав від нім. армії представників правління, зложив для молоді Української Самостійної Держави етц. Одним словом, для нього було ясным, що в Україні має бути Українська Влада в Союзі з Німеччиною. Це був молодий льойтнант, файний

хлоп, позволяв на все. 18.7. приїхав вже обер і зовсім противно. Тут німецька влада, жадної української самостійної влади бути не сміє. Українці мають помагати zorganizувати німцям життя, головню господарське, на все позволення від нім. властей, тобто жадне правління.

В друкарні Гестапо заборонило видавати друки без їх дозволу на кожную річ, їх цензура етц.

Наші похибки у тому, що ті, що остались у Житомирі, не використали тих кілька днів належне. Тепер вже пізно. Це одначе нашого питання не розв'язує. Цих кілька днів, коли є рухливі люди, все буде наше. Але це кілька днів, коли не прийде нім. політика з Гестапом. Тут вже є Баср і Кох, докладніше про те розкажи Мік.

Практичний вихід з ситуації вхати наших людей на певні пости. Закліматизуватися і робити нашу роботу. Дуже добре мати б совітські пашпорти, які б вони не були зі ЗУЗ або СУЗ, але ніколи з ІТ.

Міліція на жовськівськiм має чисті блянкети. Давати людям, що їдуть на СУЗ.

Ми не звертаємо на цих всіх запільних політиків більшої уваги і робимо усе можливе. Зараз є ми у Київщині і ждемо тільки нагоди якнайскорше вдертись з першими стрілами у Київ.

Текст Української Державности /проголошення/ ми змінили в дусі відновлення, бо Українська Держава існувала, тільки уряд був нам ворожий. Не розв'язавши справи державности в засаді, не бачу можливости практичної діяльности нашого уряду. Силою забороняють. Це буде наш історичний акт. Ми його зробимо, спопуляризуємо і скапіталізуємо та переходимо до поставлення нашої Організації та роботи, розчисленої на довгі роки. Всю цю роботу старатисьмемо робити при помочі місцевих з СУЗ /Київа/, Славка Міка будемо тепер з огляду на пошукування тримати в тіні. Він дуже добре надається до роботи і це буде трохи послаблення нашої розгонової сили. Піп не дуже надається до тутушніх умовин і у зіставленні з Міком може не поведуть робити. Мік надається до самостійної роботи, вповні ставить справу по-революційному, по-бойовому. Піп має часом власні думки, інші від прийнятої лінії всіми, і хоче їх перепачкувати. Таке було на сходинах у Житомирі. Несмішно було у присутности інших членів /не провідних/ збивати твердження попа, як не реальні. Він дав себе переконати і не опанував, зле було б коли б це повторялося частійше. /На сходинах був Мік, поінформує докладніше про перебіг/.

20.7. вечором забрали нам німці /гестапо/ друкарню, і ми вже будемо без друкарні, так що писання Міка про друкування в Житомирі вже не актуальні.

Потрібно нам літератури, популярної для загалу про ОУН і так для українців, як і для німців. Масмо одинокую нагоду спопуляризувати ОУН і Провідника, і це треба зробити, бо за місяць може бути пізно, і все це, що тепер видамо і поширимо, це буде все. Дальша робота вважатисьме нелегальною. Вже у Житомирі забо-

роняє Гест. писати Хай Живе Орг. Укр. Нац., а дозволяє тільки: Хай живуть Українські Націоналісти.

Забороняють також поширювати інс. Провідника Степана Бандери. Ми мусимо використати нагоду якнайскоріше спопуляризувати ОУН і Провідника – це конечно. Тут конечно, щоб ідея була втілена в особу, що її здійснення. Так був батько Хмель, Мазепинці, Петлюрівці – так тепер мусять бути Бандерівці. Потрібно знімок Провідника, літератури про ОУН. Ми маємо бути якнайскоріше знані по всій Україні. На СУЗ говорити і писати головно про місцеві умовини, а не вихвалити ЗУЗ і ОУН зі ЗУЗ. ОУН було і є на всіх землях України і ми тут не чуємося «зайдами», тільки такими самими українцями, як і ті, що родились на СУЗ, і нині ми є тут. Отже, є тут ОУН. Потрібно також еляборатів про поодинокі області. Стверджую, що нікого, крім нас, тут немає, і ми несемо відповідальність перед історією за цей період часу, чи хочемо цього чи ні. На нас звернені очі всіх. Ми мусимо сказати своє: хочу, ми це робимо. Нас не утотожнять з німцями, бо бачу, що ми хочемо самостійної держави, а німці бояться вже того слова.

Щоб уможливити собі кращі умовини праці рішилися ми триматись засади «пер фас ет нефас» дійти до цілі. Часами може хтось назвати це опортунізмом – я уважаю, що це найздоровіший принципіялізм і реалізм. Тому рішилися видати відозву привітальну у двох мовах. Робимо це дуже складно. Це було б на скору руку – доповнення до звітів, що залучують інші.

Присилайте нам відомості, що діється коло Вас. Не можна дуже послабити ЗУЗ, там мусить бути база, там зараз мусять бути у Львові Центр – Провід з усіма рафератами, щоб координував цілість. Коли немає центрального уряду, мусить бути центр ОУН сильний, що кермує всім життям нації, бо на низових постах всюди будуть наші люди і є вже, треба ними кермувати, їх обслуговувати. Поки що ще Київ не взятий. Можуть його більшовики так знищити, що хтозна, чи буде спроможність там творити центр. Не можна всього узалежнювати від міста Києва, важне Провід, де він перебуває. Моя думка зараз: сильно поставити і розбудувати Провід у Львові, на житомирський шлях поки що людей не посилати, а спрямовувати на інші шляхи північ – південь від шляху.

Кінчу, бо жде вже Мік і хоче від'їздити.

Здоровлю щиро вас усіх друзів Города Льва

Слава Україні!

Василь

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

**Звернення керівників Житомирських обласного та міського
управлінь до Голови Українського Державного Правління
Ярослава Стецька про підтримку Української держави**

22 липня 1941 року

Голові Українського Уряду Панові Стецькові Ярославу. ✓

97/22.7.1941.

місто Львів.

Житомирське Обласне і Міське Управління приступили до виконання своїх обов'язків над будовою Української Самостійної Держави.

Щиро вітаємо Український Уряд в особі Його голови Пана Стецька Ярослава.

Запевняємо Вас, що всі свої знання, всі сили віддамо на забезпечення добробуту, культурного життя Українського Народу, який віками поневолений, животів під татаропольсько-московсько-більшевицьким гнітом.

Хай живе Вільний Український Нарід! Хай живе, цвіте і міцніє Самостійна Українська держава!

Хай живе Організація Українських Націоналістів і провідник Степан Бандера!

Слава Україні!

*Голова Міського Управління
(підпис нечіткий)*

*Голова Обласного Управління
І. Луцюк вр.*

Голова Обласної Міліції.

*(14 підписів членів Управлінь —
нечіткі).*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.6 зв.

**Звіт ОУН
про організацію української влади
на західноукраїнських землях**

22 липня 1941 року

**ЗВІТ
про роботу в справі організації державної
адміністрації на терені Західних Областей України**

Дня 22.7.1941 р.

I. Українську Державність проголошено на всіх Укр. Землях, звільнених від московської окупації, а саме на Західних Областях України, в Житомирській Області й в частині Київської Области.

Станіславівську Область майже в цілості заняли малярські війська, які проголошенню Української Державности не робили ніяких перешкод. Румунські війська, які заняли Чернівецьку Область й частину деяких галицьких повітів (Заліщики, Снятинь), поставилися від самого початку ворожо до Укр. Державности та почали переслідувати, а далі й нищити українське життя. Нищили укр. прапори, розганяли укр. установи, арештували укр. діячів. Українцям-Галичанам наказали негайно опустити територію Чернівецької Области.

Інші Области заняті німецькими військами і подекуди словаками. На тих теренах проголошення Укр. Державности не зустріло перешкод, одначе згодом нім. військові чинники у Львові вимагали й вимагають відкликання акту проголошення Української Державности.

Всюди проголошено Укр. Державність на основі рішення Проводу ОУН.

II. Вслід за проголошенням Укр. Державности в виконанні наказу ОУН організовано Місцеву Державну Адміністрацію (сільську, міську), Районову, Окружну й Обласну.

I так:

Місцеву (сільську, міську) адміністрацію — сільські й міські управи — організовано на терені Областей: Станіславів, Тернопіль, Львів, Дрогобич, Рівне, Луцьк, Житомир і частинне на Київщині.

На терені тих Областей охоплено всі села, міста й містечка.

На терені тих Областей організовано в усіх районних пунктах (беручи райони по схемі большевицького адміністративно-територіяльного поділу) Укр. Районові Управи.

Обласні Управи організовано в Областях — Станіславів, Тернопіль, Львів, Житомир, Рівне, Луцьк. Ті Обласні Управи вже працюють. В стадії організації Обласна Управа в Області Дрогобич.

Обласні Управи — Тернопіль, Станиславів, Луцьк, Житомир — фактично затверджені військовими чинниками й працюють в порозумінні з тими чинниками. Обласні — Рівне й Львів ще не зв'язалися з військовими властивими чинниками, хоч на ділі роботу ведуть й остаються в контакті з Округами й Районами.

Округні Управи організовано на терені майже усіх Західних Областей.

Округи в більшості покриваються за давніми повітами.

III. В нормальному функціонуванні Укр. Управ всіх згаданих ступнів великі перешкоди зустрічаються з боку німецьких і мадярських військових чинників (Ортс- і Штадткомендатур).

Між іншим, часто трапляються випадки, коли на інтервенцію різних польських чинників німецькі й мадярські військові команданти, незважаючи на існування місцевих (сільських чи містечкових) Укр- Управ, уповажнюють польські елементи організувати місцеву державну адміністрацію до міліції включно. Це особливо на терені Тернопільської Области.

Німецькі військові чинники — т. зв. господарники, часто інгерують в наші господарчі відносини, особливо в організацію промисловости, сільського господарства й торгівлі, витворюючи таким чином хаос та занепокоєння й схвильовання серед укр. населення. Згадані чинники форсують різних польських господарників на керівні становища нашого економічного життя та поширюють вістки про поворот польських дідичів на знаціоналізовані земельні посілості й поворот б. власників на знаціоналізовані промислові чи торговельні підприємства. Є випадки, коли польські дідичі одержують від різних німецьких військових чинників якісь ближче неокреслені уповноваження про передачу їм колишніх їх маєтків. Ніхто, однак, з тих уповноважених не відважився до сьогодні явитися з тими уповноваженнями на село й не пробував обнімати в свої руки колишніх своїх маєтків.

Встановлену укр. місцевою управою підприємства німецькі військові чинники подекуди без порозуміння з укр. державною адміністрацією чи місцевим проводом ОУН змінюють, настановляючи керівниками польські елементи, заангажовані в минулому й сьогодні в протиукраїнську роботу (напр., цукроварня Ходорів, де німці накинули на керівника польського офіцера, активного члена польської підпільної організації).

Найбільший хаос витворився в питанні організації й праці міліції з тієї причини, що в кожному районі, окрузі й області німецькі військові власті інакше до тих справ ставляться. Це особливо в питанні озброєння міліції й її компетенції арештувати, робити обшуки, слідства і т. д. В одних районах дозволяється міліції носити зброю, в інших знову строго забороняється. Одного дня німецькі військові команданти самі стараються про зброю для міліції, але часто в якийсь час наказують міліції ту зброю зложити. В більшості районів наша міліція працює без зброї.

Арештувати укр. міліції строго заборонено. Це створює ненормальний стан, який використовують ворожі нам чинники для організації боротьби, скерованої

проти нас. Укр. міліція не є в стані з тієї причини вести боротьбу з диверсійними большевицькими бандами, які в деяких районах — в лісистих теренах, зі зброєю виступають проти укр. влади. Були вже в боротьбі з тими бандами кроваві жертви з нашого боку (село Мелна, п. Рогатин). Польські підпільні організації оживили свою роботу, влаштовують курси, військові вправи, використовуючи до цього б. польських офіцерів, які прибули на наші землі вслід за мадярськими військами. Бувають випадки, що наша міліція викриє зброю у польського населення, а результат того такий, що на інтервенцію польських рештків поміщицьких кругів мадярські військові частини роззброюють нашу міліцію (село Ходачків, п. Тернопіль).

IV. На терені Станиславівської Області мадяри зажадали зложення присяги й підчинення укр. держ. адміністрації мадярам, однак представники організованих укр. управ відмовились. Який стан на терені тієї області витворився наслідком тієї відмови, відомостей ще немає.

V. Українське населення беззастережно стануло по стороні ОУН і організованої ОУН державної адміністрації, висловлюючи в масових всенародніх маніфестаціях послух і довір'я укр. владі й Краєвому Урядові та його Голові п. Я. Стецькові.

В краю досі не завважено проявів роботи старого партійництва чи групово-політичних диверсій. Усе населення, всі суспільні верстви, стани й професії станули по стороні Проводу ОУН Провідника Степана Бандери та Краєвого Уряду п. Я. Стецька.

Диверсія мельниківців вспіла була створити свою сітку та районну управу в Рогатинському повіті, але сьогодні та сітка вже розбита й районна управа в більшості вже під нашими впливами. Окремі люде з групи мельниківців намагаються подекуди викликати вражіння про свою силу та великі політичні впливи (особливо поза межами Укр. Земель), однак як дотепер всюди зустрічають їх з недовір'ям і ворожістю.

У Львові зібрання робітників гостро осудило розбивацьку й шкідницьку роботу мельниківців, прогнавши їх представників зі салі нарад.

Зорганізована ще 7.VII.1941 р. на зборах громадянства в справі консолідаційної акції Рада Сеніорів приписала собі право говорити в імені цілого Укр. громадянства. Однак досі не зробила вона ні одного кроку в некористь нашої лінії, бо речник Організації, який є все присутній на нарадах сеніорів) всякі невідповідні почини [...] Поза тим Рада Сеніорів дається уживати як інструмент нашої [...] при певному натиску з нашої сторони здобувається на гідну поставу.

21. VII. 1941 на засідання Ради Сеніорів прибув представник мельниківської диверсії др. Гнатевич, складаючи заяву, що група, до якої він належить, вважає необхідним і доцільним забути всі дотеперішні спори, припинити внутрішньополітичну боротьбу та створити діловий Комітет, в якому могли б співпрацювати всі українці доброї волі без огляду на свою попередню політичну діяльність та програмово-політичну різницю.

Рада Сеніорів постановила супроти того побільшити свій склад через кооптацію представників нашої Організації й групи мельниківців та переіменувати себе в Українську Національну Раду.

Дальших рішень в тій справі Рада Сеніорів ще не видала, головню через те, що була змушена свою увагу звернути на питання нім. плянів створити з Західних Областей України Генерал-Губернію. Рада Сеніорів постановила вислати на руки нім. мін. закр. справ Рібентропа протест проти утворення з Західних Областей України Генерал-Губернії. Сьогодні прибув до Львова др. Кубійович, який звернувся до др. Ребета з пропозицією поділитися ролями в роботі в Західних Укр. Землях, причому вичувалося, що він сам бажав би певну роль, правдоподібно, подібну, як в Кракові, на цих теренах виконувати. Др. Ребет не дав на це ніякої відповіді. Др. Кубійович залишається у Львові кілька днів і буде старатися ту справу полагодити.

VI. До сьогодні укр. управи (сільські, міські, районні, окружні, обласні) провели велику роботу в наладнанні ладу й порядку, в урухомленні й відбудові по містах підприємств публичного користування, в організації торгівлі й відбудові промисловості. Безумовно, результати роботи були б далеко більші, якщо б з боку німецьких військових чинників робота наших управ не зустрічала перешкод.

Пекучою справою є питання упорядкування земельного питання в зв'язку з настроями селян ліквідувати негайно й за всяку ціну колгоспи. В більшості випадків селяни самі ліквідують колгоспи, розподіляючи масиви колгоспної землі поміж себе. Це особливо на Східних Укр. Землях, де селяни бажують негайно ліквідувати колгоспи і всякі розмови чи натяки про те, що колгоспи будуть ліквідовані пізніше з уваги на потребу плянної розв'язки тої проблеми й упорядкування законним шляхом) приймають з великим недовір'ям і трактують це як заповідь замаскованої політики, скерованої ва шкоду укр. селянства. Наші люди, які найшлися на Східних Землях, в тому питанні кидають клич негайної ліквідації колгоспів і тим захопили укр. селян та поєднали їх беззастережно до нашої акції. Мельниківських дольмечерів, які давали селянам на Східних Землях інші відповіді, укр. селяни прийняли як ворожих агентів.

В деяких районах Західних Областей священники намагалися й намагаються відібрати від селян церковні землі, передані селянам більшовицькою владою, чим викликали й викликають серед селян схвильовання і невдоволення.

Послання Митрополита Шептицького з дати 10.VII.1941 р. про організацію парохії й громади викликало серед укр. громадянства погане вражіння. В тому посланні Митр. Шептицький закликав духовенство організовувати місцеву адміністрацію, надаючи священникам право силою своєї власті встановлювати по громадах вїттів та нач. міліції. Це тоді, коли в Західних Областях не було вже села, в якому сільська управа нашою Організацією не була би зорганізована.

Митр. Шептицький візав духовенство обняти всі ерекціональні грунти й мастки та організувати школи й заключувати з учителями службові договори.

Митр. Шептицький наказав духовенству підготувати нім. прапори й декорувати ними парафіяльні будинки та візав населення до послуху нім. владі та цивільній владі, якщо така згодом буде організована.

Молодих людей, які були примушені покинути землі своєї батьківщини й виїхати за кордон, Митр. Шептицький візав до спокою й розваги, звертаючи їм увагу, що всякі виступи, на які можуть їх пхнути, були б тепер непростимим злочином.

Це в короткій формі основні думки згаданого послання. Ясна річ, що згадане послання не може не причинитися до зросту хаосу й замішання в Західних Обласнях.

VII. При призначуванні укр. управ всіх ступнів наші Організації руководились в засаді принципом фаховості й на тому принципі організовані всі наші управи. З тієї причини увійшли туди люди, які в минулому проявляли більшу чи меншу політичну діяльність (УНДО, радикали, Ф.Н.Є.). Всі вони сьогодні заявили, що визнають беззастережно авторитет Проводу ОУН й дійсно по нинішній день лояльно виконували всі директиви місцевих Проводів ОУН і на зовні виступали як сторонники нашої Організації.

Нового складу Обласних Управ, Окружних та Міських наразі не подаємо. Подаємо тільки склад Львівської Обласної Управи та голів інших Обласних Управ.

Склад Львівської Обласної Управи:

Голова — др. О. Марітчак.

Заст. гол. — мгр. Спольський.

Реферати — Заг. адмін. — др. Росляк (адвокат з Чорткова, б. радикал).

Земельний — інж. Девосер.

Промислу — інж. Бачинський.

Торгівлі — дир. Квасниця.

Ком. Госп. — п. Кульчицький.

Сусп. Опіки — др. Гриньовський.

Фінансів — мгр. Стець.

Шляхів — інж. Рижевський.

Заготівель — М. Кульчицький.

Інші реферати ще не обсажені.

Голови Обласних Управ:

Тернопільської — В. Охримович, член ОУН.

Станиславівської — інж. Семянчук (б. прихильник чи член Ф.Н.Є.)

Волинської — А. Марченко (член ОУН).

Рівенської — Карнаухов (адвокат, наш прихильник), заст. Волошин Р.

Житомирської — Лицюк (ближчих відомостей про нього ще немає).

VIII. Останні відомості зі Східних Земель говорять, що Українську Державність проголошено також на терені Вінницької та Кам'янець-Подільської Обл. в частині, звільненій від московської окупації. Там теж організується місцева адміністрація, але звітів ще нема.

На Східних Землях населення скрізь вітає Провід ОУН і Провідника С. Бандеру. Нім. військові чинники прихильно ставляться до проголошення Державності на Східних Землях. Вороже ставляться тільки політичні референти. Перешкоди в нашій роботі роблять мельниківські диверсанти, які на кожному кроці стараються нашу акцію паралізувати. Особливо визначився дотепер з цієї роботи п. Сулятицький. Диверсія мельниківців на Східних землях дотепер не дала ніякого успіху, а противно, своєю розкладовою роботою і зв'язками з німцями зміцнила наші позиції.

З Пінщини та Берестейщини відомостей нема. Організація міжобласного, краевого уряду дуже актуальна. Деякі уряди, як земельний, дорожний, фінансовий, вже є, інші могли би скоро бути, однак з політичних причин я не був в спроможності цього поставити. Якщо ніщо не перешкодить, в найближчих днях поставлю це.

Слава Україні!

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833.—Оп. 1.—Спр. 15.—Арк. 8-12.

Витяг з протоколу зборів голів і секретарів громад Лопатина щодо організації місцевого самоврядування

23 липня 1941 року

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ 1

зборів голів і секретарів громад, які відбулися в Лопатині 23/7-1941 р.

Канцелярія громадської управи:

1. Голова і секретар мають всі справи полагоджувати совісно і точно. Всіх інтересантів залагоджувати по змозі на місці у себе, а не відсилати до району, де не знаючи докладно цих людей і їх обставин уряд не має даних до позитивного полагодження. Справи, яких не можна з важних причин полагодити на місці в селі, передати в район, але з точними і достаточними матеріалами, а краще всього сам голова прибуде з заінтересованими.

2. Не допустиме, щоби в годинах урядових не було голови і секретаря з канцелярії і сторони шукали його всюди. До тепер не оголошені години урядування в селах; обов'язують години від 7 рано – 11 і від 2-5. Коли на довше виїздив голова або секретар (наради), в канцелярії мусить бути заступник голови.

3. Голова села є відповідальним за порядок і всі справи в селі, однак щоби більш точно і докладно вив'язатись з обов'язків в кожному селі (присілку) треба покликати до життя громадські комісії, які виконують і пильнують виконання завдань даного ділу праці.

4. Належить сейчас в кожному селі покликати (вибрати) слідуєчі комісії

1. Земельну комісію (на 20 домів 1 член)

2. Дорогову (4-6 членів)

3. Санітарну (3-4 члени)

4. Опіки суспільної (3-5 членів)

5. Уряд роз'ємчий 3-5 членів)

6. Таксаторів (3-4 члени)

7. Ревізійну (5 чоловік)

8. Господарську (головою – голова, а членами всі назначені завідувачі установ). Компетенція і засяг праці цих комісій точно означений і знаний громаді.

5. Голова є господарем громади і її представителем. Йому підчиняються і виконують його зарядження секретар, всі працівники громадські і члени комісій. Місцева міліція, крім завдань, які виконує з припоручення району, обов'язана всецільно допомагати голові в праці, а також виконувати його зарядження, яко влади громадської.

6. Негайно покликати до життя:

1. Читальню, 2. Сторожу огневу, 3. Кооперативу.

Зарядити:

1. Стійку, 2. Дижурних денних, 3. Варту нічну.

Підібрати:

1. Полевих, 2. Гаєвих, для охорони ліса і лісоматеріалів.

Всі ці зарядження не повинні залишитись тільки на папері. Комісії мають дати велику допомогу урядові громади в будівництві нового життя і в опорядкуванні хаосу большевицького. Не можна забути вже минулого і тільки свої справи особисті убиватись – тратити час і сили, їх треба віддати на побудову свого нового життя, а щойно в опорядкованій громаді думати о своїх справах і добрі.

7. До дня 1/8 голови громад перешлють в район (в 2 примірниках) 3-й оставлять в себе викази:

а) голів і секретарів громад

б) членів земельної комісії

в) членів санітарної комісії

г) членів комісії суспільної опіки

д) членів дорогової комісії

е) завідуєчих установ промислових; – кооперативних; державних

з) склад уряду роз'ємчого

і) склад громадсько-ревізійної комісії

- й) Полевих
- к) дорожника
- л) заряд читальні
- м) заряд кооперативи (молочарні)
- н) виказ осіб з других околиць (окремо східних областей)

Крім таких виказів належить надіслати:

1. Евіденцію населення, живого і мертвого господарського інвентаря.
2. Евіденція засіви.
3. Евіденція промислових, торговельних і культурно-освітних установ.

В кожній канцелярії громадській урядування має провадитися правильно в книгах, тому належить сейчас заложити і відтепер провадити:

1. Протокол подав чий
2. Реєстр засвідчень
3. Книгу касову
4. Інвентар громадський і інвентарі установ
5. Всі евіденції статистики (як взори і біжучі)
6. Евіденція всіх членів комісій, установ і т.д.
7. -"- мешканців чужих околиць (окремо східних областей)
8. -"- бідних
9. -"- шкід воєнних з поділом: будинки, полеві шк. інвентар ж.
10. Книга мельдункова
11. -"- протоколів громадських
12. -"- донесень
13. Евіденція робітників і фахівців (працівників всяких професій)
14. Реєстр кар адміністрацій них

Всі ці евіденції провадити на окремих зошитах (за взором).

Справи господарчі:

1. Спис матеріалів споживчих в державних і кооперативних установах.
2. Забезпечити державне майно (дерево в лісі), інвентар бувших колгоспів від крадіж і нищення, як також майно осіб, вивезених большевиками.
3. Подати на письмі, чи в селі існує ще колгосп, який його простір, з чийх піль складається, а коли нема, подати причину і час ліквідації.
4. Покликати сільські земельні комісії, які також будуть компетентні для по-лагоджування всяких спорів при зборі.
5. Половину всього збору (без огляду з якого це поля) належить забезпечити для держави.
6. Землю колгоспу бувшого по зборах віддати власникам, які посідали її перед заложання колгоспу (фільварки і інші не підлягають).
7. Землю колгоспів віддати біднякам свого села, а якщо їх мало, то другого села в узгідненні з районом).

8. Землю вивезених наших людей віддати їх родині.
9. Малоземельні жиди, які особисто працюють на ріллі, можуть зібрати 50% збору, другу половину забезпечити за урядом.
10. По жнивях всі землі мусять бути приготовлені до управи і засівів під загрозою конфіскації майна і вивезення до таборів робітничих.
11. 24/7 ц.р. покликати до життя земельну комісію т.е. голова скличе збори комісії, на яких буде обговорена техніка переведення жнив.

СУСПІЛЬНА ОПІКА.

1. Усталено оплати лікарські:

а) за амбулаторійні візити побирати	5	крб.
б) за вихід до дому в місце	10	-”-
в) за лікування в шпиталі.	15	-”-

 (за бідних платить громада)
2. Лікарня в Шуровичах буде зліквідована. Позістане тільки в Лопатині.
С-п-рави загально адміністраційні:
 1. При райуправі створений діл реєстрації працівників і фахівців.
Повідомити про це села району.
 2. В м.Лопатині,Щуровичі, Топорів – жиди покличуть свого старого голову і оберуть собі нового голову, до якого буде відноситись управління в справах загалу жидів. О виборі повідомляти районне управління і всіх жидів до 1/8 ц.р.
 3. В справах ветеринарійних урядує Др.Яворскі при земельному відділі райуправління.
 4. В районі організується МТС для вжитку господарського відділу райуправи громади допоможуть в його організації. Зголошуючи інвентар і т.д.
 5. Заборонити пасти в культурах і в лісі (кари адміністраційні). [...] полеві, лісові безвзглядно карати. Голова громади має право і обов'язок на шкідників закладати кари адміністраційні по 10 крб. від штуки, крім того вартість шкоди і булата таксаторів. Опірних шкідників арештувати і відсилати в район.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.67-69.

**Визначені маршрути просування
роїв похідної групи на Поділлі**

До 24 липня 1941 року

Траса правобічна

ПРОСКУРІВ

Дережня 40 км.
Кальная Дерезна
Згарок
Волковинці
Гришки
Луки Барські
Бальковці 90 км.
Людівка
Пултовці

ВИННИЦЯ 130 км.

до Стадницьі 10 км.
Місця постою:
До Хутора 10 км.
Гуменного 18 км
Старих Секеринниць 15 км.
Комарова 13 км.
Еленівки 24 км.

До визначеного місця постою
належить прибути
в дні 24.7.1941 р.

Траса правобічна

ПРОСКУРІВ

Меджибож
Летичев 48 км.
Вербка
Дяковці
Селище 83 км.
Зарванці

ВИННИЦЯ 115 КМ.

Місця постою:

Гаврилівки 10 км.
Крушлинниць 15 км.
Коханівки 18 км.

До визначеного місця постою
належить прибути
в дні 24.7.1941 р.

Резолюції всенародних зборів українців Тернополя та околиць на підтримку Акта про відновлення Української Держави

27 липня 1941 року

РЕЗОЛЮЦІЇ. ВСЕНАРОДНИХ ЗБОРІВ УКРАЇНЦІВ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ І ОКОЛИЦЬ.

Всенародні Збори міста Тернополя і околиць з великим захопленням вітають проголошення Української Самостійної Соборної Держави, dokonane Проводом Організації Українських Націоналістів на терені міста Тернополя дня 3 липня 1941 р. – бо лише Українська Самостійна Соборна Держава відповідає всім життєвим інтересам Українського народу та являється єдиним логічним впливом довголітньої завзятої ні на мент невгаваючої боротьби Українського Народу за свою державність.

Всенародні Збори міста Тернополя і околиць дають вислів глибокої вдячності великому Німецькому Народові, його Вождєві Адольфові Гітлерові та побідноносній Німецькій Армії за жертвенну допомогу Українському Народові у його визволенню з-під гнету моськовско-більшевицького імперіалізму.

Непереможну Німецьку Армію Український Нарід вітає як свою союзницю та освободительку, заявляючи однодушно свою співпрацю з німецькою Державою у великому ділі встановлення нового ладу в Європі.

Всенародні Збори міста Тернополя і околиць заявляють своє однодушне: та беззастережне підпорядкування програмово-політичним напрямним Організації Українських Націоналістів, яку веде її Провідник Степан Бандера, як єдиний провідній суспільно-політичній силі Українського Народу та визнають п. Ярослава Стецька Головою Краєвого Правління Західних Областей України.

З уваги на те, що Провідник Організації Українських Націоналістів Степан Бандера лише на рідній українській землі при безпосередній співпраці всього Українського Народу зможе як слід виконати покладені на нього Українським Народом великі обов'язки й завдання

Всенародні збори Українців міста Тернополя і околиць звертаються до Уряду Німецької Держави з проханням про дозвіл на поворот Провідника Організації Українських Націоналістів Степана Бандери на матірні землі.

Всенародні Збори міста Тернополя і околиць висловлюють свою непохитну віру і впевненість в тому, що солідарність Українського Народу без різниці верств станів і професій, його карність, жертвенність та беззастережне підпорядкування Проводові Організації Українських Націоналістів при оперті на прихильність Вождя великого Німецького Народу Адольфа Гітлера, дають повну запоруку, що будівництво Української Самостійної Держави не зустрине жадних перешкод та

що Український Нарід стане єдиним суверенним господарем і володарем на своїй відвічній Українській Землі.

Тернопіль, дня 27. липня 1941 р.

*Президія Всенародніх Зборів Українців міста Тернополя і околиць.
о. Пасіка Іван, Кузьмійчук Йосиф, Цегельський Роман, Трач Володимир,
Солтис Онуфрій, Хомова, Заблоцький, Кметь Осип, Козуб, Лиска
/одинадцять нечітких підписів/.*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833. — Оп. 1. — Спр. 15. — Арк. 16-16 зв.

Звіт про просування похідних груп ОУН на схід

Після 27 липня 1941 року

ЗВІТ

Мік, Житомир — 20—27 липня 1941 р.

I

Стан країни за бувшою польсько-совітською границею сильно відрізняється від давніших польських західноукраїнських земель. Особливо тепер, після відвороту совітських військ, сильно потерпіли міста (Новоград-Водинськ, Житомир). Багато будинків попалили большевики вже після приходу німців при допомозі агентів, яких вони залишили, звичайно жидів. Усі склепи в містах відчинено й віддано до пльондрування цивільному населенню. Це виконано ґрунтовно. В Житомирі нема ні одну склепу, в якому можна б було знайти що-небудь цілого.

При відвороті большевиків виїхало із міста дуже багато населення, головно жидів, теж українців, що були в якийсь спосіб зв'язані з владою. І так з Житомира виїхало около 60% населення. Через те остали майже самі українці, дуже мало жидів і поляків. Населення незвичайно застрашене і в перших днях взагалі не показувалося на вулицю. Щойно після вияснення положення нашими людьми і нав'язання певних контактів із місцевими, можна було помітити певне життя в місті. Прим[іром]: відбуто сходина жіночтва, сходина робітників, молоді і т. д. Вияснення на таких сходинах приймають люди незвичайно зворушливо і реагують дуже живо на всі зарядження. Прим., акція жіночтва допомоги шпиталям, реєстрація фахових сил і т. д.

У загальному годі ствердити, щоби населення дуже інакше приймало зміну положення, як це колись, мабуть, вони приймали большевиків. Ніхто не певний, чи большевики не вернуться, застрашені всякою владою, вони послухно приймають теж зарядження тих, що прийшли тепер. Характеристичним, що не проявляють ніякої ініціативи самі, доки не почують чогось від наших або не дістануть виразного доручення від німців. І це так у місті, як і на селі, хоч у другому випадку більше ініціативи. Військо, що проходить тепер на схід, поводитьсь досить дико мимо того, що мають виразне доручення — не грабувати. Можна пояснити це тим, що нічого не можна нормально одержати, й вони стараються силою забрати все, що їм потрібно: харчі, знаряддя, підводи і т.п. Населення приймає це спокійно, бо привикли до більших репресій. Однак занадто позитивно не настроюють ці речі населення до німців.

II

Після приходу перших наших одиниць на терен Житомира, назначено управу міста (місцевого), голову міліції з Галичини й голову обласної управи, члена організації, який коротко перед війною, як підпільний, перейшов на тамті терени. Крім того, старалися вони розрушати місцеве населення, бувших урядовців міських і обласних установ вертати на свої місця праці, які були зовсім знищені. Протягом одного тижня вдалося розрахувати людей так, що можна було німцям їх представити. Від того і починається весь клопіт. Як пізніше згадати, відношення німців є абсолютно вороже проти того, щоби на теренах східних і осередних земель діяли в якийсь спосіб члени організації. Це виявляється і в тому, що вони відразу шукають контакту із місцевими і стараються — даючи їм інструкції, як вести поодинокі діли управління і інспірують їх у тому напрямі, щоби усувати назначених спочатку наших людей. І так: голова місцевої управи назначив уже іншого команданта міліції, якогось місцевого. Також відставили до Рівного голову обласної управи і на його місце вибрано місцевого, який вправді досить добре відноситься до нас і слухає, але є мало самостійний і тому легко попаде під вплив німців.

Теперішній стан ще дуже пливкий. Головно тому, що через опізнення здобуття Києва осіло в Житомирі три армейські штаби — усі Сондербеауфтракте й інші спеці від українських справ, що вибиралися до Києва, з них має відповідні повновласті і старається порядкувати після своїх поглядів. В Житомирі був Баєр, Фербек (з групи Айкерн). Дольмечером 1-шого є Андрусак (поводиться зовсім добре), а 2-ого Соляницький, який на кожному кроці інспірує відповідно Фербека.

III. Відношення німців.

Найкраще відносять до нас (членів організації, що тамтуди приходять) фронтові частини. Звичайно, помагають сильно у переході вперед, беруть на вози, питають навіть, чому не мають скорострільів, і без сумніву висказуються за са-

мостійністю України. Це, ясне, зовсім не перешкоджає в тому, що в населенні вони не все бачать тих представників самостійної України і поводяться, як вище згаду. Подібно ставляться також у полагоджуванні формальних справ поодинокі уряди, настановлювані фронтовими відділами, як, прим., Ортскомандатури в перших моментах після заняття міст. Звичайно, після перших частин приходять більше зорієнтовані старшини про відношення до українців, а особливо до організації і проголошення самостійності. Тому, коли в перших моментах можна виписувати на брамах, що їх строять для привітання німців наші, не місцеві люди, усе, що нам захочеться, прим.: «Хай живе організація ОУН, Степан Бандера, Самостійна Україна» і т. п., то відтак заборонюють писати навіть «Вільна Україна», а кажуть писати «Звільнена». Про організацію або Степана Бандеру не вільно писати нічого. Таке відношення помічається у всіх відповідальних старшин, а пояснення їх можно подати після розмови з Ваєром, а відтак з Фербеком.

Баєр стрінув мене на подвір'ї міліції і, делікатно запитуючи, як я там дістався, просив прийти до нього пополудні. Я прийшов разом із Климишином і з настановленим нами головою обласної управи. Його засадничий погляд на справи такий: найважливішою річю тепер є — упорядкувати життя на Україні. Тому, що винищена інтелігенція, є прямо фізично неможливе налагодити державний апарат так адміністративний, так і продуктивний тими силами, якими ми — українці — розпоряджаємо. А вже в ніякому випадкові не може уявити собі, щоб ми — група Бандери — мали тільки людей, які відповідали б форматом на ці пости. Прим., він питав, чи ми маємо посадника міста для Києва, або згадував, що після його загальних обчислень потрібно нам 80 000 урядників на самі вищі пости. Звідки ми їх візьмемо? На західних землях цю справу ще можна поладнати, тому він, хоч засадником не може признати нашого уряду, а тим самим усіх назначень із рамени цього уряду, не усував людей, яких у цей спосіб назначувано, коли вони відповідали фахово даному постові. Тим самим, — казав він, — хоч ні уряди, ні революційного проводу (на які покликувалися наші при іменуваннях людей у Станіславівщині) не признає, фактично їх признавав. Однак, він певний, що зовсім інакше справа представляється на східних землях. Тут ми не ділали, матеріал відповідний на такі пости утік з большевиками, і тому труднощі будуть багато більші.

Відносно проголошення самостійності — казав, що це був звичайний обман. Найгіршим було це, що спікер радія сказав воякові в радіостанції, що тримав там стійку, що він має прочитати в порозумінні з німецькою владою якесь проголошення. Тим часом ніякого порозуміння в цій справі не було. Бандера навіть не старався говорити перед тим з Гітлером. Сам він Баєр говорив із Митрополитом, і той мав бути обурений на склад уряду. Зрештою — як можемо робити ми щось подібного, доки на наших теренах проливають німці кров. Крім того, заявив він, що німецький уряд ніколи не буде говорити з рухом, в якого в рядах є людина, як

сот. Ярій. Не подаю тут наших відповідей, бо йшло мені тільки про те, щоби подати в звіті його погляди.

Фербек з групи Айкерна прибув тамтуди дещо пізніше, після того вже, як упорядкував Волинь. Він приїхав зі Солятицьким, і перший їх подвиг був, що задержали групу наших людей, яких транспортувало наше тягарове авто на провінцію. Їх було около 14 і їхали в доколичні села під покришкою праці, яку веде Климишин (майор Йост). Він казав їм усім вернути до Житомира і там випитував Климишина, чи справді ці люди призначені до тої праці, яку він подав. На жаль, усі вони дали посвідки від Ортскомендатур, потверджені добрягою Фердфеблем, що ідуть організувати районні і сільські управи. Це не згоджувалося з тим, що казав Климишин, і їм заборонено цю працю. При тій нагоді — він говорив довше зі мною, представляючи такі погляди: коли на західних землях безсумнівний провід майже лежить у руках Бандери, то вже на Волині про нього мало хто чув. Там — мовляв — бандерівці відсувають на другий пост місцевих, забираючи собі найважливіші становища. І тим накидають волю населенню, якого наставлення зовсім інше. На східних землях не то, що про Бандеру, але навіть про організацію ніхто нічого не чував. Тому він вправді допустив, що б наші люди тепер там працювали, але ствердив у п'яти селах, що вони — замість вести пропаганду за обрібку колгоспів, ведуть політичну роботу, і то в напрямі Бандери. Тому він є змушений зарядити усунення усіх українців, що походять з західних земель, з тамтих теренів. На політичні справи тепер ще абсолютно не час, крім того, наробили ми німецькій владі багато клопотів у зв'язку із проголошенням самостійності. Тим більше, що все те ми покриваємо порозумінням з урядом, якого абсолютно нема. Тим більше — мовляв — робиться в групі Айкерна закид, що вони з нами співпрацювали, і тепер вони мусять усе ще вивчити.

В цілому я зауважив, що його аргументи були того самого рода, як в Солятицького. Солятицький був кілька разів на подвір'ї в міліції і говорив кілька разів з Климишином. Звідси я знаю його погляди.

Зарядження Фербека вже починають ділати. Доручення — забратися із тамтих теренів — одержали 6-ох наших хлопців, що йшли на Харків. Також Феник і я дістали доручення зараз виїхати із Житомира і зголоситися у ратуші у Львові в кімнаті 33. Там мав урядувати колись Чучкевич, а тепер Мілянич. Я вернув із Житомира, але там не голосився.

Копія. Машинопис.

ЦДАГОУ: Ф. 3833. - Оп. 1. - Спр. 14. — Арк. 45-47.

Звіт з Підкамінецького районного свята проголошення самостійності України

Пропагандивне Бюро

*28 липня 1941 року
Підкамінь 28 липня 1941 р.*

Підкамінецького району

ЗВІТ З РАЙОНОВОГО СВЯТА ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТІ

В склад Підкамінецького району входить 24 сіл, 340.000 населення приблизно. В тім около 8-9% поляків 2-3%, жидів і 90-88% українців.

Свято проголошення Самостійності відбулося 27/VII-1941 р. Вже раннім-ранком зі сіл сходиться молодь, старші і діти без різниці віку і полу в похідних колонах з прапорами на свято. Всі села оформлюються в одну колону і відходять на полеву Службу Божу, яку править о.Декан Туркевич в асисті 7-х священиків.

По Службі Божій слідує проголошення Самостійності Головою Революційного Районового Проводу о. Ізидором. Всі стоять на струнко, старші бабусі зі зворушення плачуть. Під час піднесення прапора на машт і Нац. гимну – який грає орхестра, 10-тисячна маса маніфестує свою єдність з О.У.Н. підняттям правої руки до привіту і поставою на струнко.

З площі весь похід двигается на дефіляду, яка відбувається перед трибуною Рев.Проводу в карних рядах парадних колон перемашеровує 9,659 людей

в тім	120 кіннота
-"-	30 роверисти
-"-	9509 піхота

В святочному настрої всі села в парадних колонах розходяться домів.

РЕРЕФЕНТ ПРОПАГАНДИВНОГО БЮРА: (ГРИЦАЙ)

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.44.

Звіт про діяльність Сокальської повітової управи щодо організації української влади

28 липня 1941 року

ЗВІТ

В перших днях по вибуху війни Українські громадяни міста Сокаля створили за ініціативою Макара Володимира міську управу, яка з приходом Войка Івана переорганізувалась в Повітому Управу в такому складі:

- Голова Повітової управи
 Заступник Голови Повіт. Управи
 Секретар Повіт. Управи
 При Повітовій Управі є такі відділи:
- 1) Господарки і виживлення інженер Чужак Мирон (ор. член ОУН)
 Референти: а) Земельний Гнатюк Панько
 б) Торговельно-промисловий інж. Миколяк
 в) Промисловий і спеціально кооперативний Петриченко
 г) Молочарство інж. Томашівський,
 г) Дрібні промислові і ремісницький Звадюк Володим.
 д) Дорогово-будівельний інж. Пелех і інж. Заставний.
- 2) Відділ Народної Освіти і Пропаганди Нестор Ріпецький (член ОУН):
 а) 3 реф.: Шкільний інспектор Мгр. Шульга Гриць
 б) Позашкільної освіти Гриньків Євген
 в) Виховання молоді: (необсаджено) веде Сведницький В.
 г) Мистецька Секція Сусудко Гриць.
 г) Жіночий Пелехівна.
- 3) Відділ лісний: Білик
- 4) Суспільної Опіки і праці:
 Бюро праці:
- 5) Фінанси (необсаджений)
- 6) Відділ мешканевий

В повіті зорганізовано по всіх селах 6 Сокальського району і сіл 6 Сокальського повіту, крім Сільця Белзького, Куличкова, Ванева, Прусенова з Велико-Мостенського району, Громадські Управи. Сталий контакт і інструкції для громад загально-адмін. видає голова й заступник, ділові й поодинокі керманічі відділів.

Громадські управи складаються з 9 членів. Компетенції, як залуч. ч.І.

1. Господарський відділ веде всі господарські справи повіту. Видано інструкції в справі колгоспів, залишеного майна, жнив, урухомлено фабрику сукна. Заряд Український. Робітники майже самі поляки і жиди. Нема наших фахівців. Приготовляється і фабрику металевих виробів (гудзиків, тризубців, розет, цвяхів, шпильок. Може робити й гільзи до набоїв).

Торгівля наладжується. Приватних підприємців ще нема. Союз має досить великі запаси товарів і обслуговує кооперативи. Наладжується зв'язок зі Львовом. Шевські, кравецькі, слюсарські і столярські верстати потрохи працюють на засадах кооператив. Працює три пекарні і одна фабрика содової води. Молочарство організується на зразок Маслосоюзу. Дороговий відділ направляє дороги. Матеріал бере з магазинів, де більшовики громадили його на будову укріплень. Будівельний веде відбудову погорілих господарств. Певні труднощі зустрічає в

роздобуванні матеріалу, бо Ортскоманда дала застереження щодо матеріалу з сокальської околиці й лісів. По стинані дозволяє брати, але рубати не дозволяє.

Дороговий плянує будову дороги Сокаль-Пархач, щоб получить Сокаль зі Львовом.

2. Відділ Нар. Освіти і просвіти видає щоденник, ред. Н. Ріпецький. Що до ред. є певні застереження, але трудно обійти цензуру. Крім щоденника, видано: Збірку пісень Боротьба з Москвою - Ясенка, Збірку Поезій – Ріпецького. В проєкті «Ой три шляхи» В. Орлика (місцевого) Белетр., листи до близьких і далеких Ріпецького Н. (Дубліці) передрук нашої літератури з б.б. (Українськ. робіт. Стецька, Наш шлях боротьби Орлюка Ч.І.)

Спроваджено трохи літератури з бібліотеки, урухомлюється книгарство. Є около 20 мап України.

Шкільний веде реєстрацію учителів, реєстрацію шкіл, розроблює навчальну програму для народ. шкіл і підготовляє друк підручників.

Позашкільна освіта: відновляє філію Просвіти, відновлює читальні.

Є зорганізований мішаний і музикальні хори і оркестри. Дир. і член оркестри є по більшій кількості поляки, які слухняно виконують свою роботу.

Відділ молоді веде організаційну працю над організуванням Січей, Жіноча Секція підготовляє санітарний курс.

3. Лісний організує охорону ліса і налагоджує лісну господарку.

4. Суспільна опіка опікується Українцями з Східних Укр. земель і всіма, що потребують помочі, веде безплатну кухню.

Бюро праці реєструє всіх працівників. Працю дістають в першу чергу і поки що тільки Українці.

5. Фінанси не налажені. Є організований Банк, що веде поки що біжучі рахунки. Податковий уряд ще не зорганізований.

6. Мешканевий: переділ мешканевий перебирає адміністрацію над державним і безпанським будинками.

7. Пошта не урухомлена. На урухомлення пошти Ортскомандантура не хоче дати дозволу.

Міліція: стан загальний	804	людей
Сокаль місто	300	”-
Повіт	504	”-
Озброєних: Сокаль місто	230	”-
Неозброєних	70	”-
В повіті озброєних тільки.	30	”-

Сокаль 28.VII.1941 р.

СЛАВА УКРАЇНІ.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.93-94.

Протокол ч.1 засідання Екзекутиви ОУН Кам'янець-Подільської області про організацію української влади

29 липня 1941 року

Прилога Ч.5.

Відпис протоколів з засідань Екзекутиви ОУН Кам'янець-Подільської області.

Протокол Ч.1.

засідання Обласної Екзекутиви, що відбулося 29 дня липня 1941 р., початок о 4-тій год. пополудні.

Приявні:

Козак Микола
Притуляк Денис
Зброжик Володимир
Мгр. Лисяк Олег
Фриз Микола
Охримович Теодозій.

Порядок нарад: 1. Звіт з нарад з німецькими властями

ад. 1. Звіт з нарад з німецькими властями («Ортокомандантур») виклав друг Притуляк Денис, що є зв'язковим між Обласною Управою та нім. владою.

Німецька влада заборонила вести пропаганду, друкувати націоналістичні кличі й видавати обласну газету. «Ніякої політики, тільки праця щодо хлібного збору.» Німці поклали собі за ціль тільки зібрати хліб з поля, а все проче усунути на бік. Місцеві нім. урядові чинники не зрозуміли правдивого змісту націоналістичних кличів н.пр. «Серп і молот, то смерть і голод» (після їх думки це заклик до саботажів). Впав запит з боку нім. влади, і під чиїм проводом ми, як члени ОУН, працюємо на цьому терені, відповідь була: «Ми працюємо під проводом Степана Бандери». Мимо старань, все усунемо на бік, а на перше місце поставили збір збіжжя.

Тільки позитивною була відповідь, що до організації міліції на терені Кам'янець-Подільської області й організація Обласної Управи.

Зв'язковий друг Притуляк Денис запевняв, що в дальшій своїй праці буде старатись добре поінформувати й переконати німецьку владу про ціль нашого приходу й праці в Кам'янець-Подільську область, а головно про ціль нашої пропаганди.

Дальший порядок нарад:

1. Плян праці на найблищий час.
2. Організація Обласного Уряду.

ад.2. Провідник друг Козак Микола заявив, що ми повинні по-перше працювати над господарською розбудовою області, а рівночасно розбудовувати ор-

ганізаційну сітку, яка по нашому відході з цього терену – (що є можливе) сама могла б вимагати й провадити тутешні маси до нашої найвищої цілі – Сам. Соборної Укр. Держави.

ад.3. Ми повинні опанувати місцеві уряди і розв'язувати всі справи з націоналістичної точки бачення. Перевести список фахових сил по професіям, щоби знати, якими силами розпоряджаємо. Організовані наші люде мають стояти на належному рівні, щоби дати приклад прочим людам, на це звернути увагу.

Члени ОУН повинні настільки бути виробленими, щоби давати належну розв'язку життєвих питань. Впрочім члени ОУН повинні зорити, що зроблено щось такого, що противилося б засадам укр. націоналізму.

Не бавмося в провідництво, лише спільними силами змагаймо до спільної мети. Треба вибрати люде, що зуміли б належно розвинути організаційну сітку в Кам'янець-Подільській області. Всі повинні присвятитися тим справам, з яких можуть найкраще вив'язатися. Коли не можна розбудувати всеціло наше життя, то сконцентрувати наші сили на одній ланці життя, щоби з'єднати собі місцевий елемент, а тим самим прислужимося найкраще нашій справі. Людам, що їм брак творчої ініціативи, дати потрібні інструкції, по яким вони мають працювати. Дати зі себе працю, працю плянову й корисну.

До Обласної Управи ввійшли:

Козак Микола	Лотоцький Богдан
Притуляк Денис	Цуприк Богдан
Лисяк Олег	Побережник Михайло
Охримович Теодозій	Біланюк Володимир
Фриз Микола	Сваричевський Лев.
Голубяк Остап	

До міліції ввійшли:

1. Обласний Командант: Зброжик Володимир
2. Заступник: Карасевич – місцевий
3. Секретар: Роснецький Клим
4. Персональний і референти
Щегрин Яків муштровий

Члени міліції:

Сікора Степан	Білас Євген
Іванець Михайло	Устяник Степан
Гірняк Ігор	Опара Юрій
Олексюк Антін	Мулик Володимир
Бзовий Іван	Гречаник Петро.

Решту міліції покликати з місцевих люде. Вирішено як слід зорганізувати Обласну Команду Н.М., яка буде складатися по 100 (сто) озброєних люде. Крім

Обласної Команди Н.М. при міській Управі зорганізувати охоронну сторожу Міської Управи з 20 (двадцять) людей.

Вирішено з людей приділених до Обласної Управи призначити найменше трьох людей, які будуть полагоджувати всі справи Кам'янець-Подільського району, та призначити людей з Обласної Управи, які будуть займатися виключно нашими організаційними справами.

На цьому засідання закінчено о год. 6.45 вечером.

Кам'янець-Подільський, 29/VII.1941 р.

підписав: Козак Микола -

Провідник Обласної Екзекутиви в Кам'янці-Подільськiм.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.54-55.

Звіт про діяльність української влади в Кам'янсько-Струмилівському повіті в період з 14 по 29 липня 1941 року

Після 29 липня 1941 року

Повітова Управа

в Кам'янці Струм.

Кам'янка Струм., дня.....липня 1941 р.

ЗВІТ

**з праці Повітової Управи в Кам'янці Струм. за час
від 14 по 29 липня 1941 р.**

Дня 29 червня 1941 р. відбулася з ініціативи О.У.Н. нарада громадян міста Кам'янка Струм. На цій нараді рішено покликати Повітову Управу та зорганізувати Народню Міліцію.

На голову Повітової Управи покликано п.проф. Сокола Івана.

Дня I/VII 1941 р. відбулося перше засідання, на яким покликано відповідні реферати і приділено їх слідуєчим особам:

Голова: П.проф. Сокол Іван

Заст. голови О. Дмитрук Евген

Секретар: П. Литвин Мирослав

Організаційний референт. . . . П. Михайлишин Семен

Пропаганда: П. Саган Зиновій

П. Гіжевський Леопольд

П. Яримович Ярослав

Референт Безпеки П. Рудий Володимир

-"- Освіти: П. Косаревич Омелян

-"- Сусп. Опіки: П. Литвин Терентій

- "- Фінансів: П. Сабарай Іриной
- "- Промис. Торгов. . . . П. Мулькевич Володимир
- "- Санітарний: П. Др. Банах Володимир
- "- Ветеринарії: П. Др. Сінкевич Йосиф
- "- Лісовий: П. Басараб Роман
- "- Будівничо-Шлях . . . П. Інж. Яців Орест
- "- Земельний: П. Винар Омелян
- "- Пошти та зв'язку . . П. Лиско Петро

Звіти з праці виготовлено 14.VII.1941 р. і переслано до Львова, тому про початок праці лиш загально, а сам звіт від 14.VII по 29.VII – 1941 р.

Повітова Управа урядила дня 2.VII-1941 р. при співучасті представників Німецької Армії торжественну Службу Божу з проповіддю, а після неї відчитано торжественно з балкону Церкви Акт Проголошення Української Держави.

Дня 2.VII-1941 р. та 4.VII-1941 р. відбувся торжественний і маніфестаційний похорон 18-х жертв, замучених в пивницях тюрми НКВД.

Відбуто вже дві наради голів сільських Управ (сесії).

Приступаю до звіту від 14.VII по 29.VII.1941 р.

В межичасі Повітова Управа змінилася в Районову Управу та змінено деякі реферати, взглядно приділено як підреферати деяких відділів, а приміром: реферат організац. перетворений у відділ Загальної Адміністрації.

1. Загальна Адміністрація, референт п. Михайлишин Семен. Район має 22 села. У селах зорганізовано міліцію та призначено сільські Управи, в склад яких входять: голова, заступник голови, секретар та двох членів. Видано інструкції, як провадити потрібні книги.

2. Відділ Пропаганди. Заняті ДП. Саган Зиновій, Гіжевський Леонід та Яримович Ярослав. Проводять реєстрацію бібліотек, останки записок НКВД, реєструється старшин, підстаршин та стрільців У.Г.А. та У.Н.Р. Відновляють Просвіти, Січи і т. п. Члени Відділу Пропаганди виїжджають з рефератами на села.

3. Безпека п.Кошарський Омелян. Повіт числить 74 села. 3 райони – Кам'янка Струм., Милятин та Буськ. Зорганізовано міліцію по селах.

Міліціантів 659. Крісів 396. Зорганізовано розвідку по селах. В поодиноких міліціях переводиться вишкіл міліціонерів – муштра та наука про оружжя. Патрулювання в селах відбувається акуратно. Зв'язки поодиноких міліцій зі собою наладнано.

4. Шкільний реферат. П.Кесаревич Омелян. Переведено реєстрацію учителів району, списки дітей в шкільному віці. Зорганізовано культосвітну працю учителів серед шкільних дітей та дорослих. Відновлено Кружок Взаємної Помочі Укр. Вчительства.

5. Суспільна Опіка. П. Литвин Терентій і О. Дмитрук Евген. 20.VII-1941 р. Засновано в Кам'янці Струм. Повітовий Комітет Допомоги збірки в натурі та в

грошах. Із збірок користають погорільці міста Ходоїв, повертаючі з тюрми, вдови помордованих через НКВД і позістали українці зі східних областей. Із збірки вислано деяку кількість збіжжя, муки, круп, яєць, дробу та інше у Львів для Допомогового Комітету. Створено захист для дітей під проводом СС.Службниць. З днем 31.VII-1941 року починається дитячий садок під проводом СС.Службниць.

6. Фінансовий Реферат. П.Сабарай Іриней.

Податків ще не стягається. З перебраного майна по більшовицьких установах зібрано 63.507 крб. і 56 коп. та виплачено 32.477 крб. і 53 коп. Піднято доходження проти заготскотовщиків Заготскоту, Укрптахопрому, Заготсіна і т.інш. Стягнуто часть грошей і візвано до зложення решти.

6а. Асекураційний інспектор П.Шелемех Тадей. Виїзд до Львова по інформації в справах асекурації до сіл, щоб справдити, в якому стані знаходяться книги оціночних карток господарств і квитанційного матеріалу. Участь в ліцитації надбужанських сіножатей.

7. Господарсько-промисл. рефер. п. Мулькевич Володимир. Млини всі в русі. Видано зарядження для укомплектування посад в торговельних установах як П.С.К. і М.С.Т. Цегельні та горальні перейшли під управу відповідних трестів у Львові. Кожного дня уділяється багато інформацій та полагоджується негайні справи.

7а. Повітовий Союз Кооператив. Директор п.Максимів Михайло. Переведено ліквідацію кооперативних артілів та склади муки – Заготзерна. Урухомлено пекарні і передано їх новоорганізованому М.С.Т. Зорганізовано 84 крамниць в районі. Зорганізовано Заготконтори як: плодоовочну, м'ясо-яєчну, збіжеву і інші. Відкрито м'ясарню, харчівню і урухомлено молочарню, яка об'єднує 20 збірних точок.

7б. Горальні. п. Давидович Лонгін. Переведено інвентаризацію горалень. Засіялі поля роздано до ужитку робітникам горалень за пайкою такою, яку дає також Радгосп. Горальні на ремонті, лише горальна в Сільці Бенькові може бути чинна. Управа горалень працює на підставі доручень Львівського Спиртотресту.

8. Санітарний реферат Повіт. Уряд. Здоровля Др. Банах Волод. Реституйовано Повіт. Осередок Здоровля в Кам'янці Струм. Переведено інвентаризацію решти майна саніт. та аптечного в повіті. Деякі медичні установи в повіті зліквідовано. Провірено стан лікарні в Буську та епід. лікарні в Будках Незнен. Пошестні недуги появляються тільки спорадично (черевний тиф в Сільці Бенькові та кіру в Горпині).

8а. Ветеринарія. Др. Сінкевич Йосиф. Видано відповідні зарядження в справі гребовищ, корости у коней, скаженини у псів. Відбуваються виїзди в район в справі лічення хорих корів, коней, свиней, скаженини і т.п.

9. Лісовий реферат інж. Басараб Роман. Утворено два надлісництва в Сільці та Гарбовій. Праця ведеться згідно з зарядженням Дирекції Лісів у Львові.

10. Шляховий реферат Інж. Яців Орест. Все не виконано в повіті мостів 8 довиною 252.50 мтр та звезено дерева 130 кбм. Каналів 3 шт. бетонових каналів

довжиною 23 мтр. Доріг брукованих зремнтовано 31 км. Звезено каміння 350 кбм. Зужито на ремонт каміння 490 кбм. Грунтових зремнтовано 0,7 км., виконано профільовання.

11. Земельний реферат інж. Винар Омелян. Видано зарядження про реєстрацію всіх коней, корів і свиней з бувших більшовицьких установ і б. більшовицьких урядовців, всіх ліценціонованих жеребців, бугаїв і кнурів, шкілок і садів по бувших фільварках, колгоспах та радгоспах. Наладнано адміністрацію радгоспів та тимчасове відношення колгоспів до одноосібних господарств. Забезпечено засіяні колгоспні площі та зорганізовано їх обрібку на місцях. Переведено ліцитацію сіножатей над Бугом. Зажадано від солтисів, щоб доставили земвідділові різних мірничих інструментів і т.д., які знаходяться на терені громад по б. більшов. установах.

12. Поштовий Уряд. Нач. Диско Петро. Інвентаризація в цілому повіту поштових агентур і поштового Уряду в Кам'янці Струм. З днем 1/VIII-1941 р. починається служба лучення внутрішніх телефонів: Почавши від 23/VII-1941 р., доставляється зі Львова щоденник Українські Вісті.

13. Управа Міста. Голова п. Свенціцький Михайло. Місто проводиться до порядку. Роботи чищення міста, а то і деякі наприви доріг виконують жидівські робітники. Жиди носять опаски. Управа міста при допомозі шляхового відділу будує міст на Бузі.

В залученні:

- I. Попередній Звіт до 14/VII-1941 р.
- II. Протокол ч.1. зібрання солтисів і секр. в дні 10.VII
- III. Протокол ч.2. зібрання солтисів і секр. з дня 29/VII
- IV. 16 звітів поодиноких рефератів.

Голова Районової Управи:
(підпис)
(Сокіл)

Секретар:
(підпис)
(Литвин)

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.36-38.

Протокол ч.2 засідання Екзекутиви Кам'янець-Подільської області про розв'язання поточних справ української влади

30 липня 1941 року

Прилога Ч.6

ПРОТОКОЛ Ч.2.

З засідання Обласної Екзекутиви, що відбулася 30 дня, липня 1941 р. в Камінці- Подільськiм. Початок о год. 6.10 вечором.

Приявні:

Козак Микола
Притуляк Денис
Зброжик Володимир
Лисяк Олег
Фриз Микола
Охримович Теодозій.

Порядок нарад:

1. Звіт зв'язкових про налашдування справ з місц. німецькою владою.
2. Частинна зміна пляну праці, назначеного в протоколі Ч.1.
3. Вирішені постанови.

ад. 1. Зв'язковий друг Притуляк Денис здав звіт з другої наради з німецькою владою. Місцевий командант поручив своєму заступникові перевести ті наради. Мимо найкращих старань і виясненя наших кличів вже не було мови про ставлення якихось постулятів, наставлення до нас було крайне негативне. Нас потрактовано як просту робочу силу. Говорено, що ми маємо тільки робити, а не політикувати. На запит, що робити – «збирати хліб». Все має робити місцева влада, місцеві люде, а не ми люди зайшли.

Прийнято тільки до відома вісті й записано ім'я конфідента, що по деяким районам області вештаються більшовицькі банди на чолі з високими достойниками – старшинами, а більш нічого. Конкретно ставлення нім. влади до нас негативне.

Друг зв'язковий Притуляк Денис ставить внесок, щоби ще раз піти до нім. влади, представити їм успіхи праці наших люде у районах області й ще раз пробувати знайти спільну мову з ними. З цим внеском всі погодилися.

ад.2. По зложенні звіту, та довгій дискусії вирішено:

1. За всяку ціну переконати місцеві керівні українські чинники про доцільність поширити свої агенди на всі райони Кам'янець-Подільської області, а не обмежуватися тільки до міста та району. На це потрібно, як вже не зорганізованого як слід Обласного Уряду, то призначити люде як референтів під проводом голови Міської Управи, щоб інформувати люде, які масово звертаються з районів за порадами та вказівками, й тримати зв'язок з тими районами.

2. Помимо негативного наставлення німецької влади до всіх предложених нами плянів, нав'язання співпраці, вирішено не ризикувати далі, зі спроб ті зв'язки налагодити з нами та йти до них з конкретними даними, що будуть підтверджувати слушність наших поступків.

ад.3. Не чекаючи на вирішення справи, вирішено зайняти в обласнім будинку, на другім поверсі – три найвідповідніші до цього кімнати, посадити там наших людей, які займуться реєстрацією наших людей, упорядкують дотепер ведену нами працю по районах, заведуть для кожного району зошит та течку, до якої будуть складатися всі звіти та письма даного району.

До праці цієї заангажовується на завтрашній день друзів: Фриза Миколу, Лотоцького Богдана, Голубяка Остапа, Цуприка Богдана, Сваричевського Лева, Біланюка Володимира й Побережника Михайла.

Всі прочі, що приділені до відділу міліції, в завтрашньому дні зобов'язані з крісами полишити службу в місті. Друг Зброжик збере всіх у двійки, запровадить до Міської Управи і зголосить, що люди допоможуть робити порядок у місті.

Рішено перекинути рій Сатанів під проводом роєвого друга Аксимчука Івана до району Чорний острів, а рій з Чемерівець під роєвим Кметюком Тарасом до району Городок-Проскурівський для зорганізування північної частини з осідком у Фельштині. Рій Слобківці змінено роєвого зі Стадника Степана на друга Костинюка Мирослава. Закінчено о год. 7.30 вечером.

Кам'янець-Подільський, 30 дня липня 1941 р.

*підписав: Козак Микола —
провідник Кам'янець-Подільської області.*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.56.

Звіт Лопатинського районного управління про діяльність у липні 1941 року

Після 30 липня 1941 року

ЗВІТ

Лопатинського Районового Управління за час від 5/VII – 30/VII-1941 р. Дня 5/VII цього року в присутності відпоручників О.У.Н. збори громадян вибрали районне Управління в складі:

Голова Др. Стадник
Заступник голови Др. Жуковський
Секретар Шевчук
Реф. госп. справ інсп. Олійник

Заст. реф. госп. справ Сильвеструк С.
 Референт освіти Др. Жуковський
 →— Безпеки..... Березюк – Стрілець.
 Заступник..... Микитюк М.
 Реф. пошти..... нач.Сневич
 Заступник..... Хомик Н.,

яким доручаємо дібрати решту потрібних людей для обсади всіх ділянок районної адміністрації.

Від 5/VII ц.р.по 30/VII ц.р. Районне Управління в Лопатині розгорнуло працю в районі й організувало підстави адміністрації слідує:

I. Загальноадміністраційні.

1. Встановлено в кожній громаді сільські управи.
2. Для допомоги сільським управам в їх праці покликано комісії:
 - а) земельну, б) дорогову, в) санітарну, г) суспільної опіки, д) ревізійну, як та кож, уряд роземчий, таксаторів і полевих.

Компетенція і круг дій цих комісій точно означений і обговорений на другій сесії дня 20/VII – 1941 р.

Усталено інструкції для годин і способу урядування канцелярії громадської. Доручено заложити і провадити в кожній канцелярії сільської управи:

1. Протокол подавчий
2. Реєстр засідань
3. Книга касова і рахункові книги для всіх підприємств
4. Інвентар громадський і інвентарі установ
5. Всі потрібні евіденції і статистики (поля засіву, мешканців, промислові установи і т.д.
6. Евіденція членів всіх комісій
7. Евіденція мешканців і інших околиць.
8. Евіденція бідних
9. Шкід воєнних (будівлі, полеві шкоди, інвентар живий і мертвий)
10. Книга мельдункова
11. Книга протоколів громадських
12. Книга донесень
13. Евіденція робітників, фахівців і т.п.
14. Заряджено здержати всяку ревіденцію майна аж до часу укінчення інвентаризації предметів, машин, коней, коров, і т.д., який властителі є не присутні або незнані.
15. Зорганізовано поділ праці в канцелярії районного управління за схемою загальної адміністрації.

II. В ділянці порядку і безпеки.

1. В кожній громаді зорганізована міліція, яка допомагає місцевій громадській владі наладнати всі справи на місці.

а) слідкує за рухом мешканців села і чужих,

б) слідкує за спокоєм і охороною майна військового, державного і приватного від знищення і крадіжки,

в) забезпечує виконання всіх заряджень влади місцевої, районної і т.д.

2. Переведено реєстрацію чужинців, осіб з інших околиць та осіб підозрілих, засягнуто про них точні інформації і видано опінію. Небезпечних для держави і публічного спокою придержано.

3. Ограничено години свобідного ходження від 9-ої вечера до 3-ої рано.

4. Впроваджено в громадах примус мельдунковий для осіб прибуваючих з других околиць.

5. Забезпечуються всі місця, де лежать бомби, гранати, міни і інші вибухові матеріали.

6. Заряджено зміцнену варту нічну, яка безвглядно в порозумінні з міліцією слідить рух вночі (спеціально злодіїв, вороги, парашутисти).

7. Перевірено інвентар огневої сторожі, переведено її реорганізацію і заряджено стійку нічну.

III. В ділянці господарчій.

1. Переведено інвентаризацію всього публічного чи державного майна: млини, горальні, бровари, цегельні, терпентинярі, магазини, тартаки, кооперативи споживчі і молочарські, колгоспне майно МТС і т.д.) і зорганізовано охорону всього майна від знищення і крадіжки.

Часть розграбленого під час воєнних дій майна віднайдена і вписана додатково в інвентар – позісталих браків шукається.

В усіх цих установах назначено нові управи.

Деякі промислові установи (7 млинів, 1 тартак, 1 терпентиняря, 28 кооперативних, споживчих і бровар) узновили правильну працю. Керівників нових установ контролюється, як один вив'язується з обов'язку.

2. Зміцнено охорону лісів і лісоматеріалів, як також заборонено красти в лісі і в культурах.

3. Установлено в кожній громаді полевих, щоби охоронити від шкід господарства. На шкідників означено кари адміністраційні.

4. Забезпечено майно осіб, вивезених большевиками, як рівно ж майно позіставлених большевиками (МТС, колгоспи і т.д.).

5. Покликано сільські земельні комісії, завданням яких допомочі сільським управам перевести:

а) стилу евіденцію землі, засівів, населення і господарського живого мертвого інвентаря.

б) Точно реєструвати збір з поля поодиноких господарів і більших мельних комплексів.

в) Забезпечити около 50% збору державі.

г) Допильнувати, щоби так попровадити збори з поля, щоби кожний господар по засіянні всеї своєї землі міг прожити з родиною до другого збору.

д) Допомогти деяким слабшим господарям в зборі з поля і в засіві всього поля (коні, орка, інвентар, насіння і т.п.).

6. Зорганізовано і відновлено знищені війною МТС, щоби дати допомогу більшим господаркам в обробці великих облогів.

7. Організовано апровізаційні пункти в районі, які дають жителям допомогу на переднівку.

8. Організовано ветеринарну поміч при земельному відділі.

9. Зорганізовано купно і привіз товарів в район і урухомлено продаж товарів в кооперативах по цінах, обов'язуючих на марки і карбованці у відношенні: 1 марка – 10 карбованців.

Цінник продуктів і товарів уставлено згідно з другими районами.

10. При районнім управлінні організовано бюро адміністрації робітників, фахівців і працівників всяких професій, щоби забезпечити достатньо кількість працівників для будівництва нового свого ладу, як також дати працю всім фаховим людям.

11. Зорганізовано відділ шкід воєнних в районі Лопатин з відділами при сільських управах кожного села.

Пощодованим війною дається допомога у відбудові на місцях.

IV. Справи виховання і освіти.

1. Складений плян організації шкільництва в районі стан особовий учителів.

2. Реорганізовано і відновлено діяльність читалень Просвіти у всіх селах. Вибрано нові управи.

3. По змозі відремонтовано і забезпечено інвентарем приміщення всіх читалень. Бібліотеки, ще не скомплектовані, показують більші недостачі.

V. Справи охорони здоров'я і лічництва.

1. Видано зарядження охоронні – протиепідемічні.

2. Уставлено службу амболяторну в лікарні в Лопатині. Лікарню в Щуровичах зліквідовано.

3. Реорганізовано аптеку в Лопатині і в Топорові і урухомлено для публічного вживання для хорих.

4. В Лопатинській лікарні перелічено на рахунок району 28 ранених протягом місяця.

5. Для вжитку міліції і працівників району існує районова харчівня в Лопатині.

6. Організовано в селах відділи сусп. опіки, які займаються опікою над бідними громадянами.

Для зорганізованя та об'яснення всіх цих заряджень відбулись:

2 сесії голів секретарів сільських управ 7 і 23/VII ц.р.

3 наради кооперативних установ 10, 15, 26 липня ц.р.

1 нарада з працівниками лісових 19/VII ц.р.

2 наради учителів 17 і 27/VII ц.р.

1 нарада священиків 22/VII ц.р.

1 нарада голів сільських земельних комісій 26/VII ц.р.

1 нарада завідуючих промисловими установами 30/VII ц.р.

В районнім управлінню відбулися 5 нарад управи.

Видано 4 рази зарядження для громад на письмі.

Для переведення інвентаризації в усіх установах району заангажовано більшість учительства і свідомих працівників.

Для перевірки виконання заряджень районного управління виїздять в район делеговані відпоручники районної управи на контролю.

НЕДОСТАЧІ

1. Відчувається брак зв'язку з центром і одноцільних, однакових, узгіднених і зобов'язуючих заряджень.

2. Брак ексекутиви в переведенні обов'язкових постанов життя (допомога міліції ограничена і не суцільна).

3. Належить переглянути організацію міліції і характеристику її членів.

4. Брак матеріалів промислових і продуктів для урухомлення промислових установ.

5. Недостача карних і вишколених кадрів працівників в адміністрації, промислі, торгівлі і т.д.

Лопатин, 30/VII – 1941 р.

Голова

Районного Управління

(Др. СТАДНИК).

Секретар

Районного Управління

(ГОШОВСЬКИЙ).

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.62-65.

Звіт Дрогобицького обласного Проводу ОУН про організацію української влади

30 липня 1941 року

*Дрогобищина.
Обласний Провід ОУН
в м. Дрогобичі.*

Ціла Дрогобицька область поділена на 29 районів (за большевицької окупації). Райони це були поодинокі повітові міста, які за польських часів були повітами.

Незалежно від поодиноких повітів большевики потворили в більших осередках повіту осібні райони, до яких входили села з колишніх двох повітів.

Показалося подекуди не зовсім доцільне, бо є села, котрі тяготіють до інших повітів, чи то з браку комунікації чи з причин задалекого віддалення від міста і лише силою обставин мусіли туди належати.

Взявши під увагу ці труднощі, ми поробили деякі зміни районів чи радше влучили деякі райони довколишніх повітів, до яких належали.

Про зміну, яку ми ввели, залучуємо наші зарядження до Адміністраційної Управи, Округ, Районів, Міст Дрогобицької Області.

Тим часом німецькі адміністраційні власті такої зміни не роблять, залишають так, як було за большевиків.

Організаційно ми придержуємося такої зміни, яку ми завели. Цілу область Дрогобича ми поділили на три округи: Стрийську, Самбірську і Перемишльську.

До Стрийської Округи належать райони:

1) Сколе	4) Миколаїв
2) Дрогобич	5) Жидачів
3) Стрий	

6) Ходорів, з тою різницею що Дрогобицький район ми підпорядкували безпосередньо області зо зглядів технічних.

До Самбірської Округи належать райони:

1) Устрики-Долішні	4) Самбір
2) Старий Самбір	5) Рудки
3) Турка	6) Хирів

До Перемишльської Округи належать райони:

1) Бірча	3) Перемишль
2) Доброміль	4) Мостиська.

В поодиноких є окружні проводи зорганізовані і вже доволі добре працюють, одначе, з браку самостійних сил, як рівно ж і мала кількість тих людей, відбивається на праці, через що тут і там можна бачити недотягнення, тому

конечним є доповнити людей до потрібних рефератів і шойно тоді можна цілковито повести працю у всіх ділянках та на всіх відтинках.

Найслабше під тим оглядом стоїть Перемишльська Округа, хоч і там ми докладаємо всіх сил і висилаємо здібніших людей для зорганізування, як організаційної сітки, так і всіх інших ділянок.

Це саме діється в поодиноких районах хоч і не в кожному. Одначе є райони, де з браку людей, що їх арештували або постріляли більшовики, не можна зорганізувати повного районного проводу, бо люди, які залишилися, не мають вправи в роботі.

В такі місця посилаємо людей з цілком інших теренів, які організують там життя.

Загально в Області є наші впливи, і життя йде під нашими вказівками на всіх відтинках. Міліція в нашій Області є в наших руках і під нашою командою. Подекуди, де ми не успіли з вище поданих причин опанувати деякого терену, там місцеві люди роблять на власну руку і зголошувалися до нас за вказівками.

В Перемишлі і в Турці, а навіть частинно в Бориславі барановщики ведуть свою роботу, яка виглядає на ніщо, інше лише в диверсії і виходить на шкоду будівництву Української Держави. Роблять це свідомо, хоч і самі бачать, що роблять зле. Скількість їх є така мала, що не мають з ким і чим робити, через що їх робота є страшно бліда і тому не мають поля до попиту. Робота їх обмежується до кидання інтриг, частинно кольпортують літературу і почасті баламутять деяких незорієнтованих в цій справі людей.

Наша організаційна сітка представляється добре (хоча не всюди вона ще добре стоїть з браку часу присвяти для неї. Тому, що сітка ще не зовсім упорядкована, була причина така, що наладнати державне життя в місті на усіх його відтинках вимагало так багато енергії, а коли взято під увагу терен Борислав, Дрогобич, а з другої сторони вже згадуваний брак людей, то думаємо, що причина зовсім зрозуміла.

Були речі, котрі за всяку ціну треба було порядкувати і порядкується дотепер, бо від них залежить, як буде виглядати округа та її обличчя, а також залежить наша дальша праця.

Дотепер стан членів представляється слідує:

Стрийська Округа числить 736 чл.

З округи Самбірської і Перемишльської звіту дотепер ще не доставили і через те не можемо подати стану членів згаданих округ, а тим самим стану членів цілої області.

Слава Україні!

Дрогобич, Дня 30 липня 1941 р.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.75-75 зв.

Звіт Василя Охримовича про діяльність Тернопільського обласного управління в третій декаді липня 1941 року

31 липня 1941 року

З В І Т Тернопільської області (зіставлений за час від 20.VII. до 30.VII.)

I. Загальний начерк дальших орг. заходів над сформуванням області.

Оформивши в загальному обласне управління (персонально та відповідно найважливіших ділянок держ. роботи) дальші заходи в найближчому були спрямовані в напрямі 1) організаційно-адміністративного опанування терену, 2) легалізації можливої цього уряду, 3) поглиблення чи й доповнення досі зробленого. Стоючи на становищі, що як легалізацію, так й поглиблення (необхідно) узалежнені в першій мірі від фактичного опанування терену звернено в першу чергу заходи саме в тому напрямі. У великій мірі помічним при цьому було доволі активне становище місцевого фельдкоманданта графа Подсвільса та Крігсварал – а майора Шредера, відповідального за терен Тернопільської області. Подсвільса та Шредера удалося досить легко переконати про потребу позитивного підходу до досі зробленого Українцями на тому терені, що лише може бути фактичною передумовою запанування в терені. «Руге унд Орнунг». Очевидно, що згадані представники нім. військової влади бажали й собі переконатися, як стоять справи на терені, та тоді евентуально фактичний стан визнавати. В тій цілі прохають не відбути з ними об'їзду по найближчому терені. Дня 23.VII. відряджаємо (полк. Подсвільс, майор Шредер і я) такі села Тернопіль. округи: Миківці, Бірки Великі, Дичків, Крисівка, Товсталук, Великі Гаї. Фельдкомандант Подсвільс зі своєї сторони приймає до відома вже сформовані громадські справи та командантів Народної Міліції, видаючи zarazом посвідки на право користування зброєю. Гарно приготовлено в деяких селах (Бірки Великі) прийняття лишає у полк. Подсвільса позитивну розцінку українського елемента і облекшує наші дальші розмови в напрямі визнання ними організованої влади. Коли ще 23.VII у відношенні до утворення нами районних управ виказався нездекларованим і після цієї поїздки приймає мою думку, то з всяких оглядів практичніше буде затверджувати організовані округи, округам полишаючи усі компетенції так в організації громадських управ як і станиць «Народної Міліції»

Дня 25.VII вибираємося у поїзду по окрузі Скалат. Усюди відповідно приготовлені привітання настроюють представників нім. влади позитивно і в Скалат за місце перше затвердження Округи (Крайскомісаріят), при чому й організовані там райони (Підволочиська, Скалат, Гримайлів) залишається виключній компетенції Округи Скалат. Округним Скалату визнають п.Балинського Петра (член О.У.Н.) і в дальшу об'їзду поїменних місцевостях округи ідемо вже разом з ним. А заінте-

ресовані були німці Гримайловом, Глібовом та Пізнанкою Гетьманською, де, як доносили звіти місцевих ортскомандантів, хвилево там перебуваючих, дійшло до сильних польсько-українських щисій. В Глібові саме розстріляно десь б. 14.VII. – 9 поляків із Гетьманської Пізнанки. Зручні заходи поляків довели до того, що команданта Народньої Міліції у Глібові Могилівського арештував Грималівський ортскомандант та відставив до гестапо до Тернополя, а міліцію місцеву розв'язав, для охорони, стягаючи туди ж і до Пізнанки аж зі Скалата. Полк. Подсвільс (ми-мо зручних спроб місцевих поляків) затверджує зараз розв'язану міліцію і в Глібові і в Гетьманській Пізнанці. В поворот дорозі, обговорюючи квестію залежності округи від Тернополя стає на тому, що у всіх випадках каже п. Бачинському через мене комунікуватися зі Сельцкомандатурою в Тернополі. Вертаючи до Тернополя, укладаємо плян об'їздки в найближчих днях інших окружних місцевостях, при чому обстоюю, на що вже й німці схиляються, потребу визнання централізації у відношенні до «Народньої Міліції».

Здається все йде до кращого. Приймають від мене резолюції Всенароднього зібрання в Збаражі (відбуто 20/VII) та з Бучача, годяться на те, що поділ адміністраційний області повинен наступити за моїми проєктами, годяться на Округи і райони. Не противляться організуванні маніфестації на 27/VII в Тернополі, приймають запрошення на банкет (повідомляють, що від нім. чинників участь у банкеті прийме о. 25 старшин з полк. Додевінном на чолі.

Щойно день 26/VII приносить все певний диссонанс у наших взаєминах, диссонанс прикрий і для німців. «Оберкомандо» дер рікверлікен Армегебіте видає наказ роззброїти всі відділи міліції, мотивуючи це тим, що вже панує на задах «Руге у.Орднунг». Самі німці, що ще вчора видавали зі своєї сторони посвідки на зброю для міліції, чуються дещо прикро і різно переді мною оправдують наказ крайового Командування. На всякий случай – відразу не видають у Тернополі (і досі ще не видали) наказу для міліції зложити зброю.

Велика маніфестація 27/VII з участю 6.25.000 людей, резолюції, промови, далі 3 годинна дефіляда, що її відбивав я з полк. Подевінном та посадником Тернополя Голейком, згодом банкет та вечером концерт наставляють до нас наших німців ще тепліше. Тільки гестапо задержує холодність, між іншим, офіційно і ясно не даючи відповіді на запрошення до участі в маніфестації. В міжчасі розходяться тривожні поголоски про створення Г.Г. в Галичині та кажуть мені робити тепер, якомога швидкі заходи в напрямі офіційного визнання мене та скомплетування в самому Тернополі округи, якої агенти тимчасово вела область.

29/VII годиться Шредер з тим, що мені у повненні моїх обов'язків є потрібне певне «Шрібліхе Бештитігунг», щоб не мав я у терені зі сторони німецьких військових властей, яких прикростей. На жаль, вістки про Г.Г. і у них викликають певну ображеність, та видаючи 30/VII мені «Бештитігунг» утилізують його до-

силь обережно, не так, як говорилося про це між мною і Шредером дня 28/VII.
Ось його зміст

Фальдкомандантур 679

Тарнополь 30/7.1941 р.

Абт. Ферваль.Бр.В.Нр. /41,А2/41.

Герн
Охримович Василь
ін Тарнополь.

Альз Фертрауенсрат фір ден Генераль дес ріхвертіген Армеегебітес унд фір ді
Фервальтунг дес Области Тарнополь, габе іх ам 14.VII.1941 ді нах легенден Герран
ауфгестельт:

1. Герн Охримович Василь, альс Ляйтер,
2. —»— Проф. Павлишин Осип,
3. —»— Др. Олійник Олекса,

Альз Референтен геирен дем Фертрауенсрат фольгенде Геррен ан:

1. Др. Чумак Стефал фір кооперат. Ангелгенгайтен
2. Мгр. Маркевич Роман фір комунале —»—
3. Инг. Мамчин Роман —»— ляндрвіт. —»—
4. Мурій Осип —»— адміністратіве —»—
5. Инг. Шиприкевич Волод. фір Феркер
6. Хамуляк Микола —»— Фінанцвезен
7. Тофан Микола —»— Шульв
8. Др. Мороз Роман —»— Санітисвезен
9. Инг. Брикович Омелян —»— Гандель Геверзе

Дер Фертрауенсрат дінт нур Бератунг. Ер гат кайне Екзек.

Печатка

*Дер Фельдкомандант
Граф Подевільс
Оберст.*

Заходи в напрямі визнання зараз Округ і Округи Тернопіль не увінчалися успіхом тому, що чуючи про якісь зміни, німці застереглися, що самі не хочуть зараз робити дальших кроків, бо не знають, які пляни матимуть їх наступники. На всякий случай не опонували тому, що я їх повідомив, що в Тернополі діє Округа. Провід Округи я доручив Кутовому Степанові, який має собі зібрати новий склад персональний. Тягнулось з формуванням Округи тому, що зараз на місці бракувало сил, а др. Степана Бриковича ні тим більше Гринкевича, терноп.адвокатів, на такі місця не вважав я вказаним всадити тоді, коли тривожні поголоски викликали в них опортуністичні відношення від нами продовженої лінії і коли ми могли оми-

нути якогось свого Долянського на становищі голови Округу. А в кінці все-таки – може, не орієнтуючись у великій мірі, дають мені змогу використати ситуацію. От 29.VII потрібно їм було розвезти свої заклики про працю в час жнив і т.д., звертаються до мене з проханням розвезти це по Області і доручити районам, при чому ще разом наступить визнання усіх «Районстфервальтер-ів» у Області. Я порішив використати це, тим більше, що усюди можна б вислати, використовуючи усі авта (Фельдкомандантура стала на тому, що усім тим, що поїдуть дають авсвайзи та заосмотрить в бензину ті авта, що є лише нам до дизпозиції) і людей з Організації, які усе на місцях перевірили б та сконтролювали. 30/VII два авта і виїхали в терен. Стільки про усякі заходи себе перед нім. чинниками злегалізувати.

В терені зв'язки я мав з Чортковом, Скалатом, Збаражем, Копичинцями, Теробовлею та Бучачем. Гірше маються справи зі зв'язками з Крем'янцем.

II. Адміністративні справи Області.

У властивому зміслі адміністрація області шкутильгає з причин фатальних комунікаційних умовин під сучасну пору. Після розважань та на підставі інформацій з терену стали ми на тому, що Округи по числу мусимо збільшити до 12 і що вони будуть менш-більш відповідати повітам. Це були б Крем'янець, Зборів, Збараж, Скалат, Тернопіль, Теробовля, Бережани, Копичинці, Чортків, Борців, Бучач, та авентуально (Бережани бажають вдержати у себе Підгайці. Заліщицький район був би поділений по лінії Серету між Борщевом та Бучачем. Частина Вишнівецького прийшла б до Збаража, а решта районів покрилась би менш-більш із поділом давніших поль. повітів.

Зараз маємо такі дані про округи:

- 1) Збараж: Округа. Голова мец. Кульчицький Іван,
Заст. і секр. Олійник Ярослав,
зем. спр. Бугай Петро,
безпека Гірка Олекса,
шкільництво інсп. Сюдрик,
фін. Зайчківський Іван,
торг. і пром. дир. Гриневець Іван.
Нове Село: район. голова мгр. Зварук Іван,
Крім цього, у Збаражі є ще Міська Управа та район. -
- 2) Скалат: Округа. Гол. Бачинський Петро,
заст. Ремеза Волод.
міліція Заблоцький Симон,
шкіль. проф. Чорний.
Райони: Підволочиська, -
Грималів – Пайкош М.
- 3) Теробовля: Округа. голова др. Базар
секр. Бриньовський Василь,

здор. – Ліщинський,
шляхи – Конотопський,
торг.пром. – Мохнацький – інж.
фінанс. – Козак Іван,
нар.освіт. – проф. Яворський,
безпека – Ковальчук,
земель. – не подано прізвища,
судов. – наразі не організоване.
В районах: в Струсові – гол. Цісик,
Теребовлі – Басараб, проф.
Будзанові – не подано прізвища.
Міська Управа в Теребовлі: – Базар. -
Чортків: Округа. гол. Шмата Василь,
заст. – Юрчинська Ольга,
секр. – Бедрій Степан,
Торг. пром. – Пітушевський,
санітарн. – Др. Маньовський Зенон,
ветер. – Король,
лісів – інж. Моспан,
зем. – Винницький,
шкіль. – Вербицький,
судів. – Панас
пошта – Король Іван
Голова Залізно-дорожнього Комітету Дrajнївський Осип
ком. міліції – проф. Кріса,
Міська Управа: гол. інж. Воробкевич Роман,
заст. Івасів Василь,
секр. Сернецький Данило,
комун. спр. з підреф. і головою Пачовський Микола.
(Міська Управа організована на давний австр. зразок).
Копичинці: Окр. гол. Брикович Роман,
військ. і міл. Клим Ярослав.
Район Гусятин. гол. Др. Малиновський Іван.
Бучач: окр. гол. Бензей,
безпека – Крамарчук,
нар.осв. – проф. Петрикевич,
трансп. – Бабій,
торг. промисл. – Крижанівський,
фін. – Хроневиц,
праці – Панірчук Іван,

зем.справ – Тихий,
пропаг. – Новосад,
Луців М.

Місто: гол. Довгоколий
Райони: Золотий Потік – Левицький,
Монастриська – Керницький,
Коропець – Василик Федір,

Округа Борщів не дає знаку життя, бо там з приходом малярських військ вшанували жадливі відносини. Міську Управу, створену Українцями, малярі розігнали, а створили нову з поляків і жидів і загалом ситуація в цій південній частині Терноп. області фатальна.

Бережани з невідомих причин не подали і далі ще точного складу,
Кременець з причини жадливої комунікації.

Копичинці влучали досі до свого Округа Ярмолинський район з тамтої сторони Збруча, віддали його під надзір Гусятинського району.

Брак ясних і точних інструкцій з гори та взагалі неясність ситуацій відбуваються від'ємно на праці цілого Обласного Управління, зокрема на гармонійности напрямних різних ресортів.

Зокрема, відчувається це у фінансових питаннях. Перед 4-ма днями від'їздив до Львова дир. Управи Банку в Тернополі ... [частина документу зіпсована]. Ціла маса проблем виникає в земельних справах, в деяких теренах (Збаращина) є позначки конфлікту і то залежного із Священством, де норму зворотну землі прийняту у Збаражі до 50 моргів вважає за кривду і називає нас комуністами.

Дуже важна є справа збору в колгоспах, а рівнож практично багато комплікацій викликає проблема власности землі, підношена поль. колоністами чи духовенства при піддержці німецькими чинниками; врешті окремою справою являється проблема розподілу живого інвентаря (німці собі присвоюють) з бувших держв. більшовицьких заготскотів і т.п. для поодиноких позбавлених тягла селян.

В промисловості ряд труднощів викликають претенсії кооперацій – відношені до державних підприємств, бо вони вдаються часто у джерела всяких державних доходів області. Для області не видно й жадної інструкції в справі означень, і через те кожна округа різно на місті застосовується до цього. В шкільництві на терені Тернополя може ще найкраще йде праця; попросту ми маємо надію, що з першим вересня навіть середні школи урухомимо.

Судівництво покищо майже на мертвій точці з браку фахівців.

Пошта і залізниця силою окупаційної системи включається в рух, хоча з нашої сторони зроблено дуже багато, між ін. прим. в Збаражі навіть урухомлено пошту, телефони і т.д. Те саме в Тернополі.

Факт, що в Тернополі остали живими з погрому лише 2 лікарі українці в справах здоровля для нас дуже не корисно може сінчитися, бо здистансують нас перед німцями поляки.

Міліція в своїй праці є сильно зв'язана постійними шиканами Гестапо, яке хоче позбавити її цілком характеру органу безпеки, а ужити виключно до порядкових цілей. Часто прямо приходить до придержування міліціантів за будь-яку справу, а навпаки поляків толерується, і тоді, коли вони майже явно відбувають свої сходитини і т.д. Це викликає серед міліціантів знеохочення, не кажучи вже, що й відносини льокальні – антагонізм чи так спроби гегемонії зі сторони міста, а конкретно Голенка і його фаворизування позбавлених правної вартости людей теж своє робить.

Львів 31.VII.1941 р.

В.Охримович

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.57-61.

Доповідна провідника ОУН Кам'янець-Подільської області до Крайового Проводу про становище в терені

31 липня 1941 року

*Обласна Екзекутива ОУН
в Кам'янці-Подільськїм
ч.2/41*

До Красвої Екзекутиви ОУН у Львові для провідника II похідної групи друга Сенишина.

Друже Провідник.

Як Провідник Обласної Екзекутиви Кам'янець-Подільської області...

Дня 21 липня прибув я зі своїм роєм К.1 до Кам'янця-Подільського, де застав вже кількох наших людей, між іншими друга Зброжика Володимира, що представився як Провідник Кам'янець-Подільської області зі спеціальним будьто би призначенням обняти Відділ Безпеки при обл. Екзекутиві. Йому я всеціло підпорядкувався. Та коли дістав приказ обняти Провід області, створив я Обласну Екзекутиву і розпочав працю.

В прилозі пересилаю всі звіти, накази, опис людей, що приїхали до Кам'янець-Подільського, зорганізованих та незорганізованих, поділ області на райони, їх обсаду, щоби докладно представити стан праці та обставини, серед яких приходить працювати.

Прошу дати вияснення в слідуючих справах:

1. Яке є фактично становище друга Зброжика Володимира, що йому я віддав Відділ Безпеки, до якого він будьто би був призначений, та тут бачу, що він не вив'язався як слід зі своїх завдань, зарозумілий, мегальман, любить попросту екзотично одягатися, який то одяг стягає зі всіх усюдів, не підпорядковується приказам, поведінкою своєю супроти підлеглих підриває авторитет Проводу, та взагалі довів до цього, що викликав негодування серед оточення і підлеглих йому членів, що зажадали в прості його усунення, бо відмовляють послуху.

2. Прошу вияснити, хто такий Олексюк Антін, тут я його вже застав, член чи ні, ступінь, бо це чоловік непевний, з дуже довгим язиком, про справи між членами проінформував декількох місцевих неорганізованих людей, та це вдалось мені в зародку зліквідувати, а щоби це не повторилося по упіймненні, вислав я його в один з найдальших районів області.

Це справи, що вимагають розв'язки. По дорозі вступав рій К1 на села, влаштував віча, ліквідував НКВД-истів, комуністів та іншу наволоч, що сейчас продовжує.

Відверотно прошу подати мені вказівки дальшої праці, нову літературу, часописи, вісти зі світа, інформації, як стоїть наша справа та як представляється життя Східних земель та становище німецьких урядових чинників.

Кам'янець-Подільський. 31/VII.1941 р.

Слава Україні!

*Провідник обл. Екзекутиви
в Кам'яни-Подільському*

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ:Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.14. — Арк.13.

ІНФОРМАЦІЯ до проводу ОУН у Львові про діяльність українських націоналістів

Після 31 липня 1941 року

Звіт

з північно-західних українських земель

До проводу Організації Українських Націоналістів у Львові.

Дня 27.7.1941 р. на площі Старого Замку в Рівнім відбулося Свято Української Державності, а потім величава маніфестація. Присутніх 10 тисяч людей із Рівного і сімох районів давнього Рівеньського повіту (Корець, Гоща,

Межиріччя, Олександрія, Клевань, Рівне, Тучин), як теж численні делегації від населення Полісся (Костопільщина і Деражне).

Осередком Свята був Перший Курінь Українського Війська ім. Холодного Яру.

Всі райони прийшли зорганізовано з орхестрами, прапорами й написами: «Хай живе наш Вождь Бандера», «Боремося за державу Володимира Великого», «Хай живе Одна Нероздільна Українська Держава».

Під час Свята співав гарно хор із села Городна на переміні з трубними орхестрами, яких було на Святі аж вісім.

Величності Свята надала організованість й дисципліна його учасників.

В год. 10-й рано показалися на зруйнованих вулицях Рівного перші колони людей в гарних національних строях з районів; всі йшли в сторону площі Старого Замку.

Першим увійшов Перший Курінь Українського Війська ім. Холодного Яру. За ним організовано всі райони. На площі усталися всі в трійкові колони.

Почалося Свято. Відкриває друг Заборовець. Описує положення України зараз, з'ясовує наше відношення до Москви та наші взаємини з Німеччиною. Палко говорить про 2-літню боротьбу ОУН за Незалежну Українську Державу. Подає ціль Свята.

Потім виступає бувший підпільник друг Остап. Він говорить на тему: «Мета і ціль ОУН».

Промова Остапа: «Слава Україні! (Всі руки вгору і разом тричі; Героям Слава!)... Я член ОУН, підпільник, що працював на цьому терені, на терені Рівенщини. Український Народе! Від імені ОУН повідомляю Вас,— всіх тих, що тут Вас бачу, що ОУН буде боротися за Самостійну Соборну Українську Державу до остаточної перемоги. Український Народе! Настав той час, вибила та година, в якій маєш змогу власною силою творити український державний апарат.

Український Народе, знай, що ОУН бореться за Могучу Соборну Самостійну Українську Державу і за тих всіх Українців, що їм є Україна понад все. Народе! Ще раз потверджую, що ОУН буде боротися до часу здійснення Української Державності, ОУН Бандери, ОУН Українського Підпілля.

Хай живе Бандера! Хай живе Стецько! Хай живе цілий Провід Українських Націоналістів!»

Тоді слідує довготриваючі оплески. «Слава»!

«Хай живе Самостійна Соборна Українська Держава! Хай живе Уряд Ярослава Стецька! Хай живе Провідник Степан Бандера! Хай живе Адольф Гітлер!»

На Святі було багато німецьких старшин, які приймали разом з українськими Представниками Влади дефіляду.

На Святі проголошено всім святочно, що революційним порядком повстав Перший Курінь Українського Війська ім. Холодного Яру.

Цей Курінь зложив присягу, а разом з ним склали присягу всі зібрані. Посвячено прапори:

1. Національний.

2. Прапор Куріня (синьо-жовтий), на одній стороні є тризуб, а на другій напис: «Воля Україні або смерть».

Цей прапор вишивали підпільники ОУН Рівенської округи під кермою друга Остапа, він був прапором підпільної групи ОУН Рівенської області. Від підпільних вийшла ініціатива творити Курінь, і вони передали Куріневі свій прапор. Під цим прапором звели підпільні ряд боїв проти чекістів. І тепер передали Першому Куріневі Українського Війська, щоби продовжував самостійницьку боротьбу.

3. Прапор Організаційний (червоно-чорний). По закінченню Свята всі райони перейшли вулицями міста організовано (колоші в трійках) з окликами: «Слава Україні!», «Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава на чолі зі Степаном Бандерою!», «Хай живе Уряд Стецька», «Хочемо повороту Бандери і Стецька на Україну!» В місті був спинений рух. Німці робили знімки і помагали нам робити порядок.

По Святі Перший Курінь зайняв на казарму один із міських будинків. Зараз на другий день приступив до підстаршинського вишколу. Вже першого дня постаралися ліжка, сінники, коци і простирадла. Постаралися полеву кухню, запаси харчів, білля. Всім пошили мазепинки. Почалися вправи. Вправляє Перша Сотня 120 людей. Командант Куріня друг Остап. Вишкільні: Федорович, Сірко, Ципко, Мельник. Курінь вправляє 5 днів.

В тім самім дні була велика маніфестація в Здолбунові. Було до 10 тис. людей. Всі організовано. Звіт осібно.

31.7.1941 р. бій Української Міліції в Степані. Участь брало 100 міліціантів з полк. Лиходьком на чолі. Бій триває даліше. В полон взяли 6, здали їх Німцям, 2 здали до Костополя, разом 8. Вбитих 8 більшовиків. Узброєні в скоростріли, револьвери, динаміт і плин. Бої тривають даліше.

Партизанка велася: в Деражне згинуло двох наших, Іван Царик і Петрик. Большевиків упало 8. Один наш, псевдо Ярослав, ранений. Взяли скоростріли.

Костопільський Район. Партизани б'ються. Вбито 6 чекістів. Впав 1 наш, Іван Дайнер з Футорів Бічальських.

Ідуть бої з чекістами в Підлужному. Там згинув Авраам Фінчук.

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833.— Оп. 1.— Спр. 15.— Арк. 7— 7зв.

**Пропагандивні вказівки відділу пропаганди
Житомирського обласного управління в зв'язку
з ліквідацією більшовицької влади**

Липень 1941 року

ОБЛАСНИЙ ВІДДІЛ ПРОПАГАНДИ.

Обласний Відділ Пропаганди вважає своїм найближчим завданням поборювати словом, письмом і мистецтвом на терені Житомирської області залишки комуністичної ідеї. Під увагу береться ряд статей про марксизм, ленінізм і сталінізм, які пляново будуть поміщені в українській пресі. Крім цього є в пляні підготовляти популярні і наукові реферати, в яких в найгостріших формах будемо критикувати безглуздя комуністичної ідеї і більшовицького руху. Популярні протикомуністичні реферати будемо старатися друкувати у більшій кількості і їх розповсюджувати по терені Житомирської області. Доложимо всіх зусиль, щоб цього рода реферати відбувалися по всіх містах і селах нашої області.

До яйнайкращого переведення цього може причинитися інша співпраця всіх відтинків пропаганди, а саме:

1. Живого слова – зі своїми гарячими приклонниками.
2. Друкованого слова – з науковими, публіцистичними, письменницькими і поетичними силами.
3. Мистецтва зі своїми галузями, а саме:
 - а) театром
 - б) хором
 - в) кіном
 - г) оркестрою
 - д) малярством.

До 1. Користуючись кожною найменшою нагодою, будемо виступати перед народом з живим словом, повалюючи старий порядок, а за те пропагуючи нове українське національне життя. Живе слово є в пропаганді найкращим засобом; цей так зв. живий контакт з масами уможливить нам теж перевести не одну здорову думку Житомирського Обласного Управління. Може багато постанов Житомирського Обласного Управління українське населення не зможе зараз зрозуміти тому, що воно не завжди знає всі можливості і не завжди розуміє далекозорість Обласного Управління.

Щоб належно скористати з можливостей усної пропаганди, треба вишколити певну кількість пропагандистів, які по районам і по селам зможуть переводити розпорядження обласного Пропагандивного Відділу в Житомирі. Тому ми маємо в пляні zorganizувати двотижневі, або одномісячні курси пропагандистів, які дадуть нам більші можливості в нашій праці.

До 2. Перед друкованим словом, як засобом пропаганди є вже великі можливості; вистарчає лише собі пригадати більшовицьку друковану пропаганду, що мала надзвичайно великий успіх серед різних народів. Всі пропагандивні завдання комуністичної Москви спричинилися у великій мірі до популяризації і поширення ідей комунізму.

Наші видння будуть мати за завдання повалити комунізм на всіх ділянках українського національного життя. Наукові публіцистичні і письменницькі сили мусять з'єднатися для цієї праці.

Обласний Відділ Пропаганди має в плані зорганізувати наукове Товариство зі всіх вище згаданих сил, що пляново почне працювати; воно візьме на себе завдання перевести наступ на комунізм, як ідеологію протиставлючись їй усіма найможливішими способами. Нова доба, яка щойно відчинила нам свої двері, кладе перед цілим українським народом нові вимоги.

Саме голос і потреби цієї доби мусять відчутти наукове товариство, що даватиме ряд відповідей на питання, що зараз цікавлять українську націю.

Це товариство зможе користуватися більшовицькою літературою, яка організовано збирається під керівництвом Обласного Відділу пропаганди, а саме: із книгарень міста Житомира, бібліотеки на Пушкінській вулиці № 30 та з інших бібліотек, з яких дві є в Обласній Поліції по вул. Михайлівській № 10 та по вул. Київській № 15.

Обласний Відділ Пропаганди заряджує зараз деякими книгарнями в м. Житомирі. Одна вже порядкується: її очищується від большевицького матеріялу, підготовляється до остаточного її урухнення.

Обласний Відділ Пропаганди буде старатися, щоб книжки, що будуть зараз потрібні для українського громадянства знаходилися завжди в цих книгарнях для розпродажі.

Найважливішим завданням, яке стоїть перед нами – це питання української преси; преса стане першим великим носієм нового порядку на сході Європи. Вона перша промовлятиме до серця і душі українського селянина, робітника і інтелігента. Обласний Відділ Пропаганди буде старатися, щоб матеріяли, які мають бути надруковані в часописі, відповідали змістом і формою нашим вимогам та виправдали своє сучасне покликання.

Обласний Відділ Пропаганди зачне незабаром збирати з цілої Житомирської області матеріяли про більшовицьку тиранію. Ці всі матеріяли він постарается видати окремою книжкою.

Обласний Відділ Пропаганди при помочі преси і книжки теж дбатиме про це, щоб Українська Православна Церква дістала відповідний матеріял, який поміг би їй у тяжкій праці відродження. Він буде всюди, де тільки трапиться можливість пропагувати віру в Бога, пропагувати Українську Автокефальну Церкву, яка мусять відіграти величезну ролу в нашому релігійному і національному відродженні. Всякі культурно-виховні видання, про які Пропагандивний Відділ теж дбатиме, причиниться до піднесення нашого культурного рівня.

До 3. Надзвичайно велику роль в Українській Національній Пропаганді відіграє мистецтво. До самого представлення ролі поодиноких відтінків мистецтва скажемо, що вони мусять спільно працювати, спільно творити «Мистецьке Товариство», де в порозумінні дбатимуть всі мистецькі галузі про сповнення належних обов'язків, які на них накладає Українська Нація.

До а). Найбільшу роль в тій ділянці відіграє національний театр. Обласний Відділ Пропаганди дбатиме про це, щоб кожний театр ставив лише п'єси національного змісту; вони причиняться у великій мірі до піднесення національної свідомості українців і тому відіграють велику історичного значення роль.

Аматорські гуртки, що мусять бути зорганізовані в кожному місці і селі, будуть по вказівкам Обласного Відділу Пропаганди підбирати репертуар лише з українським національно-виховним змістом.

До б). Це саме буде з хоровими гуртками, що вивчатимуть пісні, що повстали на тлі боротьби українського народу з наїздниками, та що представлятимуть сьогоднішнє нове життя. Вони причиняться теж у великій мірі до формування нашої національної душі.

До а) і б). Теж в плані Обласного Відділу Пропаганди є зорганізувати на добрих основах мандрівний театр і хор, що будуть переїздити від міста до міста і села до села та при допомозі історичних п'єс і пісень, що мають націоналістичну форму і зміст пропагувати любов до української мови, звичаю, обичаю, любов до України і до її полеглих героїв.

До в). Кіно, яке зараз у війну не може розвинути праці по всіх можливостях, не буде поки-що замітним засобом пропаганди. Однак в нашому національному будівництві будемо старатися вложити в його зміст і форму національний елемент. Це буде можливо лише після належного впорядкування звільнених від большевизму просторів України.

До г). Будемо старатися доставляти для оркестри відповідний репертуар, в якому відіб'ється сила і велич сьогоднішньої доби, та радість і щастя України в новій Європі.

До д). Малярство, яке зараз уже працює при нашому відділі (разом з поліційним представником) по своїм можливостям робить пропаганду. Розуміючи, що ця пропаганда далеко більші успіхи зробить тоді, коли на це будуть більш відповідні фінансові умовини, та буде більше робочих сил. Вона майже поза місто Житомир не може розвинути своєї діяльності, бо на це не сприяють сьогоднішні обставини. Однак в майбутньому вона поширить свої впливи на цілу Житомирську область.

Перед Пропагандивним Відділом є дуже великі можливості праці: він постаєтся доложити всіх зусиль, щоб 23-літнє існування більшовицького режиму не ставило і на далі по собі злих наслідків. Комунізм не схоче так скоро уступитись зі свого керуючого становища і буде старатися і на далі шкодити Українській нації на її новому шляху.

Протиставляючись комуністичній ідеології, ми видвигаємо нову ідеологію, ідеологію Українського Націоналізму. Коли вириваємо багатьом не свідомим ук-

раїнцям їхнє дотеперішне світовідчування. Мусимо на його місце дати щось нового більше величавого, більше захоплюючого. Інтернаціональний принцип заступимо націоналістичним.

Український націоналізм, що виплинув з нутра нашої Нації і зріс на її лоні, несе за собою нове світовідчування; пояснює, інакше, як дотепер це всі робили історичні, релігійні і культурні процеси. Нова доба кидає на нас своє велике світло. Нова доба в Українській історії кладе перед нами нові завдання; переродити українця-раба на національного свідомого Українця – Державника. Саме цим займається Обласний Відділ Пропаганди.

Без сумніву, галузі нашої праці будуть чим раз більше набирати своєї гнучкості; час, що прийде, положить на наші плечі далеко більші завдання, як сьогодні їх маємо. У розвитку нашої національної думки приборе Обласний Відділ Пропаганди активну поставу. А ця думка пробудиться у всіх можливих способах і мусить стати на правду національну. Ми праємо і ждемо з отвердими раменами нових часів, що прийдуть і положать на нас великий тягар праці.

ШЕФ ВІДДІЛУ ПРОПАГАНДИ (МАСЛІЙ)

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3959. – Оп.2. – Спр.50. – Арк.51-53.

**Лист Голови Українського Державного Правління
Ярослава Стецька до Голови Житомирської міської управи
з подякою за привітальну телеграму і сподівання
на успішну боротьбу за незалежну Україну**

5 серпня 1941 року

*Міській Управі в Житомирі
на руки Голови.*

За Вашу привітальну телеграму щиро дякую та бажаю повних успіхів у праці. Вірю, що спільною боротьбою Союзу Визволення України та Організації Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери досягнемо нашу мету.

Швидшої відповіді на Ваше письмо не міг я передати.

Вас можу тільки запевнити, що видержимо непохитно на тих позиціях і світлих традиціях, які оставив нам Союз Визволення України і ОУН.

Слава Україні! Героям Слава!

Берлін, дня 5. серпня 1941 р.

*Ярослав Стецько. вр.
Голова Українського
Державного Правління.*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.6 зв.

**Лист Голови Українського Державного Правління
Ярослава Стецька до Голови Житомирської обласної управи
про затвердження її складу та повноважень**

5 серпня 1941 року

До обласної Управи в Житомирі

на руки Голови.

Затверджую Обласну Управу Житомирщини та бажаю успіхів у праці.

Вірю, що вже незабаром на всій Українській Землі з волі Українського Народу спільною боротьбою Союзу Визволення України й Організації Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери буде створена Самостійна Соборна Українська Держава.

Щиро дякую за привітання.

Берлін, дня 5, серпня 1941 р.

Ярослав Стецько вр.

*Голова Українського Державного
Правління*

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.6.

**Звіт оунівця Сагайдака про ставлення німців і поляків
до української влади у Винниківському районі**

7 серпня 1941 року

Винниківський Район.

Винники 5 серпня 1941 р. вечером. Гестапо арештувало старосту Корецького Степана за такі справи: 1) він звільнив у Винниках начальника села поляка на Українця згідно з моїм порученням. Тимчасом там знаходилося від тижня гестапо 300 людей; їх командант сказав перед тим секретарові старостви Горнякові, що начальство зг. верховну владу в селі перебирає гестапо, одначе він добре не зрозумів, бо думав, що це відноситься тільки до міліції, яку звичайно стягнув зі сусіднього села. Значить староста не мав права наставляти нового начальника без порозуміння з гестапо...

2) у Винниках є радгосп, його завідуючий поляк побунтував німців і ці заграбили від староства 3 візки і коні, які мали люди з радгоспу за відомом староства. Тимчасом це діялося в 1940 р. ще за большевиків. Секретарові, якого назначили тимчасово заступати старосту, загрозили, що розстріляють, коли до 24 год. їх не доставить. Цей постягав від різних установ і мав дати жадане, 3) гестапо припровадило у Винниківський район 31 німців – кольоністів, щоби староства умістив на зле загосподаруваних землях. Він розмістив їх в Дмитровичах на 20 моргах, що належать до

жидів. Вони мають голодувати, звідси питання гестапо: чому староства не вмістив їх на Унтерверині в радгоспі. Староста не мав права цього робити, бо радгосп відлягас Віртсшавткоманді, а не йому. За ці три справи ст.Корецького забрало гестапо.

6 серпня ц. р. капітан і ад'ютант гестапо з Винничок напали на Винницьку міліцію. Збили сильно 6 люда. Били гумовими палками, публично, копали ногами з витягненим револьвером, капітан шалів. Опісля взяли заступника нач.міліції Вільчинського і втрюх в кімнаті били зі всіх сил.

Розходилося о ровер, який відібрано якомусь полякові, цей поскаржився гестапо. Опісля збитого хотів з гестапо капітан замкнути до камери, одначе на цей випадок прийшов якийсь майор – Українець зі Львова (Чучкевич) і дав приказ Вільчинського відставити до Львова.

1 серпня на Винницькій фабриці тютюну появилися польські летючки «Поляки». Одну таку летючку знайшов охоронник і заніс до директора Прокуди, а цей показав інспекторові нім. військовому. Цей сховав, не зробивши жадного ужитку. На другий день Винницька міліція зробила на фабриці ревізію і знайшла в шуфлядах кімнат записки польських шовіністів різні (4 роди) летючки. Цей інспектор сильно обурився на міліцію, що вона зробила ревізію, бо він від початку охороняє поляків під покришкою, що на фабриці директор не сміє бавитися політикою. Він з Винник вже має нині забиратися, має прийти якийсь [...]. Поляки сходяться тайком і організуються. 6 серпня знайдено знов якусь польську летючку. Гестапо це все знає, казало тільки слідити.

По 1/VIII поляки поздімали укр. хоругви по своїх домах. В Гишках на приказ заступника поляки при допомі драбини поздирали укр. прапори з урядів. При цьому подерли гітлерівський прапор, подерли, опісля якась баба зішивала цей прапор. Вовків – Товщів були чутні машинові стріли. В Гишках мазурі через ніч 22 стріли пустили; був замах на укр. міліціонера, куля, куди потрапила над головою, не вціливши. В Винниках поляки сходяться по лісах. Все обсервоване подане у Львів міліції. У Вирнянах (Глинянський район) подерто укр. прапори, портретові Шевченка виколено очі.

Мельниківці.

Костів, Домазар мельниківці з губернаторства взявши собі з Винник 20-літнього Дмитерка Ігоря, виїхали автом з гестапом на Схід. До цього закликали ще двох Українців, які не згодилися їхати. До Марковича сказали: будь з нами, одначе ти там не будеш, де ми, тільки ми тобі призначимо місце, він не поїхав. Мельниківці поширюють, що Мельник зробив протест в Берліні у справі Галицького Губернаторства...

Мають курсувати укр. летючки проти Німеччини. Я їх не бачив, як дізнамся передам до Проводу.

7/VIII. 1941 р.

СЛАВА УКРАЇНІ.

САГАЙДАК

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.50.

Звіт провідників II похідної групи щодо подій на сході

13 серпня 1941 року

Звідолення (II групи на Схід)

Дня 13/VII.1941 друга група на схід з призначенням на місто Харків вийшла в похід зі Львова під проводом друга Дамяна. 14/VII прибули до Підволочиськ німецьким авто зі Львова, 15/VII прибули до Проскурова. Із Проскурова трохи пішком, трохи автами німецькими того самого дня вечером зайшли в село Михайлівку і там ночували. 16/VII автами переїхали через Старокостянтинів і до Бердичева. В Бердичеві проголосили Самостійність України і розліпили по цілому місті відозви «українці» і створили міліцію. 17/VII автом прибули до Житомира. Провідник Климишин в дорогу дальше на Київ не пустив, а призначив наш рій на міліцію і політичний відділ. Там працювали до 24/VII.1941. 24/VII вирушаємо за дозволом друга Климишина на Київ. Переїхавши автом до Кочерова, сказали німці, що під фронт не можна їм цивільних везти. Пішком дійшли 3 км за село Ставище. На гостинці спиняє нас авто, котре їхало зі сторони Києва. Висіло 2-ох німців СД і 3-х українців з тризубами. Позабирали в нас посвідки, посадовили на авто і завезли до Кочерова. В Кочерові скинули нас з авта і завели до полевої жандармерії, а мельниківці з СД поїхали в свою сторону з нашими наплечниками. В жандармерії повідбирали нам всі документи і зброю (*так в оригіналі – В.С.*), котру мали при собі, і видали посвідку, щоб зголоситися в Львові в Ратуші дв.33. Голі й босі вертаємось нічю до Житомира. В Житомирі застаю Друга Пров. Легенду, Климишина і т.інш. Оставляється з приказу рій при міліції в політичній відділі. Мене самого 26/VII.1941 д. Легенда і Климишин іменують районним в Бердичеві. Того самого дня ... нині іду до Бердичева і передають мене пров. Ковалеві. Працюю на міліції. Познайомився з Гоптьом і Кушніром і іншими нашими друзями. 29/VII. арештовують нас німці, а то: мене, Гоптя, Кушніра і ще одного і везуть нас до Житомира до Ортскоманди. На Ортскоманді говорять, що відішлють нас до Львова, що ми їм колотимо, а не помагаємо і т.п. Запізнаємо одного львів'янина українця Паньківського в СД, німців Міллера і Боєрта, котрі говорили з нами по-українськи. Паньківський конечно, щоби відставити нас до Львова, а Міллер сказав, що як підпишемо заяву, що не будемо працювати на Бандеру, то останемось. Ми згодились. Дня 30/VII. С.Д. передають нас на міліцію в Житомир, де всі мене знають, бо ж в Житомирі був – і провадить нас Міллер і передає нас Обуховському. Вдає, що мене абсолютно не знає і при нім підписуємо по-німецьки писані заяви.

Працюємо дальше на міліцію, але на кожний поклик ставимось до Гестапо, де не бракує теж і мельниківців. Постановив я звільнитись з рук Гестапо, утікати. Всіх поарештували, провід перенісся на вул.Лермонтівську. Маю стати до Львова. 11/VIII. виїхали до Житомира і на Рівне до Львова.

Дня 11/VIII. прибуваємо до Рівного, де провідником є д. Старух, котрий 12/VII. прибув у Львів.

Львів, дня 13/VIII.1941 р.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ:Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.14. — Арк.11.

**Підсумки плебісциту серед населення окремих повітів
Тернопільщини на підтримку Акта про відновлення Української
держави та проти прилучення Галичини до Генеральної губернії**

Після 18 серпня 1941 року

Плебісцитова Акція

Тернопільська область

	Район	Село	Дата	Підписів
1.	Пов.Рогатин	Серники Долішні	22.08.41	36
2.	—	Руда	22. — . — .	104
3.	—	Кукільники	21. — . — .	44
4.	—	м.Болшівці	21. — . — .	52
5.	—	Виспа	21. — . — .	16
6.	—	Підмихайлівці	23. — . — .	44
7.	—	Кліщівня	22. — . — .	26
8.	—	Мартинів Новий	23. — . — .	60
9.	—	Витань	23. — . — .	55
10.	—	Дегова	24. — . — .	51
11.	—	Демянів	21. — . — .	96
12.	—	Стратин	25. — . — .	50
13.	—	Вовшів	21. — . — .	46
14.	—	Солови	22. — . — .	24
15.	—	м.Букачівці	23. — . — .	99
16.	—	Настошин	23. — . — .	29
17.	—	Вигівка	23. — . — .	70
18.	—	Куропатники	24. — . — .	27
19.	—	Коростовичі	24. — . — .	73
20.	—	Стасева Воля	23. — . — .	83
21.	—	м.Бурштин	23. — . — .	102
22.	—	Явче	28.8.1941.	25
23.	—	Скоморохи Нові	21. — . — .	7
24.	—	Гербутів	21. — . — .	24
25.	—	Дитятин	21. — . — .	34
26.	—	Вибла	21. — . — .	7
27.	—	Хохомів	21. — . — .	26
28.	—	Загіря-Кукільницьке	22. — . — .	20
29.	—	Кінатів	21. — . — .	2 за Упр.
30.	—	Скоморохи Старі	22. — . — .	20
31.	—	Желибори	22. — . — .	16

32.	—	Фраги	24. —. —.	106
33.	—	Слобідка	23. —. —.	37
34.	—	Курів	23. —. —.	13
35.	—	Залуже	23. —. —.	158
36.	—	Потік	24. —. —.	659
37.	—	Пуків	24. —. —.	89
38.	—	Посверже	23. —. —.	27
39.	—	Тенетники	23. —. —.	69
40.	—	Підбіря	24. —. —.	46
41.	—	Любша	24. —. —.	73
42.	—	Псари	24. —. —.	36
43.	—	Долмияжи	24. —. —.	38
44.	—	Загіря	28.7. —.	17
45.	—	Княжничі	23.8. —.	19
46.	—	Васючин	23. —. —.	40
47.	—	Воскресінці	23. —. —.	59
48.	—	Колоколин	23. —. —.	270
49.	—	Журавно	23. —. —.	131
50.	—	Чагрів	23.8.1941.	77
51.	—	Мартинів Старий	23. —. —.	34
52.	—	Чернів	23. —. —.	81
53.	—	Різдвяни	22. —. —.	108
54.	Пов.Рогатин	Ферлинів	22. —. —.	75
55.	—	Мельна	22. —. —.	43
56.	—	Дички	22. —. —.	66
57.	—	Заланів	22. —. —.	98
58.	—	Яглуш	22. —. —.	55
59.	—	Черче	22. —. —.	74
60.	—	Залипя	22. —. —.	95
61.	—	Серники Середні	22. —. —.	25
62.	—	Уїзд	24.08.41	21
63.	—	Жовчів	24. —. —.	38
64.	—	Липиця Долішна	22. —. —.	54
65.	—	Данильче	24. —. —.	18
66.	—	Свистільники	24. —. —.	64
67.	—	Серники Горішні	24. —. —.	22
68.	—	Підкамінь	22. —. —.	80
69.	—	Беньківці	21. —. —.	106
70.	—	Підгороддя	21. —. —.	136
71.	—	Кальне	21. —. —.	743

72.	–	Таврів	21. –. –.	533
73.	–	Щепанів	21. –. –.	71
74.	–	Глинна	21. –. –.	667
75.	–	Конюхи	21. –. –.	793
76.	–	Хоростець	21. –. –.	270
77.	–	Хоробрів	21. –. –.	240
78.	–	Августівка	21. –. –.	533
79.	–	Каплинці	21. –. –.	275
80.	–	Золочівка	21. –. –.	231
81.	–	Уснів	21. –. –.	1113
82.	–	Плавуча Мала	21. –. –.	329
83.	–	Винаслівка	21. –. –.	212
84.	–	Медова	21. –. –.	345
85.	–	Витки	21. –. –.	618
86.	–	Вибудів	21. –. –.	288
87.	–	Заберізки	21. –. –.	232
88.	–	Красівка	21. –. –.	50
89.	–	Дичків	21. –. –.	133
90.	–	Повстолуг	21. –. –.	98
91.	–	Ступки	21. –. –.	110
92.	–	Романівка	21. –. –.	92
93.	–	Бірки Вел.	21. –. –.	100
94.	–	Константинівка	21. –. –.	94
95.	–	Ходачків Малий	21. –. –.	184
96.	Пов.Тернопіль	Гаї Великі	07.07.41	39
97.	–	Довжанка	07.07.41	22
98.	–	Кипячка	4. –. –.	24
99.	–	Доманорич	5. –. –.	20
100.	–	Покропивна	6. –. –.	20
101.	–	Смолянка	6. –. –.	13
102.	–	Застінка	7. –. –.	12 за През.
103.	–	Баворів	7. –. –.	13. –
104.	–	Скоморохи	6. –. –.	6. –
105.	–	Заставо	4. –. –.	9
106.	–	Білоскірка	7.8. –.	63
107.	–	Воробіївка	6. –. –.	29
108.	–	Курівці	5.8. –.	33
109.	–	Цебрів	5.8. –.	37
110.	–	Глубічок Великий	6.8. –.	29
111.	–	Пронятин	27.07.41	164

112.	—	Біла	6. —. —.	36
113.	—	Кутківці	7. —. —.	121
114.	—	Глатке	24.8. —.	4
115.	—	Плесківці	23. —. —.	5
116.	—	Мале Богородище	23. —. —.	25
117.	—	Серединці	23. —. —.	58
118.	—	Купківці	25. —. —.	83
119.	—	Носівці	23. —. —.	26
120.	—	Чернихів	13.7. —.	41
121.	—	Бойківці	5. —. —.	37
122.	—	Шляхтниця	4. —. —.	33
123.	—	Чернів Мазовецький	5. —. —.	3 за Управу
124.	—	Русанівка	4. —. —.	16. —
125.	—	Малі Гаї	6. —. —.	7. —
126.	—	Чернелів Руський	4. —. —.	34
127.	—	Смиківці	5. —. —.	20
128.	—	Юзефівка	23.8. —.	84
129.	—	Настасів	23.8. —.	81
130.	—	Людвиківка	23. —. —.	25
131.	—	Конопківка	23. —. —.	77
132.	—	Лодечик	22.8. —.	84
133.	—	м.Микуленець	22. —. —.	50
134.	—	Кривки	22. —. —.	71
135.	—	Воля Мазовецька	22. —. —.	85
136.	—	Серединки	22. —. —.	76
137.	—	Драганівка	23. —. —.	45
138.	—	Зобойки	23. —. —.	40
139.	—	Початинці	23. —. —.	41
140.	—	Мар'янка	23. —. —.	101
141.	—	Купчинці	23. —. —.	70
142.	—	Денисів	24. —. —.	126
143.	—	Драгоманівка та Купчинці	23.8. —.	65
144.	—	Висипівці	23. —. —.	33
145.	—	Хмиліська	23.7. —.	40
146.	—	Магдалівка	23. —. —.	36
147.	Пов.Скалат	Козний	6.8. —.	48
148.	—	Жеребки Шляхоцькі	16.7. —.	39
149.	—	Волиця	12. —. —.	47
150.	—	Новосілка Скалацька	5. —. —.	30
151.	—	Канагарівка	3. —. —.	43

152.	—	Красне	5. —. —.	52
153.	—	Саджавки	3.7.1941.	47
154.	—	Галущинці	9. —. —.	14
155.	—	Старий Скалат	6. —. —.	43
156.	—	Полупанівка	6. —. —.	33
157.	—	Білинівка	7. —. —.	37
158.	—	Лежанівка	12. —. —.	55
159.	—	Товсте	27. —. —.	155
160.	—	Кути	22. —. —.	57
161.	—	Буцики	6. —. —.	39
162.	—	Новосілки-Примелівські	5. —. —.	53
163.	—	Примелівський район	13. —. —.	47
164.	—	Елеонорівка	15. —. —.	46
165.	—	Дубковець	3. —. —.	53
166.	—	Рашківці	5. —. —.	42
167.	—	Глібів	8.8. —.	905
168.	—	Ілавче	11.7. —.	10 за Управу
169.	—	Говилів Малий	19.07.41	10 за Управу
170.	—	Іванівка	22.7. —.	11
171.	—	Гаврилів	20. —. —.	10
172.	—	Глецава	16.8. —.	10
173.	—	Стадниця	16. —. —.	10
174.	—	Підгори-Зелена	27.7. —.	15
175.	—	Залаво	27. —. —.	3
176.	—	Малів	28. —. —.	11
177.	—	Семенів	28. —. —.	11
178.	—	Застіночне	29. —. —.	11
179.	—	Гумніська	28. —. —.	8
180.	—	Плебанівка	29. —. —.	13
181.	—	Оскірівці	27.8. —.	11
182.	—	Будзанівський район	3. —. —.	10
183.	—	Романівка	27.7. —.	9
184.	—	Могильниця	24.8. —.	8
185.	—	Маківці	19.7. —.	8
186.	—	Вербівці	27. —. —.	8
187.	—	м. Янів	3.8. —.	9
188.	—	Кобиловолока	27.7. —.	9
189.	—	Деренівка	26. —. —.	8
190.	—	м. Тербовля	27. —. —.	10
191.	—	Нінашів	27. —. —.	2

Підгаєцький повіт

1.	Пов.Підгаєцький	Гнильче	13.07.41	15 за Презид.
2.	—	Воків	13. — . —	15
3.	—	Шумляни	13. — . —	15
4.	—	Насів	13. — . —	15
5.	—	Лиса	13. — . —	13
6.	—	Рудники	13. — . —	15
7.	—	Заставо	13. — . —	15
8.	—	Мозолівка	12. — . —	15
9.	—	Волиця	13. — . —	15
10.	—	Голгочі	13. — . —	13
11.	—	Славятин	13. — . —	15
12.	—	Яблонівка	13. — . —	15
13.	—	Завалів	13. — . —	12
14.	—	Заставче	13. — . —	11
15.	—	Середна	13. — . —	10
16.	—	Угринів	13. — . —	13
17.	—	Вербів	13. — . —	13
18.	—	Сільце	12. — . —	10
19.	—	Галич	13. — . —	13
20.	—	Сільце Вожиківське	13. — . —	19
21.	—	Литвинів	26. — . —	12
22.	—	Вожиків	13. — . —	16
23.	—	Загайці	13. — . —	15
24.	—	Волощина	13. — . —	11
25.	—	Старе місто	13. — . —	27
26.	—	Мужилів	13. — . —	21
27.	—	Білокерниця	27. — . —	13
28.	—	Новосілка	13. — . —	12
29.	—	Юстинівка	13. — . —	участь 500 л.
30.	—	Затурин	13. — . —	13 за През.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ:Ф.3833..-Оп.1.-Спр.27.-Арк.5-8.

Звіт одного з похідних роїв про події на шляху до Вінниці

Без дати

Звіт

Дня 19.VII-1941 р. наш рій виїхав зі Львова до «Вн.» під проводом райового Микулина Миколи в складі 9 осіб, а то: Микулин Микола, Брик Стефа, Пилипчук Іван, Коростинев Микола, Чучвич Петро, Хомин Іван, Мельник Дмитро, Хомишин Іван... (через) захворіння лишився своєї північної групи називався Мисяк Теодор. То ж коли виїздили не було 10 осіб. Через псуття роверів і військових частин ... (текст попсовано. – В.С.).

Дня... о год. 9.15 ми переїхали річку Збруч і заїхали до містечка Волочиська, було там загальне безлюддя, за виїмком старих жидівок (що там ще чомусь залишилися) і великих бодяків.

Не було там нікого, а жахом віяло з такої пустині тільки удекурували погорілі танки та поломані автомашини. Поминулисьмо то місто, від'їхали до першого села – тут уже більше людського життя, розговорюємося з людьми, вони зараз хочуть висказати своє мозольне життя, а рівночасно бажають собі (декотрі) вказівок, що їм робити, яке становище зайняти при теперішній ситуації, а декотрі бояться або думають, що большевики вернуться, бо недалеко фронт, але мимо всього збираються збирати жнива, бо хліб [...].

Між іншим знайшли ми одне таке село по тім боці Проскурова, де нам плачучи говорили, що вже якийсь час хопту та бур'ян варять.

По деяких селах знаходимо зорганізовану міліцію нашими попередниками, декуди ми організуємо та даємо летючки і відозви. Доїхали ми до Проскурова, де при в'їзді в місто стрінув нас чоловік на кличку та сказав, що тут в місті небезпечно переїздити тому, що ге(стапо) мельниківцями придержує наших людей, то ж ми розділились ... і так проїхали Проскурів. І нічого більше...

За Проскуровом ідемо в сторону «Сф», по селах стрічаємо ... з деякими змінами аж до перва коло «Сф», район Літин. Тут... краще зорганізованим, тому що там працює наш чоловік, де з нього район є одним словом Бога.

«Сф» ми проїхали так само як Проскурів, лише, що ми там нікого не стрічали, тільки по одному переїжджали.

Поза «Сф» те саме лише, що тут уже жнива у повному ході і так ми ідемо своїми роверами, ніхто не на(ва)жився з наших союзників контролювати наші документи, аж під Бердичевом знайшовся смільчак та й почав контролювати наші документи, ото ж як сконтролював та й забрав за собою і казав зголоситися в ортскоманді в Бердичеві, де ми другого дня, ідучи на Ортскоманду, стріли чоловіка, що знав кличку, – назвався Коваль Микола – являвся (зв'язковим) всіх тих, що їхали ще на «Б», і сказав нам, що дальше їхати..., що гестапо разом з мельниківцями вилапує на-

ших людей (також уже) придержали людей, і ми мусимо задержатись в районі Бердичева... Справа щодо придержаних в «Сф» і що наших перепусток занявся Коваль і Мисяк, а ми тим часом дістали приділ по селах нести культурно-освітню роботу і підшукувати людей з осібна, котрі при нашій обрібці мали б стати членами ОУН.

І так: Дмитро Мельник та Іван Хомік до села Гришківці, Микола, Іван Хомин до села Дмитрівки, Іван Пилипчук та Петро Чучвич до Кущі, Василь Гафінець та ще один з нашої групи до села Пологи... Стефа Брик та Микола Микулин до села Гадочці Великі і на тих місцевостях від 4/VIII до 13/VIII-41 р., а 13/VIII-41 р. перед вечерою повідомив Коваль М., щоби всі зібралися у Маркушах, де він також дав нам такий наказ.

Відношення німців до нас змінилося. Ми мусимо перейти звідсілля без документів на перебування на східних областях. Німці вида... і за перед їхати не можна та видати розпорядження, щоби ніхто (3) областей тут не знаходився. Отож часть наших людей мусить вертатися та чекати аж може прийде наказ їхати знова на «Схід».

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ:Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.14. — Арк.10.

Звіт інформатора ОУН Миколи Мостовича про організацію української влади у Волинській та Рівненській областях

31 серпня 1941 року

ВОЛИНЩИНА І РІВЕНЩИНА

З ініціативи місцевих звен ОУН і українського громадянства, повстали в кожній місцевості адміністративні одиниці і так: по селах Громадські Управи, зложені з голови заступника, секретаря та 5-ьох членів; по районах Районової Управи (бедірксфервальтунг) тим одначе, що райони в колишніх повітових містах набирали компетенцій на всі інші райони колишнього повіту і звалися: Окружна Управа в... «Крайсфервальтунг» ін...

Окружна Управа в Луцьку і в Рівному мала компетенції на цілі області, тим самим творили Обласні Управи, Районові, Міські та Окружні Управи мають такий склад:

1. Голова; 2. Заступник; 3. Секретар; 4. Відділ Адміністрацій; 5. Відділ Господарський; 6. Відділ Суспільної Опіки й здоровля; 7. Відділ Культурно-освітній; 8. Фінансовий; 9. Відділ Технічний; 10. Відділ Праці.

Мені приходилось тільки представити вже існуюче тіло нім. владі військовій та уможливити співпрацю. Осяги в праці тим є більші, де були прихильніші «Ортскоммандантури», які бажали відбудувати господарське питання якнайскоріше. Тепер дали склад поодиноких окружних управ: Луцьк вже подано в звіті Марченка.

Рівне: Голова: Іван Карнаухів, Заст. Волошин Ростислав, Секретар не обсаджений, відділ адміністр.: Яків Бусел, Культ. Освіта – Бусев Олекса. Сусп. Опіка й здоровля: Д-р Раєвський, Техн.: інж. Хитрик.

Дубно: Голова мгр Садюк Олексій, заст. Пашенко, Шумінська Олімпіяда, секретар: Юрій Сидорович, адмін.: Микола Козловський, госп. Кудак Митрофан, Сусп. Опіка й здоровля: Курінний Дмитро, освіти й вихов.: Коломиєць Авен, техн.: Сошинський Сократ.

Володимир: Голова: Степан Черниш, заст.: Федір Лахман, секр. Петро Козюк, відділ адм. Вісарій Недоля Ноздрат, від. госп.: Филип Юрчинкович, від. культ. осв. – Микола Звойницький, від. фін. Максим Доденко, від. сусп. опіки й здор. Петро Картушевський, від. техн. Семен Зелінський.

Ковель: голова – адв. Підгірський, заступ. – Володимир Пеленський, секретар – мгр. Мачіха, нач. відділів подам пізніше.

Горохів: голова – Димчин Назар, заст. – Криштальський, секретар – Воколюк Надія, нач. відділів подам пізніше.

Німецька цивільна влада залишила існуючий стан і Окружну Управу в Луцьку, вислала як обласну.

На кінець моє ствердження: там, де військові чинники паралізували життя, там іде нормальним трибом, ситуацію опановано і так в районах: Ратно, Камінь Коширський, Колки, Сарни, ...піль й інших налаждали навіть телефонічні лінії, які від часу... часу якась темна рука перетинає. До всіх окружних міст приїхали відпоручники німецького господарства й організують в порозумінні з Окружними Управами, часом без господарства.

Посадники міст: Луцьк – інж. Єрмолаєв,
Рівне – Бульба,
Володимир – Іван Бартків,
Ковець – Д-р Пирогов,
Горохів – Шрачук,
Дубно – Бурка Василь,
інших подам пізніше.

До Луцька вже приїхала цивільна німецька влада в особах посадника міста і «Крайсгавптмана». При передачі влади війська для цивільної нім. були присутні також українці. В своїй промові генерал дивізії заявив, що нім. влада прийшла тільки допомогти українцям збудувати життя. Цей сам генерал прилюдно ствердив, що українці дуже прихильно до них відносилися (німців) і помагали ліквідувати спільного ворога.

Львів, 31.VIII.1941 р.

Микола Мостович

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.70, 71.

Звіт інформатора ОУН про ставлення угорських окупаційних відділів до української влади в Прикарпатті

До 1 вересня 1941 року

ГУЦУЛЬЩИНА.

Відносини на Гуцульщині!

Як знаємо, ціла Гуцульщина та Підгір'я аж по Дністер зайняті малярськими військами, які перших днів по приході вдавали українських прихильників, навіть приятелів, та з кожним днем ця приязнь прибирає щораз то холодніший вигляд, навіть ворожий. Передовсім справа їхнього стосунку до неприхильних нам елементів стає щораз цікавішою. Конкретно, прихильність малярів, яка до українців маліє – зростає рівночасно до поляків, а навіть до жидів, що цілком без обиняків виявляють себе симпатиками уступившої большевицької влади, треба згадати, що в малярській армії є багато офіцерів поляків (з бувшої польської армії, що перейшли туди в 1939 році – як до союзників), які своєї україножерської роботи не занехали й досі, бо від того часу зросла сила польського духа на Гуцульщині, організована польською військовою організацією, а попирана такими «офіцерами» малярської армії, та потайки інформована.

Бувають часті випадки, що малярські війська, крім щоденно заспокоюваних домагань доставки відповідної кількості харчів, розбивають чоконами кооперативні крамниці та забирають, що тільки їм подобається, а виходячи з крамниці, дають «дозвіл» здивованій товпі порпатися в рештках товарів. На інтервенції нашої влади, відсилають заглянути в наші крамниці, щоб ствердити, що це не малярське військо, а самі «свої» люди обкрадають українські кооперативи.

Можна почути й ще цікавіші речі, де малярські офіцери жадають здійснення Тризуба з хреста біля читальні під загрозою репресій (арештувань, розстрілу), як будь-то би чогось протидержавного, а жидівське та польське населення тішиться у таких старшин «поводженням», проходжуються з ними попід руки та відчуваючи щоденно опіку (велику) від них. Ревізії за зброєю зачинають малярі від української інтелігенції та селян, а відтак доперва заходять до поляків чи жидів, що є батьками озброєних комсомольців.

Цілковите роззброєння української міліції в українських селах на Гуцульщині – трапляється в двох-трьох селах на район. Найбільш обурює населення та українську міліцію те, що з трудом вишукуваних по лісах та дебрах комуністів, жидів та поляків випускають малярі на волю, показуючи йти куди хочуть. Так діється навіть досить часто (1-2 рази в тижні). До нашої міліції ставляться при такій «роботі» дуже гостро (багнетами до грудей тощо). Селян арештують і віддають у полевий суд (малярський) навіть за такі речі, як сварка за межу та легке побиття сапою.

Радіоапарати заборонено мати тільки жидам, а полякам, що цілими ночами групуються при таких апаратах, а цілими днями розпускають панічні вістки між українське населення – не заборонено. Переїжджаючи через глухе село можна бачити цілком до від'їзду готових громадян українців, що зі страхом поглядають на Схід, чи не зближаються «червоні», бо поза селом мешкаючий поляк, в якого є радіо, казав, що ще досвіта большевики йдуть вже вперед, тому-то й чути стріли та казав, що українцям нема чого й години лишитися в селі.

Місцевостей та прізвищ не подаю через те, що по опублікуванні цього можливі є репресії з малярської сторони. Добре поінформовані люди усякі перешкоди та труднощі в подорожі українцям з Гуцульщини до Львова пояснюють обережністю малярів, що в кожному такому їдучому до Львова «осібняку» добачують носія скарг до німецької влади, якої приходу наше населення явно очікує як єдиного рятунку з такого положення, яке тепер царює на Гуцульщині під малярською владою.

Копія. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф.3833.. — Оп. 1. — Спр.15. — Арк.74.

Звіт Крайового Проводу ОУН до Степана Бандери про становище на західноукраїнських землях після проголошення Акта 30 червня 1941 року

Без дати

I. Загальний Огляд.

Згідно з вимогою часу та з огляду на потреби ЗУЗ дуже невелику частину людей, що мали інше призначення – задержано. Очевидно підбирано лиш тут найбільш кінцевих для закріплення за нами, а радше в наших руках захопленого терену ЗУЗ.

Вся ж решта членства згідно зо своїм призначенням невеликими відділами щоденно прямцює наперед. Досі щасливо поборюється труднощі на залізницях та в грошах.

Микитівці вже й тут починають свою юдину роботу. Супроти абсолютної нашої переваги й опановання цілості – вони поки що не мають відваги голосніше виступити. Все ж таки в кількох місцях пустили провокаційні летючки за підписом Ст. Бандери, що немовби то наша організація через непорозуміння зі союзником переходять тепер у підпілля.

Крім цього, вони пускають пантофлевою почтою чутки про роздор; а/про те, що вони хотять працювати, але ми їм не даємо, б/що через діяльність С. Бандери стільки було власне жертв укр. нації і т.п.

Було до 100 боїв. Збираються звіти. Поки німці приходили, то українська влада вже функціонувала.

Цілий край залитий летючками, написали: Слава Україні, Слава Бандері, ОУН і т.д.

Мельниківці в терені не існують. Луцьк або я зліквідував, або сам себе зліквідував /всипа, сипачі, засипали до 500 людей і про це всі знають/

С У З /ОСУЗ і СУЗ/ сьогодні під оглядом людського матеріалу представляються зараз як Галичина в 1914 – 18 рр.

Учителі, нища адміністрація, транспорт, нища кооперація і т.д., на нижчих ступенях національно свідомий український елемент. Лише на вищих постах були Москалі.

В школі була обов'язкова українська мова, викладова. Російська мова обов'язкова лише в вищих класах.

Кобзар, укр. література, – обов'язкові. Історія України теж. В тій історії – Петлюра був ворогом совітського народу, бо хотів творити Самостійну Українську Державу.

Або: на чолі націонал-фашистів – самостійників, що сильно почало в СССР свою підривну роботу, стояв відомий кат київських робітників Коновалець, провідник ОУН.

Свідомість є, хотіння самостійности теж.

Друже Провіднику. Прошу прийняти цей мій звіт. Він ще не є повний, бо я не мав ще змоги виготовити повний. Не надійшли ще всі звіти. Він в числах різниться від попереднього, є повніший.

На наказ друга Провідника /урядуючого Вашого заступника – Олега/ я назначив уже *Провід Осередка Захід* і всі справи ЗУЗ передаю своїм наступникам. А сам на схід. Певного призначення ще не маю. Але маю вже плян праці.

Друже Провіднику.

Вашого листа до мене я одержав. Через Друга Провідника Олега. Я дуже вдячний, як і всі друзі, за цей лист. Коли ми тут рішали /головно на Волині/ по чій стороні стати, так ми стали по Вашій стороні, тому, що ми Вас бачили два рази під шибеницею, і оба рази Ви були незломні й вірні.

На 5 000 тисяч арештованих членів ОУН – сипало не більше 100 людей, а призналося не більше 500.

На 700 людей, обскочених чекістками, здалося не більше 20 /двадцять/. Решта знала тільки одно: «Не вміємо руки вверх». Жінки розсаджували себе гранатою /Жовківщина/.

Ми й зараз готові на все. Ми, жовніри, підстаршини і старшини Української Національної Революції.

Слава Україні. Іван Климів /Легенда Евген/

Копія. Машинопис.

Збірка матеріалів ОУН у Нью-Йорку.

Спогади учасниці Південної похідної групи ОУН

Після 18 жовтня 1941 року

СПОМИН учасника походу південної групи.

29/6. Неділя. Прийшов наказ першого їхати на Сянік. Мешкаю з подругою в одного нашого священика, але противника, він «Мірошник». Тому приготування наші є скриті, але більше нервові, ладую всі речі. Наплечники годі двигнути, а до того ще дві валізки. Прийшов перший, в вечір відправа на дванадцятьці і вночі від'їздимо з Кракова. Річи лишила, взяла лиш наплечник. Їдемо всі порозсіяні по вагонах, але всі добре себе бачимо. Висідаємо одну стацію перед Сяніком та пішки болотом (падав, видно, дощ) манджаємо до села К. По дорозі мороки з моїм наплечником, оказується, що подруги більше наладували, чим друзі, звичайно, жіноча шаровитість і господарність. В селі запаслись ми в солонину, приділили нас, себто подруг, до жіночого роя, але через границю Сян довелось нам йти з нашими друзями з Кракова. Подруги нас ждали по другому боці Сяну.

Переправа через «першу границю» на наших землях була досить тяжка. Сто-рожа вже стріляла, тому треба було старатись вимикнути «Греншувців». Переходили ми в селі Н. Приїхали ми рано фірами, осібно друзі, а осібно дівчата. На нашій фірі було повно пропагандивного матеріалу та інші наші видання. Нещастя хотіло, що саме ми «попали чортові в зуби», і на дорозі сам командант станиці нас задержав та хотів завести на станицю, щоб переслухати. І тут треба було ужити всіх хитрощів жіночих, щоб якось ціло викрутитись. На наше щастя, над'їхав старшина військовий до нашого ангела хоронителя, а ми обіцяли йому, що зараз самі зголосимось. Тільки ми стратили їх з очей, порозбирали річи і в ліс, аж тут на гостинці авантура. Командант кричить на нашого «малого» провідника, щоби показав, кудю ми пішли. Тихесенько пересидівши від рана до вечора, 5/7 о годині 8 в вечір ми пройшли Сян. Подруги на одному броді, а друзі трохи від нас дальше. Я з подругою Реною пішла на гллубшу воду, тому що самі малі, дві вищі подруги пішли на кращій брід. Трішки страху, а трішки гумору, й ми були на другому боці. Оглянувши совітські «бункри», пішли ми в новозаложений «колгосп», де нас ждали подруги з нашого роя. Вражіння погане, колгосп нам не подобався, було видно руїну й хижачьку руку наїзника. Фірами скоро переїжджаємо нашу рідну Галичину. 8/7 ще раз нас перегрупували, я розсталась зі своїми щирими подругами з Кракова в Дулібах, а радше в Лисятичах. Незабутній двір і дуже щира гостина селян, головно смакувало молоко і книші білі, це вперше білий хліб по еміграційнім Г. Г. (генерал-губернаторстві.—В. С.). Виразно тямлю село Пуків, а то завдяки Дарці, яка купила гарну весільну юбку. Наша Дарця вже парадє в ній цілий час, і слава про красу юбки і дівчини несеться по широким степах України.

15/7 стрічаємо в Тернополі. Тут знова перегруповують нас, і подруг вже не пускають самих, тільки приділяють до муж. роїв. Радять нам наплечники не переладувати, бо, може, прийдеться нам пішки іти, головно постаратись про хліб і харчі, бо, мовляв, там голод і не знати, як населення прийме.

17/7 через Підволочиська переїздимо другу границю на нашій рідній землі. Година 18.15, серце товчесь, якесь зворушення огорнуло всіх — ми переїздимо річку Збруч, історичну річку... Така погана, а стільки споминів з нею. Волочиська роблять на нас погане враження. Знищене жидівське й брудне містечко, їдемо по обітованій землі, чим далше від границі, тим краще чуємось, і то почування буде степенуватись. Їду в рої симпатичнім, кожний друг це для себе окремий тип людини, а однак цілість нашої «13» гармонійна, нас, подруг, тільки 3. Добре чуємось, товариське життя процвітає, заслуга це нашого роевого, все спокійний, зрівноважений, строгий і добрий. Любимо його і поважаємо. Напряма нашої дороги — Проскурів. Переночували в Бокіївці, це, мабуть, село, де всі наші рої гостювали. Їдемо далше кіньми, люде нас вітають щиро. З початку здержано, беруть нас за німців, що вміють говорити по-українськи, і звідси та здержаність і холодність. Та коли переконуються, що ми такі самі українці, як і вони, то гостинності й щирості нема меж. Так, як вміють наші брати з-за Збруча гостити, так ми не вміємо. Хто раз загостив на наші степи, того все щось тягне туди, де чуєш серце України. Проскурів — це перше місто. Погане, брудне й жидівське.

Навіть не хочеться в ньому задержуватись. Їдемо далше на схід. Переїжджаємо через Давидківці, Бахмачівці, Порхомівці, легенькими, плитками возиками, зовсім дерев'яними. Перший раз тоді побачила я красу українського села, положенням, будовою хаток та стріхами солом'яними я була очарована, таке село я вимріяла собі з поезій Шевченка, але воно ще краще, немає слів, щоб описати ту красу. А степи! Такої краси, широчини, розмаху й сили я не бачила в своїй теперішній батьківщині. А потім щодня інше село, інші люде, вечером збори й вибирання управи села та міліції. Я починаю вироблятися на бесідницю, говорю так, як чую, нічо не обіцяю, ані не страшу, селяне мене розуміють і по кожній мові запитів і звірювань повна сила. Дається відчути, що тут елемент приголомшений тим режимом, НКВД, але багато цікавіший та в деяких випадках мудріший, чим у нас, крім національної свідомості. З тим тут гірше. Теорії марксизму знищили нам душу народу, але не зовсім, бо гін до власного, окремішного від наїзників, дримає в душах тих сірих мас. Так серед чудових степів золотої пшениці, серед добрих людей, збіджених і застрашених, серед нашої молоді «комсомольської» та у щирих розмовах сходили нам дні. Не чулось змучення, ані невігод. Вечорами по зборах спалось в клуні (якщо була, бо це рідкість) на соломі по-королівськи. Ставали рано о 5 год, вели таборове життя. Спільна молитва «на струнко» робила величезне вражіння на наших селян. Були випадки, де старий дядько ставав собі збоку до молитви, а сльози радости, а може зворушення капали зі змучених очей по зо-

ранім зморшками обличчю від «щасливого життя» «в квітучій Україні». В тій хвилині відчувалось силу нашого народу, що ніхто й ніщо його не зломить, бо він, той господар землі цієї, має тяглість з предками і внуками своїми.

Їдучи все так на схід, заїхали ми аж під Винницю та розташувались в Майдані Юзвинським на тому селі для того, що тут ми вперше зустрілись з нашими легіоністами з «Нахтігалю». Гостив у нас друг Ш. та заїдав молоду картоплю з кислим молоком. Завидували нам друзі в мундурах, ми чулись тут краще та були рідніші людям. Я з другом «Матсуокою» — це були ударні пропагандивні відділи — працювали між народом з блискучим успіхом. Дійсно, нас мило заскочив такий стан наших українців за школи Сталіна. Є краще, як ми думали.

Приходить ненадійно 31/7, того дня ми довідались, що наш рій Г.4. перестає існувати, до нас прийдуть нові друзі, а 4 — найкращі друзі — від'їхало як самотійний рій на місце призначення на Запоріжжя. Тяжке було наше прощання — зжились з нами і довго нам їх бракувало в рої, щоби знову було життя і гармонія. Прийшли нові друзі, пізнавали ми їх, а по двох днях вернувся гумор і життя. Я дістала нового друга до пропаганди — Богдана, удався нам мов дотеп, та вмів з людьми скоро нав'язувати контакт. Почалось знова працювати пляново, ввечері сходили на співах, бо нові друзі краще співали, чим наші запоріжці. Молодь горнула, і чим більше ми почали з ними зживатись та їх розуміти. Вже тепер відразу пізнавали, хто по десятирічці, а хто вчить, передше це нам було дуже тяжко розібрати, бо ноша у всіх однакова — бідна, але чиста. Жилось мені добре, за працею для нашого брата по той бік греблі сходили дні скоро так, що особисте горе блідло, а віра в краще завтра — велике і могуче — давала сил, і росли крила нам. Аж нагло каже мені друг роєвий, що я відійду до штабу. Ох лишенько. Лишити друзів, з ким зжилось. І прийшов той день, цілком несподівано зблукалось Т. П. з дороги і цілком випадкове натрапило на штаб, де я лишилась. Два дні чулась ніяко, всі обличчя чужі, хоч це наші друзі, але все не те, що Т. П.

Тхнуло тут більше повагою і більше людей комплікувало життя. Та однак стрінула я свою подругу ще з Кракова Анну і Уляну та скоро приноровилась до нових обставин. Знова дорога степами, але вже на власних возах, а вечором збори по селах, співи, гутірки. Зближались ми до місця призначення — Дніпропетровська: чим ближче Дніпропетровськ, тим кращий красвид, більше балок, а чорнозем чудовий, і тоді стає тобі ще ясніше, чому за той чорнозем так б'ються всі сусіди добрі. Цілі лани пшениці та соняшнику — у нас цього не видати. Ночуємо в школі або колгоспі. Людей уже знаємо, добре уміємо до них підійти, навіть молодь вже наша, бувають острі дискусії і то на високому рівні, але ми все перемагаємо, і то не все розумовими аргументами, а просто чуттєвими, спонтанними, з глибин української душі і психіки. І дивно часами стає, що такого молодця протягом двох днів переконуємо, що націоналізм нам ближчий та конечний, якщо бажаємо жити повним життям, а сталінська школа товкла 12 або 14 літ в його душу чужі теорії і

віру. Тому стає мені ясним те, чому кожний наїзник більше боїться національного відродження, чим господарського. Боїться часом більше огнених слів, чим танків, от хоч би Шевченко. За це його Москва в'язнила. А там, на тих степах, між тим скатованим і виголодженим народом, родиться стихійно український націоналізм і прийде скорше чи пізніше хвиля, коли скаже він своє останнє слово. Думаю, що розростеться той гін повно, то національного життя краще, чим у нас, бо там є широчінь і розмах та ще велика таємна сила з глибин землі, що дає почування хазяїна на власній загороді.

Багато я полишила друзів між молоддю, але з багато причин про них напишу колись пізніше. Маємо друзів і між старшими. От хоч би учителі в селі О. Двоє стариків, які з нами серцем і душею. Раділи нами та гостили так, як своїх рідних синів. Так як ми харчувались на нашій широкій Україні, так ми ніколи в Галилеї не їли. Добрий борщ, курки варені в бараболі, вареники зі сметаною або з медом, пиріжки зі сиром або з яськами, молоко з медом і тільки пшеничний хліб. А овочів не були ми жадні, а до того всего сім'ячко. Навчилися ми їх лускати, як справжні «здешні». Зближались ми до Дніпропетровська, а що бої йшли під містом, ми мусли ждати в одному селі О. Станули в школі та почались приготування до міста. Прання, шиття, читання книжок із совітських бібліотек — гутірки та завваги. Одні підготовлялись до пропаганди, другі студіювали «безпеку», треті адміністрацію, а четверті клопотались харчами, щоби зробити запас до міста. Праця йшла як в годиннику. Вечорами сходились до нас молоді хлопці й дівчата і вчилися співати. Співали ще своїх пісень при гітарі: «Думи мої, думи мої», «Хмелю...» Були студенти педінституту і техніки, які тепер робили в колгоспі, щоби зібрати хліб та заробить на зиму. Мудрі й ніжні дівчатка. Історію Аркаса прочитали одним душком. Аж 12/9 прийшов день мого виїзду у Дніпропетровськ, лишала подруг ще на постої, а з Анкою прощались — їхала на полудне. В полудне 13 вересня в'їхали ми одною фірою з другом Д. і вояками з-під Одеси. Перед нами на похилих берегах Дніпра пишався Дніпропетровськ, величезне промислове місто, а за сивою лентою нашого Дніпра гуділи армати, бахкали бомби. Ми вже застали тут наших друзів, які вже при праці, організували Олост, міліцію, школи харчопостачання. Замешкали ми в домі й мали спати в ліжку, але тому, що бомби били, прийшлося спати в льоху. Центр міста знищений вже був, а думаю, що місто ще дуже потерпіло, бо обстріл був острій.

Ішла праця, темпо міське, прийшлося зустрітись з тутешньою інтелігенцією, вражіння гарні, спомини теж.

Місто скоро прибрало нормальний вид, аж тут нараз Гестапо й арештування... Прийшлося нам покидати дороге нам місто, наше призначення, і 18/Х покинули ми місто зі сльозами жалю й злості. Тяжко було кидати Дніпро.

Оригінал. Машинопис.

ЦДАВОВУ: Ф. 3833- Оп. 2- Спр. 16- Арк. 13-18.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Аведик	82	Біланюк Володимир	139, 145
Айкєрн	9, 10	Білас Євген	57, 78, 139
Аксимчук Іван	145	Білас Ярослав	56
Андрішин Роман	33	Біленький	38
Андрішин	22	Білик	136
Андрійович Роман	56	Білик Володимир	91
Андрусєчко Мирон	113	Білик-Наля Олена	33
Андрусак	132	Білінський Дмитро	95
Андрушків Дєнис	112	Білушак Степан	94
Андрушак Володимир	96	Білушак Степан	96
Архієпископ Олексій	68	Бігтяк	82
Астрємський Григорій	91	Близшин Михайло	95
Бабій	156	Блянюк Володимир	91
Бабяк	81	Богдан	188
Бабяк Гриць	58, 80	Богданів	94, 96
Багрій Іван	55	Боднар Іван	113
Баєр	117, 132, 133	Боерт	168
Бажан Микола	32	Бойчук Михайло	112
Базар	155	Бойчук Теофіль	11
Байдалюк Василь	94	Болєста Роман	93, 96
Бак Теофіль	11, 50, 54, 63	Бон Михайло	96
Балюх Юрій	94, 96	Борейко Михайло	94
Банах Володимир	141	Боркуш	81
Бандєра Василь	33, 55, 56	Борман	17
Бандєра Олександр	33, 55	Брана Іван	93, 96
Бандєра Степан	4, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 30, 31, 32, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 44, 47, 51, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 85, 118, 119, 122, 130, 133, 134, 138, 160, 161, 165, 166, 168, 179, 180, 181, 182	Брик Стефан	175
Баранєнко	94, 96	Брикович Омєлян	154
Барабаш Гриць	13, 39	Брикович Роман	156
Барвінський Олександр	37	Брикович Степан	154
Бардахівський Роман	95	Бриник	59
Бартків Іван	23, 177	Брїньовський Василь	155
Басараб Роман	141, 142	Бриняк	80
Бахівський	49	Бродич Остап	112
Бачинський Петро	155	Бугай Петро	155
Бєдрій Степан	156	Будковський	92
Бєзпалова Марія	91	Булавський Василь	59, 80
Бєнгарський Мих	78	Бульба	23, 177
Бєнгринович Орїон	78	Бурка Василь	23, 177
Бєндин Михайло	91	Бусєв Олексє	177
Бєнзей	156	Бусєл Яків	75, 76, 177
Бєрезюк	146	Бусько	81, 82
Бєрнада Михайло	91	Бусько Іван	57, 80
Бєхлібник Беркут Василь	33	Бучко Іван	80
Бєзовий Іван	139	Вабнерс	76
Биць Володимир	91	Ваврич Іван	93
Бичкович Володимир	54	Ванкевич Степан	93
Бїдуха Володимир	54	Ванька	76
Бїйовська	82	Варнедорф	110
Бїйовська Галина	28	Васєчко	82, 105
Бїйовська Олена	80	Васєчко Семєн	59, 80
		Василєвська Ванда	32
		Василик Федір	157
		Василишин Василь	93
		Василь	118

Василюха Михайло	91	Гей Осип	113
Васько Осип	91	Геляс	82
Венгер Василь	93	Геляс Онуфрій	59, 80
Венгринович Оріон	59, 81, 106	Герасимович Кипріян	71
Вербицький	156	Геринг	17
Вердун Осип	56	Германік	185
Вересюк	94, 96	Герчин Михайло	97
Винар Омелян	141, 143	Гивель Іван	90
Винницький	156	Гіжевський Леопольд	140, 141
Вировий М.В.	33	Гірка Олекса	155
Витвицький Роман	38	Гірний Євген	95
Війтик Андрей	90	Гіряк Ігор	139
Війтик Осип	95	Гітлер Адольф	5, 10, 17, 36, 47, 67, 68, 72, 73, 74, 130, 133, 160
Вірлик Михайло	54	Гнатевич	122
Вітик Семен	90	Гнатів Василь	55
Вітошинський Іван	6	Гнатюк Михайло	112
Вітяк Осип	57, 79	Гнатюк Панько	136
Вовк Володимир	91	Гнідик Юрій	90
Вовк Зиновій	28	Гобер Ярослав	97
Водвуд	81	Гожовський Павло	57
Водвуд Іван	58	Голей	81
Возняк Мирослав	54	Голей Йосафат	58, 80
Войк Іван	135	Голембісовський Степан	49
Войнарович Василь	113	Головатий Ів.	79
Войтович	82	Головка Марія	91
Войтович Осип	93	Головка Маша	94
Войтович Юліан	57, 80	Головко	37, 181
Воколюк Надія	177	Головчак	5
Володимир	96	Голодинський Дмитро	59, 79
Волошин Ростислав	33, 75, 177	Голубець	184
Волошиновський Степан	38	Голубяк Остап	93
Волошак	22	Гонта Петро	67, 68
Воркун Володимир	57, 79	Гончаренко Галина	91
Воробкевич Роман	156	Гончарук Петро	67
Ворона	82	Гоптя	168
Ворона Петро	57, 79	Горбовий Володимир	13, 38, 39
Втомин Микола	94	Горницький Василь	136
Габрусевич Володимир	54	Городиловський Володимир	107, 108
Габрусевич Михайло	57, 79	Городиловський Осип	107
Гавришків Василь	93, 96	Городиська	82
Гавришків Володимир	95	Городиська Ірина	80
Гадаюк Іван	93, 96	Горчин Михайло	94
Гайвас Я.	11, 12	Готь Ярослав	91
Гайовський Богдан	57, 79	Гошовський	81, 149
Гала Микола	57, 79	Гошовський Микола	30
Галамай	28	Гошовський Павло	56, 79
Галатин Михайло	56	Граб Володимир	33, 34
Галатин Михайло	56, 63	Грбар Іван	37
Галема Теодор	33	Грбовський Михайло	108
Галицький	82	Гранда Антін	93
Галицький Степан	79	Грач Володимир	131
Гамерський	73	Грачук	23
Ганушевський Тарас	59, 78	Греськів Степан	56, 59, 80, 84
Гарман Іван	90	Греськів	82
Гасин Олекса	37	Гречаник Петро	139
Гафінець Василь	178		

Гречанюк Петро	93	Дівик Лев	59, 60, 78
Гривна	82	Дівик Я.	50
Гривна Василь	59, 81	Дірик	81
Гринець Іван	155	Дісник Василь	80
Гриневич Микола	93	Длугош Д.	81
Гринкевич	154	Длугош Іван	58, 80
Гриньків	94	Дмитренко Андрей	90
Гриньків	96	Дмитрук Євген	140
Гриньків Євген	136	Дмитрушко Роман	56
Гриньовський	124	Добрянський П.	81
Гриньох Іван	8	Добрянський Юрко	58, 80
Грицай Богдан	107	Довгань Дмитро	55
Грицай Дмитро	35, 50, 54, 63, 135	Довгань Осип	92
Грицай Мальвіна	107	Довгоколий	157
Грицай Мирослав	80	Доденко Максим	177
Грицей	56, 82	Домащук Олександр	54
Грицей Мирослав	57	Драган Петро	93
Груша Михайло	79	Дражньовський Осип	156
Грушка	58	Дрань	82
Губернат Василь	38	Дрань Петро	57, 80
Губернат Володимир	54	Дрозд	82
Гугвич Петро	176	Дрозд Гриць	58, 79
Гузів	82	Дубровський	94, 96
Гузів Іван	58, 79	Дудар Ярослав	112
Гузь	49	Дудка Дамян	55
Гулик Анастасія	107	Думанський	81, 106
Гуляк Юліан	30	Думанський Євген	58, 79
Гулька	81, 82	Дуркот	49
Гулька Осип	58, 60, 79, 105	Дяків Леонтій	33
Гуньчак Гриць	57, 79	Дяків Семен57,	79
Гуцуляк В.	73	Дяків	81
Данів Василь	94, 96	Ерастів Павло	22
Дарвай	82	Еривий	82
Дарвай Осип	80	Єрмолаєв	23, 177
Дацюк Каленик	67	Жабич Лука	57, 79
Дацюк Микита	67, 68	Желіско Радислав	92
Двуліт	49	Жило Микола	80
Девосер	124	Жуковський	145, 146
Деденишин Антін	6	Жур	82
Дейдей Іван	57, 80	Забавський Юрій	94
Демура	82	Заблоцький Симон	155
Демура Василь	59, 80, 84	Заблоцький Юліан	112
Дендерис Іван	112	Заблоцький	131
Дендра Ярослав	81	Заброцька Анна	107
Держко Степан	58, 79, 82	Загайкало Василь	92
Дзерович Богдан	38	Загір Михайло	33
Дзиндра Ярослав	58	Зазуля Теодор	55
Дзиндра	81	Зайчківський Іван	155
Дида Уляна	80	Заміжняк Олег	112
Дида	82	Запорізький	82
Дикий Ярослав	58, 80	Запорізький Олекса	59, 80, 106
Дикий	81	Заревич Адам	57, 79
Димнич Назар	23, 177	Зарицький Роман	59, 78
Димура Михайло	56	Зарицький	81
Диско Константин	79	Заставний	136
Диско Петро	143	Захарієвич	82

Захарієвич Михайло	58, 79	Кир Григорій	72, 74
Захарко Михайло	58, 81	Кир Іоан	74
Захарчук Іван	113	Кисть Осип	131
Заяць Дмитро	55	Кідіш Іван	80
Зброжик Володимир	93, 138, 139, 140, 144, 145, 158, 159	Кізлик Василь	57, 80
Звадюк	136	Кізюк Іван	56, 59, 81, 84
Зварич Омелян	93	Кізюк Степан	56
Зварук Іван	155	Кіляр Марія	91, 94
Звоиницький Микола	177	Кінтовіз Михайло	95
Зелинський Семен	177	Кіпіш Іван	57
Зубенко	50	Кіт Іван	112
Зубик Василь	90	Кіцера Омелян	38
Зубко Григорій	91	Кічоровський Володимир	58, 80
Іваненко	81	Кічоровський	82
Іванець Михайло	96, 139	Клим Іван	95
Іваницький Борис	37	Клим Федір	58, 80
Іваночко Степан	58, 79	Клим Ярослав	156
Іваньків Теодор	112	Клим	82
Івасів Василь	156	Климишин Микола	28, 30, 86, 89, 108, 133, 134, 168
Івахнюк	13, 39	Климів Іван(Легенда)	4, 6, 8, 13, 22, 26, 30, 31, 33, 38, 182
Іващенко Василь	89	Кліш	81
Ільків	82	Кліш Данило	54
Ільків Орест	55, 59, 60, 81	Кліш Мирон	78, 102, 106
Ільницький Роман	37, 38	Кметюк Тарас	145
Ісасвич Дмитро	67	Кобаній Мирослав	57, 79
Йост	134	Кобаній	82
Кавка Михайло	57, 79	Кобилецький Ярослав	58, 79
Кагайло Степан	93	Кобилецький	82
Калинець Михайло	95	Коваль Євген	97
Капуста Микола	38	Коваль Йосафат	97
Карабин	33	Коваль Микола	33, 113, 175, 176
Карасевич	139	Коваль	168
Карбович	42	Ковальчук	154
Кармановський	48	Ковей Іван	57, 79
Карнаухів Іван	177	Ковен	82
Карнаух Гнат	23	Ковтун Денис	91
Карнаухов	124	Когут Михайло	112
Картушевський Петро	177	Когут	27
Качан Іван	57, 79	Кожан Федір	90
Качмарський	81, 82	Козак Іван	156
Качмарський Василь	58, 79	Козак Микола	57, 78, 138, 139, 140, 144
Качмарський Володимир	60	Козак Юрко	90
Качмарський Євген	60	Козак	81, 105
Качмарський Омелян	60	Козеревський Михайло	96
Качмарський Петро	58, 80	Козій Теодор	91
Кащак Теодор	55	Козловський Микола	177
Квасівський	82	Козловський	30
Квасниця	124	Козуб	131
Кебуз Іван	48	Козюк Петро	177
Кедринський Василь	107	Колодійчак Олекса	58, 80
Кейтель	17	Колодійчак	81
Керик Володимир	56	Коломиєць Авен	177
Керницький	157	Комарницький Іван	60
Керод Богдан	97	Компаль Григорій	93, 96
Керод Володимир	94		

Конів Микола	56	Кук Василь	6, 7, 9
Коновалець Євген	7, 44, 46, 182	Кульчицький В.	124
Конотопський	156	Кульчицький Дмитро	38
Кордуба-Ромко Дем'ян	33	Кульчицький Іван	155
Корінець Дмитро	94, 97	Кульчицький Михайло	38
Корнійчук Олександр	32	Кульчицький	124
Король Іван	156	Куницький Роман	97
Коростинев Микола	175	Курдидик Богдан	56
Корчинська Неоніля	80	Курило Іван	49
Корчинська	82	Курівець Василь	93
Корчинський Зенон	80	Курінний Дмитро	177
Корчинський Іван	59	Курінний Слекса	91
Корчинський Петро	60	Куровець Василь	94
Корчинський	82	Куровець Василь	96
Косар	92, 108	Кутний Ярослав	93
Косаревич Омелян	140, 141	Куфель	82
Косик В.	13	Куфель Михайло	55, 59, 81, 84
Костинюк Мирослав	145	Куцик	81, 82, 105
Костишин	37	Куцик Семен	57, 79
Котик Володимир	112	Кучерук Григорій	112
Котирко	113	Кушнір Василь	79
Котляр Микола	57, 80	Кушнір Максим	58
Кох	9, 10, 12, 13, 16, 17, 117	Кушнір Юрій	97
Кох Анатоль	22	Кушнір	48, 49, 82, 168
Кох Юрій	22	Лабуза Іван	93, 96
Кошарський Омелян	141	Лаврів Роман [Садовий]	54, 63
Кошин Іван	113	Лаврів	50
Кравців Михайло	33, 54	Лазорко Михайло	38
Кравчук	30, 33	Лакета Лаврентій	95
Крамар	82	Ламик Василь	92
Крамар Ольга	59, 80, 84	Ласюта Осип	55
Крамарчук	156	Лахман Федір	177
Красівський Микола	59, 78	Лебедь Микола	31, 33, 35, 37
Кривий Олекса	58, 80, 102	Лебідь Микола	58, 79
Крижанівський	156	Лебідь	81
Крип'якевич Іван	37	Лебідь-Юрчик	37
Крисько Антін	54	Левицька	81, 82
Критюк Юрій	22	Левицька Іванна	59, 80, 84, 105
Криштальський	177	Левицький Кость	19
Крігсварал	152	Левицький Михайло	91
Кріса	156	Левицький Роман	58, 79
Круговий	107	Левицький	81, 157, 185
Крук Лукія	58, 79	Левко Олекса	58, 79
Крук	82	Левко	82
Крутовий Степан	154	Легенда	168
Кручовий Юліян	57, 79	Легенда Євген	7, 181, 182
Кручовський	81	Лейбюк Михайло	54
Крушельницький Корній	55	Леммерс	17
Кряве Микола	113	Лесів Степан	59, 81
Кубійович	121	Лех Осип	91
Кудак Митрофан	177	Лещинник	81
Кудла Михайло	95	Лещиншин	82
Кузьма Богдан	92	Лещинин Іван	58, 79
Кузьма Михайло	22	Лещук Созонт	94
Кузьменко	94, 96	Лисенко	82
Кузьмійчук Йосиф	131	Лисий Володимир	37

Лиско Константин	59	Мантель Володимир	94
Лиско Петро	141	Мантель Михайло	97
Лисяк	81	Манько	49
Лисяк Олег	57, 78, 138, 139, 140	Маньовський Зенон	156
Литвин Мирослав	140	Марітчак О.	124
Литвин Терентій	140, 141	Маркевич Роман	154
Литвин	143	Марків	81
Литвиненко З.	28	Марків Орест	58, 79
Литвинко	81, 82	Маркович	167
Литвинко Зенон	59, 80	Маронович	48
Лиходько	161	Мартин	81
Лицок	124	Мартин Маріян	58, 79
Лівицький Андрій	11	Мартинець Мар'ян	30
Лідинський Володимир	79	Мартинець Ярослав	94, 96
Лімницький	92	Мартюк Іван	38
Лімницький Володимир	6	Марцинюк Микола	112
Ліннель	42	Марцинюк Мирослав	54
Ліскевич	136	Марченко Андрій	22, 124
Лісняк Василь	57	Марченко	176
Лігула Дмитро	79	Маслій	30, 165
Ліщинський Володимир	57	Масляк Степан	92
Ліщинський	156	Матіїв Юрій	91
Лобай Володимир	30	Матковський	57, 80
Логуш Омелян	54	Матла Зенон	57, 60, 81
Лозицький Іван	91	Мацілінський	81
Лопух Дмитро	63	Мацілінський Дамян	58, 79
Лотоцький Богдан	139, 145	Мацяк Степан	94, 96
Луцик Іван	91	Машталір Василь	57, 79
Луців М.	157	Мегедь Микола	91
Луцький Олесь	57, 79	Медвідь Іван	112
Луцький	81	Мельник Андрій	11, 16, 32, 50
Луцюк Іван	76, 85, 119	Мельник Дмитро	175
Лучко Іван	58	Мельник Михайло	97
Лучко	82	Мельник Осип	49
Льович Петро	112	Мельник	161, 167, 185
Льоттермозер	10	Мельничин Микола	55
Любак Михайло	95	Мельничук Василь	5
Люпуль Євстахій	94	Микитовський О.	42
Магун	82	Микитюк М.	146
Магун Володимир	59, 81	Миколяк Василь	55
Мад Галина	94	Миколяк	136
Мажуг	82	Микулин Микола	175
Мазурок Пилип	33	Милик Петро	113
Мак	94, 96	Мило	81
Макар Володимир	135	Мирон Іван	54
Макарушка Ярослав	97	Мирон-Орлик Дмитро	30
Маковський	42, 105	Мисяк	176
Максимець	82	Михайлишин Семен	128, 141
Максимець Анна	59, 80, 84	Мік Славко	117
Максимець Тома	56	Мік	108, 111
Максимів Михайло	141	Міллер	168
Максимів Онуфрій	11	Мілянч	134
Малиновський Іван	156	Мітрінга Іван	57, 81
Малищак Іван	58, 80	Міттергерстов	13
Малишко Андрій	32	Міхновський	44
Мамчин Роман	154	Млюбак Михайло	95

МолодійМолодій Іван	95	Олійник	63, 145
Молодій	95	Ольховий Ілярій	37, 38
Мороз	82	Омельченко	16
Мороз Василь	94, 96	Омельчук Аврамій	22
Мороз Ірина	59, 60, 80, 84, 105	Оницьків Іван	55
Мороз Роман	154	Онишкевич Тарас	181
Мороз Теодор	37	Онуферко Маркіян	93
Мосендз Леонід	13, 39	Онуфренко	70
Москаль Осип	57	Опара Юрій	139
Моспан	156	Опарівський	82
Мостович Микола	37, 65, 74, 177	Опарівський Іван	59, 79
Мохнацький	156	Ординець Володимир	54
Мричко	82	Оринчук Микола	55
Мричко Ярослав	59, 78, 102	Орищак Дмитро	93
Мудрий Михайло	86, 89, 113	Орищак Дмитро	96
Мудрий Остап	48	Орищенко	30
Мудрий Ярослав	97	Орлик В.	137
Мудрий	108	Орлюк	137
Мулик Володимир	139	Осадчук Іван	95
Муліцький	48	Осадчук	48
Мулькевич Володимир	141, 142	Осередка В.	183
Мурій Осип	154	Осінчук	37
Мурович	63	Оскрес Василь	81
Муфалат	81	Остап	160, 161
Муха Іван	54	Охримович Василь	124, 154, 158
Муц	82	Охримович Михайло	55
Муц Микола	57, 79	Охримович Теодозій	59, 78, 138, 139, 140
Муцяк Степан	49	Очуй Гриць	113
Мушак Микола	28, 59, 78	Павликевич	82
Мушак	81	Павликович Євген	58, 80
Нагайло Петро	90	Павликовський Юліян	37
Нагірний Іван	92	Павлишин Лука	113
Назаревський Михайло	93	Павлишин Методій	57, 78
Назаркевич Омелян	93	Павлишин Осип	154
Наумів Юрко	112	Павлишин Яким	67
Недоля Ноздрат Вісарій	177	Павлишин	81
Немирівський Степан	55	Павлюк	48
Нетрущак Софія	80	Падалка Григорій	90
Нисць Анна	84	Падох	82
Німець Анна	59, 80	Падох Василь	58, 80, 81
Німець	82	Падох Микола	59, 79
Новик Степан	54	Пайкош	155
Новосад	157	Пайончінський	82
Норичка Іван	55	Пайончківський Михайло	59, 81
Няйко Константин	90	Палажєвський	81
Одуд	82	Палешєвський Петро	57, 80
Одуд Гриць	58, 79	Палько Михайло	95
Оксентюк Ігнатій	91	Панас	156
Оксенюк Петро	27	Панахид Ілля	113
Олег	182	Панірчук Іван	156
Олексюк Антін	95, 139, 158	Панчишин Маріян	38
Олесь	28	Паньків	58, 80, 82
Олійник Олекса	154	Паньківський Кость	37
Олійник Петро	80, 82	Паньківський	168
Олійник Роман	59, 79, 82	Парашук Осип	58
Олійник Ярослав	155	Пасіка Іван	131

Пасічник Андрій	33	Підвірний Володимир	94, 96
Пасічник Василь	57, 81	Підгайний Богдан	54
Пасічник	82	Підгайний Микола	91
Пастушенко	82	Підгірський	23, 177
Пастушенко Василь	58, 79	Підгурський Антін	93
Паташ Семен	56	Підгурський Степан	93
Патроник Ольга	80	Піжинський	82
Патроник Тетяна	78	Піжицький Теодор	57, 79
Паук	33, 82, 96	Піп	116, 117
Паук Андрій	59, 102	Пітула Дмитро	59
Паук Маркян	54, 93	Пітушевський	156
Пахольчак Василь	55	Побережник Михайло	95, 139, 145
Пачовський Микола	156	Поглод Степан	55
Пащак	82	Подевільс	152, 153, 154
Пащак Ярослав	57, 79	Позичанюк Йосиф	33
Пащенко	177	Позиченюк	37
Пекарський	37	Полішвайко Володимир	92
Пеленський Володимир	177	Поліщук Володимир	22
Пелех	81, 82, 136	Полутранок Рома	33
Пелех Володимир	58, 80	Полюжин	82
Пелех Мирослав	59	Полюжин Микола	58, 80
Пелех Ярослав	80	Полюжин Онуфрей	58, 80
Пелехівна	136	Полянський Юрій	8
Перебийнос Дмитро	35	Попович Володимир	92
Перешлюга Ілля	58, 79	Порайко Осип	56
Перешлюга	82	Порохняк Ярослав	112
Пермеровський-Коваль Микола	33	Посполітак Іван	56, 60
Перцович Осип	56	Потічний Мирослав	58, 80
Петерзіль Євгенія	58, 80, 82, 84	Потічний	81
Петлюра	27, 44	Почабський Ярослав	60, 81
Петрик	161	Почапський Ярослав	57, 105
Петрикевич	156	Пранон-Володимир Мирослав	33
Петриків	82	Приймак Василь	33
Петрич Олександр	90	Пригуляк Денис	78, 138, 139, 140
Петриченко	136	Пришляк	114
Петрів Всеволод	37	Пришляк Ярослав(Стіг-Сіно)	31, 55
Петрів Зенон	38	Прохват Іван	91
Петрівна Галина	94	Проців Іван	56
Петровський Іван	57, 80	Проць Степан	112
Петровський	82	Пруц Маріян	93
Петроник	81, 82	Птерайний Микола	96
Петроник Тетяна	33	Пундяк Федір	56
Петрушак	82	Пуприк Богдан	78
Печара Андрій	57	Пшонюк Іван	95
Печарський Михайло	55	Пясецький Андрій	37
Пилипенко Олекса	33	Равлик Іван	6, 11, 30
Пилипчук Іван	175, 176	Радзикович Володимир	38
Пилипчук Михайло	112	Раєвський	177
Пилипчук Павло	112	Райтар Григор	54
Пиндус Іван	38	Раковський Роман	38
Пиріг Йосафат	58, 79	Рандорф	65, 75, 85
Пиріг	82	Рахманний Р.	6, 31
Пирогов	23, 177	Ребет Лев	6, 7, 37, 38
Питльований Іван	113	Ребет	123
Питльований	86, 108	Ревак Кирило	93, 96
Півняк Кор.	96	Регей Амалія	33, 80, 82

Регей Василь	28, 30, 57, 78	Семянчук	72, 124
Регідський Володимир	94	Сеник Омелян	32
Рибчук	72	Сениця Толся	112
Рижевський	124	Сенишин	158
Рібентроп	123	Сенишин Любов	59, 78, 80, 84, 105, 105
Рійко	82	Сенків	81
Ріко-Ярий	13, 39	Сенчук Володимир	112
Ріпецький Нестор	136, 137	Сеньків Теодор	58, 80
Ріпецький Степан	136	Сеньков Теодоз	52
Рішко Петро	57, 78	Сеняжин	82
Робітницький	65, 75	Сербин Онуфрій	38
Рогач Іван	11	Сернецький Данило	156
Розенберг Альфред	14, 17	Сидор	81, 105
Романів Дмитро	56	Сидор Микола	59, 60, 79
Романів Дмитро	63	Сидорович Юрій	177
Романів Надя	94	Сидорук Іван	55
Росіл Осип	91	Сисевич	146
Росляк	124	Сильвеструк С.	146
Роснецький Клим	139	Синенький Василь	38
Роспутний	108	Синишин Мирослав	97, 94
Ростик Є.	65	Сіжора	82
Росткович Мирослав	57, 78	Сікора Степан	57, 78, 139
Росяк Михайло	37	Сікорський Полікарп	11
Рудий Володимир	140	Сінкевич Йосиф	141, 142
Румежак-Клим Михайло	33	Сірко	161
Сабарай Гриней	140, 141	Скалецький	81
Саварин Іван	58	Скалецький Павло	57, 79
Савицький Юліян	33	Сковрітко	82
Савчук Степан	95, 97, 94	Скрипник	65, 75
Сагайдак	167	Скуба Микита	55
Саган Зиновій	140, 141	Скуз Микола	91
Садюк Олексій	177	Сливка	82
Сайко Филип	113	Сливка Гриць	56
Салевич Василь	38	Сливка Микола	59, 81, 84
Самсонів Іван	54	Сліпецький	81
Самчук Уляна	86, 113	Сліпецький Мирослав	59, 78
Сатар Микола	113	Сліпий Йосиф	8
Сацюк Олексій	23	Смалецький	82
Сашко	76	Смілка Іван	112
Сваричевський Лев	139, 145	Сокіл	82, 143
Сведницький В.	136	Сокіл Василь	59, 81
Свенціцький Михайло	143	Сокіл Іван	140
Світлична Олександра	91	Соколик Михайло	58, 80
Свобода Осип	54	Соколик	82
Святий Петро	54	Сокрес Василь	59
Севарин Іван	80	Солодуха Ярослав	113
Северин	82	Солоник Василь	37
Секрес	82	Солтис Онуфрій	131
Сельський Роман	5	Солтисік	82
Семанчин	82	Солтисік Дмитро	59
Семанчин Іван	58, 80	Солтисік Степан	58, 79
Сембай Володимир	107, 108	Сорока Степан	58, 60, 79
Семчишин	81	Сошинський Сократ	177
Семчишин Михайло	33	Спацюк Микола	67, 68
Семчишин Тиміш	28, 54, 56, 57, 60, 78, 82, 83, 84, 89, 102, 104, 106	Спольський	124
		Стадник	81, 82

Стадник Павло	58, 79	Фацієвич Юрій	58, 60, 79, 82
Стадник Степан	145, 149	Федак	33, 34, 86, 89
Стадник	81, 82	Федерович	161
Сталін	188	Федин	82
Станіславів В.	15	Федин Орест	59, 79
Стародуб	82	Федина Василь	91
Стародуб Іван	58, 80	Федисів Володимир	59, 79
Старух Ярослав. 6, 7, 12, 30, 33, 85, 92, 168		Федисів	81
Стасина Павло	57, 79	Федів Іван	56
Стасюник	82	Федоренко Микола	95
Стасюник Василь	58, 79	Федоренко Микола	97
Стахів Володимир	13, 18, 37, 39	Федорика Осип	54
Стебельський Дмитро	93	Федорів	92
Степовий Роман	30, 33	Федорів Петро	112
Стеранка Святослав	97	Федоров	108
Стефанік	181	Федорук	27
Стецик Михайло	50	Федорчук Сергій	67, 112
Стець	124	Федосів	82
Стецько Ярослав	5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 20, 22, 23, 30, 31, 33, 36, 47, 67, 68, 74, 97, 119, 130, 137, 160, 161, 165, 166	Федуняк Михайло	59, 78, 83
Стриганич Іван	90	Федуняк	81
Судук Василь	56	Федусевич Юліан	37
Судук Василь	56, 63	Феник Осип	92
Сулятицький	75	Феник	54, 134
Сунтицький	85	Фербек	132, 133, 134
Суслинець	60	Фердфебль	134
Сусудько Гриць	136	Ференц Роман	57, 80
Сухатицький	65	Ферциц	82
Сюдрик	155	Филипович Іван	38
Таращук Василь	85	Фінчук Авраам	161
Таращук	82	Фірман Юліан	113
Твердохліб Микола	81, 82	Фостяк Роман	38
Твердохліб Михайло	57	Фриз Микола	59, 78, 138, 139, 140, 145
Твердохліб Павло	79	Хадай Анна	49
Темний	92	Хамуляк Микола	154
Терлецька Дарія	80	Хапко Михайло	93, 96
Терлецька	82	Харкевич Мирослав	5
Тершівський Іван	55	Хитрик	177
Тесля Степан	95	Хмель	118
Тихий	157	Ховайло	81
Ткаченко Григорій	94	Ховайло Осип	58, 80
Томашівський Володимир	54	Хованець Гриць	57, 79
Томин Микола	94, 96	Хованець	82
Томіцький	95	Хома Василь	112
Томіцький Микола	95	Хома Михайло	54
Тофан Микола	154	Хомик Володимир	58, 80
Тур Іван	94, 96	Хомик	82
Туркевич Декан	135	Хомин Іван	175, 176
Турко Григорій	49	Хомин Микола	176
Тустанівський Євген	55	Хомишин Іван	175
Тюшка Осип	33	Хомів	6
Углик Гнат	56	Хомік Микола	176
Устяник Степан	139	Хомник Ілля	79
Фаль Володимир	58, 80	Хомяк Ілько	59
Фаль	82	Хомяк Семен	58, 81
		Хомяк Тимко	59, 78
		Храпливий Євген	37

Хроневиц	156	Шептицький Андрей	6, 8, 10, 11, 47
Хрустава Петро	55, 59, 81, 84	Шило Микола	58
Хрущ Андрій	81	Шип Теодор	55
Хрущ Роман	59	Шиприкевич Володимир	154
Хрущ	82	Шишак Іван	91
Цабан Василь	60	Шкаврiтко Тарас	59, 81
Цап	81	Шкітак	82
Цап Дмитро	58, 80	Шкітак Михайло	59, 81, 84
Цап Євген	58, 80, 81	Шкрум Михайло	56
Царик Іван	161	Шльомський Іван	93
Цегельський Роман	131	Шльомський Михайло	96
Центкевич Леонтій	67	Шмата Василь	156
Церик Василь	60	Шот Петро	93
Цибенко Катря	49	Шпілюр	82
Цимбалко Семен	97	Шпілюр Пилип	55, 59, 81, 82, 84
Ципко	161	Шрачук	177
Цісик	156	Шульга Гриць	136
Цуприк Богдан	139, 145	Шульган Демян	112
Цуприк	82	Шумінська Олімпіяда	177
Цура Дмитро	94, 96	Шуфлат Микола	58, 80
Чарнота Володимир 59,	78	Шухевич Роман	9, 37
Чергінський Леонід	113	Шухевич Юрій	9
Черкес Богдан	57	Шухевич	6
Черкес Степан	58, 80, 82	Шушніг	12
Черник Олекса	38	Щегрин	82
Черниш Степан	23, 177	Щегрин Яків	57, 78, 139
Чиж Сильвестер	56	Ширба Дмитро	112
Чорний Михайло	55	Щур Іван	59, 81
Чорний Михайло	93	Юр Степан	93, 96
Чорний	155	Юревич Федот	22
Чужак Мирослав	136	Юрків Василь	57, 79
Чумак Стефан	154	Юрко	42, 92, 108, 110, 111
Чучвич	82	Юрчинковський Филип	177
Чучвич Іван	58, 79	Юрчинська Ольга	156
Чучвич Петро	175, 176	Яворів Гриць	33
Чучкевич	134, 167	Яворський Богдан	59, 60, 80
Чучман Павло	56	Яворський Володимир	95
Шаварський Андрій	112	Яворський Іван	54
Шаварський Іван	113	Яворський Михайло	90
Шалько	95	Яворський	82, 156
Шалько Володимир	95	Якимець	92
Шандра Осип	97	Якубів Євген	55
Шанковський Я.	28	Ялдушак Ольга	95
Шаран Ярослав	55	Ярема Михайло	90
Шарко Петро	38	Яремчук Степан	112
Шатинський	49	Ярий	134
Шахрай Степан	91	Яримович Ярослав	140, 141
Шведик Ірина	80	Ярмолюк Терентій	95
Швель Іван	95	Ярослав	185
Шевченко Микола	85	Яценюк Олександр	27, 30
Шевченко Т.	44, 86	Яцишин Антін	57, 78
Шевченко	189	Яцишин	81
Шевчук Микола	113	Яців Дмитро	6, 33, 37, 38
Шевчук	145	Яців Орест	141, 143
Шелемей Іван	113	Яшка	65, 131
Шелепетень Микола	93	Ященко Петро	27

Зміст

Володимир Сергійчук. Акт 30 червня 1941 року
як символ українського самостійництва3

Документи36

Іменний покажчик187

**ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ В 1941 РОЦІ
Нові документи і матеріали**

Редактор *Зоряна Нагірняк*

Комп'ютерна верстка
та художнє оформлення *Ігоря Сизого*

Комп'ютерний набір *Зінаїди Жолтанюк,
Оксани Сванідзе,
Наталії Сизої*

Підписано до друку 3.06.2001. Формат 60x84/16.
Умовно-друк. арк. 13,25
Наклад 1000 прим.
Друк - Київська нотна фабрика.
Київ, вул. Фрунзе, 51а.
Замовлення № 2-2029

УКРАЇНСЬКИЙ УРЯД

Україна. — Дати: 30 червня 1941
Ч. 444 Національний Збір Українців год. 1941

Акт проголошення Української Держави
Акт проголошення Української Держави

1 Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголосила відновлення Української Держави, за яку покладає свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її Творця й Вождя Евгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кровавого москво-більшовицького поневолення боротьбу за свободу,

Кває ввесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Українська Суверенна Держава.

Суверенна Українська Влада заборонить українському народові будь-який несесторонній розвиток усіх його сил та заснокення всіх національних інтересів.

2. На всіх землях України створиться Українська Влада, яка під керівництвом Українського Національного Уряду, що створиться у столиці України, Києві з волі українського народу.

3. Відновлена Українська Держава буде тісно співдіяти з Націонал-Соціалістичною Велико-Німецькою, що під проводом Адольфа Гітлера творить новий лад в Європі й світі та допомагає українському народові звільнитися з під московської окупації.

Українська Національна Револьюційна Армія, що твориться на українських землях, оборониться далі спільно з Доброю німецькою армією проти московської окупації за Суверенну Соборну Українську Державу і новий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава, хай живе Організація Українських Націоналістів, хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів Степан Бандера!

Слава Україні! Героям Слава!

II

Ярослав Стецько

Ярослав-Стецько - ар.

Провідник
Національних Зборів

Виготовлено в трох оригінальних примірниках.